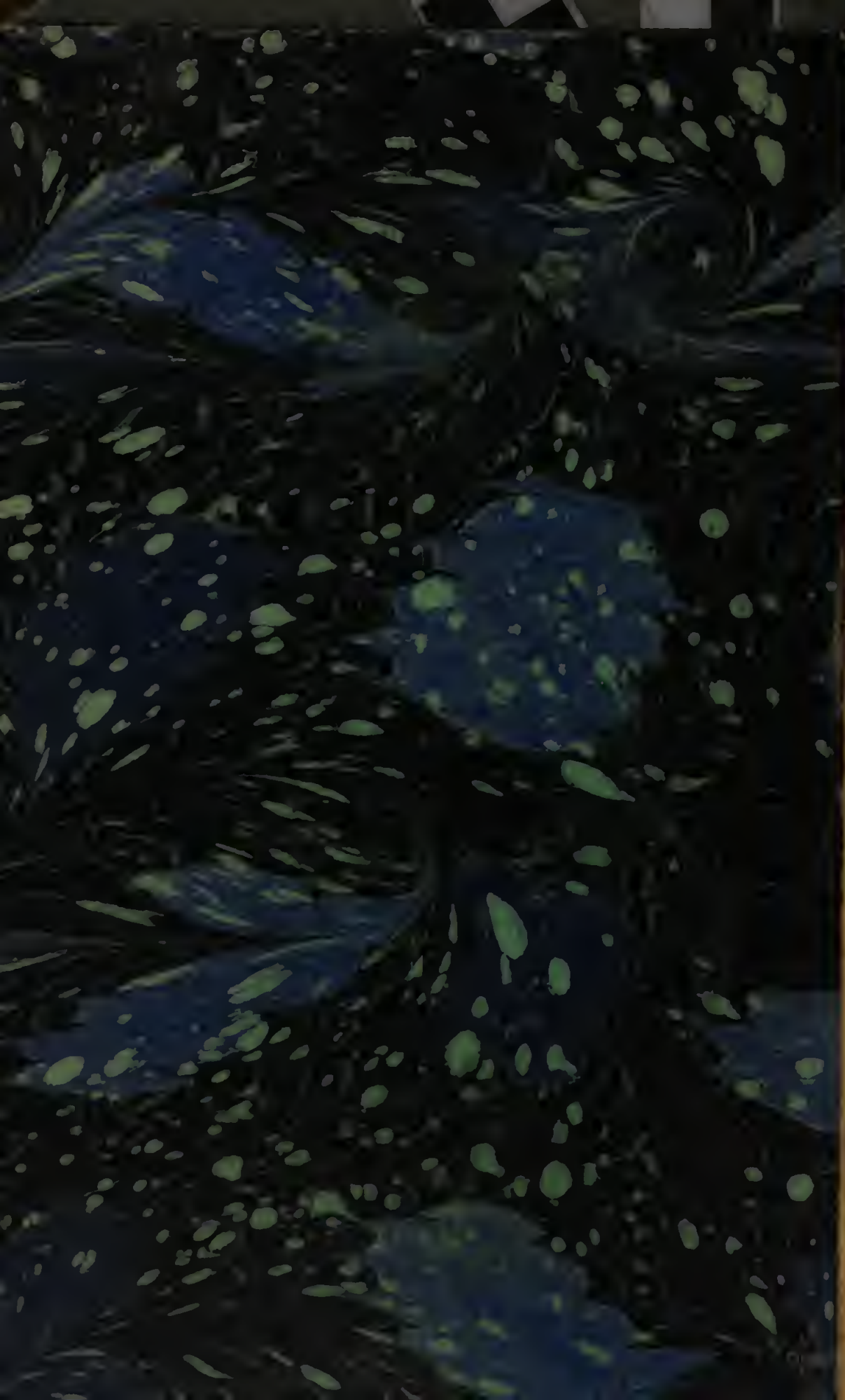

BNC - FIRENZE
B.7.2.17

Digitized by Google

חמשה חומשי תורה

מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית
עם הקדמה איטלקית

מלאכת

שד"ל זצ"ל

ספר במדבר

פאדובה
בבית דפוס פראנציסקו סאקיטו
שנת התר לה

283273

283238

חמשה חומשי תורה

מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית
עם הקדמה איטלקית

מלאכת

שד"ל זצ"ל

ספר במדבר

פאדובה

בבית דפוס פראנציסקו סאקיטו

שנת התר"לה

Digitized by Google

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVIDE LUZZATTO

CON

INTRODUZIONE CRITICA ED ERMENEUTICA

OPERA POSTUMA

Vol. IV. — NUMERI

PADOVA
Premiata Tipografia edit. F. Sacchetto
1875

Digitized by Google

Proprietà letteraria dei figli dell'Autore.

Digitized by Google

ספר במדבר

Digitized by Google

א *

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: (ב) שְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר
לְגֻלְגְּלֹתָם: (ג) מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־
יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן: (ד) וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה
אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: (ה) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם לִרְאוּבֵן אֱלִיצוּר
בֶּן־שְׁדֵיאוּר: (ו) לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:

(א) במדבר סיני: כל מקום שנאמר נהר סיני זהו קודם שהוקם המשכן, אבל משנבנה אהל מועד לא נאמר אלא במדבר סיני (רש"נס), כי אז לא היה ה' מדבר

(*) יביא ד' שיטין בכתיות ויתחיל מתחלת שיטה ה'.

Digitized by Google

I

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nel padiglione di congregazione, nel primo (giorno) del mese secondo, nell'anno secondo della loro uscita dalla terra d'Egitto, con dire: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli di Israel, (distinti) secondo le loro famiglie e i loro casati, numerandone i nomi, tutt'i maschi, individualmente. (3) Dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito, li registrerete, tu ed Aronne, (distribuiti) nelle loro schiere. (4) E con voi siavi un uomo per ciascheduna tribù, dei quali ognuno sia il capo del proprio casato. (5) E questi sono i nomi degli uomini che v'assisteranno: di Ruben, Elissùr figlio di Scedeùr. (6) Di Simeone, Scelumièl figlio di Ssurisciaddài. (7) Di Giuda, Nahhsciòn figlio di Amminadàv. (8) D'Issachàr,

עם משה בהר, אלא במשכן, בכל מקום מן המדבר שהיו חוכים בו ומקימים בו המשכן.
(ג) לצבאותם: אחר שהוקם המשכן ובאו לכפוע ולכנוס הארץ וה׳ בראשם במשכנו
אשר עמהם, רצה שיתחלקו לדגלים ולמחנות, שידע איש איש את מקומו, ויהיה המתכם
מסודר כהוגן, שלא יהיו נראין כעבדים הנורחים, אלא כעם ערוך מלחמה, ולכיכך
נאמר ג״כ, להשלמת הסדר; ובדקו דברי רז״ל כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאם.
(ד) ואתכם יהיו איש איש למטה: אחר אדוני אבי ז״ל כי כאן היה מן הצורך שיהיו
ראשי המטות משגיחין על החכין, מבני שיהיה רצון האל שתתחלק האומה לשבטים ולמשפחות,
ואולי יבא אחד וירצה להכנים עצמו בשבט שאינו שלו או במשפחה שאינה שלו, או היה
אדם מסופק בייחוסו והכשילים יגרשו הדברים ויעמידו איש איש בשבטו ובמשפחתו; אבל
בערבות מואב (במדבר כ״ו) לא קרא משה לראשי המטות, כי כבר היו ישראל נחלקים
למטותם ולמשפחותם, ולא היו צריכין אלא לחכין. איש ראש לבית אבותיו הוא:
מי שהוא כבר ראש לבית אבותיו, כי כבר היו להם הנשיאים, וכן משמע אלה קריאי
העדה נשיאי מטות אבותם, ושעם ראש לבית אבותיו ראש לבתי אבות שבשבטו, כלו׳

Digitized by Google

לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃ (ח) לְיִשָּׂשכָר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ (ט) לִזְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃
(י) לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד
לִמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃ (יא) לְבִנְיָמִן
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ (יב) לְדָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃
(יג) לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ (יד) לְגָד אֶלְיָסָף
בֶּן־דְּעוּאֵל׃ (טו) לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃
(טז) אֵלֶּה קְרוּאֵי* הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם
רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם׃ (יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI I

Nethanèl figlio di Ssuàr. (9) Di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn. (10) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: di Efraimo, Elisciamà figlio d'Ammihùd; di Manasse, Gamlièl figlio di Pedassùr. (11) Di Binjamin, Avidàn figlio di Ghideoni. (12) Di Dan, Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (13) Di Ascèr, Paghièl figlio di Ochràn. (14) Di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (15) Di Naftalì, Ahhirà figlio di Enàn. (16) Questi sono quelli che vengono chiamati al consesso, i principi delle loro paterne tribù, i capi cioè delle migliaja d'Israel. (17) E Mosè ed Aronne

כזיא כל השבט. (יד) דעואל: בדל"ת גם להלן י' כ', לא כן ב' י"ד שהוא ברי"ש, ובמוסג שומרוני כלם בדל"ת, ובתרגום יוני כלם ברי"ש, ולדעתי עיקר שמו היה דרעואל, כלו' זרוע האל, ולפעמים השמיטו מחכו הדל"ת ואחרו רעואל, ולפעמים השמיטו הרי"ש ואחרו דעואל; וכן עשו בשם העיר מכף (Memphis) שאחרו לפעמים מף, ולפעמים

(*) קרואי קרי.

אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת׃
(יח) וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְיַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְגֻלְגְּלֹתָם׃ (יט) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר סִינָי׃ ס שני (כ) וַיִּהְיוּ בְנֵי־
רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־
זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃
(כא) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים

NUMERI 1

presero questi uomini, che furono [da Dio] additati per nome. (18) E fecero adunare tutta la congrega nel primo del mese secondo, e ne vennero fatti i registri genealogici per famiglie e casati, col numero dei nomi, dall'età di vent'anni in su, individualmente. (19) Come il Signore comandò a Mosè, questi li numerò nel deserto di Sinai. (20) E risultarono i figli di Ruben, primogenito d'Israel, i loro discendenti (cioè), distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, individualmente, tutt'i maschi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (21) I registrati (dico) della tribù di Ruben (fu-

נף, וכן יון דרדנים אמרו לפעמים דדנים ולפעמים רדנים. (יז) נקבו: יפי הגבורה, כמו אזר כי ה׳ יקנני, ואין ענינו האנשים הנזכרים למעלה, כי זה טעם האלה.

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ פ (כב) לִבְנֵי שִׁמְעוֹן
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדָּיו
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ (כג)
פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ פ (כד) לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃
(כה) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה גָד חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים

NUMERI I

rono) quarantasei mila e cinquecento. (22) Dei figli di Simeone, i discendenti, distinti per famiglie e casati, i suoi registrati, numerati i nomi individualmente, tutt'i maschi dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (23) I registrati (dico) della tribù di Simeone (furono) cinquantanove mila e trecento. (24) Dei figli di Gad, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (25) I registrati (dico) della tribù di Gad (furono) quarantacinque mila, sei-

(כב) בשבט ראובן להיותו הראשון בא הלשון שלם, והיו בני ראובן, ואח"כ לא רצה לכפול הפועל תחיל, לפיכך הוסיף בשמעון מלת פקודיו, כלו' לבני שמעון היו פקודיו כך וכך, ובשאר השבטים השמיט מלת פקודיו, וסמך על הכתוב בשמעון, כמו שלא כתבה מלת לגלגלותם אחרי ראובן ושמעון, אבל מלת פקודיהם היא בכל נוהג בשאר

אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ פ (כו) לִבְנֵי
יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל
יֹצֵא צָבָא׃ (כז) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה
וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ פ (כח) לִבְנֵי
יִשָּׂשכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל
יֹצֵא צָבָא׃ (כט) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ פ
(ל) לִבְנֵי זְבוּלֻן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

NUMERI I

cento e cinquanta. (26) Dei figli di Giuda, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (27) I registrati (dico) della tribù di Giuda (furono) settantaquattro mila e scicento. (28) Dei figli d'Issachàr, i discendenti distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (29) I registrati (dico) della tribù di Issachàr (furono) cinquantaquattro mila e quattrocento. (30) Dei figli di Zevulùn, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su,

וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ (לא) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה
זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
פ (לב) לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ (לג)
פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ
מֵאוֹת׃ פ (לד) לִבְנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ (לה)
פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וּמָאתָיִם׃ פ (לו) לִבְנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדֹתָם

NUMERI I

tutti quelli ch'escono nell'esercito; (31) I registrati (dico) della tribù di Zevulùn (furono) cinquantasette mila e quattrocento. (32) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: dei figli d'Efraim, i discendenti, divisi per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (33) I registrati (dico) della tribù d'Efraim (furono) quarantamila e cinquecento. (34) Dei figli di Manasse, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su; tutti quelli ch'escono nell'esercito; (35) I registrati (dico) della tribù di Manasse (furono) trentadue mila e dugento. (36) Dei figli di Binjamin, i discendenti,

Digitized by Google

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ (לז)
פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה בִנְיָמִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ פ (לח) לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃
(לט) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה דָן שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף
וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ פ (מ) לִבְנֵי אָשֵׁר תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃
(מא) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אָשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים

NUMERI I

distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (37) I registrati (dico) della tribù di Binjamin (furono) trentacinque mila e quattrocento. (38) Dei figli di Dan, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (39) I registrati (dico) della tribù di Dan (furono) sessantadue mila e settecento. (40) Dei figli d'Ascèr, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (41) I registrati (dico) della tribù d'Ascèr (fu-

Digitized by Google

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ פ (מב) בְּנֵי נַפְתָּלִי
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא
צָבָא׃ (מג) פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ פ (מד) אֵלֶּה
הַפְּקֻדִּים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־
אֲבֹתָיו הָיוּ׃ (מה) וַיְהִיוּ כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־
יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ (מו) וַיְהִיוּ כָּל־הַפְּקֻדִים

הדנור. (מב) בני נפתלי וגו׳: מדוע הגאון הפולוני המובא בתולאות חיים לא יתכן, כי לא היה אפשר שלא יחכו גם בני נפתלי בעבור המתים בין מכין למכין, ומי יאמין שלא מת מכל העם אחד, מלבד כי לדעתנו במכין הראשון נמנו הלוים ולא הנכורות, ובמכין שני בהפך, ומה שהסכים האשנון מקרה הוא. (מו) ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו׳: הסך הזה מסכים נמלוס עם הסך היוצא מכסף פקודי העדה בשנה ראשונה קודם שהוקם המשכן (שמות ל״ח כ״ו ועיין שם בנת״הם שהאריך), והנה אי אפשר לומר שבני המניינים מכין אחד הם, כי כאן לא נמנו הלוים, ושם אין שום טעם לומר שלא נמנו, כי עדיין לא נבחרו ולא נבדלו ולא נזכרו הלוים כלל בכל התורה, ועוד כי המכין הזה היא למשפחותם לבית אבותם, לדעת מזה כמה בכל שבט, לעשות הדגלים ושם לא היה הדבר כן, רק נתן איש איש נקע כסף ונמנו השקלים בלא השקפה לפרטי כל שבט ושבט, כי זה היה המבוקש במכין השני הזה. אם כן שבני מניינים הם, וברא״שון נמנה שבט לוי ובשני לא נמנה, איך הסכימו שני הסכים האלה זה עם זה? אומר אני כי כשם שלא נמנו הלוים במכין השני הזה מפני שנבחרו לשירות המשכן תחת כל בכור בבני ישראל, כן במכין הראשון לא נמנו הנכורות כי

rono) quarantaun mila e cinquecento. (42) Dei figli di Naftalì, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (43) I registrati (dico) della tribù di Naftalì (furono) cinquantatrè mila e quattrocento. (44) Quest'è l'enumerazione fatta da Mosè ed Aronne, insieme coi principi d'Israel, dodici uomini, un uomo per ogni casato. (45) E furono tutt'i registrati dei figli d'Israel, distinti per casati, dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito; (46) Furono (dico)

עדיין היו נגזים אל ה׳ לשרת בקדש. והנה מספר הבכורות היה קרוב למספר הלוים ויותר עליהם רע״ג (למעט ג׳ מ״ו), וכן איננו רחוק שקרה מקרה שהמתים בין מכין למכין היו ג״כ רע״ג, והנה כשאר המכין השני שוה לראשון, כי המכין הראשון היה העם בזולת הבכורות, והמכין השני היה העם בזולת הלוים וזולת המתים. ומספר הלוים עם המתים הוא (לפי ההנחה) שוה למספר הבכורות. וכל זה בשעת רש״י ומדבר רבה (עיין כת״הש שם) שלמכין שנות בני אדם מוכין מתשרי, ובכן לא כוספו במכין שני הנערים אשר השלימו שנת עשרים, אבל לשעת רמ״בן שלמכין שנות בני אדם אינם אינם ראש השנה שלו ביום הולדו, ואם כן בהכרח הרבה כוספו במכין השני, שלא היו בני עשרים במכין הראשון, יש לומר שאע״פ שהבכורות כשנמנו מבן אחד ומעלה היו יתרים על הלוים, מ״מ בהמנותם מבן עשרים היה מספרם פחות מהם, כמו שהיה הענין בשפחות הלוים, שכשנמנו מבן אחד היו בני גרשון 7500 ובני קהת 8600 ובני מרדי 6200, בני מרדי פחות מכלם, וכשנמנו מבן שלשים עד חמשים שנה היו בני גרשון 2630 ובני קהת 2750 ובני מרדי 3200, בני מרדי מרובים מכלם; אף כאן אולי הבכורות שהיו מרובים מן הלוים מבן אחד, היו פחות מהם מבן עשרים, וכשנכנסו במכין שני במקום הלוים, יצא שכר המשלימים שנת עשרים בהפסד מה שהיו הבכורות פחות מן הלוים ובהפסד המתים בין ספירה לספירה, ונשאר המספר כשהיה, בלא תוספת ובלא מגרעת, כזה:

מכין ראשון	מכין שני
ישראל	ישראל
לוים	בכורות
x אותם שמתו בין מכין למכין	z אותם שהשלימו שנת עשרים בין מכין למכין
y יתרון הלוים על הבכורות	(z = x + y).

ואם תרצה לאמר שהבכורות כשנמנו מבן עשרים היה מספרם שוה למספר הלוים מבן עשרים, ושהמתים בין מכין למכין היה מספרם שוה למספר הנערים המשלימים שנת

שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים׃ (מז) וְהַלְוִיִּם לְמַטֵּה אֲבֹתָם לֹא
הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם׃ פ (מח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (מט) אַךְ אֶת־מַטֵּה לֵוִי לֹא תִפְקֹד

tutt'i registrati: seicentotrè mila, cinquecento e cinquanta. (47) I Leviti poi, tutta cioè la loro tribù paterna, non furono registrati in mezzo agli altri. (48) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (49) Però i figli di Levi non devi registrare, nè farne l'enumerazione, cogli altri figli d'Israel [poichè non de-

עשרים בין מכין למכין. הה אמכם במקרה לא נכם, כי יהיה כם ללא דבר וללא תועלת כלל. ואל תתמה איך לא כמנו הנכורות במכין ראשון מבלי שתזכיר התורה דבר מזה, כי הלא כן תלטרך לומר בלוים במכין שני, שהיו בהם ג' נכורות שלא היו מן המכין (עיין למטה ג' ל"ט בפי' רש"י). ואמכם הטעם האמתי למה לא כמנו הנכורות במכין הקודם הוא כי אם לא היתה הכוונה למנות את העם, אלא שיתן איש תרומת כסף לטורך המשכן, והנה הנכורות שהיו עובדים עבודת ה' לא היה ראוי שיתנו מכספם להקמת המשכן, כי כבר הם וגופם נתונים נתונים אל המשכן ולכל עבודתו. (מז) הָתְפָּקְדוּ: וכן ובני ישראל התפקדו וכלכלו, בנין זר בעבור ההכרח, שאם היה אומר כְּפָקְדוּ היה משמע תפקדו, ואם היה אומר פָּקְדוּ היה נראה כאילו מדבר בדברים שאין בהם רוח חיים או בבהמות שהם במכים מאחרים, בלא שום פעולה מגדם, כמו פקודי המשכן אשר פֻקַּד, ואם היה אומר הֻפְקְדוּ היה משמע שהפקידום על פקודה מה, ואם היה אומר הִתְפַּקְדוּ היה נראה שהם מלבם רצו למנות את עצמם, לפיכך כתב בכתב בנין בפי עצמו, הה אמכם בלי שתהיה כאן בחמת הרכבה משני בחיים, כי אין כאן כלל כח ההפעל בבו של הפעיל, כי אין כאן שום כתיבת דבר בפיקדון ולא שום מבוי על עבין מה. והנה הקמ"ן שחתת הה"ת מורה שקבלו פעולה מאחרים, כי כן כל הִפְעָלוֹת רומזים עליה בהברת O או בהברת U (כדברי ר"י חיוג) ותי"ו ההתפעל מורה שגם הם סייעו במכיכם. וע' פירושי בישעיה ל"ד ו'.

וְאֶת־רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(נ) וְאַתָּה הַפְקֵד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת
וְעַל כָּל־כֵּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הֵמָּה יִשְׂאוּ
אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵם יְשָׁרְתֻהוּ
וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ (נא) וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ
אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם
וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃ (נב) וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ

NUMERI 1

vono formar parte dell'esercito]. (50) Devi invece incaricare i Leviti della cura del tabernacolo della Legge e di tutt'i suoi arredi, e di quanto gli appartiene; eglino porteranno il tabernacolo e tutt'i suoi arredi, ed eglino ne saranno i ministri, ed intorno al tabernacolo stanzieranno. (51) E quando il tabernacolo dovrà porsi in viaggio, lo caleranno giù i Leviti; e quando il tabernacolo dovrà fermarsi, lo ergeranno i Leviti; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (52) I figli d'Israel s'accamperanno, divisi in varie schiere, ciascheduno presso il suo campo, e presso il suo corpo d'esercito.

(נב) על דגלו לצבאותם: דגל אין תחלת הורתו לא כם ולא חפה, כי זה טעם אות, אין על דגלו באותות, אבל הוא כתרגום אנקלוס וכל הקדמונים חברה מסודרת (טקס אלא יונית taxis סדר וחברה). והדגל בגדל מן המחנה להיות אנשיו קבועים ומסודרים תחתיו, והמחנה אפשר שיהיה ערלי, שיתחברו אנשיו כאשר יזדמן. הלא תראה בכל הפרשה דגל כאחר על בני אדם, לא על כם וחפה: והחוכים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, וכן כולם. אבל לאחר זמן הושאלה המלה להורות על הכם, מפני שכל דגל היה לו כם, ומזה הדגלו עלי אהבה, כם שלו שאני נושאת עלי כתוב בו אהבה: הה אמנם דרך משל. וכן דגול מרבבה, הוא בגדל מרבות בני אדם שיפיו כאילו בידו דגל וכם שהכל מכירים אותו מרחוק; ונשם אלהינו כדגול, בכתוב על

עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ לְצִבְאֹתָם׃ (נג)
וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְלֹא־יִהְיֶה
קֶצֶף עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת׃ (נד) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן
עָשׂוּ׃ פ שלישי

ב

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר׃ (ב) אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ בְּאֹתֹת לְבֵית

NUMERI I-II

(53) Ed i Leviti stanzieranno intorno al tabernacolo della Legge, affinchè la congrega dei figli d'Israel non incorra nell'ira (celeste); i Leviti cioè avranno cura della custodia del tabernacolo della Legge [onde altri non tocchi gli oggetti sacri]. (54) E i figli d'Israel eseguirono: fecero pienamente, quanto il Signore comandò a Mosè.

II

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (2) I figli d'Israel s'accamperanno, ciascheduno presso il suo

דגלו שם אלהיכו, ולסיכך כרכבה ביעוצתך מופסק בעולה ויורד, כי טעמו אני ידעתי כי בלא כסף כרכן ביעוצתך וכלחוכך כי כשבאת דגליכו ועליהם שם ה' רשום, אז יחלא ה' כל משאלותיך. אומה כבדגלות טעמו כקיילות הכוסעים בסדר הגון, איש על דגלו.

אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל־
מוֹעֵד יַחֲנוּ׃ (ג) וְהַחֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל
מַחֲנֵה יְהוּדָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי יְהוּדָה
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃ (ד) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם
אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ (ה) וְהַחֹנִים
עָלָיו מַטֵּה יִשָּׂשכָר וְנָשִׂיא לִבְנֵי יִשָּׂשכָר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ (ו) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו אַרְבָּעָה
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ (ז) מַטֵּה
זְבוּלֻן וְנָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־
חֵלֹן׃ (ח) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים

NUMERI II

corpo d'esercito; con insegne [differenti] pei varj casati; accamperannosi intorno al padiglione di congregazione, in distanza (da esso). (3) Quelli che accamperannosi dalla parte di levante saranno quelli del corpo d'esercito, detto il campo di Giuda, divisi nelle varie loro schiere; ed il principe dei figli di Giuda è Nahhsciòn figlio d'Amminadàv. (4) Ed il suo esercito consta di registrati settantaquattro mila e seicento. (5) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Issachàr, ed il principe dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (6) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantaquattro mila e quattrocento. (7) (Come pure) la tribù di Zevulùn, ed il principe della tribù di Zevulùn è Eliàv figlio di Hhelòn. (8) Ed il suo esercito consta di registrati cinquan-

אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ (ט) כָּל־הַפְּקֻדִים
לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף
וְשֵׁשֶׁת־אֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצִבְאֹתָם
רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃ ס (י) דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן
תֵּימָנָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר
בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ (יא) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים
אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ (יב) וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה
שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־
צוּרִישַׁדָּי׃ (יג) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים
אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ (יד) וּמַטֵּה גָד וְנָשִׂיא לִבְנֵי

NUMERI II

tasette mila e quattrocento. (9) Tutti i registrati appartenenti al campo (detto) di Giuda sono centottantasei mila, e quattrocento, divisi nelle varie loro schiere. (Questi) si moveranno i primi. (10) Il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben, (starà) dalla parte di mezzodì, diviso nelle varie sue schiere; ed il principe dei figli di Ruben è Elissùr figlio di Scedeùr. (11) Ed il suo esercito consta di registrati quarantasei mila e cinquecento. (12) E gli accampati vicino a lui (saranno): la tribù di Simeone, ed il principe della tribù di Simeone è Scelumièl figlio di Ssurisciaddài. (13) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantanove mila e trecento. (14) E la tribù di Gad, ed il principe dei figli di Gad è Eljassàf figlio di Reuèl.

Digitized by Google

גָּד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃ (טו) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃
(טז) כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מְאַת אֶלֶף
וְאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
לְצִבְאֹתָם וּשְׁנִים יִסָּעוּ׃ ס (יז) וְנָסַע אֹהֶל־
מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת כַּאֲשֶׁר
יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם׃ ס
(יח) דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם יָמָּה וְנָשִׂיא
לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (יט) וּצְבָאוֹ
וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

NUMERI II

(15) Ed il suo esercito consta di registrati quarantacinque mila, seicento e cinquanta. (16) Tutt'i registrati appartenenti al campo di Ruben sono cencinquantun mila, quattrocento e cinquanta, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i secondi. (17) Indi si moverà il padiglione di congregazione, il campo (cioè) dei Leviti, nel mezzo dei (quattro) campi; come si accamperanno, così si moveranno, ognuno al suo luogo nei loro corpi d'esercito. (18) Il corpo, detto il campo d'Efraim, diviso nelle varie sue schiere, (starà) dalla parte di ponente, ed il principe dei figli d'Efraim è Elisciamà figlio d'Ammihùd. (19) Ed il suo esercito consta di registrati qua-

(יז) ונסע אהל מועד: כלומר יסע מחנה הלוים ועמו אהל מועד.

(כ) וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצּוּר׃ (כא) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃ (כב) וּמַטֵּה
בִנְיָמִן וְנָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃
(כג) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ (כד) כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה
אֶפְרַיִם מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנַת־אֲלָפִים וּמֵאָה
לְצִבְאֹתָם וּשְׁלֹשִׁים יִסָּעוּ׃ ס (כה) דֶּגֶל מַחֲנֵה
דָן צָפְנָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר
בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃ (כו) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים

NUMERI II

ranta mila e cinquecento. (20) E vicino a lui (starà) la tribù di Manasse, ed il principe dei figli di Manasse è Gamliel figlio di Pedassùr. (21) Ed il suo esercito consta di registrati trentadue mila e dugento. (22) Come pure la tribù di Binjamìn, ed il principe dei figli di Binjamìn è Avidàn figlio di Ghideonì. (23) Ed il suo esercito consta di registrati trentacinque mila e quattrocento. (24) Tutt'i registrati dal campo d'Efraim sono centottomila e cento, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i terzi. (25) Il corpo, detto il campo di Dan, (starà) dalla parte di settentrione, diviso nelle varie sue schiere; ed il principe dei figli di Dan è Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (26) Ed il suo esercito consta di registrati sessantadue mila

Digitized by Google

אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ (כז) וְחַנִּים עָלָיו מַטֵּה
אָשֵׁר וְנָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃
(כח) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ (כט) וּמַטֵּה נַפְתָּלִי וְנָשִׂיא לִבְנֵי
נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃ (ל) וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ (לא) כָּל־
הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה דָן מְאַת אֶלֶף וְשִׁבְעָה
וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לָאַחֲרֹנָה יִסְעוּ
לְדִגְלֵיהֶם׃ פ (לב) אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֹת לְצִבְאֹתָם
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת

NUMERI II

e settecento. (27) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Ascèr, ed il principe dei figli d'Ascèr è Paghièl figlio di Ochràn. (28) Ed il suo esercito consta di registrati quarantun mila e cinquecento. (29) Come pure la tribù di Naftalì, ed il principe dei figli di Naftalì è Ahhirà figlio di Enàn. (30) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantatrè mila e quattrocento. (31) Tutt'i registrati appartenenti al campo di Dan son cencinquantasette mila e seicento; e, divisi nelle varie loro schiere, si moveranno gli ultimi. (32) Quest'è la recensione dei figli d'Israel, distinti nei loro casati. Tutt'i registrati dei (quattro) campi, divisi nelle varie loro schiere,

Digitized by Google

וַחֲמִשִּׁים׃ (לו) וְהַלְוִיִּם לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (לז) וַיַּעֲשׂוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
כֵּן־חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם וְכֵן נָסָעוּ אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו
עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃ פ רביעי

ג

(א) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי׃ (ב) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
בְּנֵי־אַהֲרֹן הַבְּכֹר נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר
וְאִיתָמָר׃ (ג) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר־מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן׃ (ד) וַיָּמָת
נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה
לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם
וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי אַהֲרֹן אֲבִיהֶם׃
פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ו) הַקְרֵב
אֶת־מַטֵּה לֵוִי וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ׃ (ז) וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ

sono seicentotrè mila, cinquecento e cinquanta. (33) Ed i Leviti non furono enumerati in mezzo ai figli d'Israel, come il Signore comandò a Mosè. (34) E gl'Israeliti eseguirono. Pienamente come il signore comandò a Mosè, così s'accamparono, divisi nei loro corpi d'esercito, e così si mossero; distinto ciaschedun corpo nelle sue famiglie e nei suoi casati.

III

(1) E quest'è la progenie d'Aronne e Mosè, quand'il Signore parlò a Mosè nel monte Sinai. (2) E questi sono i nomi dei figli d'Aronne: il primogenito fu Nadàv; indi Avihù, Eleazzaro e Ithamàr. (3) Son questi i nomi dei figli d'Aronne, sacerdoti che furono unti, ed installati ad esercitare le funzioni sacerdotali. (4) Però Nadàv ed Avihù morirono davanti al Signore, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo; (morirono, dico) nel deserto di Sinai, in vita d'Aronne loro padre, senz'avere figliuoli, e rimasero sacerdoti Eleazzaro ed Ithamàr. (5) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (6) Avvicina [a me, v. XVI. 9-10, cioè dichiara eletti] quelli della tribù di Levi, e ordina che stiano ai comandi d'Aronne sacerdote, e gli siano ministri. (7) Faranno l'ufficio di lui, e di tutta la congrega, davanti al padiglione di congregazione, in quanto a fare il

(א) ואלה תולדות אהרון ומשה: הואיל והוא בא להפקיד את הלוים שיהיו משרתים את הכהנים, הזכיר מי הם הכהנים (תלמידי החכם יעקב מי כאדרו ז"ל). ואמר ואלה תולדות אהרן ומשה ולא הזכיר תולדות משה, להודיע כי גם משה העמיד תולדות, אלא שלא רצה ה' להקדישם להיות כהנים, ולא חלק להם שום גדולה, ולהגיד שלה היה משה מבקש גדולה לעצמו. (ד) על פני אהרן אביהם: להעת רש"בן אחר למעלה, ויחת כדב ואביהוא על פני אהרן אביהם, וכן הוא בד"ם א' כ"ד ב', והאחבת ראוי תחת ואיתמר (כת"הב). (ו) הקרב את מטה לוי: כמו לחטה (ש"ז ע' י') להקריב לחכם

וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃ (ח) וְשָׁמְרוּ אֶת־
כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃ (ט) וְנָתַתָּה אֶת־
הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִם נְתוּנִם הֵמָּה
לוֹ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (י) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־
בָּנָיו תִּפְקֹד וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם וְהַזָּר הַקָּרֵב
יוּמָת׃ פ (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

NUMERI III

servigio del tabernacolo. (8) Avranno cura di tutti gli arredi del padiglione di congregazione, e faranno l'ufficio dei figli d'Israel, in quando a prestare il servigio del tabernacolo. (9) Darai i Leviti ad Aronne ed ai figli suoi; essi sono assegnati a lui, tra i figli d'Israel, in qualità di Nethunìm [servi del tempio, altrimenti detti Nethinim]. (10) Ed Aronne e i figli suoi incaricherai di custodire il proprio sacerdozio [onde le sacre funzioni non vengano esercitate da altri]; e l'estraneo che s'avvicinasse, sarà fatto morire. (11) Ed il Signore parlò

מליו, ויקרב מיתך ומת כל מיתיך בני לוי מתך. (ט) נתונים נתונים המה לו: הרמצון שם התמר, ע"ד כָּתִין, והשני ביכוני פעול, הם כתוכים לו להיות לו בתורת כתוכים מו כתיכים, וכיוכל בזה לומה ה' י"ט ומתנה מת הלוים כתוכים לאהרן ולבניו, ומלת כתיכים (ד"ה מ' ט' ב') היא ע"ד לשון מרמי, וכמוה בל"הק מָסַיִת, יָלִיד. מאת בני ישראל: עיין ר"ש, והיא רמיה שאין בל"הק מ"ס המורה על הפועל. (י) ואת אהרן ואת בניו תפקד ושמרו את כהונתם: שלא יאמרו הואיל ויש לנו הלוים משרתינו,

(יב) וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: (יג) כִּי לִי כָּל־בְּכוֹר
בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי
לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה לִי
יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה: פ חמישי (יד) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר: (טו) פְּקֹד אֶת־
בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל־זָכָר
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה תִּפְקְדֵם: (טז) וַיִּפְקֹד אֹתָם
מֹשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה: (יז) וַיִּהְיוּ־אֵלֶּה

NUMERI III

a Mosè, con dire: (12) Io poi, ecco, prendo i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, in cambio di tutt'i primogeniti, i primi parti dei figli d'Israel; ed i Leviti apparterranno a me. (13) Perocchè a me appartiene ogni primogenito. Quando percossi ogni primogenito nella terra d'Egitto, consacrai a me ogni primogenito in Israel, tanto delle persone, che delle bestie. (I Leviti quindi) apparterranno a me, il Signore. (14) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, con dire: (15) Enumera i figli di Levi, distinti per casati e famiglie; tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, li numererai. (16) E Mosè li numerò per ordine del Signore, come gli fu comandato. (17) Furono questi i figli di Levi, coi loro nomi: Gheresciòn,

כוכל כשנרלה להכיח להם לענוד ג"כ ענודת הקרבנות. (יג) לי יהיו: פחר ללוים

בְּנֵי־לֵוִי בִּשְׁמֹתָם גֵּרְשׁוֹן וְקְהָת וּמְרָרִי׃ (יח)
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנִי
וְשִׁמְעִי׃ (יט) וּבְנֵי קְהָת לְמִשְׁפְּחֹתָם עַמְרָם
וְיִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃ (כ) וּבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְבֵית
אֲבֹתָם׃ (כא) לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי וּמִשְׁפַּחַת
הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי׃ (כב)
פְּקֻדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה
פְּקֻדֵיהֶם שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ (כג)
מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ יָמָּה׃
(כד) וְנְשִׂיא בֵית־אָב לַגֵּרְשֻׁנִּי אֶלְיָסָף בֶּן־לָאֵל׃

NUMERI III

e Kehàt e Merarì. (18) E questi sono i nomi dei figli di Gheresciòn, capi d'altrettante famiglie: Livni e Scimeì. (19) E i figli di Kehàt, capi d'altrettante famiglie, (furono) Amràm e Isshàr, e Hhevròn ed Uzzièl. (20) E i figli di Merarì, capi d'altrettante famiglie, (furono:) Mahhli e Muscì. Questi formarono le famiglie dei Leviti, divise in varj casati. (21) A Gheresciòn (appartengono) la famiglia dei Livniti e la famiglia dei Scimeiti. Sono queste le famiglie dei Gheresciuniti. (22) I loro registrati, numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su; i loro registrati (dico) sono settemila e cinquecento. (23) Le famiglie dei Gheresciuniti stanzieranno al di dietro del tabernacolo, dalla parte di ponente. (24) Ed il principe del ca-

Digitized by Google

(כה) וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן בְּאֹהֶל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן
וְהָאֹהֶל מִכְסֵּהוּ וּמָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
(כו) וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח הֶחָצֵר אֲשֶׁר
עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מֵיתָרָיו
לְכָל עֲבֹדָתוֹ׃ ס (כז) וְלִקְהָת מִשְׁפַּחַת הָעַמְרָמִי
וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת
הָעֻזִּיאֵלִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי׃ (כח)
בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה שְׁמֹנַת
אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃
(כט) מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־קְהָת יַחֲנוּ עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן

NUMERI III

sato dei Gheresciuniti è Eliassàf figlio di Laèl. (25) E l'uffizio dei figli di Gheresciòn nel padiglione di congregazione (concernerà) il tabernacolo [cioè le cortine di bisso ecc.], ed il padiglione [cioè le cortine di pelo di capra], e la sua coperta [di pelli di montoni e di tassi], e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda all'ingresso dell'atrio, che circonda [rinchiude] il tabernacolo e l'altare; come pure le sue corde con tutto il relativo occorrente. (27) Ed a Kehàt (appartengono) la famiglia degli Amramiti e la famiglia degl'Isshariti, e la famiglia dei Hhevroniti, e la famiglia degli Uzzieliti. Sono queste le famiglie dei Kehathiti. (28) Numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ottomila e seicento, incaricati della cura del luogo sacro. (29) Le famiglie dei figli di Kehàt stan-

Digitized by Google

תֵּימָנָה׃ (ל) וּנְשִׂיא בֵית־אָב לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי
אֱלִיצָפָן בֶּן־עֻזִּיאֵל׃ (לא) וּמִשְׁמַרְתָּם הָאָרֹן
וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנֹרָה וְהַמִּזְבְּחֹת וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָהֶם וְהַמָּסָךְ וְכָל עֲבֹדָתוֹ׃
(לב) וּנְשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
פְּקֻדַּת שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃ (לג) לִמְרָרִי
מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי אֵלֶּה הֵם
מִשְׁפְּחֹת מְרָרִי׃ (לד) וּפְקֻדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־
זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה שִׁשֶּׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃

NUMERI III

zieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di mezzodì. (30) Ed il principe del casato delle famiglie dei Kehathiti è Elissafàn figlio di Uzzièl. (31) Ed il loro uffizio (concernerà) l'Arca, e la mensa, ed il candelabro, e gli altari, e i sacri arredi, coi quali si uffizia; e la tenda, e tutt'il suo occorrente. (32) Ed il principe supremo dei Leviti è Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, (il quale avrà) la soprantendenza degl'incaricati della cura del luogo sacro. (33) A Merari (appartengono) la famiglia dei Mahhliti, e la famiglia dei Musciti. Sono queste le famiglie di Merarì. (34) E i loro registrati, numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) sei-

(רמ"בן). (לב) פְּקֻדָּה: Revisione, כמו כלו ימי הפקדה, מתחלה עם מופעט, ומ"מכ הוסחל כלילו הוא עם התאר, וכיונא בזה Podestà, גם Ordinanza, Guardia, Guida. וכן כאן אלעזר היה בשיא בשילי הלוי, והיה פקדת שומרי משמרת הקדש, כלומר שהיה פקיד ומשגיח על שומרי משמרת הקדש, וכן ומתי פקודתך שלום וכוגשיך

(לה) וּנְשִׂיא בֵית־אָב לְמִשְׁפְּחֹת מְרָרִי צוּרִיאֵל
בֶּן־אֲבִיחָיִל עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ צָפֹנָה׃
(לו) וּפְקֻדַּת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו וְכָל־כֵּלָיו וְכָל
עֲבֹדָתוֹ׃ (לז) וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וַאֲדָנֵיהֶם
וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם׃ (לח) וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן
קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִזְרָחָה מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ

NUMERI III

mila e dugento. (35) Ed il principe del casato delle famiglie di Merarì è Ssuriièl figlio d'Avihhàil. Questi stanzieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di settentrione. (36) E gli oggetti affidati alla cura dei figli di Merari (saranno) le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi, e tutt'i suoi arnesi, e tutt'il relativo occorrente. (37) E le colonne dell'atrio, tutt'intorno, e le loro basi, e i loro chiodi, e le loro corde. (38) E quelli che stanzieranno davanti al tabernacolo, dalla parte di levante, (cioè) rimpetto al padiglione di congregazione, all'oriente, (saranno) Mosè, ed Aronne, e i figli suoi; incaricati della cura del luogo santis-

לדקה, הבלוס יהיה פקיד עליך, והלדקה תהיה נוגשיך ושלטוניך. (לח) למשמרת בני ישראל: אין לומר כאן כמו למעלה שהם עושים מה שכל בני ישראל זקוקים לעשות, כי זה יתכן בשירות הלוים שאולי היה אפשר שישרתו בה כל העם, אבל בעבודת הכהנים מי נתן כל העם כהנים? ומלות והזר הקרב יומת המאמורות כאן אינו אלא לחייב את הכהנים בהרחקת הזרים. ופי' למשמרת בני ישראל (כדברי בני

לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃
(לט) כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
עַל־פִּי יְהוָה לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ
וָמַעְלָה שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ ס ששי
(מ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּקֹד כָּל־בְּכוֹר זָכָר
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה וְשָׂא אֶת
מִסְפַּר שְׁמֹתָם׃ (מא) וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי
יְהוָה תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת
בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בְּבְהֵמַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ (מב) וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֹתוֹ אֶת־כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (מג) וַיְהִי
כָל־בְּכוֹר־זָכָר בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן־חֹדֶשׁ
וָמַעְלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף שְׁלֹשָׁה
וְשִׁבְעִים וּמָאתָיִם׃ פ (מד) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (מה) קַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־

ל"ג ע"ה) לשמרם מחם, כלומר שאם יקרבו ימותו. (נ) מאת בכור: לקח הכסף מכל הבכורות בכללם; ונתנו כל אחד גרה וחומש גרה ושיריס ($\frac{6}{100}$ בשקל בקירוב), לכך נאמר מאת בכור בלשון יחיד. מאת בכור בני ישראל לקח את הכסף:

(*) נקוד על ואהרן.

simo, per guardarne [tenerne lontani] i figli d'Israel; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (39) Tutt'i registrati dei Leviti, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, distinti per famiglie, tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ventidue mila. (40) Ed il Signore disse a Mosè: Registra tutt'i primogeniti maschi dei figli d'Israel, dall'età d'un mese in su, e leva la somma dei loro nomi. (41) Indi prenderai i Leviti per me, il Signore, in cambio di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel; ed il bestiame dei Leviti in cambio di tutt'i primogeniti del bestiame dei figli d'Israel. (42) E Mosè registrò, come il Signore gli comandò, tutt'i primogeniti dei figli d'Israel. (43) E tutt'i primogeniti maschi, numerati i nomi dall'età d'un mese in su, tutti (dico) i loro registrati, furono ventiduemila, dugento settantatrè. (44) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (45) Prendi i Leviti in sostituzione di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel, ed il bestiame dei Leviti in cambio del loro bestiame; ed i Leviti apparterranno a me, il Signore.

מקרא זה פירוש לשלמיו, כי תחלה אחר ויקח משה את כסף הפדיום מאת העודפים
על פדוי הלוים, ואח"כ פירש כי לא לקח משם מהעודפים, כי לא היו שם אנשים
שיתכן לומר עליהם שהם עודפים על הלוים, אלא הנכורות בכללם היו יתרים רע"ג
על הלוים, לפיכך מאת נכור בני ישראל לקח את הכסף, לא אחר מאת השלשה
ושבעים ומאתים נכור, אלא מאת נכור בני ישראל, כלומר מכללות הנכורות לקח את
הכסף. והקדמונים נחכנו מלפרש כך, ובדקו לומר כי בגורל נגרדו מי הם העודפים
(מה שאין רמז ממנו בכתוב) מפני מלות מאת העודפים שבפסוק הקודם, שנראה
מפשוטן שידוע היה מי ומי העודפים; אך ידוע כי הנראה מפשט המלות איננו תמיד
עומק כוונת הכתובים. והנה כבר הביאו קצת מן המתרגמים ומן המפרשים כי מלת
פדוי ופדויים שנפרשה זו ענינה כפס דבר פדיון, רק בפסוק מ"ט פירשו פדוי הלוים
אותם שנפדו על ידי הלוים; ואני אומר כי גם הוא כחבריו ענינו פדיון הלוים, כי
לא היתה שם בריה לדעת מי פדוי ומי עודף, אבל כל אחד מב"ג אלף ורע"ג נכורות
היו בו (בקירוב) ע"ט חלקים פדויים וחלק אחד עודף על הפדיון, ומשה לקח את
הכסף מאותם החלקים העודפים על פדיון הלוים, כלומר לקח את הכסף מאת כל
הנכורות יחדו, וכל אחד נתן (בקירוב) אחד משמונים בכסף הפדיון (שהוא אחד מששה
עשר בשקל) לפדות אחד משמונים שבו שלא היה פדוי. סוף דבר כ"ל ברור שאם היה
כדעת הקדמונים, היה הכתוב אומר מאת השלשה ושבעים ומאתים נכור, ולא מאת
נכור בני ישראל.

Digitized by Google

בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת
בְּהֵמָתָם וְהָיוּ־לִי הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה׃ (מו) וְאֵת
פְּדוּיֵי הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשִּׁבְעִים וְהַמָּאתַיִם הָעֹדְפִים
עַל־הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (מז) וְלָקַחְתָּ
חֲמֵשֶׁת חֲמֻשֹׁת שְׁקָלִים לַגֻּלְגֹּלֶת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
תִּקָּח עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל׃ (מח) וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פִּדוּיֵי הָעֹדְפִים בָּהֶם׃ (מט) וַיִּקַּח
מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפִּדְיוֹם מֵאֵת הָעֹדְפִים עַל
פְּדוּיֵי הַלְוִיִּם׃ (נ) מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח
אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וָאָלֶף

NUMERI III

(46) Pel riscatto poi dei dugento settantatrè, che tra i primogeniti dei figli d'Israel superano il numero dei Leviti. (47) Prenderai cinque sicli per testa; li prenderai secondo il peso del tempio, di venti gherà per siclo. (48) E darai l'argento ad Aronne ed ai figli suoi, in riscatto di quelli che superano il loro numero. (49) E Mosè prese l'argento del riscatto da quelli che superavano il numero di coloro che venivano riscattati dai Leviti. (50) Dai primogeniti dei figli d'Israel prese il denaro, (cioè) mille trecentosessantacinque (sicli), secondo il peso del tempio [probabilmente fu questa somma esborsata dall'intero corpo dei primogeniti, circa sei centesimi di siclo per testa; però secondo gli antichi, una lunga estrazione di viglietti determinò quali tra i primogeniti dovessero ritenersi riscattati dai Leviti, e quali avessero a redimersi col-

Digitized by Google

בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ (נא) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפְּדֻיִם
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה׃ פ שביעי

ד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר׃ (ב) נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קְהָת מִתּוֹךְ
בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃ (ג) מִבֶּן
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה
כָּל־בָּא לַצָּבָא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
(ד) זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי־קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ

NUMERI III-IV

l'esborso di cinque sicli]. (51) E Mosè diede l'argento del riscatto ad Aronne ed ai figli suoi, per ordine del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

IV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (2) Fate il novero dei figli di Kehàt, tra i figli di Levi, distinti per famiglie e casati; (3) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione. (4) Que-

(ד) זאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש קדשים: כ"ל מיעורו ונקדש

הַקֹּדֶשׁים: (ה) וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה
וְהוֹרִדוּ אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וְכִסּוּ־בָהּ אֵת אֲרֹן
הָעֵדֻת: (ו) וְנָתְנוּ עָלָיו כְּסוּי עֹר תַּחַשׁ וּפָרְשׂוּ
בֶגֶד־כְּלִיל תְּכֵלֶת מִלְּמַעְלָה וְשָׂמוּ בַדָּיו:
(ז) וְעַל שֻׁלְחַן הַפָּנִים יִפְרְשׂוּ בֶגֶד תְּכֵלֶת
וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת־הַקְּעָרֹת וְאֶת־הַכַּפֹּת וְאֶת־
הַמְנַקִּיֹּת וְאֵת קְשׂוֹת הַנָּסֶךְ וְלֶחֶם הַתָּמִיד
עָלָיו יִהְיֶה: (ח) וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם בֶּגֶד תּוֹלַעַת
שָׁנִי וְכִסּוּ אֹתוֹ בְּמִכְסֵה עֹר תַּחַשׁ וְשָׂמוּ אֶת־

NUMERI IV

sto sarà il servigio dei figli di Kehàt, intorno al padiglione di congregazione ed al luogo santissimo: (5) Quand'il campo avrà a muoversi, verranno Aronne e i figli suoi, e caleranno giù la portiera divisoria, e con essa copriranno l'arca della Legge. (6) E vi metteranno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi stenderanno al di sopra un panno di tutta lana azzurra, e vi aggiusteranno le stanghe. (7) E sulla mensa (del pane) di presentazione stenderanno un panno di lana azzurra, e vi metteranno sopra i piatti e le scodelle, e i vasi libatorii, e i nappi per la libazione; come pure vi sarà sopra il pane continuo. (8) Indi vi stenderanno sopra un panno scarlatto, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiu-

הקדשים, כלומר זאת תהיה עבודתם בשעת הסלקן והמכורה ושזנה הזהב שבאהל מועד,
והארון שבקדש הקדשים, זאת תהיה דרך עבודתם: תחלה יבאו הכהנים ויכסו את

Digitized by Google

בַּדָּיו׃ (ט) וְלָקְחוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֶת־מְנֹרַת
הַמָּאוֹר וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ וְאֶת־מַלְקָחֶיהָ וְאֶת־
מַחְתֹּתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי שַׁמְּנָהּ אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־
לָהּ בָּהֶם׃ (י) וְנָתְנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ אֶל־
מִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃ (יא) וְעַל
מִזְבַּח הַזָּהָב יִפְרְשׂוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֹתוֹ
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃ (יב) וְלָקְחוּ
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־בָם בַּקֹּדֶשׁ

NUMERI IV

steranno le stanghe. (9) E prenderanno un panno di lana azzurra, e copriranno il candelabro da illuminazione, e i suoi lumi, e i suoi smoccolatoi, e le sue pinzette, e tutt'i suoi arnesi da olio, coi quali si fa il suo servigio. (10) E metteranno esso e tutt'i suoi arredi in una coperta di pelle di tasso, la quale metteranno [appenderanno] sopra una stanga. (11) E sull'altare d'oro stenderanno un panno di lana azzurra, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (12) E piglieranno tutti gli arredi dell'uffiziatura, coi quali si fanno le sacre funzioni, e li metteranno in un panno di lana azzurra, e li copriranno con una coperta di pelle

הכלים ושימו בדיהם, לו יתכוס על המוט, ולא"כ יבאו בני קהת לשאת. (י) על המוט: המוט לוכנו הנה, כי הנה היה נכנס בטבעות, והיו שני בדים, והמוט היה לאחד, והיו תולין עליו הדבר הכיסה על ידי זה לו על ידי חבל, כמו שעשו בתשכול, וכן כאן היתה המכורה עם כל כליה במרלוף, והמרלוף תלוי על המוט בוא לו בחבל, וכן בקרא מוט הענן שהעול נכנס בתוכו, והנה מוט הוא בד המחזיק מה שתחתיו, ולומרים

וְנָתְנוּ אֶל־בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמִכְסֵה
עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃ (יג) וְדִשְׁנוּ אֶת־
הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃ (יד) וְנָתְנוּ
עָלָיו אֶת־כָּל־כֵּלָיו אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם
אֶת־הַמַּחְתֹּת אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקֹת כֹּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו כְּסוּי
עוֹר תָּחַשׁ וְשָׂמוּ בַדָּיו׃ (טו) וְכִלָּה אַהֲרֹן־וּבָנָיו
לְכַסּוֹת אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בִּנְסֹעַ
הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְנֵי־קְהָת לָשֵׂאת
וְלֹא־יִגְּעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ אֵלֶּה מַשָּׂא בְנֵי־

NUMERI IV

di tasso, la quale metteranno sopra una stanga. (13) E toglieranno la cenere dall'altare, e vi stenderanno sopra un panno di porpora. (14) E gli metteranno sopra tutt'i suoi arnesi, coi quali si uffizia sopra di esso, le palette, le forchette, e le pale, e i bacini, tutti gli arnesi dell'altare, e vi stenderanno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (15) Ora, quando Aronne e i figli suoi avranno terminato di coprire gli oggetti sacri e tutt'i sacri arredi, stando il campo per muoversi, allora soltanto verranno i figli di Kehàt a portare le cose sacre, senza toccarle; altrimenti [cioè se le toccassero] morrebbero. Queste sono le cose del padiglione di

ונתנו על המוט, כי הוו לו התגל היה על המוט. (יד) מזלגות: לכסוך הכתויים על

קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ (טז) וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר בֶּן־
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וְקִטֹרֶת הַסַּמִּים
וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדַּת כָּל־
הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבְכֵלָיו׃ פ
מפטיר (יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר׃ (יח) אַל־תַּכְרִיתוּ אֶת־שֵׁבֶט מִשְׁפְּחֹת
הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם׃ (יט) וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם
וְחָיוּ וְלֹא יָמֻתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים

NUMERI IV

congregazione da essere portate dai figli di Kehàt. (16) Saranno poi affidati ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote l'olio da illuminazione, ed il profumo aromatico, e (la farina per) l'offerta farinacea quotidiana, e l'olio da unzione [onde non ne venga distratta alcuna parte in uso profano]. (Egli avrà in somma) la soprantendenza di tutt'il tabernacolo e di quanto è in esso, in quanto al luogo sacro, ed a' suoi arredi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (18) Non siate cagione che la tribù [la gente] delle famiglie dei Keathiti venga a perire di mezzo ai Leviti. (19) Ma questo fate loro: Aronne e i figli suoi entreranno, e li collocheranno ciasche-

הלא. (טז) שמן המאור וגו׳: הזכיר השמן והקטרת והמנחה מפני שאלו מתמעטים מדי יום ביומו, והיה אלעזר נריך להשגיח שלא יגנבו ויאחרו כדרכם נתמעטו. ולמה לא נזכרו גם הענים שהיו מתמעטים בכל שעה? כ״ל כי לא לחסרון כים היו חוששין אבל היו חוששין שלא ישתמש אדם לתשמיש חול בשמן ונקטרת ונקמיח, כי זה יהיה חלול גדול, כי השמן והקטרת והקמיח קדש הם, אבל הענים אינם אלא מכשירי קרבן. (יח) אל תכריתו וכו׳: אינו אלא כפל לחזק שיזהרו הכהנים שלא להניח הלוים

אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ
עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל־מַשָּׂאוֹ׃ (כ) וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת
כְּבַלַּע אֶת־הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ׃ פ פ פ
לה (כא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
(כב) נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם לְבֵית
אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ (כג) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וָמַעְלָה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם
כָּל־הַבָּא לִצְבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל
מוֹעֵד׃ (כד) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי

NUMERI IV

duno al proprio servigio, e presso agli oggetti che ha da portare. Così vivranno; altrimenti morrebbero, accostandosi al luogo santissimo. (20) Badate che quelli non entrino per vedere, e quasi ingojare (cogli occhi) il luogo santo; nel qual caso morrebbero. (21) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (22) Enumera anche i figli di Gheresciòn, distinti nei loro casati e nelle loro famiglie. (23) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai: tutti quelli ch'entrano a far parte della schiera, per prestare servigio nel padiglione di congregazione. (24) Egli è questo il servigio delle famiglie dei Gheresciuniti, sia di lavoro, quanto di portare.

לגשת ולגעת בקדש. (ב) כבלע את הקדש: לראות את הקדש כאדם הבולע ואוכל בתכיון דבר שהוא תאב לו, כלומר לא יגעו אפי' רגע. וגיז' פירש מלי עַד־בְּלִעִי רָקִי,

לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא׃ (כה) וְנָשְׂאוּ אֶת־יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵּהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ
אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְּמָעְלָה וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד׃ (כו) וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח
שַׁעַר הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ
סָבִיב וְאֵת מֵיתְרֵיהֶם וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לָהֶם וְעָבָדוּ׃ (כז) עַל־פִּי
אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי

NUMERI IV

(25) Essi porteranno le cortine del tabernacolo, ed il padiglione di congregazione [v. III. 25], la sua coperta, e la coperta di tasso sovrappostagli superiormente, e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda d'ingresso, o porta dell'atrio, che circondano il tabernacolo e l'altare; e le loro corde, e tutti gli arnesi da adoperarsi intorno a quelle [cioè alle cortine]. Ed essi eseguiranno tutt'i lavori che saranno da farsi intorno alle medesime. (27) Sotto gli ordini d'Aronne e dei figli suoi sarà tutt'il lavoro dei figli dei Gheresciuniti, in quanto a tutto ciò che avranno a portare, ed a qualsiasi loro servigio; e registrati darete loro in custodia tutti gli oggetti che hanno a

אכילו רגע. אמכס לשאר פירוסים היה ראוי בְּנַלַע. (כה) ואת אהל מועד: היה ראוי ואת האהל, כמו לשעלה ג׳ כ״ה. ומכסה התחש: הטעמים הפוכים, וכ״ל מרכא תניר: ומכסה התחש. (כו) וּפַקֻּדָתָם עליהם: ופקדתם ל׳ חשבון, תתנו להם הכל במנין, כי הם כשומרים והם יתנו לכם דין וחשבון מכל משאם, והוא על דרך פוקד עון אבות על בנים, מי פקד עליו דרכו ומי אמר פעלת עולה (איוב ל״ו כ״ג)

לְכָל־מַשָּׂאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקַדְתֶּם עֲלֵיהֶם
בְּמִשְׁמֶרֶת אֶת כָּל־מַשָּׂאָם: (כח) זֹאת עֲבֹדַת
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם
בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: ס (כט) בְּנֵי
מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקָד אֹתָם:
(ל) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד אֶת־
עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: (לא) וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם
לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו: (לב) וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר

NUMERI IV

portare. (28) Quest'è il servigio delle famiglie dei Gheresciuniti, nel padiglione di congregazione, e ciò che hanno a custodire; il tutto sotto la sopranteudenza d'Ithamàr figlio d'Aronne sacerdote. (29) (E finalmente) i figli di Merarì, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, li registrerai. (30) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per prestare il servigio del padiglione di congregazione. (31) E questi saranno gli oggetti affidati loro da portare, intorno ai quali si aggirerà ogni loro servigio nel padiglione di congregazione: le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi. (32) E le colonne tutt'intorno all'atrio, e le loro

(כח) ומשמרתם ביד איתמר: הכוונה זאת משמרת משאם שיקבלו מיד איתמר.

Digitized by Google

סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם לְכָל־
כְּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת־
כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם: (לג) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת
בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּיַד
אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: (לד) וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: (לה) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא
לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (לו) וַיְהִי
פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע מֵאוֹת

NUMERI IV

basi, e i loro chiodi, e le loro corde; tutti in somma i loro arnesi, e quanto può loro occorrere: e voi registrerete nominatamente gli arnesi che verranno loro affidati da portare. (33) Quest'è il servigio delle famiglie dei figli di Merarì, (gli oggetti cioè) intorno a cui s'aggirerà tutt'il loro servigio nel padiglione di congregazione, sotto la soprantendenza d'Ithamàr figlio d'Aronne sacerdote. (34) Mosè ed Aronne, e i principi della congrega, enumerarono i figli dei Kehathiti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati. (35) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione. (36) I loro registrati, distinti nelle loro famiglie, furono due-

Digitized by Google

וַחֲמִשִּׁים׃ (לו) אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי
כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ ס שני
(לז) וּפְקוּדֵי בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם וּלְבֵית
אֲבֹתָם׃ (לח) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד
בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ (מ) וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֵית אֲבֹתָם אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
(מא) אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן כָּל־
הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI IV

mila settecento e cinquanta. (37) Sono questi i registrati delle famiglie dei Kehathiti, tutti quelli che hanno a lavorare nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (38) Ed i registrati dei figli di Gheresciòn, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (39) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione; (40) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, duemila seicento e trenta. (41) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Gheresciòn, tutti quelli che hanno a servire nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed

Digitized by Google

עַל־פִּי יְהוָה׃ (מב) וּפְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃ (מג) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא
לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ (מד) וַיִּהְיוּ
פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃
(מה) אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ (מו) כָּל־
הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃
(מז) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים

NUMERI IV

Aronne, per ordine del Signore. (42) Ed i registrati delle famiglie dei figli di Merari, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (43) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione; (44) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie, tremila dugento. (45) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Merari, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (46) Tutt'i registrati nell'enumerazione che Mosè ed Aronne, e i principi d'Israel fecero dei Leviti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (47) Dall'età di

(מו) עבודת עבודה: הוא מה שכתוב למעלה (ז׳ כ׳) והם ישרתוהו ונשחר, יורידו אותו הלוים, יקימו אותו הלוים. (מט) ופקדיו: גר״אי נ״ל כמנוס (ע׳ ס׳ הזכרון).

שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת
מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ (מח) וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שִׁמְנַת
אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים׃ (מט) עַל־פִּי יְהוָה
פֻּקַד אוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ
וְעַל־מַשָּׂאוֹ וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה׃ פ שלישי

ה

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ב) צַו
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשַּׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ
וְכָל־זָב וְכֹל טָמֵא לָנָפֶשׁ׃ (ג) מִזָּכָר עַד־נְקֵבָה
תְּשַׁלֵּחוּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא
יְטַמְּאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם׃
(ד) וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתָם אֶל־
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ו) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano a prestar servigio di lavoro, e servigio di portare, nel padiglione di congregazione; (48) Furono (dico) i loro registrati ottomila cinquecento ottanta. (49) Per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè, fu assegnato a ciascheduno di essi [cioè ai discendenti di ciascheduno dei tre figli di Levi] il suo lavoro ed il suo portare, e ne fu fatta la numerazione, comandata dal Signore a Mosè.

V

(1) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, che mandino fuori del campo ogni lebbroso, ed ogni blennorreato, e chiunque è impuro per un morto. (3) Li manderete fuori, tanto maschi, quanto femmine; al di fuori del campo li manderete: onde non rendano impuro il loro campo, nel quale io ho sede tra di essi [cioè tra gl'Israeliti]. (4) E così fecero i figli d'Israel, e li mandarono al di fuori del campo: i figli d'Israel eseguirono pienamente quanto il Signore parlò a Mosè. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Parla ai figli d'Israel: Un uomo, o una donna, che commetta qualsiasi peccato verso altrui, commettendo insieme infedeltà verso il Signore [cioè giurando in falso, v. Lev. V.

(ב) עכשו שנסדר המחנה טוב על שלוח הטמאים וגוב לשלח גם הזב וטמא לנפש, בעבור קדושת המחנה, כי ה' מתהלך בקרבו. וכשהיו יוצאים למלחמה (דברים כ"ג י"ד) היו מצווים עוד על קדושה יתרה, שאפי' רוחה קרי היה יוצא, וגם לעשות צרכיהם היו יוצאים, אבל בהיותם בעריהם, המצורע לבדו היה משתלח, כמו שכתוב בו בדד

אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל־חַטֹּאת הָאָדָם
לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָה וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא׃
(ז) וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב
אֶת־אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִישִׁתָו יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן
לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ׃ (ח) וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל
לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַיהוָה
לַכֹּהֵן מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ
עָלָיו׃ (ט) וְכָל־תְּרוּמָה לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃ (י) וְאִישׁ אֶת־
קָדָשָׁיו לוֹ יִהְיוּ אִישׁ אֲשֶׁר־יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃
פ רביעי (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
(יב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ
אִישׁ כִּי־תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל׃
(יג) וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי

ישב וגו׳, מה שלא נכתב נזב ונשאר טמאים. (ח) האשם המושב: כן רמוז, וטעמו האשם שיש לו להשיב יהיה לה׳, כלומר לכהן, וכן דרך רש״י, אבל דרך רא״בע רחוקה. (י) ואיש את קדושיו וגו׳: מאחר שכל אחד שליט בקדשיו, כאשר נתנם לכהן הם שלו ולא יוכל כהן אחר לערער עליו ולחלוק עמו. (יב) שטה כמו סטה תרגום נטה, וכן שטה מעליו ועבר (משלי ד׳ ט״ו). (יג) ונסתרה והוא נטמאה: אין הכוונה (כתרגום

21-26]; indi quella persona si senta colpevole: (7) Confesserà il commesso peccato, ed esborserà la (riparazione della) sua colpa, nell'intero suo valore, e v'aggiungerà il quinto, e darà (tutto ciò) a colui, verso del quale ha peccato. (8) Se però quegli (è morto, e) non ha un prossimo congiunto, a cui pagare la riparazione; la riparazione da pagarsi apparterrà al Signore, cioè al sacerdote; oltre al montone di espiazione, col quale questi propizierà per lui. (9) Ogni tributo [diritto sacerdotale], qualunque cosa sacra dei figli d'Israel, che avranno presentato ad un sacerdote, sarà sua. (10) Ciascheduno potrà disporre delle sue cose sacre, [potrà cioè darle a quel sacerdote che meglio gli piacerà, quindi] ciò che uno avrà dato ad un sacerdote, sarà suo [di quel sacerdote]. (11) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (12) Parla ai figli d'Israel, e di loro: Uno, la cui moglie traviasse, e commettesse verso di lui infedeltà; (13) E taluno giacesse con lei carnalmente, rimanendo la cosa occulta agli occhi del suo marito; si fosse cioè ritirata in luogo nascosto, e si fosse resa impura; senza che siavi contro di essa alcun testimonio, nè sia stata colta sul fatto [consti cioè che siasi ritirata con un tale, ma nulla più. La tradizione esige oltracciò, che siavi preceduta un'ammo-

ירושלמי ותרגומיים) בטומאה בסתר, כי מלת והיא חפסקת בין שני הפועלים, לך האחת כפי' רש"י ור"ז"ל, והוא פירוש הקודם, כלומר ונעלם מעיני איש, אבל הוא יודע שנסתרה, ואין לו ראיה שבטומאה, לך נכנס בלבו חשד. ושיעור הכתוב כך הוא: איש כי תשטה אשתו וכו', כלומר שנסתרה ובאחת בטומאה, ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא באחת בטומאה, או בהפך עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא באחת לא בטומאה; אז כשיהיה הדבר חוטל בספק, יביא האיש את אשתו אל הכהן. והנה מלת והיא בטומאה עמומה שוה בשני הפסוקים, ולא היתה צריכה להכתב בפסוק הראשון, ואולי נכתבה להפריד בין ונסתרה ועד אין בה, כי הלא לסתירה יש עדים, אך אין עדים לטומאה, ובפסוק השני הוצרך לאחור ולכתוב והיא בטומאה, מפני שהיה צריך לפיים והיא לא בטומאה. ופירוש רא"בע (שלא גילתה היא הדבר) ותרגום רחב"מן (שהיא העלימה והסתירה הדבר, אבל באחת בטומאה) אין בהם טעם (אייר תר"ך). והיא לא נתפשה: לדעתי אין הכוונה שלא נתפסה אלא שלא היה מי שימצאה וראה אותה בעשותה הבגלה, וכן דעת הרא"בע.

אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ
וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃ (יד) וְעָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה
וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו
רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא
נִטְמָאָה׃ (טו) וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־
הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת
הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא־יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־
יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי־מִנְחַת קְנָאֹת הִוא מִנְחַת
זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן׃ (טז) וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן
וְהֶעֱמִדָהּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (יז) וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם
קְדֹשִׁים בִּכְלִי־חָרֶשׂ וּמִן־הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה
בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמָּיִם׃
(יח) וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה
וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֶת
מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן
יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃ (יט) וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ
הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ
אוֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ

nizione del marito, di non ritirarsi con quel tale]. (14) Ed entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, ed ella infatti si fosse resa impura; o entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, senza ch'ella si fosse resa impura: (15) Quel marito (dico) condurrà sua moglie al sacerdote, e recherà in sacrifizio per lei un decimo d'Efà di farina d'orzo; non vi colerà sopra olio, e non vi metterà sopra incenso, poich'è un'offerta (per cagione) di gelosia, è un'offerta di ricordo, destinata a ricordare (davanti a Dio) un delitto. (16) Il sacerdote la farà avanzare, e stare davanti al Signore. (17) Indi il sacerdote piglierà dell'acqua santa in un vase di creta; e della terra esistente nel suolo del tabernacolo piglierà il sacerdote e metterà in quell'acqua. (18) E facendo stare la donna davanti al Signore, il sacerdote scapiglierà il capo della medesima, e metterà sulle mani di lei l'offerta di ricordo, la quale è un'offerta (per cagione) di gelosia; ed il sacerdote terrà in mano l'acqua (detta) amara, infelicitante. (19) Ed il sacerdote la scongiurerà, e dirà alla donna: Se (altr')uomo non è giaciuto teco, e se non hai deviato impu-

(יח) מי המרים: לא נקראו בשום מקום המים המריס, כי באמת לא היו מריס, ורק אם תטאה אז היו נעשים בקרבה מריס (כלומר מזיקים ומרסיים), כמו שכתוב (פסוק כ"ד) ובאו בה המים המאררים למרים, והיו נקראים מרים על שם סופם (כדברי רז"ל) מכני שאם היתה טמאה היו מרים לה, ואע"פ שאם לא נטמאה לא היו מריס, לא נקראו מתוקים או מי תרופה וכיוצא בזה, כי באמת אם לא נטמאה לא היו המים מקדשים בה שום דבר (עיין למטה פסוק כ"ח). והנה מי המרים ענינו המים הנקראים מרים, וכיוצא בזה נְהַר פרת, הנהר הנקרא פרת, ואחרים כמהו, וכמו שפירשתי רְקִיעַ השמים, הרקיע הנקרא שמים. אבל הכוד שרמז הראב"ע (שהיה הכהן נותן במים סמים מחיתים, אם היה נראה לו שהאשה תטאה), הכל הוא ושגעון, שאחרי אם היה זה בדעת המחוקק, היה מוסר הענין לכהנים מבה לאזן, ולא היה כותב בתורה מלינה שתגלה סודו. והנה משה לא נמנע מלכתוב מלינה שיתכן להבין ממנה כי כל מעשיו וכל תורותיו לא היו אלא בכח אנושי, וכן חכמי התלמוד לא נמנעו מלאמור שהכהן היה נותן במים דבר מר, כי כן היה נראה להם מעשעות המלות, ולא חשבו כלל שמא מזה ישפטו התלמידים שהיה הענין בתחבולה ובלא מעשה נסים; כי מי שהוא נאמן בכל דבריו אין דרכו להיות דואג שמא יחשבוהו שקרן, ולא יעלה על לבו שיהיו דבריו נריכין חזוק. (יט) והשביע: חוזר למה שכתוב למטה

הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה׃ (כ) וְאַתְּ
כִּי שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ
בָּךְ אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ׃ (כא) וְהִשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר
הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה
וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ עַמֵּךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת־יְרֵכֵךְ
נֹפֶלֶת וְאֶת־בִּטְנֵךְ צָבָה׃ (כב) וּבָאוּ הַמַּיִם
הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְּבוֹת בֶּטֶן וְלַנְּפֵל
יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן׃ אָמֵן׃ (כג) וְכָתַב
אֶת־הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל־
מֵי הַמָּרִים׃ (כד) וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי
הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים
לְמָרִים׃ (כה) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת
מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה
וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ׃ (כו) וְקָמַץ הַכֹּהֵן
מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה
וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם׃ (כז)
וְהִשְׁקָהּ אֶת־הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם־נִטְמְאָה

ramente da tuo marito; rimanti illesa da (ogni cattivo effetto di) quest'acqua amara, infelicitante. (20) Se però hai deviato da tuo marito, e ti rendesti impura; ed altr'uomo, fuori di tuo marito, è giaciuto teco carnalmente.... (21) Il sacerdote (dico) scongiurerà la donna con un giuramento esecratorio, e dirà il sacerdote alla donna: Rendati il Signore (un tipo di) imprecazione e di giuramento in mezzo al tuo popolo [v. Genesi XLVIII. 20], facendoti il Signore cadere la coscia [l'utero], e gonfiare il ventre. (22) Quest'acqua cioè infelicitante entrando nelle tue interiora, avrà l'effetto di farti gonfiare il ventre e cadere la coscia [l'utero]. — E la donna dirà: Amèn, Amèn. (23) Indi il sacerdote scriverà queste maledizioni in una carta, e detergerà (la scrittura) dentro l'acqua amara. (24) Indi farà bere alla donna l'acqua amara infelicitante, e l'acqua (detta) infelicitante avrà, entrando in lei, l'effetto di acqua amara [cioè avvelenata e micidiale]. (25) Il sacerdote piglierà dalla mano della donna l'offerta (per cagione) di gelosia, e dimenerà l'offerta innanzi al Signore, e l'avvicinerà all'altare. (26) Ed il sacerdote prenderà via dall'offerta, pieno il pugno, il profumo, e l'arderà sull'altare; indi farà bere alla donna quell'acqua. (27) Ora, quand'egli le avrà fatto bere

ואמרה האשה אמן אמן. (כא) והשביע: חזר וכפל מפני אריך מאמר. את ירכך נופלת: נראה לי שאין ירך זה כמשמעו, אך הוא כנוי לאיברי ההולדה, על דרך יוצאי ירכו, וכן בלשון חז"ל אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה. וכ"ל שגם אנקלוס ותרגום ירושלמי מסייעים לפירושי, כי תרגמו כופלת מכיא, וכ"ל שלא יתכן מכמום בירך שיש בו עצם אלא בריחם. ואמנם כפילת הריחם הוא חולי ידוע. ואני לא אדע מה ראה געזעניוס לומר שהירך האמורה כאן הם העגלות (Nales). אחר זמן מצאתי כי גם ר' אליה בחור (בספר התשבי, על מלת אבר) כתב את ירכך נופלת פירוש ערותה. (כב) המאררים: בתרגום שמרוני דמבארים: חולי מאררים כמו מאלליא (תָּרִים) בחלוף ל' ור', כמו להנהיל מנים משמן במקום להנהיר, וכן רחם המרכבה לרכב יושבת לכים (מיכה א' י"ג), אלמנה ארמלה; ואין נראה לפרשו ל' קללה, כי עיקר טבעם לא היה להזיק, אלא לבחון בין טהורה לטמאה, ועוד אם היה מאררים ל' מארה היה ראוי שיאמר (לחטה כ"ד וכ"ז), ונאו בה המים המרים למאררים, לא המאררים למרים, שנראה כי אין רע אם היו מאררים בלבד. ולדעת אח"ם יתכן לפרש מאררים משרש אור ותהיה הקריאה מאוֹרים, והטעם מנאירים ומפיצים אור.

וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ׃ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם
הַמְּאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה
יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ׃
(כח) וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא
וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע׃ (כט) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת
אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה׃
(ל) אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה
וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי
יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃

NUMERI V

quell'acqua, se ella erasi resa impura, ed aveva commesso infedeltà verso il suo marito, l'acqua infelicitante entrando in lei avrà l'effetto di amara, e le si gonfierà il ventre, e le cadrà la coscia [l'utero]; e quella donna diventerà (tipo d')imprecazione in mezzo al suo popolo. (28) Se poi la donna non si è contaminata, ma è pura, rimarrà illesa, e sarà feconda. (29) Quest'è la legge concernente la gelosia, quand'una donna devii da suo marito e rendasi impura; (30) O quando entri in taluno un sospetto, e sia geloso di sua moglie [anche innocente]: egli presenterà la donna davanti al Signore, ed il sa-

(כח) ונקתה: תשאר נקיה מכל עונש, ותשאר כמו שהיתה. ונזרעה זרע: שלא יפול ירכה, ותתעבר כמו שהיתה מתעברת קודם לכן; כי לאמנם בהוה יבנר הכתוב, ורוב סבשים לאיכן עקרות.

(לא) וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא
אֶת־עֲוֹנָהּ׃ פ

ו

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ב) דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה
כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַיהוָה׃ (ג) מִיַּיִן
וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה
וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים
וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל׃ (ד) כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר

NUMERI V-VI

cerdote le farà quant'è prescritto in questa legge. (31) Il marito sarà scevro di peccato, e quella donna porterà la pena del suo delitto.

VI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di'loro: Quando un uomo, o una donna, pronunci voto di Nazireo [cioè separato], per separarsi [consecrarsi] al Signore; (3) Dal vino, e (da ogni) liquore inebbriante, si asterrà; aceto di vino, ed aceto d'altro liquore inebbriante, non berà; alcun infuso d'uva non berà, ed uva fresca, o secca, non mangerà. (4) Per tutta la durata del suo Nazireato non

(ג) משרת: מין שרף שענביו נתרחית התר קשר, ומזה שורה פתו, שחלקיו מתפרדים. (ד) אשר יעשה מגפן היין: לשון עשייה כתלה גם להורלת תפיפה

יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל׃
(ה) כָּל־יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ
עַד־מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יַזִּיר לַיהוָה קָדֹשׁ
יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ׃ (ו) כָּל־יְמֵי הַזִּירוֹ
לַיהוָה עַל־נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא׃ (ז) לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי
נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל־רֹאשׁוֹ׃ (ח) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ קָדֹשׁ
הוּא לַיהוָה׃ (ט) וְכִי־יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע
פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם
טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ׃ (י) וּבַיּוֹם

וקנין, כמו עשה את כל הכנור הזה, כחי ונגם ידי עשה לי את החיל הזה, וכן כאן כל אשר יעשה מגפן היין, עניבו כל הנקלע מן הגפן, ומירושו בגדו אפילו חרצנים ואפילו זג. חרצנים הוא לדעתי שם לענבים שכבר כדרכו ונעשה מהם יין, והוא כולל הקליפה והגרעינים שבתוכה, וכמו שאמרו בירושלמי (דמאי פרק א׳) נראשונה היו ענבים מרובות ולא היו חרצנים חשובות, ועכשו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות, הכוונה שבזמן רבוי הענבים, אז הענבים שכבר כדרכו לא היו חשובות לכלום, כי לא היו קונים אותן לעשות מהן יין (זויער), מאחר שהיין הטוב היה בזול גדול, ונהפך בזמן שלא היו ענבים מרובות היו החרצנים נמכרות לעשות מהן יין. וכן נאמרם (ברכות כ״ב) עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן בחפולת יד, הכוונה הקליפה עם הגרעינין שבתוכה, הן אמת כי הגרעינין לבדם יש בהם כח מזריע זרע, אבל הבא לזרוע גפן לא יטרח להוציא הגרעינים מן הקליפה, אבל יקח ענבים שכבר כדרכו וזרעם כמו שהם. ואמנם זג הוא לדעתי שם הגרעינים שבתוך הקליפה, ואחר הכתוב שלא יאכל הנזיר אפילו החרצנים שכבר יצא מהם היין, ואפילו זג אחד, אע״פ שאינו מאכל אדם. פירושי הוא כדעת ר׳ יהודה (נזיר ל״ד), ותרגום אנקלוס הוא כדעת ר׳ יוסי (עיין שם ל״ט),

Digitized by Google

mangerà d'alcuna cosa che si ricava dalla vite vinifera, nè la vinaccia, nè i vinacciuoli. (5) Per tutta la durata del suo voto di Nazireato, rasojo non passerà sul suo capo; sino a tanto che sia compiuto il tempo, pel quale si sarà fatto Nazireo al Signore, sarà santo, e lascerà crescere scomposta la chioma del capo suo. (6) Per tutt'il tempo che sarà Nazireo al Signore, non entrerà presso alcun morto. (7) Per suo padre, per sua madre, pel suo fratello, e per la sua sorella quando vengano a morire, non deve rendersi impuro; perciocchè egli ha sul capo il diadema del suo Iddio [cioè la chioma consacrata]. (8) Per tutt'il tempo del suo Nazireato, sacro egli è al Signore. (9) Se poi taluno gli muore vicino repentinamente, rendendo così impuro il consacrato suo capo; egli si raderà la testa nel dì della sua purificazione, la raderà (cioè) nel giorno settimo. (10) E nel giorno ottavo recherà al sacerdote, all'ingresso del padiglione di congregazione,

והלכו אחריו רוב המפרשים ובעלי ספרי שרשים, גם בעצביהם; רק תרגום ירושלמי שבעשה בארץ ישראל שאר הוראת המלות האלו על אחיתה כיון שהיתה מפורסמת בא"י גם בדבור ההמון, לא כן תרגום אנקלוס שבעשה בבבל והקדמונים יקראוהו בשם תרגום בבלי (עיין כרם חמד ה' עמוד רכ"ג). ומה שמליצו התנאים ר' יהודה ור' יוסי חולקים בהבנת המלות האלה, אחשוב שכך היה הענין: ר' יהודה פירש המלות לפי מה שהיתה הוראתן גם בימיו, אבל ר' יוסי שהיה מליפורי שהיא בגליל, ואבשי גליל לא הקפידו על לשונם ובשתבש הלשון אצלם, הרגיל עליו שלא לסמוך על מבהג ההיון, והיה מבקש הוראת המלות בשרשים אשר חובב מהם, ויען מצא מלת זג המורה על הפעמון, חשב כי גם זג הוא החילון, ולא הפכימו. וכמו בזה תלונות החכם Gussetius שהרחיב פה בלעבקסיקון שלו (במלת זג) ואחר שאין לסמוך כלל על דברי רז"ל בהבנת המלות כי כבר נשכחה מהם ידיעת הלשון, עד שלא היו יודעים מה הוא חרמן ומה הוא זג. וזה שקר מפורסם, כי מתוך הירושלמי דמאי ראינו כי בדבורם לא היו מסופקים בהוראת המלות, והמתרגמים הירושלמיים תרגמו כפי משמעות המלות בדבור ההמוני, ורק ר' יוסי שנולד במדינה שלא שמרו יפה את לשונם לא רצה לסמוך על דבור ההמון עם, והתחכם לפרש מדעתו, והלכו אחריו אבשי בבל בתרגומם המיוחס לאנקלוס. (ה) פרע: רש"י לא דק, ואף אם לא יהיה דבוק לא ישתנה נקודו, ודע כי מלת קטן איננה בר"עא ולא בס' הזכרון, ולא ברש"י כתינת יד שבידי. (ט) וטמא ראש נזרו: היה כ"ל לקרות וטמא, ראש נזרו נעשה טמא, כמו למטה (י"ב) כי

הַשְּׁמִינִי יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה
אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ (יא) וְעָשָׂה
הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר
עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת־
רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ (יב) וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יְמֵי
נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים
הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ׃ (יג) וְזֹאת תּוֹרַת
הַנָּזִיר בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ (יד) וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד לְעֹלָה
וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה לְחַטָּאת
וְאַיִל־אֶחָד תָּמִים לִשְׁלָמִים׃ (טו) וְסַל מַצּוֹת
סֹלֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם׃ (טז) וְהִקְרִיב
הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה אֶת־חַטָּאתוֹ וְאֶת־
עֹלָתוֹ׃ (יז) וְאֶת־הָאַיִל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים
לַיהוָה עַל סַל הַמַּצּוֹת וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־
מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ׃ (יח) וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל

due tortore, o due giovani colombi. (11) Ed il sacerdote farà dell'uno un sacrifizio d'aspersione, e dell'altro un olocausto, e propizierà per lui, in quanto a ciò ch'egli ha peccato per quel morto; e nello stesso giorno consacrerà (nuovamente) il suo capo. (12) E consacrerà al Signore il tempo che aveva destinato pel suo Nazireato, e recherà un agnello nato entro l'anno in sacrifizio di pentimento; ed il tempo antecedente sarà perduto, poichè il suo Nazireato è divenuto impuro. (13) Questa poi è la legge del Nazireo: nel giorno che sarà compiuta la durata del suo Nazireato, lo recherà [cioè recherà la sua chioma, ossia si recherà col capo intonso], all'ingresso del padiglione di congregazione. (14) Ed offrirà il suo sacrifizio al Signore, (cioè) un agnello nato entro l'anno, immacolato, in olocausto; ed un'agnella nata entro l'anno, immacolata, in sacrifizio d'aspersione; ed un montone immacolato, in sacrificio di contentezza. (15) Come pure un paniere di pani azzimi, (cioè) fior di farina (ridotta in) focacce azzime intrise coll'olio, e focacce azzime, di pasta molle unte coll'olio, e le offerte farinacee e libazioni relative [ai suddetti agnello, agnella e montone]. (16) Il sacerdote presenterà (tutto ciò) innanzi al Signore, ed eseguirà il suo sacrifizio d'aspersione ed il suo olocausto. (17) E del montone farà un sacrifizio di contentezza al Signore, accompagnato dal paniere di pani azzimi. Il sacerdote ne farà eziandio la relativa offerta farinacea e libazione. (18) Ed il Nazireo si raderà all'ingresso del padiglione di

טמא נזרו. (יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש: לא"ל שנטמא באוכם
נקרא חוטא. ורא"נע אומר שאירע לו האוכם לעונש על עברה אחרת שעשה, ושכר
עברה עברה. (יב) ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו: יביא את נזרו אל פתח
אהל מועד; פרע שער ראשו נקרא נזרו, וכמלאת ימי נזירותו לא יגלח שערו בביתו,
אבל יביא שערו המגולל אל פתח אהל מועד, כביכול להראות לאלהיו כי השלים נדרו,
ושם יגלחנו ויטרפהו על האש אשר תחת זבח השלמים. וראב"ע אומר שהכהן יביאהו
בעל כרחו, ואחריו רשב"מן תרגם שאחריים יביאוהו, הה הבל, כי הנזירות איננה אלא
ברצון ובנדבה, ואולי שבשאו לבו ברוח קדושה לא היה נודר, או לא היה משלים נזירותו,
ואחר שהשלים נזירותו איך יתכן שלא יחוש ללכת לבית ה' להקריב קרבנו ולהשלים חובת
נדרו? והכתוב ידבר בהווה, ולא באפשרי רחוק. (יד) וגלח הנזיר פתח אהל

מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־שַׂעַר רֹאשׁ
נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
(יט) וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן־הָאַיִל
וְחַלַּת מַצָּה אַחַת מִן־הַסַּל וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד
וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ אֶת־נִזְרוֹ:
(כ) וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק
הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן: (כא) זֹאת
תּוֹרַת הַנָּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּר קָרְבָּנוֹ לַיהוָה עַל־
נִזְרוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ כְּפִי נִדְרוֹ אֲשֶׁר
יִדֹּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: פ (כב) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמוֹר לָהֶם: ס (כד) יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ:
ס (כה) יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: ס
(כו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:
ס (כז) וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי
אֲבָרְכֵם: ס חמישי

congregazione il consecrato suo capo, e prenderà i capelli del consecrato suo capo, e li metterà sul fuoco esistente sotto il sacrifizio di contentezza. (19) Indi il sacerdote prenderà dal montone una spalla cotta, ed una focaccia azzima dal paniere, ed una focaccia azzima di pasta molle, e metterà (tutto ciò) sulle palme delle mani del Nazireo, dopo che si sarà rasa la consecrata chioma. (20) Ed il sacerdote ne farà la dimenazione davanti al Signore, sono cose sacre, devolute al sacerdote, oltre al petto di dimenazione ed alla gamba di tributo; e poscia il Nazireo potrà bere vino. (21) Ell'è questa la legge del Nazireo, che abbia fatto qualche voto, e quest'è il sacrifizio che deve fare al Signore pel suo Nazireato, oltre a quanto vorrà fare a norma delle sue facoltà; secondo il voto che avrà fatto, farà (altri sacrifizi) oltre alla legge del suo Nazireato. (22) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (23) Parla ad Aronne, ed ai figli suoi, con dire: Così benedirete i figli d'Israel, dicendo loro: (24) Benedicati il Signore, e custodiscati. (25) Rischiari il Signore la sua faccia verso di te [vale a dire: ti miri con benigno aspetto], e t'abbia in grazia. (26) Alzi il Signore la sua faccia verso di te [cioè ti miri con compiacenza, qual persona a lui cara], e concedati pace [benessere, felicità]. (27) Così porranno il mio nome sopra i figli d'Israel, ed io li benedirò.

מועד: דברי רש"י סתומים, כי אמר יכול יגלח בעזרה, כראה מזה שאינו מגלח בעזרה, ואח"כ אומר שצאמי כזיר מתגאלין בעזרה. וכ"ל כי בגית שני ראו שהיה דרך בזיון שיהיו הנזירים מגלחים בעזרה, ולפיכך עשו לשכה באחת מזחות העזרה, ונה היו מגלחים ומגאלים (ע' מדות פרק ג' משנה ה'), ולפיכך כתבו בספרי ובנזיר (דף מ"ה) לפרש כתב אהל מועד אחר שחיטת האלמים שהיו נשחטים כתב אהל מועד, ולא תשו להזכיר שיהיה הגלוח בלשכה, כי היה דבר ידוע אצלם. (כז) ושמו את שמי: מלינת שם שם על אין לה דוגמא.

ז

(א) וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת־
הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: (ב) וַיַּקְרִיבוּ נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי
בֵית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת הֵם הָעֹמְדִים
עַל־הַפְּקֻדִים: (ג) וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי
יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב וּשְׁנֵי־עָשָׂר בָּקָר עֲגָלָה
עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

VII

(1) Ora, quando Mosè ebbe terminato di erigere il tabernacolo, e l'ebbe unto, e consacrato con tutt'i suoi arredi, e l'altare e tutt'i suoi arredi; tosto ch'egli ebbe tutto ciò unto e consacrato; (2) I principi d'Israel, capi de'loro casati, i capi cioè delle tribù, queglino che assistettero alla numerazione, fecero un'offerta. (3) E recarono la propria offerta davanti al Signore, (cioè) sei carri coperti, e dodici buoi, un carro per ogni due principi, ed un bue per ciascheduno; e li presentarono davanti al tabernacolo. (4) Ed il Signore disse

Digitized by Google

לֵאמֹר׃ (ה) קַח מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ
כְּפִי עֲבֹדָתוֹ׃ (ו) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֲגָלֹת וְאֶת־
הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם׃ (ז) אֵת׳ שְׁתֵּי
הָעֲגָלוֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי
גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם׃ (ח) וְאֵת׳ אַרְבַּע הָעֲגָלֹת
וְאֶת שְׁמֹנַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי
עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ (ט) וְלִבְנֵי
קְהָת לֹא נָתָן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף
יִשָּׂאוּ׃ (י) וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

a Mosè, quanto segue: (5) Ricevi da loro (quei carri e buoi), e siano destinati ad uso del servigio del padiglione di congregazione; consegnali quindi ai Leviti, a ciascheduno a norma del suo uffizio. (6) E Mosè ricevette i carri e i buoi, e li diede ai Leviti. (7) Due carri e quattro buoi diede ai figli di Gheresciòn, in ragione del loro uffizio. (8) E quattro carri ed otto buoi diede ai figli di Merari, in ragione del loro uffizio: (il tutto) sotto l'ispezione d'Ithamàr figlio d'Aronne sacerdote. (9) Ai figli però di Kehàt non ne diede, poichè ad essi incombe il servigio delle cose sacre, cui portar debbono sulla spalla. (10) I principi offrirono (eziandio dei sacrifizi per)

(י) את חנוכת: כרמזין דברי רמ"בן שהנשיאים הקריבו מיום השמיני והלאה לאחרי שבעת ימי המלואים, ומשה לא היה מעמיד ומפרק, אבל בז׳ ימי המלואים כֻּלָּה

בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִם אֶת־
קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ
אֶת־קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃ ס (יב) וַיְהִי
הַמַּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן
בֶּן־עַמִּינָדָב לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ (יג) וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד
כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם י
מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (יד) כַּף
אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (טו) פַּר אֶחָד

NUMERI VII

l'inaugurazione dell'altare, quando fu unto; e i principi presentarono la loro offerta innanzi all'altare. (11) Ed il Signore disse a Mosè: I principi presenteranno uno per giorno i loro sacrifizi per l'inaugurazione dell'altare. (12) Ora, quegli che presentò il suo sacrifizio nel primo giorno fu Nahhsciòn figlio d'Amminadàv, della tribù di Giuda. (13) E la sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (14) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (15) Un giovine toro, un montone, un agnello nato en-

להקים ולמשוח ולקדש כל חלקי המשכן.. (יג) קערת כסף: עיין שמות כ"ה כ"ט.

בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
לְעֹלָה׃ (טז) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (יז)
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה
זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃ פ (יח) בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר נְשִׂיא יִשָּׂשכָר׃
(יט) הִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (כ) כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (כא) פַּר אֶחָד בֶּן־

NUMERI VII

tro l'anno, per olocausto. (16) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (17) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Nahhsciòn figlio d'Amminadàv. (18) Nel giorno secondo presentò Nethanèl figlio di Ssuàr, principe d'Issachàr. (19) Presentò la sua offerta, (consistente in) un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (20) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (21) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro

בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
(כב) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (כג) וּלְזֶבַח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים
חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ פ (כד) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ (כה) קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃
(כו) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃
(כז) פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד

NUMERI VII

l'anno, per olocausto. (22) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (23) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Nethanèl figlio di Ssuàr. (24) Nel giorno terzo (presentò) il principe dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn. (25) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (26) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (27) Un giovine toro, un

Digitized by Google

בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ (כח) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד
לְחַטָּאת׃ (כט) וְלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם
אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־
שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ פ
(ל) בַּיּוֹם הָרְבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר
בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ (לא) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (לב) כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (לג) פַּר אֶחָד
בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ

NUMERI VII

montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (28) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (29) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eliàv figlio di Hhelòn. (30) Nel giorno quarto, il principe dei figli di Ruben, Elissùr figlio di Scedeùr. (31) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di flor di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (32) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (33) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olo-

לְעֹלָה׃ (לד) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃
(לה) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
קָרְבַּן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ פ (לו) בַּיּוֹם
הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־
צוּרִישַׁדָּי׃ (לז) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים סֹלֶת
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (לח) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה
זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (לט) פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ (מ) שְׂעִיר־

NUMERI VII

causto. (34) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (35) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Elissùr, figlio di Scedeùr. (36) Nel giorno quinto, il principe dei figli di Simeone, Scelumièl figlio di Ssurisciaddài. (37) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (38) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (39) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (40) Un capro, per sacrifizio

Digitized by Google

עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (מא) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים
בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן שְׁלֻמִיאֵל
בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃ פ ששי (מב) בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי נָשִׂיא
לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃ (מג) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃
(מד) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃
(מה) פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ (מו) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד

NUMERI VII

d'aspersione. (41) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Scelumièl figlio di Ssurisciaddai. (42) Nel giorno sesto, il principe dei figli di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (43) La sua offerta fu: un piatto d'argento di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (44) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (45) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (46) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (47) E per sacri-

Digitized by Google

לְחַטָּאת׃ (מז) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם
אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־
שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃ פ
(מח) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרָיִם
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (מט) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף
אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (נ) כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (נא) פַּר אֶחָד
בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
לְעֹלָה׃ (נב) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃

NUMERI VII

fizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eljassàf figlio di Deuèl. (48) Nel giorno settimo, il principe dei figli d'Efraim, Elisciamà figlio d'Ammihùd. (49) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (50) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (51) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (52) Un capro, per sacrifizio d'asper-

Digitized by Google

(נג) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
קָרְבַּן אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃ פ (נד) בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־
פְּדָהצוּר׃ (נה) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים סֹלֶת
בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (נו) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה
זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (נז) פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר
אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
(נח) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (נט) וּלְזֶבַח

NUMERI VII

sione. (53) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Elisciamà figlio d'Ammihùd. (54) Nel giorno ottavo, il principe dei figli di Manasse, Gamlièl figlio di Pedassùr. (55) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (56) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (57) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (58) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (59) E per sacrifizio di con-

הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים
חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃ פ (ס) בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי
נָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ (סא) קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃
(סב) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (סג) פַּר
אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
לְעֹלָה׃ (סד) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (סה)
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה

NUMERI VII

tentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Gamliêl figlio di Pedassùr. (60) Nel giorno nono, il principe dei figli di Binjamin, Avidàn figlio di Ghideonì. (61) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (62) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (63) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (64) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (65) E per

Digitized by Google

זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃ פ (סו) בַּיּוֹם
הָעֲשִׂירִי נָשִׂיא לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃
(סז) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה
בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (סח) כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (סט) פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ (ע) שְׂעִיר־
עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (עא) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵלִים חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃

NUMERI VII

sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Avidàn, figlio di Ghideonì. (66) Nel giorno decimo, il principe dei figli di Dan, Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (67) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (68) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (69) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (70) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (71) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cin-

Digitized by Google

פ שביעי (עב) בְּיוֹם עַשְׂתִּי עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא
לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ (עג) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד
כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (עד) כַּף
אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (עה) פַּר אֶחָד
בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
לְעֹלָה׃ (עו) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (עז)
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
קָרְבַּן פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ פ (עח) בְּיוֹם

NUMERI VII

que. Quest'è l'offerta d'Ahhièzer figlio d'Ammisciaddai. (72) Nel giorno undecimo, il principe dei figli d'Ascèr, Paghièl figlio d'Ochràn. (73) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (74) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (75) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (76) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (77) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Paghièl figlio d'Ochràn. (78) Nel giorno duodecimo, il principe dei figli di Naftali, Ahhi-

שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע
בֶּן־עֵינָן׃ (עט) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם׃ מְלֵאִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ (פ) כַּף אַחַת
עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ (פא) פַּר אֶחָד בֶּן־
בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
(פב) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ (פג) וּלְזֶבַח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים
חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃ פ (פד) זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

rà figlio d'Enàn. (79) La sua offerta fu un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (80) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (81) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (82) Un capro, per sacrifizio d'aspersione. (83) E per sacrifizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Ahhirà figlio d'Enàn. (84) (L'offerta adunque per) l'inaugurazione dell'altare, (fatta) per parte dei principi d'Israel, quand'esso fu unto, fu di piatti d'argento dodici, bacini d'argento dodici, scodelle d'oro do-

Digitized by Google

בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל קַעֲרַת
כֶּסֶף שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה מִזְרַקֵּי־כֶסֶף שְׁנַיִם עָשָׂר
כַּפּוֹת זָהָב שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה: (פה) שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
הַקְּעָרָה הָאַחַת כֶּסֶף וְשִׁבְעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד
כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים אַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ: (פו) כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מְלֵאֹת
קְטֹרֶת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
כָּל־זְהַב הַכַּפּוֹת עֶשְׂרִים וּמֵאָה: מפטיר (פז) כָּל־
הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים אֵילִם שְׁנֵים־
עָשָׂר כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנֵים עָשָׂר וּמִנְחָתָם
וּשְׂעִירֵי עִזִּים שְׁנֵים עָשָׂר לְחַטָּאת: (פח) וְכֹל

NUMERI VII

dici. (85) Ciaschedun piatto è di centotrenta (sicli) d'argento, e settanta ne ha ciaschedun bacino: tutto l'argento di questi arredi è duemila quattrocento (sicli), secondo il peso del tempio. (86) Scodelle d'oro dodici, piene di profumo, ciascheduna scodella (del peso) di dieci (sicli), secondo il peso del tempio: tutto l'oro delle scodelle è centoventi (sicli). (87) Per olocausto vi furono d'animali bovini dodici tori, (come pure) montoni dodici, agnelli nati entro l'anno dodici, colla relativa offerta farinacea; e capri dodici per sacrifizio d'aspersione. (88) E per sacrifizio di contentezza vi furono d'animali bovini ventiquattro tori, (come pure) montoni sessanta, capri sessanta,

Digitized by Google

בְּקַר׃ זֶבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פָּרִים
אֵילִם שִׁשִּׁים עַתֻּדִים שִׁשִּׁים כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
שִׁשִּׁים זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ׃
(פט) וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ
וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת
אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים
וַיְדַבֵּר אֵלָיו׃ פ פ פ

NUMERI VII

agnelli nati entro l'anno sessanta. Tale fu l'inaugurazione dell'altare, dopo ch'esso fu unto. (89) Quando poi Mosè entrava nel padiglione di congregazione, perchè (il Signore) parlasse con lui, egli udiva la voce che gli parlava d'in sul coperchio esistente sopra l'arca della Legge, di mezzo ai due cherubini. Così (il Signore) gli parlava.

(פט) לדבר אתו: לא כתיב דבר אתו בחדש עם האל, ואף לא דבר אותו (תוך מלך משכנים אדבר אותך שעכיבו הייתי רוצה אם היה זה אכפר) אלא כאן ונסוף כי תשא, (שמות ל״ד ל״ד) ע״כ נפרש לדבר אתו, שידובר אתו, כמו כלם אליך ישברון לתת אכלם, שיכתן.

ח

לו (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
(ב) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ
אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ
שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת׃ (ג) וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל
פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה׃ (ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב
עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא כַּמַּרְאֶה
אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת־
הַמְּנֹרָה׃ פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ (ו) קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃ (ז) וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם
הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל־
כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטָּהָרוּ׃ (ח) וְלָקְחוּ
פַּר בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וּפַר־
שֵׁנִי בֶּן־בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת׃ (ט) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־

VIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ad Aronne, e di' lui: Quando accendi i lumi, fa sì che tutt'i sette lumi mandino la luce verso la parte ch'è dirimpetto al candelabro. (3) E così fece Aronne, fece (cioè) ch'i lumi del candelabro ardessero verso la parte dirimpetto al medesimo, come il Signore comandò a Mosè. (4) E tale è il lavoro del candelabro: è tutt'un pezzo d'oro, il suo fusto ed il suo fiore [cioè ogni sua parte, la più grande e le minime] formano tutt'un pezzo [nessuna è staccabile]. Giusta il modello ch'il Signore mostrò a Mosè, così questi fece (fare) il candelabro. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Prendi i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, e li purifica. (7) Ed ecco ciò che farai loro per purificarli: spruzzerai sopra d'essi acqua d'aspersione; ed essi (prima) si passeranno il rasojo su tutt'il corpo, si laveranno le vesti, e si purificheranno [cioè si bagneranno tutt'il corpo]. (8) E prenderanno un giovine toro, colla relativa offerta di fior di farina intrisa coll'olio; ed un secondo giovine toro prenderai per sacrifizio d'aspersione. (9) E farai ch'i Leviti si presentino innanzi al padiglione di congregazione, e che

(ב) בהעלותך את הנרות וכו': היה משה רואה הפתילות של כל שבעת הנרות להאיר אל השלחן (רש"נס). (ז) פרשת הפרה כבר נאמרה וכבר נעשית הפרה אע"פ שנכתבה אח"כ, כי עד סיון י"ט ועד דכלל נאמר בשנה השנית, ומסיון כ' והלאה נאמר בשנת הארבעים, כי כשבוה על שלוח הטמאים לנפש, הדעת נותנת שבוה ג"כ איך יטהרו, ולא נכתב שם שלא להפסיק הענין, וכשהשלים ספורי השנה השנית, אז כתב חקת הפרה. והטהרן: יריקו במים, וכן והטהרו והחליפו שמלותיכם (ברא' ל"ה ב') ואם כראו"בע ורמ"בען הי"לל וטהרו, מלבד כי לא בשלמה טהרתם במה שכתוב

Digitized by Google

כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (י) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃ (יא) וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־
הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה׃ (יב) וְהַלְוִיִּם
יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה
לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃ (יג) וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם
לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה

NUMERI VIII

s'aduni tutta la congrega dei figli d'Israel. (10) Farai avanzare i Leviti davanti al Signore, e i figli d'Israel poseranno le mani sui Leviti [probabilmente tanto la nazione, quanto i Leviti, furono rappresentati da alcuni dei loro primati]. (11) Ed Aronne dimenerà i Leviti innanzi al Signore (in segno ch'egli li riceveva) dai figli d'Israel; e così saranno (consecrati) al servigio del Signore. (12) E (prima) i Leviti poseranno le mani sul capo dei tori, e farai (fare) dell'uno un sacrifizio d'aspersione, e dell'altro un olocausto al Signore, per propiziare pei Leviti. (13) Allora presenterai i Leviti davanti Aronne e davanti ai figli suoi, e ne farai (fare) una dimenazione [in

נסכוק זה. (י) וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלוים: לוקי סמכו רמזי
סעדה לת ידיהם על רמז רמזי הלוים. (יא) והניף אהרן • • • • תנופה: הולך

לַיהוָה׃ (יד) וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃ שני (טו) וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ
הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְטִהַרְתָּ אֹתָם
וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה׃ (טז) כִּי נְתֻנִים נְתֻנִים
הֵמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פִּטְרַת כָּל־
רֶחֶם בְּכוֹר כֹּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַחְתִּי אֹתָם
לִי׃ (יז) כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם
וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי׃ (יח) וָאֶקַּח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת
כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (יט) וָאֶתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם

NUMERI VIII

segno di passaggio] al [servigio del] Signore. (14) Così separerai i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, ed i Leviti apparterranno a me. (15) E poscia entreranno i Leviti, per servire il padiglione di congregazione. Devi dunque purificarli, e farne fare la dimenazione. (16) Imperocchè eglino sono assegnati a me in qualità di Nethunìm, di mezzo ai figli d'Israel; io gli presi per me in sostituzione d'ogni primo parto, dei primogeniti d'ogni specie, dei figli d'Israel. (17) Poichè a me appartiene ogni primogenito dei figli d'Israel, sì delle persone, che delle bestie; quando percossi tutt'i primogeniti nel paese d'Egitto, li consacrai a me. (18) Indi presi i Leviti, in cambio d'ogni primogenito dei figli d'Israel. (19) E destinai i Leviti

תוספ׳ סניג למזבח, עיין ויקרא י״ד י״ב. (טז) נתונים נתונים: ע׳ למעלה ג׳ ט׳.

נְתֻנִים׃ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגֶשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ׃
(כ) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם
כֵּן־עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (כא) וַיִּתְחַטְּאוּ
הַלְוִיִּם וַיְכַבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן
לְטַהֲרָם׃ (כב) וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ הַלְוִיִּם לַעֲבֹד

NUMERI VIII

(ad essere) dedicati ad Aronne ed ai figli suoi, di mezzo ai figli d'Israel, per prestare nel padiglione di congregazione il servigio che incomberebbe ai figli d'Israel, propiziando così pei figli d'Israel, ovviando cioè che i figli d'Israel abbiano ad appressarsi al luogo santo, nel qual caso avverrebbe mortalità dei figli d'Israel. (20) E Mosè ed Aronne, e tutta la congrega dei figli d'Israel, fecero (queste cose) ai Leviti; giusta tutto ciò ch'il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fecero loro i figli d'Israel. (21) I Leviti cioè vennero aspersi (coll'acqua d'aspersione), dopo essersi lavati i panni, ed Aronne ne fece la dimenazione innanzi al Signore; come pure il medesimo Aronne propiziò per essi (coi suaccennati sacrifizi), per purificarli. (22) E poscia entrarono i Leviti a prestare il loro servigio nel padiglione di congrega-

Digitized by Google

אֶת־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי
בָנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם
כֵּן עָשׂוּ לָהֶם׃ ס (כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (כד) זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה יָבוֹא לִצְבָא צָבָא
בַּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃ (כה) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד׃
(כו) וְשֵׁרֵת אֶת־אֶחָיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִשְׁמֹר
מִשְׁמֶרֶת וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד כָּכָה תַּעֲשֶׂה
לַלְוִיִּם בְּמִשְׁמְרֹתָם׃ פ שלישי

NUMERI VIII

zione, in presenza [e sotto il comando] d'Aronne e de' figli suoi. Come il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fu proceduto con essi. (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ecco quanto spetta ai Leviti: dall'età di venticinque anni in poi (il Levita) entrerà a far parte della schiera, (per iniziarsi) nel servigio del padiglione di congregazione. (25) E dall'età di cinquant'anni si ritirerà dalla schiera uffiziante, e non uffizierà più. (26) Assisterà bensì i suoi fratelli nel padiglione di congregazione quanto a far la guardia, ma non uffizierà nel (sacro) servigio. Così regolerai le cose dei Leviti, in quanto ai loro uffici.

(כד) מבן חמש ועשרים: (כג) בני ישראל היו פעמים שלא נטעה באהרן ובניו.
ינח לסייע וללמוד (רש"בן).

Digitized by Google

ט

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר־סִינַי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וְיַעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ: (ג) בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם בַּחֹדֶשׁ
הַזֶּה בֵּין הָעַרְבַּיִם תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ כְּכָל־
חֻקֹּתָיו וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: (ד) וַיְדַבֵּר
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: (ה) וַיַּעֲשׂוּ
אֶת־הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם

IX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nell'anno secondo dalla loro uscita dalla terra d'Egitto, nel mese primo, con dire: (2) Facciano i figli d'Israel il sacrifizio pasquale nel tempo stabilito. (3) Lo farete nel giorno decimoquarto di questo mese, verso notte, nel tempo stabilito; secondo tutt'i suoi statuti e tutte le sue leggi lo farete. (4) E Mosè ordinò a tutt'i figli d'Israel di fare il sacrifizio pasquale. (5) E fecero il sacrifizio pasquale nel (mese) primo, nel quartodecimo giorno del mese, verso notte, nel deserto di Sinai;

(ג) בין הערבים: כמו בין הערבים תאכלו בשר, ויהי בערב ותעל השלו, וערבים רמז לשני עֲרָבַיִם, ערב של שקיעת החמה, וערב של תחלת הלילה והכוכבים.

Digitized by Google

לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינָי כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם
וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשׂת־הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ
לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ (ז) וַיֹּאמְרוּ
הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ
אָדָם לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי הַקְרִיב אֶת־קָרְבַּן
יְהוָה בְּמֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (ח) וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה־יְצַוֶּה יְהוָה
לָכֶם׃ פ (ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר׃ (י) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ

NUMERI IX

giusta tutto ciò ch'il Signore comandò a Mosè, così fecero i figli d'Israel. (6) Vi furono però taluni ch'erano impuri, a cagione di qualche morto, e non poterono fare il sacrifizio pasquale in quel giorno; e nel giorno stesso presentaronsi a Mosè e ad Aronne. (7) E quegli uomini dissero a lui [a Mosè]: Noi siamo impuri per qualche morto; perchè dovremo essere da meno degli altri, da non offrire il sacrifizio del Signore nel suo tempo, in mezzo ai figli d'Israel? (8) E Mosè disse loro: Aspettate, ch'io senta che cosa ordinerà il Signore intorno a voi. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d'Israel, con dire: Chiunque tra voi, o tra' vostri posteri,

אִישׁ כִּי־יִהְיֶה טָמֵא׀ לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה
לָכֶם אָוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה׃
(יא) בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין
הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים
יֹאכְלֻהוּ׃ (יב) לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ כְּכָל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ
אֹתוֹ׃ (יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ
לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי׀ קָרְבַּן יְהוָה לֹא הִקְרִיב
בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא׃ (יד) וְכִי־יָגוּר
אִתְּכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח
וּכְמִשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם
וְלַגֵּר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃ ס רביעי (טו) וּבְיוֹם הָקִים
אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל
הָעֵדֻת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה־
אֵשׁ עַד־בֹּקֶר׃ (טז) כֵּן יִהְיֶה תָמִיד הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ
וּמַרְאֵה־אֵשׁ לָיְלָה׃ (יז) וְלִפְּי הֶעָלוֹת הֶעָנָן

(*) הס"ת נקודה.

sia impuro per qualche morto, o trovisi in viaggio (in paese) lontano; farà (cionnondimeno) il sagrifizio pasquale al Signore. (11) Eglino lo faranno nel mese secondo, ai quattordici, verso notte; e lo mangeranno con pani azzimi ed erbe amare. (12) Non ne lasceranno avanzare sino al giorno seguente, e non ne romperanno alcun osso; lo faranno secondo tutta la legge del sacrifizio pasquale. (13) Quegli poi che fosse puro, nè si trovasse in viaggio, e tralasciasse di fare il sacrifizio pasquale; quell'individuo andrà estinto di mezzo al suo popolo, poichè non offerse nel tempo stabilito il sacrifizio del Signore; quell'uomo porterà il [cioè la pena del] suo peccato. (14) E quando un forestiere farà dimora presso di voi, e farà il sacrifizio pasquale al Signore; deve farlo pienamente secondo lo statuto e la legge del sacrifizio pasquale; una medesima legge sarà per voi, tanto pel pellegrino, quanto per l'indigeno del paese. (15) Nel giorno poi, che venne eretto il tabernacolo, la nube coperse il tabernacolo, (quella parte cioè che forma) il padiglione della Legge: ed alla sera eravi sopra il tabernacolo una specie di fuoco sino alla mattina. (16) Così accadeva quotidianamente, la nube lo copriva, ed una specie di fuoco durante la notte. (17) Ora, quando la

(יג) ובדרך לא היה: שלא היה טמא, וגם לא היה בדרך, אז אם לא יעשה פסח, יכרת. ורא"ע אגב שיטפיה לא דק, ופירש ובדרך, או בדרך. והמבאר הבין כי זה שנוש גדול, ובדחק לישב דבריו, ואמר שכוונתו ללמדנו קריאת וי"ו שורק בראש תבה (!!) והמעמר ראה והבין כי הכל המה הדברים הללו של המבאר, והתמיה עליו ופירש דברי רא"ע על אמתתם, ולא ראה השנוש היולא מהם, ולא הבין מה זה ועל מה זה בדחק המבאר לפרש כך. (יד) ועשה פסח: לא שיעשהו אם ירצה, כמו שבראה מתרגום רמב"ן, אלא כמו שפירש רש"י. ועשה פסח לה': אין ספק שאין פירושו אלא כפירוש רש"י, כשיתגייר גר ואח"כ יבא זמן לעשות פסח ויעשה פסח, צריך שיעשהו ככל חקותיו וכל משפטיו (אע"פ שלא יבא מחברים לא הוא ולא אבותיו), הה בין לענין פסח ראשון בין לענין פסח שני. ואלת וירצה שכתב המבאר, ואלת ווילל שכתב המתרגם, איכן נכונות. (טו) את המשכן לאהל העדות: ולא המשכן כלו, אלא אותו חלק מהמשכן שסס אהל העדות, כמו לחטה י"א י') אים לפתח אהלו. יהיה על המשכן: כתב רש"י כמו הוה על המשכן, כוונתו כי פירוש יהיה erat, ולא fuit, כי לא היה כך פעם אחד נלבד אך הוא ענין שהיה הווה תמיד בכל יום.

מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכָּן־שָׁם הֶעָנָן שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ (יח) עַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן
עַל־הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ (יט) וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־
הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא יִסָּעוּ׃ (כ) וְיֵשׁ אֲשֶׁר
יִהְיֶה הֶעָנָן יָמִים מִסְפָּר עַל־הַמִּשְׁכָּן עַל־פִּי
יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃ (כא) וְיֵשׁ אֲשֶׁר

NUMERI - IX

nube scostavasi d'in sul padiglione, e tosto i figli d'Israel ponevansi in viaggio; e nel luogo, dove si fermava la nube, ivi accampavansi i figli d'Israel. (18) (In tal guisa) i figli d'Israel movevansi per ordine del Signore, e per ordine del Signore accampavansi; tutt'il tempo che la nube si tratteneva sopra il tabernacolo, stavano accampati. (19) E quando la nube si arrestava lungo tempo sul tabernacolo, i figli d'Israel, fedeli all'ubbidienza del Signore, non si movevano. (20) Qualche volta la nube restava sul tabernacolo alcuni giorni; (ed eglino) per ordine del Signore accampavansi, e per ordine del Signore movevansi. (21) E talvolta la nube restava da sera a mattina, indi alla mattina la nube scostavasi, ed eglino

והמעתיק כתב כי הנוסחא הנכונה "כמו היה" ואין זו הגהה, אלא שגיאה. (כא) ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר: אע"פ שנערב היה על המשכן כמראה אש עד נקר, מכל מקום תמיד היה שם ענן, אלא שגלילה היה נתיכו כמראה אש.

יִהְיֶה הֶעָנָן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר וְנַעֲלָה הֶעָנָן
בַּבֹּקֶר וְנָסָעוּ אֹו יוֹמָם וָלַיְלָה וְנַעֲלָה הֶעָנָן
וְנָסָעוּ׃ (כב) אֹו־יָמִים אֹו־חֹדֶשׁ אֹו־יָמִים בְּהַאֲרִיךְ
הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן עָלָיו יַחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְלֹא יִסָּעוּ וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃ (כג) עַל־פִּי יְהוָה
יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה
שָׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ

י

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ב) עֲשֵׂה

NUMERI IX-X

partivano; o (restava) una giornata ed una notte, indi la nube si scostava, e quelli movevansi. (22) O (restava) due giorni, o un mese, o (anche) un anno, prolungando la nube il suo soggiorno sul tabernacolo, (e per altrettanto tempo) i figli d'Israel stanziavano, e non partivano; e quando quella si scostava, movevansi. (23) Per ordine del Signore accampavansi, e per ordine del Signore ponevansi in viaggio; ubbidivano fedelmente al Signore, seguendo gli ordini del Signore, (comunicati) col mezzo di Mosè [cioè la nube serviva di guida a Mosè, il quale poi col suono delle trombe dava al popolo il segnale della partenza].

X

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Fatti due

Digitized by Google

לְךָ שְׁתֵּי חֲצֹצְרֹת כֶּסֶף מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם
וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת:
(ג) וְתָקְעוּ בָּהֵן וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ד) וְאִם־בְּאַחַת יִתְקָעוּ
וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂיאִים רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:
(ה) וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים
קֵדְמָה: (ו) וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ

NUMERI X

trombe d'argento, massiccie [non inargentate] le farai: e ti serviranno per convocare la congrega, e per far muovere i campi. (3) Quando si suonerà con amendue, si radunerà presso di te tutta la congrega all'ingresso del padiglione di congregazione. (4) E se verrà suonato con una sola, si raduneranno appo te i principi, capi delle migliaja d'Israel. (5) Quando poi farete una suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a levante. (6) E quando farete una seconda suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a mezzodì; una suo-

(ב) ולמסע: מקור ע"ד המרמית. (ג) ותקעו בהן: זו לאחר זו; והכה בהקהל העם היה מן ההכרח שיקהלו גם הנשיאים, ובהקהל הנשיאים לא היה מן הצורך שיקהל גם העם, לפיכך טוה תקיעה אחת לנשיאים, ושתים לעדה, כי מיד כשהיה נשמע קול תקיעה היו הנשיאים מכינים עצמם ובהשמע תקיעה שנית היה העם כלו נקהל. הכה די היה בחצוצרת אחת, ואלא להטיל קנאה בין שני האחים אלעזר ואיתמר, טוה שיעשו שתים, ובהקהיל את הקהל היו תוקעים שניהם לאחר זה; וכן בכל נסיעת המחנות היה לאחד משני האחים מריע תרועה אחת ולאחרו אחיו תרועה שנית. (ד) ואם באחת יתקעו: התוקע אינו אלא אחד, והרגיל אינו אלא impersonale יהיה מי שיהיה משני האחים. (ה) תרועה: לי תרועם, לי שברים. (יד) ויסע דגל

הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים תֵּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ
לְמַסְעֵיהֶם׃ (ז) וּבְהַקְהִיל אֶת־הַקָּהָל תִּתְקְעוּ
וְלֹא תָרִיעוּ׃ (ח) וּבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ
בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃
(ט) וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל־הַצַּר
הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרֹת וְנִזְכַּרְתֶּם
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם׃
(י) וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי
חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם
וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי
אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ חמישי

NUMERI X

nata clamorosa si farà per le loro mosse [tanto di questi due, quanto degli altri due campi]. (7) E nel convocare l'adunanza, farete una suonata, ma non clamorosa. (8) I figli d'Aronne sacerdoti saranno quelli che suoneranno le trombe, delle quali farete (anche) uso per statuto perenne nell'età avvenire. (9) Quando cioè entrerete in battaglia, nella vostra terra, contro un nemico che vi assalga, farete colle trombe una suonata clamorosa, onde il Signore Iddio vostro si mostri memore di voi, e siate liberati dei vostri nemici. (10) E nei vostri giorni d'allegrezza, e nelle vostre feste, e nei vostri capi di mese, suonerete colle trombe nel celebrare i vostri olocausti e i vostri sacrifizi di contentezza; ed esse vi servi-

Digitized by Google

(יא) וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּעֶשְׂרִים
בַּחֹדֶשׁ נַעֲלָה הֶעָנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃
(יב) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינָי
וַיִּשְׁכֹּן הֶעָנָן בְּמִדְבַּר פָּארָן׃ (יג) וַיִּסְעוּ בָרִאשֹׁנָה
עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ (יד) וַיִּסַּע דֶּגֶל מַחֲנֵה
בְנֵי־יְהוּדָה בָרִאשֹׁנָה לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃ (טו) וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי
יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ (טז) וְעַל־צְבָא מַטֵּה
בְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ (יז) וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן
וְנָסְעוּ בְנֵי־גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃
(יח) וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן לְצִבְאֹתָם וְעַל־
צְבָאוֹ אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ (יט) וְעַל־צְבָא מַטֵּה
בְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃ (כ) וְעַל־
צְבָא מַטֵּה בְנֵי־גָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃
(כא) וְנָסְעוּ הַקְּהָתִים נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהֵקִימוּ

מחנה בני יהודה בראשונה: נראה לי נלע כפק כי כקורה היו הדגלים מהלכים (עיין מנחר למעלה ב׳ י״ז) זה אחר זה, ולא כתיבה זה בגד זה כמו שהיו עומדים בתכייתם; שאם היו נוסעים כתיבה, היה ראוי שיכעו כולם כאחת, לא זה אחר זה. כמו שמפורש כאן ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשונה. וחלבד זה אם היו נוסעים

ranno di ricordo davanti al vostro Iddio. Io, il Signore, sono l'Iddio vostro. (11) Ora, nell'anno secondo, nel mese secondo, ai venti del mese, la nube si scostò d'in sul tabernacolo della Legge. (12) Ed i figli d'Israel partirono in varie mosse dal deserto di Sinai, e la nube si fermò nel deserto di Parán. (13) E movendo per la prima volta, secondo l'ordine del Signore, (comunicato) per l'organo di Mosè; (14) Si mosse primieramente il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Giuda, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Nahhsciòn figlio d'Amminadàv. (15) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (16) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn. (17) E venne calato giù il tabernacolo, e si mossero i figli di Gheresciòn e i figli di Merarì, portanti il tabernacolo. (18) E si mosse il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Elissùr figlio di Scedeùr. (19) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Simeone è Scelumièl figlio di Ssurisciaddài. (20) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (21) Indi

כתינה לא היה להם שום תועלת בנסיעת כושא המשכן אחר דגל ראשון כדי שיוכלו להקים את המשכן עד בוא הקהתים (למעה פסוק כ"א), אם הדגל השני לא היה מוכן בין אלו ואלו, אבל היה מן הכל. א"כ בהכרח זה אחר זה היו הדגלים מהלכים. ומה שכתוב (למעלה ב' י"ז) כאשר יחנו כן יסעו, אין ענינו שיהיה מעמדם בנסיעה כמעמדם בחנייה, אך כירושו בנדו איש על ידו לדגליהם, שאותם השבטים שהיו זה אצל זה בדגל אחד בחנייתם, היו ג"כ זה אצל זה בנסיעתם, שלא היו הדגלים מתפרדים בהסעות, אלא כל שבט ושבט היה מכיר את מקומו אצל מי הוא שרוי, ואצלו היה נוסע. ע' כת"הש. (ב) רעואל: אומר אני לא דעואל שמו ולא רעואל שמו אלא דְרְעוּאֵל (ע' למעלה בתחלת ס' במדבר), וכן דודים ורודים. ובתרגום המכוונה ליוכתן דורדיא, וכן כלכל וְדַרְדַּע בחלכים א' ה' י"א, ובד"ה א' ב' ו' ודרע, וכן עכן, עכר, שמו עָכְרָן. (בא) ונסעו הקהתים וגו': כשהיו תוכים, אז בני גרשון ומררי היו מקימים את המשכן, ובתוך כך דגל ראובן שהיה לאחריהם היה בוכה ומוכה מן הכל, והיה מכיה מקום לקהתים להתקרב, ונבואם עם הארון, וכלי הקדש היו מוכאים המשכן מוקם והיו כותבים כל דבר במקומו.

אֶת־הַמִּשְׁכָּן עַד־בֹּאָם׃ (כב) וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה
בְנֵי־אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִישָׁמָע
בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (כג) וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃ (כד) וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי
בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעוֹנִי׃ (כה) וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה
בְנֵי־דָן מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנֹת לְצִבְאֹתָם וְעַל־
צְבָאוֹ אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃ (כו) וְעַל־צְבָא
מַטֵּה בְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃ (כז) וְעַל־
צְבָא מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃
(כח) אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצִבְאֹתָם וַיִּסָּעוּ׃

NUMERI X

si mossero i Kehathiti, portanti gli oggetti più sacri, in guisa che quelli potessero erigere il tabernacolo prima che questi arrivassero. (22) Si mosse poscia il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli d'Efraim, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Elisciamà figlio d'Ammihùd. (23) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Manasse è Gamlièl figlio di Pedassùr. (24) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Binjamìn, Avidàn figlio di Ghideonì. (25) Si mosse poi il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Dan, retroguardia di tutti gli altri campi, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (26) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Ascèr è Paghièl figlio d'Ochràn. (27) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Naftalì, Ahhirà figlio d'Enàn. (28) Tale è

Digitized by Google

ס (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב בֶּן־רְעוּאֵל
הַמִּדְיָנִי חֹתֵן מֹשֶׁה נֹסְעִים׃ אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֹתוֹ אֶתֵּן לָכֶם לְכָה אִתָּנוּ
וְהֵטַבְנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל׃
(ל) וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֵךְ כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי
וְאֶל־מֹולַדְתִּי אֵלֵךְ׃ (לא) וַיֹּאמֶר אַל־נָא תַּעֲזֹב
אֹתָנוּ כִּי׃ עַל־כֵּן יָדַעְתָּ חֲנֹתֵנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ

NUMERI X

l'ordine delle marcie dei figli d'Israel, divisi nelle loro schiere, e (così) si posero in viaggio. (29) E [innanzi di partire] Mosè disse a Hhovàv figlio di Reuèl madianita, suocero di Mosè: Noi siamo per incamminarci verso quel luogo, di cui il Signore ha detto: Quello vi darò. Vieni con noi, e ti farem del bene; poichè il Signore ha promesso del bene ad Israel. (30) E quegli gli disse: Non voglio venire; ma voglio andare al mio paese, ed al mio parentado. (31) E (Mosè) disse: Deh! non ci abbandonare, dopo che avesti cura di noi al (primo) nostro stanziare nel deserto, e ci servisti d'occhi [cioè c'il-

(לא) אל נא תעזוב אותנו: אין ספק כי משה לא היה מבקש מחובב דבר לתועלתו, שיהיה לו לחכמה וכיונא בזה, כי משה לא היה יודע שיתעכבו שם עוד ימים ושנים, כאשר היה על דבר המרגלים, והיה סבור שמיד יסעו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, ולכבוד האר"ן מה יועיל אים אחד. והנה חנותנו במדבר לא יתכן לפרשו על העתיד, כי לא ידע משה שהם עתידים לחנות ולהתעכב עוד שם, רק טעמו לשעבר, מאחר שידעת וכמית חנותנו במדבר, ראוי שתראה ג"כ הטוב אשר ייטיב ה' לנו; ולשון והיית לנו לעיניים טעמו מאחר שהיית עמנו כאים מעיין ורואה מה עיכנו, הטוב הוא אם רע, ראוי שתנא עמנו ותראה גם בהגלתנו בכיבוש הארץ; אבל

לָנוּ לְעֵינָיִם: (לב) וְהָיָה כִּי־תֵלֵךְ עִמָּנוּ וְהָיָה
הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהֵטַבְנוּ
לָךְ: (לג) וַיִּסְעוּ מֵהַר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה: (לד) וַעֲנַן יְהוָה עֲלֵיהֶם
יוֹמָם בְּנָסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה: ס ששי ז*
(לה) וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְ
יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ:
(לו) וּבְנֻחֹה* יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי
יִשְׂרָאֵל: פ ז*

יא

(א) וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים רַע בְּאָזְנֵי יְהוָה
וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה
וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה: (ב) וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־
מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ:

(*) כון המוכה.
(*) ובנוחו ק׳.
(*) כון המוכה.

luminasti con buoni consigli, v. Es. XVIII]. (32) Ora dunque, se verrai con noi, ti faremo fruire di quella medesima felicità, ch'il Signore ci concederà. (33) Partirono dal monte del Signore, facendo un viaggio di tre giornate, e l'Arca del patto del Signore andava innanzi a loro lungo tutto quel viaggio di tre giornate, per provveder loro il riposo [cioè un luogo opportuno, ove fermarsi]. (34) E la nube del Signore era sopra di loro durante il giorno, quando movevansi dal campo. (35) E quando l'Arca si moveva, Mosè diceva: Alzati, Dio Signore, e vadan dispersi i tuoi nemici, e i tuoi avversarj fuggan dal tuo cospetto. (36) E quando quella si fermava, egli diceva: Riposati, o Signore, in mezzo alle miriadi ed alle migliaja d'Israel.

XI

(1) Ora il popolo mostravasi malcontento, (e parlava) male verso il Signore; e ciò udito dal Signore, s'accese il suo sdegno, ed un fuoco del Signore arse in essi, e andò divorando nell'estremità del campo. (2) Il popolo sclamò a Mosè,

בעכין מנהיג ומורה דרך לא מצאנו ל׳ עינים, ואין ראיה מעינים הייתי לעור, כי אם המלינה נאותה בעבור חלת לעור. וכל הסבור הזה להגיד טוב לנ משה, ונראה שהסכים חובב ללכת עמהם, שכ׳ וירא את הקיני. ידעת חנתנו: כמו ידע לכתך (דברים ב׳ ז׳) (נ׳ סיון תר״ך). ואח״כ מצאתי שהוא פירוש רשב״ם. (לג) ויסעו מהר ה׳ דרך שלשת ימים: ומיד ויהי העם כמתאוננים, והמקראות שבתים הם מאחר מוסגר, להודיע שהיתה שכינה עמהם, שהארון נוסע לפניהם והוא סיון להשגחת ה׳ הפקודה עליהם, באופן שבנסוע הארון היה משה אומר קומה ה׳ וגו׳, ובנוחו היה אומר שובה ה׳ וגו׳, ועם כל זה היו מתאוננים. וארון ברית ה׳ נוסע לפניהם דרך שלשת ימים, פירושו בכל הדרך ההוא שהלכו בשלשת ימים היה ארון ברית ה׳ נוסע לפניהם, כלומר היה נוסע בתוכם, והיה כמנהיג ההולך לפניהם. וראב״ע כתב שהמסע הראשון לא היה כשאר המסעות, כי כאן הלך הארון לפניהם מרחק; חה לא יתכן, אחרי מה שכתוב למעלה נפסוקים י״ג ו״ד ומה שאחריהם. (לד) שובה ה׳: ע׳ רש״י.

(א) ויהי העם כמתאוננים: עתה החלו להכנס במדבר הגדול, ומיד שהתחילו להתאונן ולהראות בדבריהם שהם בלתי נוחים במעמדם, נשמע הדבר לה׳ וירע בעיניו.

Digitized by Google

(ג) וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא תַּבְעֵרָה כִּי־
בָעֲרָה בָם אֵשׁ יְהוָה׃ (ד) וְהָאסַפְסֻף אֲשֶׁר
בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּו תַּאֲוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ גַּם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃ (ה) זָכַרְנוּ
אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם אֵת
הַקִּשָּׁאִים וְאֵת הָאֲבַטִּחִים וְאֶת־הֶחָצִיר וְאֶת־
הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃ (ו) וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ
יְבֵשָׁה אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ׃ (ז) וְהַמָּן
כִּזְרַע־גַּד הוּא וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח׃ (ח) שָׁטוּ
הָעָם וְלָקְטוּ וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה
וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֻגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ
כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן׃ (ט) וּבְרֶדֶת הַטַּל עַל־
הַמַּחֲנֶה לָיְלָה יֵרֶד הַמָּן עָלָיו׃ (י) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
אֶת־הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ
וַיִּחַר־אַף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע׃ (יא)
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָּה הֲרֵעֹתָ לְעַבְדֶּךָ

הכ"ף במלת כמתלוננים ענינה תכף ומיד שהיה זה היה גם זה, וכמהו ויהי כמשיב ידו והנה ינלת לחיה, תכף ומיד שהשיב ידו ינלת לחיה, והיא כפורחת עלתה נגה, תכף

e Mosè pregò al Signore, ed il fuoco scomparve. (3) Indi quel luogo ebbe il nome di Taverà, poichè arse in essi il fuoco del Signore. (4) La turba poi straniera ch'era tra essi si mosse a concupiscenza, quindi piansero anche i figli d'Israel, e dissero: Oh ci fosse dato di mangiar carne! (5) Ci tornano alla memoria i pesci che mangiavamo in Egitto, senza spesa; i cocomeri [angurie], i poponi [melloni], ed il porro, e le cipolle, e gli agli. (6) Ed ora l'anima nostra è secca: non c'è nulla: unicamente alla manna sono rivolti i nostri occhi [cioè le nostre speranze]. — (7) La manna poi somiglia al seme del coriandro, ed ha il colore della perla. (8) Il popolo spaziava [fuori del campo] e la raccoglieva, indi la tritava colle macine, o la pestava nel mortajo, e la cucinava nella pentola, o ne faceva focacce; ed aveva il sapore di pasta molle oliata. (9) E quando la rugiada, durante la notte, scendeva sul campo, vi scendeva sopra la manna. — (10) Ora, Mosè udì il popolo che piangeva, diviso a famiglie, ciascheduno all'ingresso del proprio padiglione; e l'ira del Signore s'accese oltremodo, e Mosè ne fu dolente. (11) E Mosè disse al Signore: Perchè non ho io incontrato grazia appo

שפרחה ועלתה כלה, מיד הבטילו אשכלותיה ענביס; אף כאן תכף שהתאוננו, מיד היו דבריהם רעים באזני ה', כלומר וישמע ה' ויחר אפו, וישמע ה' פרט שאחר הכלל. מתאוננים: משרש אכן הידוע בערבי, וכן בדת"ל אכיטות ואיכנו משרש און. (ד) וישובו ויבכו: ענינו ואח"כ בכו גם בני ישראל, וכמהו ושבת וכסית את נאתך שענינו ואח"כ תכסה. (ה) אשר נאכל במצרים חנם: חנם מחש, כי המצריס היו מפרנסים את ישראל כדי שיוכלו לעבוד עבודתם, והיו מאכילים אותם דבריס המגויים שם בשל מאד, כגון דגי הילור וקשואים וכו'. וכן מצינו בהרודוט כי על פירמאיד אחת אשר במצריס היה כתוב כי המלך אשר הקים אותה הוציא אלף ושש מאות ככריס, בשווים בכלים ובנטות, לפרנסת הפועלים אשר בנו אותה. גם כתב הירודוט כי המצריס לא היו אוכלים דגים, ומזה יובן למה היו נותנים אותם לבני ישראל. ובריך עיון ותמוה אם היו עובדים הדגים, ואז איך יתכן שיביאו לישראל שיאכילום, או היו מאמסים בעיניהם, ואז יתכן שיאכילום לאחרים. (ו) שמו: שרש שוט כשהות על אדם אחד יורה התהלכות אנה ואנה, וכשהות על רבים ענינו התפזרות זה לכאן וזה לכאן. (יא) ולמה לא מצאתי חן בעיניך: הות

וְלָמָּה לֹא־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם אֶת־מַשָּׂא
כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלָי׃ (יב) הֶאָנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־
הָעָם הַזֶּה אִם־אָנֹכִי יְלִדְתִּיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי
שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן אֶת־הַיֹּנֵק
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתָיו׃ (יג) מֵאַיִן
לִי בָשָׂר לָתֵת לְכָל־הָעָם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי
לֵאמֹר תְּנָה־לָּנוּ בָשָׂר וְנֹאכֵלָה׃ (יד) לֹא־אוּכַל
אָנֹכִי לְבַדִּי לָשֵׂאת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד
מִמֶּנִּי׃ (טו) וְאִם־כָּכָה ׀ אַתְּ־עֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא
הָרֹג אִם־־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאַל־־אֶרְאֶה

NUMERI XI

te? Perchè (dico) facesti questo male al tuo servo, d'imporre su di me il peso di tutto questo popolo? (12) Ho io portato nel ventre tutto questo popolo? l'ho io generato? che tu mi dici: «Portalo in seno, come il balio porta il poppante» (sino a che io l'abbia collocato) su quella terra, che giurasti a' suoi padri. (13) Onde avrei io tanta carne, da dare a tutto questo popolo? mentr'essi mi piangono attorno, con dire: Danne carne, che mangiamo. (14) Non posso io, così solo, sostenere (il peso di) tutto questo popolo, perocchè è troppo grave per me. (15) E se tu pensi di seguitar meco

כמו מלמר מוכנר, ולשום לת משל הוא דנק עם למה הרעות. (יד) כי כבד

(*) מסר לי.

בְּרָעָתִי׃ פ (טז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
אֶסְפָה־לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וְלָקַחְתָּ אֹתָם
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ׃ (יז) וְיָרַדְתִּי
וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם וְאָצַלְתִּי מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר
עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמַשָּׂא
הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא אַתָּה לְבַדֶּךָ׃ (יח) וְאֶל־הָעָם
תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי
בְּכִיתֶם בְּאָזְנֵי יְהוָה לֵאמֹר מִי יַאֲכִלֵנוּ בָשָׂר

NUMERI XI

così, fammi deh! morire, se ho incontrato grazia appo te; ond'io non abbia a stare a vedere il mio male [cioè ond'io non mi trovi in una continua infelicità irreparabile, udendo le lamentazioni del popolo, senza potervi porre rimedio]. (16) Ed il Signore disse a Mosè: Radunami settant'uomini dei vecchi d'Israel, quelli che tu conosci essere (stati già in Egitto) gli anziani del popolo e i suoi soprantendenti; e falli venire al padiglione di congregazione; ed aspettino ivi con te. (17) Ed io scenderò, e parlerò teco là, e gl'investirò di quello stesso spirito, di cui tu sei investito; ed eglino sosterranno con te il peso del popolo, e non lo sosterrai tu solo. (18) Al popolo poi dirai: Santificatevi per domani, e mangerete carne; po-

ממני: המשא שהוא השם הנכלל נמעל לשאת. (טז) ולקחת אותם: כמו קחם נא אלי (נרא"ש מ"ח ט) לכה נא אקיך אל מקום אחר (למעה כ"ג כ"ז). (יח) התקדשו: לראות המופת אשר יעשה לכם ה׳, ע׳ שמות ט"ו י"ח. (כ) ורא:

כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר
וַאֲכַלְתֶּם׃ (יט) לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמַיִם
וְלֹא ׀ חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֲשָׂרָה יָמִים וְלֹא
עֶשְׂרִים יוֹם׃ (כ) עַד ׀ חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא
מֵאַפְּכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי־מְאַסְתֶּם אֶת־
יְהוָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר
לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם׃ (כא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ־
מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ
וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָּשָׂר אֶתֵּן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ
יָמִים׃ (כב) הַצֹּאן וּבָקָר יִשָּׁחֵט לָהֶם וּמָצָא לָהֶם
אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם׃
פ (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲיַד יְהוָה
תִּקְצָר עַתָּה תִּרְאֶה הֲיִקְרְךָ דְבָרִי אִם־לֹא׃
(כד) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם אֵת דִּבְרֵי
יְהוָה וַיֶּאֱסֹף שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם וַיַּעֲמֵד
אֹתָם סְבִיבֹת הָאֹהֶל׃ (כה) וַיֵּרֶד יְהוָה ׀ בֶּעָנָן
וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיָּאצֶל מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן
עַל־שִׁבְעִים אִישׁ הַזְּקֵנִים וַיְהִי כְּנוּחַ עֲלֵיהֶם

sciachè piangeste davanti al Signore, con dire: « Oh ci fosse dato di mangiar carne! poichè stavamo meglio in Egitto »; ed il Signore vi darà carne, e ne mangerete. (19) Non per un solo giorno ne mangerete, e non per due giorni, e non per cinque giorni, e non per dieci giorni, e non per venti giorni. (20) (Ma ne mangerete) pel corso d'un intero mese, sicchè la renderete (per la bocca e) pel naso, e vi verrà in abborrimento; posciachè aveste a vile il Signore ch'è in mezzo a voi, e piangeste davanti a lui, con dire: Perchè mai siamo usciti dell'Egitto? (21) E Mosè disse: Il popolo, in mezzo al quale io sono, consta di seicentomila pedoni; e tu dici: Voglio dar loro carne, e ne mangeranno per un intero mese! (22) Hannosi forse a scannare per essi pecore e buoi, tanti che bastino loro? Hannosi a radunare per essi tutt'i pesci del mare, sicchè ne abbiano a sufficienza? (23) Ed il Signore disse a Mosè: Evvi forse qualche cosa, a cui la mano [il potere] del Signore non giunga? Ora vedrai, se la mia parola t'avverrà, o no. (24) E Mosè uscì, ed espose al popolo le parole del Signore, e adunò settant'uomini degli anziani del popolo, e li fece stare intorno al padiglione. (25) Ed il Signore scese nella nube, e gli parlò; ed investì quei settanta anziani dello spirito, di cui egli [Mosè] era investito; e tosto che lo spirito posò sopra di essi, profetizzarono in maniera senza

כמו דרשון. (בא) שש מאות אלף רגלי: אם היה ה' אומר לו שיאכילם מזון מדם (כמו שהיה ענין המן) לא היה משה תמה, אבל ה' אמר לו שיאכילם בשר, ומשה ראה כי לא היתה בסביבותם ארץ כושבת שיהיו בה בקר וצאן, ולא יש שיהיו בו דגים, גם עופות לא היו נראים שם במדבר הגדול והטורח, לפיכך תמה. והבני מבטל פירושי אשר כתבתי בבכורי העתים תקפ"ז עמוד ר"ל ובכרם חמד ג' עמוד ר"י. (בח) וַיָּאצֶל: בנין הקל ע"ד וַיַּאֲמֶר. ויתנבאו: דברו אל העם בכח ובגבורה אלהית, להשיב הפוטאים מדרכיהם הרעים. ולא יספו: פרי זו מלינה משלינות הלשון, והוגמתה קול גדול ולא יסף, לא יסף כמהו קול גדול, מעולם לא היה קול כמהו, וכן כאן הכוונה לא יספו אחרים להתנבא כמוהם, מעולם לא התנבאו אנשים אחרים בכח ובגבורה כמוהם.

Digitized by Google

הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסָפוּ׃ (כו) וַיִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי־
אֲנָשִׁים׃ בַּמַּחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד׃ אֶלְדָּד וְשֵׁם
הַשֵּׁנִי מֵידָד וַתָּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וְהֵמָּה
בַּכְּתֻבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֱלָה וַיִּתְנַבְּאוּ
בַּמַּחֲנֶה׃ (כז) וַיָּרָץ הַנַּעַר וַיַּגֵּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמַר
אֶלְדָּד וּמֵידָד מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה׃ (כח) וַיַּעַן
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת מֹשֶׁה מִבְּחֻרָיו וַיֹּאמַר
אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם׃ (כט) וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה
הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים
כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ עֲלֵיהֶם׃ שביעי (ל) וַיֵּאָסֵף
מֹשֶׁה אֶל־הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (לא) וְרוּחַ
נָסַע׃ מֵאֵת יְהוָה וַיָּגָז שְׂלָוִים מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׁ
עַל־הַמַּחֲנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וּכְאַמָּתַיִם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ׃
(לב) וַיָּקָם הָעָם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה

(כו) והמה בכתובים ולא יצאו האהלה: כראה לי כי משה בירר שנעים איש (לא ע"ב), ונכנס מהם נקראו ולא רצו לבא, והבה ס"ת בלבד עמדו כמינות סחסל, והכתוב אחר ויאסוף שנעים איש, כי הוא כתב שנעים שמות ושלא לקרוא לכלם, ואח"כ ביאר כי שכיס לא רצו לבא. ואחכם נבואת אלדד ומידד היתה כדי לפרסם אמתת הרוח האלהי אשר נתה על הזקנים, כי הנה שנים אלה אע"פ שלא היו

esempio. (26) Due uomini erano rimasti nel campo, dei quali l'uno avea nome Eldàd, e l'altro Medàd, e posò su di loro lo spirito — erano cioè dei (settanta) iscritti, ma non erano usciti (per recarsi) al padiglione — e profetarono (stando) nel campo. (27) Corse un giovine, e ne diede l'annunzio a Mosè, e disse: Eldàd e Medàd profetizzano nel campo. (28) E Giosuè figlio di Nun, domestico di Mosè, uno de' suoi più cari, rispondendo disse: Mio signore Mosè, imprigionali. (29) E Mosè gli disse: Sei tu geloso per me? Fosse pure tutt'il popolo del Signore altrettanti profeti! (Fosse pure, dico) ch'il Signore mettesse sopra di essi il suo spirito! (30) Indi Mosè si ritirò nel campo, come pure gli anziani d'Israel. (31) Ed un vento si mosse (mandato) dal Signore, e trasportò d'oltre mare le quaglie, e le gettò sopra il campo, per lo spazio di una giornata di cammino dall'una parte e dall'altra, intorno al campo, ed all'altezza di circa due braccia dalla superficie della terra. (32) Ed il popolo si alzò, e per tutto quel giorno,

רוגים נכך ולא ילאו האהלה, כזה עליהם הרוח והתנבאו נעל כרחם. (בח) מבחוריו: יפה אמר רא"ע כי לא יתכן לפרש מנחוריו מנעוריו, כי זה המעשה היה נשנה השניה, ומתי היה יהושע משרתו קודם לכן, כי נמדין לא הלך עמו. המנאר לנת"הש כתב דברים נטלים על טעמי הפסוק הזה, ולפי האמת גם לפירוש רא"נע לא היה מקום לטעמים אחרים, כי אחר שכתוב משרת משה אין ספק שהכנוי נמלת מנחוריו לפירוש רא"ע הוא דבק עם משה הקרוב אליו, ולא עם משה שנפסוק הקודם כאשר אלם המנאר. כלאם: כמו אשר כלאן (ירמיה ל"ב ג'). (לא) ויטוש על המחנה: הַשְּׂלָוִים היו יעפים, שעברו על הים בלא מנוח, ע"כ היו פורחים קרוב לארץ שהאויר יותר גס וכובלם יותר. וכאמתים: כפירוש רש"י. (לב) הבלו לא היה על המחנה אלא סביבות המחנה, כי היה מעופף נשפל כאמתים על פני הארץ, ואם היה הולך על המחנה היה מֻכֶּה נאהלים (רא"נע). ויאספו אסף: המקרא קצר והשמיט השמיטה, עיין חולין דף כ"ז עמוד ב'. וישטחו להם שטוח: לינשם נחמה, כך נוהגים עד היום נמוצרים לינם נחמה הדגים והבשר (רא"ז'). המרים: כמו וימרו אותם אמרים אמרים (שמות ח' י'), תרגם אנקלוס שם וכאן דגורין, ואין הכוונה על המדה הנקראת אמר (כדעת רמב"מן ונא' ויש"ר) שהיא מאה עמר, ועשרה אמר הם מ"ג אלף בינים, אבל הכוונה כי נתחלה נתנוס זה על זה, ואח"כ שטוס לאמה. ואני מוסיף כי לא יתכן לפרש אמרים אלי אמר כי אין מודדים את העופות לא נאמת אמר, ולא נשום מדה אחרת (שש"ס).

וְכָל־יוֹם הַמָּחֳרָת וַיַּאַסְפוּ אֶת־הַשְּׂלָו הַמַּמְעִיט
אָסַף עֲשָׂרָה חֳמָרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה: (לג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם
טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף יְהוָה חָרָה בָעָם וַיַּךְ יְהוָה
בָּעָם מַכָּה רַבָּה מְאֹד: (לד) וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־
הַמָּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה כִּי־שָׁם קָבְרוּ
אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים: (לה) מִקִּבְרוֹת הַתַּאֲוָה
נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת וַיִּהְיוּ בַחֲצֵרוֹת: פ

יב

(א) וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל־אֹדוֹת
הָאִשָּׁה הַכֻּשִׁית אֲשֶׁר לָקָח כִּי־אִשָּׁה כֻשִׁית
לָקָח: (ב) וַיֹּאמְרוּ הַרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר יְהוָה
הֲלֹא גַם־בָּנוּ דִבֵּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: (ג) וְהָאִישׁ
מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָאֲדָמָה: ס (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה פִּתְאֹם אֶל־
מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מִרְיָם צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלָשְׁתָם: (ה) וַיֵּרֶד יְהוָה

Digitized by Google

e per tutta quella notte, e per tutto il dì seguente, raccolse le quaglie, chi meno ne raccolse ne raccolse dieci mucchi; e le distesero intorno al campo. (33) Avevano ancora la carne tra i denti, ancora non era consumata, e l'ira del Signore s'accese contro il popolo, ed il Signore fece nel popolo una strage grandissima. (34) E quel luogo fu chiamato Kivròt hattaavà [i sepolcri della concupiscenza], perchè ivi seppellirono i concupiscenti. (35) Da Kivròt hattaavà il popolò partì per Hhasseròt, e mentre trovavasi in Hasserot;

XII

(1) Mirjàm ed Aronne dissero male di Mosè, a motivo della moglie etiope che aveva presa, poichè presa aveva una moglie etiope. (2) E dissero: Il Signore ha egli parlato unicamente con Mosè? Egli ha pure parlato anche con noi — Ed il Signore l'udì. (3) Mentre Mosè stesso è l'uomo più mite che sia sulla faccia della terra [cioè udì anch'egli quelle parole, ma per la mitezza del suo carattere non ne fece risentimento]. (4) Ed il Signore disse repentinamente a Mosè, ad Aronne ed a Mirjàm: Uscite tutti e tre (e andate) al padiglione di congregazione. — Ed uscirono tutti e tre. (5) E scese il Signore nella colonna di nube, e si fermò all'ingresso del padiglione, e chiamò Aronne e Mirjàm, ed uscirono amendue.

(א) ותדבר מרים וגו': היה נראה להם לגאוה שאינו רוצה להתחתן בעיר, ונתוך דבריהם אמרו גם כן הרק אך במשה. ומשה נטעה לכתוב כמוך ואהיב משה ענו מאד שלא היה מתגאה על היותו נביא ה' (רמ"א ז"ל), או כתרגום המיוחס ליונתן בן עוזיאל משה היה עני ולא חש לדבריהם, ולא עלתה על לבו להנקם מהם, הקב"ה רצה לנקם עלבונו. ומתחלה היה כ"ל כי משה לא שמע דבריהם, כי כתוב ושמע ה', אע"פ שמשה לא שמע, ה' שמע, אך ממה שכתוב כאו שלשתכם ושמע שהיו במקום אחד, ולשון ושמע ה' לא לומר שמשה לא שמע, אלא שאע"פ שמשה היה כחרש לא ישמע, הנה ה' שמע. (ה) ויצאו שניהם: מן האהל אל הפתח. הענן עמד פתח האהל והבר עמהם שם, וזה מפני שהיתה מרים עתידה להצטרע. ומה שלא

בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַהֲרֹן
וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם: (ו) וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא
דְבָרָי אִם־יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְהוָה בַּמַּרְאָה אֵלָיו
אֶתְוַדָּע בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ: (ז) לֹא־כֵן עַבְדִּי
מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא: (ח) פֶּה אֶל־פֶּה
אֲדַבֶּר־בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידֹת וּתְמֻנַת יְהוָה
יַבִּיט וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי
בְּמֹשֶׁה: (ט) וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּם וַיֵּלֶךְ: (י) וְהֶעָנָן
סָר מֵעַל הָאֹהֶל וְהִנֵּה מִרְיָם מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג
וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל־מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת: (יא) וַיֹּאמֶר
אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנִי אַל־נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ
חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ: (יב) אַל־נָא
תְהִי כַּמֵּת אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ וַיֵּאָכֵל
חֲצִי בְשָׂרוֹ: (יג) וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר
אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ: פ מפטיר (יד) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא

הוליד גם לת משה היה (כדברי רש"י ורשב"ם) לומר שגאו שלא נבנאו. (ו) אם יהיה נביאכם: כמו ידיעם ולא ימיעון, ידיע לכם. במראה: במראות הלילה, שלא

(6) E disse: Ascoltate le mie parole. Se uno di voi è talvolta profeta, io, il Signore me gli rivelo in visione, e gli parlo in sogno. (7) Non è così del mio servo Mosè: egli gode la mia fiducia più di tutti gli altri di mia casa [cioè più d'ogni altro mio servo, più d'ogni altro profeta]. (8) Io gli parlo [per così dire] a bocca a bocca, con chiarezza e senza enigmi; ed egli contempla la divina apparizione; e come non avete temuto di dir male del mio servo Mosè? (9) Il Signore si mostrò loro irato, e se n'andò. (10) Ed appena la nube si fu ritirata d'in sul padiglione, ecco Mirjàm divenuta lebbrosa [e bianca] come la neve; ed Aronne voltatosi verso Mirjàm, la vide lebbrosa. (11) Ed Aronne disse a Mosè: Deh! mio Signore, non voler che portiamo la pena della stoltezza e della mancanza da noi commesse. (12) Non voler deh! ch'ella [Mirjam] sia come un [parto] morto, il quale appena uscito dell'alvo materno, ha già mezzo corpo distrutto. (13) E Mosè sclamò al Signore, con dire: Oh Dio, deh! la risana. (14) Ed il Signore disse a Mosè: E se suo padre le avesse sputato

שאחר מראה כנגד אתודע, וחלום כנגד אדבר בו, והמראה היא הנורה שבנביא רואה בנבואתו שעל ידה האל מתגלה ומתודע לו, וכאן לכבודו של משה כגלה להם בהקיץ ולא בחלום, כדי להוכיחם ביחד. ח': במראה אליו אתודע: היה לו לומר אני ה' אתודע, או ה' יתודע, לפיכך כ"ל כראב"ע כי שם ה' דבק למעלה ולא למטה, אם היה בניא ה', או אם יהיה בנבואכם מה', כי הבניא אף אם לא יהיה מבנבואי השקר המתפארים במה שאין בם, יתכן שלא יהיה בניא ה', ודי שיהיה מוכיח או משורר בגבורה; ואולי כך היתה מרים הבנבואה, ולפיכך אמר להם: אף אם הבניא שלכם יהיה באמת בניא ה', מכל מקום במראה אליו אתודע וגו'. ואמנם מז"ל (התרגום והבגיבות) רחקו מן הפירוש הזה, מפני שמלינת בנבואכם ה' הוא לשון מתמיה הר, והמון לא יבינהו ויכשל בו. (ז) לא כן עבדי משה: עבדי משה הוא באמן לי יותר מכל שאר עבדים שבביתי (והכוונה שהוא למעלה מכל שאר בנבואים הנקראים עבדי ה') על דרך ומי בכל עבדיך כדוד באמן (ש"א כ"ב י"ד). ביתי: בית באמר על אנשי הבית וכולל הבנדים, כמו ושמע בית פרעה, שהוא כאילו אמר ושמעו עבדי פרעה. בכל ביתי: הבי"ת לחיבור בי"ת המקום, אלא בי"ת היתרון, כמו היפה בנשים. (ט) וילך: כעס עליהם ונעלה מעליהם בכעס. (יב) כמת: כטלל מת, אשר בבאתו מרחם אמו, כבר בשרו באכל ובכסה.

תִּכָּלֶם שִׁבְעַת יָמִים תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף: (טו) וַתִּסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע עַד
הֵאָסֵף מִרְיָם: (טז) וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם מֵחֲצֵרוֹת
וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר פָּארָן: ס ס ס

יג

לז (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
(ב) שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן
אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ
אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם:
(ג) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל־
פִּי יְהוָה כֻּלָּם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

(ב) שלח לך: לטובתך, שידעו ענין הארץ והעם מתחלה, ולא יערערו עליך לבסוף. שלח לך אנשים: בדברים (א׳ כ״ב) כתוב כי ישראל אחרו כשלחה אנשים לפניהם, וכאן הוא אומר כי ה׳ דבר אל משה שלח לך אנשים, ונראה כי הם שאלו, וה׳ הסכים ונוה למשה שיעשו כדבריהם, וכאן לא הזכיר שהם שאלו, כדי שלא יהא נראה שחטאו בשאלתם. ונראה כי הכל היה סבה מאת ה׳, וכמו שכתב הרמב״ם (מורה ח״ג פל״ב), אלא שהוא אומר שהיה מזכות ה׳ להסב אותם במדבר עד שילמדו גבורה, כמו שנודע שההליכה במדבר ומיעוט הנאות הגוף מרחיבה וכיוצא בהם יולידו

in faccia, non ne resterebb'ella coperta di rossore per sette giorni? Rimanga dunque chiusa per sette giorni fuori del campo, indi vi rientrerà. (15) E Mirjàm fu chiusa fuori del campo per sette giorni, ed il popolo non partì, sinchè Mirjàm non rientrò [nel campo]. (16) Indi il popolo si mosse da Hhasseròt, e s'accampò nel deserto di Paràn.

XIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Manda pure alcuni uomini, ch'esplorino il paese di Canaan, ch'io sono per dare ai figli d'Israel. Manderete un uomo per ogni tribù paterna, dei quali ognuno sia principale, tra i suoi. (3) E Mosè li mandò dal deserto di Paràn, per ordine del Signore; tutti

הגבורה, וכולנו ג"כ (באותם הרגעים שכים) אכשים שלא הורגלו בשפלות ובעבדות, ואני אומר שלא היתה כוונת האל שיקנו גבורה, כי לא בחרבם ירשו ארץ וחרועם לא הושיעה למו, אבל סבב שיתעכבו במדבר, למען יעמדו במשך ימים רבים אבל משה, שאם היה משה מכניסם אל הארץ, היו מתבזרים איש בכתלתו, ולא היה משה יכול ללמדם דעת, גם לא היו נריכים להתפרכם דרך כס, ולא היתה האמונה בתורת משה נקנעת בלבותם לדורות עולם, כמו שהיה הענין על ידי שישבו ארבעים שנה במדבר, ומשה מנהיגם, ומפרנסם באותות ובמופתים, ומלמדם דרכי ה'; והחכוך הזה אשר לא היה כמהו בכל הארץ, שיהיו מאתים רבוא נפשות יושבים אבל מלמדם במשך ארבעים שנה, בלי שיהיו טרודים בנקשת מזונותיהם זה הוא שהעמיק האמונה בלב בני ישראל, באופן שבתעות כל יושבי הארץ אחרי האלילים, כשארו תלמידי משה גוי אחד ויחיד בארץ, שומר האמונה הטהורה, ומחכו התבשטה ותתבשט לטובת המין האנושי כלו, ומלאה הארץ דעה את ה'. ויתורו: שרש תור ענינו סבוב, ודומה לו ותאר הגבול (יהושע ט"ו ט') תרגומו ומשחר, ענין סבוב, וכן ובמחוגה יתארהו (כאשר העירו כבר רש"י ורד"ק) הוא לשון סבוב כמו ותאר הגבול, ומזה לדעתי כל לשון תאר הם הקווים הסובבים הגורה ומגבילים אותה, וכן תאר בערבי ענינו סבב, ומזה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ענינו לא תשוטטו, לא תלכו כה וכה (רמוק מעבודת ה') אחרי הנהגת לבבכם ועיניכם. וכן שרש רגל כנזר מן רגל, ועיקר הוראתו לשוטט הנה והנה, ומזה רכיל ורוכל. והנני מבטל מה שכתבתי על שרש תור ועל שרש רגל בבה"ע תקפ"ו; גם הוראת שני השרשים האלה משונות זו מזו בדרך אחר ממה שכתבתי שם, ואין כאן

(ד) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בֶּן־
זַכּוּר׃ (ה) לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפָט בֶּן־חוֹרִי׃ (ו)
לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃ (ז) לְמַטֵּה־
יִשָּׂשכָר יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף׃ (ח) לְמַטֵּה אֶפְרָיִם
הוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃ (ט) לְמַטֵּה בִנְיָמִן פַּלְטִי בֶן־רָפוּא׃
(י) לְמַטֵּה זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי׃ (יא) לְמַטֵּה
יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶן־סוּסִי׃ (יב) לְמַטֵּה
דָן עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי׃ (יג) לְמַטֵּה אָשֵׁר סְתוּר
בֶּן־מִיכָאֵל׃ (יד) לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶן־וָפְסִי׃
(טו) לְמַטֵּה גָד גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי׃ (טז) אֵלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ
וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן יְהוֹשֻׁעַ׃ (יז) וַיִּשְׁלַח
אֹתָם מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר׃
(יח) וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מַה־הִוא וְאֶת־הָעָם
הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֲחָזָק הוּא הֲרָפֶה הַמְעַט הִוא
אִם־רָב׃ (יט) וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהּ

(*) קמ׳ נטריחת.

uomini (distinti), primarj tra i figli d'Israel. (4) E questi sono i nomi loro: della tribù di Ruben, Sciammùa figlio di Zaccùr. (5) Della tribù di Simeone, Sciafàt figlio di Hhorì. (6) Della tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (7) Della tribù d'Issachàr, Igàl figlio di Giuseppe. (8) Della tribù di Efraim, Hoscea figlio di Nun. (9) Della tribù di Binjamin, Paltì figlio di Rafù. (10) Della tribù di Zevulùn, Gadièl figlio di Sodì. (11) Della tribù di Giuseppe, (cioè) della tribù di Manasse, Gaddì figlio di Sussì. (12) Della tribù di Dan, Ammièl figlio di Ghemallì. (13) Della tribù d'Ascèr, Sethùr figlio di Michaèl. (14) Della tribù di Naftalì, Nahhbì figlio di Vofsì. (15) Della tribù di Gad, Gheuèl figlio di Machì. (16) Son questi i nomi degli uomini mandati da Mosè ad esplorare il paese; e Mosè pose nome ad Hoscea figlio di Nun, Jehosciùa [Giosuè]. (17) Mosè dunque li mandò ad esplorare la terra di Canaan, e disse loro: Andate costà, nel paese australe [rispetto alla Cananea], indi salite la regione montuosa. (18) Ed osservate qual è il paese: cioè se il popolo che lo abita è forte o debole, poco o molto numeroso. (19) E qual'è la terra [il clima] in cui abita, se buona o cattiva; e quali sono le città in cui soggiorna, se

המקום להאריך בזה, ועיין בית האוצר, לשכה א׳. (טז) ויקרא משה להושע וגו׳: כראין יותר דברי חז״ל שאשה קרא להושע יהושע עכשו ולא קודם לכן כדעת רש״בם, כי לא היה מן הטורח לכתוב זה כאן אם היה זה דבר מושן. ובהסך נראה כדברי הכורס כי עכשו כשבלקן עם אנשים חשובים שכה שמו לבלתי יקרא עוד בשם שנקרא בו בחדרגת חשרת, וכן ביוסף הגיאל שבוי השם נעשה כשעלו לגדולה. (יח) וראיתם את הארץ מה היא: זו שאלה כללית, כי הם הלכו לתור את הארץ, ואח״כ כרע שאלתו בשלש בחינות, א׳ את העם החזק הוא וגו׳, ב׳ ומה הארץ לענין הישיבה בה, הטובה היא אם רעה, אם האויר והמים והאקלים טובים או רעים (כפירוש דון יצחק) ומה הערים וגו׳, ג׳ ומה הארץ לענין המושחים בה, השמנה היא, וכו׳. ואת העם: הו״יו לפירוש (cioè) הוגמתה בנראשית כ״ד מ״א; י״ג ק׳ וע״ו; י״ז ב׳; שמות י״ד י״ט; כ״ה י״נ; ש״א כ״ח ג׳; ישעיה כ״א יו״ד; ירמיה ב׳ ט׳; מ׳ ד׳; מ״ו כ״ו; יחזקאל כ״ג ל״ז; וכן למטה י״ד י״ד וכ״ט, וסימן י״ו ה׳, ונראה כן גם תהלים כ״א י״א, וכן למטה כ׳ ע״ו. (יט) הבמחנים: ערי סרזי הדומות למחנה, כי אין להם חומה סביב.

הַטּוֹבָה הִוא אִם־רָעָה וּמָה הֶעָרִים אֲשֶׁר־הוּא
יוֹשֵׁב בָּהֵנָּה הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים: (ה) וּמָה
הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִוא אִם־רָזָה הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ
אִם־אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ
וְהַיָּמִים יְמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִים: שני (כא) וַיַּעֲלוּ וַיָּתֻרוּ
אֶת הָאָרֶץ מִמִּדְבַּר־צִן עַד־רְחֹב לְבֹא חֲמָת:
(כב) וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד־חֶבְרוֹן וְשָׁם אֲחִימָן
שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים
נִבְנְתָה לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם: (כג) וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל
אֶשְׁכֹּל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה וְאֶשְׁכֹּול עֲנָבִים
אֶחָד וַיִּשָּׂאֻהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם וּמִן־הָרִמֹּנִים וּמִן־
הַתְּאֵנִים: (כד) לַמָּקוֹם הַהוּא קָרָא נַחַל אֶשְׁכֹּול
עַל אֹדוֹת הָאֶשְׁכֹּול אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: (כה) וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבָּעִים
יוֹם: (כו) וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר פָּארָן
קָדֵשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה
וַיַּרְאוּם אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ: (כז) וַיְסַפְּרוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ

vive in luoghi aperti o fortificati. (20) E qual è il terreno, se grasso o magro, se vi sono [cioè se vi abbondano] alberi, o no. Anzi fate coraggio, e prendete dei prodotti del paese. — La stagione poi era quella delle primizie dell'uva. (21) Ed essi salirono, ed esplorarono il paese, dal deserto di Sin sino a Rehhòv, alla volta di Hhamàt. (22) Andarono cioè nel paese australe, ed (uno di essi) andò sino a Hhevròn; ed ivi erano Ahhimàn, Scesciai e Talmai, di razza gigantesca. E Hhevròn fu fabbricata sett'anni prima di Ssòan [Tani] d'Egitto. (23) Andarono sino alla valle d'Eshcòl [cioè del grappolo], ed ivi tagliarono un tralcio, ed un grappolo d'uva, e lo portarono con una stanga in due; ed alcune melagrane e alcuni fichi. (24) Quel luogo fu denominato Valle d'Eshcòl, a motivo del grappolo che ivi tagliarono i figli d'Israel. (25) E tornarono dall'esplorazione del paese, in capo a quaranta giorni. (26) Andarono al deserto di Paràn, in Cadès, e si presentarono a Mosè e ad Aronne, ed a tutta la congrega dei figli d'Israel; e fecero il rapporto a quelli ed a tutta la congrega, e mostrarono loro i prodotti del paese. (27) Fecero a lui il racconto, con dire: Siamo stati nella terra, ove ci mandasti, ed anche (abbiamo riconosciuto che) scorre latte e miele, e

(כא) מדבר צין: הוא חלק מיוחד כארץ והוא ירוס א"י, ורחוב נכסוכה למערב וקיית בחזרת. (כב) ויבא: אחד מהם, והוא כלב, עיין רש"י. ואולי שאר החרגלים ירדו מבוא בעיר בטורה, וכלב בעוד בה' ובא בתוכם; ומה שכתוב ושם ראינו את הנפילים וכהי בעיניהו כחגבים אומר מוה"רר יצחק כאדרו שאינו ראיה שהיו בחברון, כי לא בחברון לבד היו ענקים אלא בכל הכלל ההוא וכמ"ש ביהושע (י"ד י"ב) ועתה תכס לי את ההר הזה וכו' כי ענקים שם וערים גדולות, בטורות, א"כ ושם האחוד כאן הכוונה שם בנגב, לא שם בחברון. ילידי הענק: אין ענק שם פרטי כדעת רש"בן ובוטאדרט ותיז' חפה תפול בו הה"ל, ובלשון ערבי עכיבו בואר אדרך ואיש אדרך. ארזמן ששי ותלמי: אולי שמות משפחות, עיין מחקרי אדך (חברון). הברון וגו': כראה טעמו שהענקים בנו אותה בימים קדמונים, ולרב חזקם עדיין היו בה ואדם לא יכול להוריש.

בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִוא וְזֶה־פִּרְיָהּ: (כח) אֶפֶס כִּי־עַז הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם־יְלִדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם: (כט) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בָּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל־הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: (ל) וַיַּהַס כָּלֵב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוּכַל לָהּ: (לא) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל־הָעָם כִּי־חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ: (לב) וַיֹּצִיאוּ דִבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מִדּוֹת: (לג) וְשָׁם רָאִינוּ אֶת־הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

questi sono i suoi prodotti. (28) Però il popolo che abita quel paese è fortissimo, e le città sono munite e grandi oltremodo; ed ivi abbiamo anche veduto uomini di razza gigantesca. (29) Gli Amaleciti abitano il paese australe; e gli Hittei e i Jevussei e gli Emorei stanno nella parte montuosa, e i Cananei stanno presso al mare e lungo il Giordano. (30) Calèb impose silenzio al popolo [che cominciava a mormorare] verso Mosè; e disse: Potrem bene andare, e conquistarlo [codesto paese]; sì, potrem bene superarlo. (31) Ma gli uomini ch'erano andati con lui dissero: Non possiamo andare contro quel popolo, perocchè è più forte di noi. (32) E diffamarono presso i figli d'Israel il paese da essi esplorato, con dire: La terra che percorremmo per esplorarla, è una terra che divora i proprj abitatori; e tutta la gente che ci vedemmo era di straordinaria statura [vale a dire: il clima è micidiale per chiunque non sia di complessione vigorosissima]. (33) Ed ivi vedemmo i Nefilim, razza gigantesca, dei Nefilim [Gen. VI. 4]; e noi sembravamo ai nostri proprj occhi tanti grilli, e tali dovevamo sembrare agli occhi loro.

(כח) אפס כי עז העם: היה להם לומר והעם היושב בה חזק והערים בצורות, לכל הם יושלו בלחרם חלת לפם (כלאבר העיר הרמב"ן) וגם חלת עז, כי כל זה מורה שהוא מן הכחכע להתגבר עליהם. הלא תראה כי כלב הוכרך לומר עלה נעלה, משמע כי מדברי המרגלים היה מובן שלא היה לפבר לעלות אל העם ההוא, והם עכמם כירבו אח"כ את דבריהם ואחרו לא נוכל לעלות אל העם. בצורות: רש"י לא פירש יפה חלת כריכן, ואבב שעכיכו עגולות. וכ"ל שאין עכיכו אלא מוקפות חומה, וכן לחעלה כבוק י"ט כתב רש"י כרכין פתוחין ואין חומה, כ"ל שאין הלשון מדוייק. (ל) כלב את העם: יהושע שחק, כי להיותו משרת משה לא היה כשחב. (לב) ארץ אוכלת יושביה: לע"פי שהעם היושבים בה חזקים, אין זה בשביל שבא הארץ, לכל הוא מבכי שלא ישאחרו בה זולתי החזקים, שהם חזקי החזג, והשאר מתים בה מבכי רוע האויר (בסורבו, וקרוב לזה גם רמ"בן).

יד

(א) וַתִּשָּׂא כָּל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
הָעָם בַּלַּיְלָה הַהוּא: (ב) וַיִּלֹּנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־
אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל־
הָעֵדָה לוּ־מַתְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר
הַזֶּה לוּ־מָתְנוּ: (ג) וְלָמָה יְהוָה מֵבִיא אֹתָנוּ
אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לִנְפֹּל בַּחֶרֶב נָשֵׁינוּ וְטַפֵּנוּ
יִהְיוּ לָבַז הֲלוֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרָיְמָה:
(ד) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה
מִצְרָיְמָה: (ה) וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם
לִפְנֵי כָּל־קְהַל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ו) וִיהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה מִן־הַתָּרִים אֶת־הָאָרֶץ
קָרְעוּ בִּגְדֵיהֶם: (ז) וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר
אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: שלישי (ח) אִם־
חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת

XIV

(1) Allora tutta la congrega diede in alte strida, ed il popolo pianse in quella notte. (2) Tutt'i figli d'Israel mormorarono contro Mosè e contro Aronne, e tutta la congrega disse loro: Oh fossimo morti nella terra d'Egitto, o in questo deserto fossimo morti! (3) E perchè il Signore vuol condurci in codesto paese, ove dovrem perire per la spada, e dove le nostre donne e la nostra figliuolanza diventeranno preda altrui? Non sarebb'egli meglio per noi di ritornare in Egitto? (4) E dissersi l'uno all'altro: Mettiamci un capo, e ritorniamo in Egitto. (5) E Mosè ed Aronne si gettarono (a terra) sulla propria faccia, davanti a tutta la radunata congrega dei figli d'Israel [ond'ottenere di poter parlare, senz'essere interrotti, come più abbasso XVI. 4]. (6) Ma Giosuè figlio di Nun e Calèb figlio di Jefunnè, (due) di quelli che avevano esplorato il paese, si lacerarono i panni; (7) E dissero a tutta la congrega dei figli d'Israel: La terra, che percorremmo per esplorarla; quella terra (dico) è buona in sommo grado. (8) Se il Signore ci vuol bene, egli ci condurrà in quella terra, e ce la darà;

(ה) ויפיל משה: כשראו משה ואהרן הבכיות העדה לפרוץ עול ה' וכניעו מנחלתם הניחו שלם ידברו דבר ישחיקום ולא ישו אזנם לדבריהם, למיכך נפלו על פניהם לפניהם, והיה זה כנקשת רשות לדבר, כדי שלא יפסיקום בדיבורם, אלא דרך חסד יניחום לדבר, ואח"כ יעשו מה שירצו; וכן עשה משה בעדת קרח, ויעמד משה ויכול על פניו וידבר אל קרח. אבל כאן כשראו יהושע וכלב את משה ואת אהרן משפילים מעלתם לבני העם, בערה נרוחם אש ה', וקרעו בגדיהם, ולא הניחו

וְנִתְּנָה לָּנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר־הִוא זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
(ט) אַךְ בַּיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ וְאַתֶּם אַל־תִּירְאוּ
אֶת־עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם סָר צִלָּם
מֵעֲלֵיהֶם וַיהוָה אִתָּנוּ אַל־תִּירָאֻם׃ (י) וַיֹּאמְרוּ
כָּל־הָעֵדָה לִרְגֹּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וּכְבוֹד יְהוָה
נִרְאָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָה יְנַאֲצֻנִי
הָעָם הַזֶּה וְעַד־אָנָה לֹא־יַאֲמִינוּ בִּי בְּכֹל
הָאֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ׃ (יב) אַכֶּנּוּ
בַדֶּבֶר וְאוֹרִשֶׁנּוּ וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ לְגוֹי־גָּדוֹל
וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃ (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וְשָׁמְעוּ
מִצְרַיִם כִּי־הֶעֱלִיתָ בְכֹחֲךָ אֶת־הָעָם הַזֶּה
מִקִּרְבּוֹ׃ (יד) וְאָמְרוּ אֶל־יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת
שָׁמְעוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה
אֲשֶׁר־עַיִן בְּעַיִן נִרְאָה׃ אַתָּה יְהוָה וַעֲנָנְךָ

להם שידברו, ודברו הם בשבילם. (ט) סר צלם: אין להם דבר שיגן עליהם, ואנחנו בהשם ה' אתנו. בשקומות החיים יוה שהוגרכו בני אדם תחלה הוא מה שיגן עליהם מן החיות, ע"כ קראו כל לכל דבר המגן. כל נקרא הגוף החציא כל. (יג) ושמעו מצרים וגו': המצרים ידעו שהעלית בכחך, ויושבי א"י שיעו שאתה בקרב העם

Digitized by Google

terra che scorre latte e miele. (9) Ma non vi ribellate contro del Signore; e quanto a voi, non temiate la gente di quel paese, imperocchè nostro pane sono; hanno perduto ogni ombracolo [che li cuopra e difenda], ed il Signore è con noi; non dovete temerli. (10) Allora tutta la congrega disse di lapidarli; ma la maestà del Signore apparve nel padiglione di congregazione, a tutt' i figli d' Israel. (11) Ed il Signore disse a Mosè: Sino a quando questo popolo ha da oltraggiarmi? e sino a quando non m' ha da credere, dopo tutt' i miracoli che ho fatti in mezzo di esso? (12) Voglio colpirlo coll' epidemia, e distruggerlo: e render te una nazione grande e potente più di esso. (13) E Mosè disse al Signore: E quando ciò udranno gli Egizi, di mezzo ai quali tu hai colla tua forza tratto questo popolo; (14) Narreranno [i miracoli operati in Egitto] agli abitanti di codesto paese [cioè ai Cananei], i quali hanno udito che tu, o Signore, sei in mezzo a questo popolo, poichè manifestamente fu veduto che tu, o Signore, la tua nube cioè,

הזה וגו', והנה אלה יאמרו לאלה. (יד) ואמרו אל יושב הארץ הזאת: המצרים
ידעים שאתה אותנו ישראל, כי העלית בכחך את העם הזה מקרבנו, והכנענים ידעים
מה שאהבת אותם במדבר, כי שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה וכו', והנה המצרים
יאמרו אל הכנענים מה שראו בעיניהם (כי העלית בכחך וכו'). והכנענים יגידו להם
מה שאהבת אותם במדבר, ואם תהרוג את ישראל, אז אלו ואלו, המצרים והכנענים
וגם שאר אומות אשר שמעו את שמעך, יאמרו מבלתי יכלת וגו', כי לא יכלו לומר
שהרגתם בשנאה, כי רצו ושמעו שאתם אותנו אותם, א"כ יאמרו כי מאהבתך אותם
הרגתם, כדי שלא יבלו בין אויביהם, וזה מבלתי יכולת בך להורים אותם. והנה ואמרו
אל יושב הארץ עניבו יאמרו אל הכנענים מה שנזכר קודם לכן, כי העלית וגו';
ושמעו כי אתה ה' מחר אל יושב הארץ הזאת, הם הכנענים ששמעו השגחת ה' על
ישראל במדבר, והושמטה מלת אשר (יושב הארץ הזאת אשר שמעו). נראה אתה ה':
שיעורו: נראה כי אתה ה' וענגך עומד עליהם. נראה הוא לשון עבר לנבחר, והוא
כאן פעל כתמי (impersonale) אשר בימינו בנבורי העתים תקפ"ז עמוד
קצ"ח; וכירוש נראה (on a vu), ואחר מלת נראה הושמטה מלת כי, על דרך מדוע
ראיתי המה חתים (ירמיה מ"ו ה') שעניבו ראיתי כי המה חתים; והוא"ו במלת
וענגך מיוחס לחבור, אלא לכירוש, נראה כי אתה ה' כלומר וענגך עומד עליהם,
עיין מה שכתבתי בראשית י"ג י"ח. אשר עין בעין: עיין בה"ע תקפ"ז ע' 180.

עַמֻּד עֲלֵהֶם וּבְעַמּוּד עָנָן אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם
יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לַיְלָה׃ (טז) וְהֵמַתָּה אֶת־
הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעֲךָ לֵאמֹר׃ (יז) מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת
יְהוָה לְהָבִיא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר׃ (יח) וְעַתָּה יִגְדַּל־
נָא כֹחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃ (יח) יְהוָה
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נֹשֵׂא עָוֹן וָפָשַׁע
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים
עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ (יט) סְלַח־נָא לַעֲוֹן
הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם
הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃ (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה
סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃ (כא) וְאוּלָם חַי־אָנִי וְיִמָּלֵא
כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ׃ (כב) כִּי כָל־
הָאֲנָשִׁים הָרֹאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־

(טז) והמתה את העם הזה וגו׳: כמו והכיתי לת מדין כאיש לחד (שופטים ו׳ י״ו). בְּנִקְלָה כאילו היה איש לחד, וכן כאן ידעתי כי לא יקשה עליך להמית לת כל העם הזה מלהמית איש לחד. אשר שמעו את שמעך: המצרים והכנעניים, וגם אחר

(*) י׳ רבתי.

stavi sopra di loro, e con una colonna di nube tu andavi innanzi a loro durante il giorno, e con una colonna di fuoco durante la notte.... (15) Ora, se tu fai perire questo popolo, come fosse un sol uomo, le nazioni che hanno udito parlare di te, diranno: (16) Non avendo potuto il Signore condurre questo popolo alla terra che avea loro giurata, gli scannò nel deserto. (17) Ora dunque si mostri deh! grande la forza del Signore, conforme a quanto hai dichiarato, con dire: (18) Il Signore è longanime e grandemente benigno; tollera il peccato e la colpa, senza però mandarli impuni, esigendo anzi conto dei peccati dei padri dai figli, dai nipoti e dai pronipoti. (19) Perdona deh! il peccato di questo popolo, secondo la somma tua misericordia, e come fosti tollerante con questo popolo dall'Egitto sino a qui. (20) Ed il Signore disse: Voglio perdonare, come tu dici. (21) Però, come io sono immortale — e la terra tutta esser deve piena della gloria del Signore — (22) Tutti quegli uomini che hanno veduta la mia gloria e i miei miracoli, che ho fatto in Egitto e nel deserto, e m'hanno già tante volte sperimentato, e tuttavia non m'ubbidiscono;

האומות, כי אלה שיעו מאלה מה שלא ראו בעיניהם, והנה כלם ידעו שאתה אוהב העם הזה ולא יוכלו לעשות שהרגת אותם בחמה, והנטרכו לאחר מבלתי יכלת וגו'. (יז) יגדל נא כח: בעיני האומות, שלא יאמרו מבלתי יכלת, רק תעשה אם תשלח כמו שדברת. (ב) סלחתי כדברך: הסליחה היתה לגחרי, כי לא מתו אלא כמות כל אדם בנות יומם, ועם כל זה לא ירשו את הארץ, כי זו מתנה ואינם ראוים לה. (כא) ואולם וגו': אם היה טעמו כתרגום רשב"ן כמו שאני חי וכמו שכבודי מלא כל הארץ, הי"לל ומלא, לא ומלא, אבל הוא מאחר מוכבר והוא דרך גזום כאדם הנשבע בנפשו ומכנים מאחר אחר בתוך שבועתו, והכוונה חי אני, כי אמנם כל הארץ צריך שתהיה מלאה מכבודי ולא יהיה שמי מחולל אמי' שעה אחת, מה שהיה אם לא יהיו האנשים האלה נענשים..... כי כל האנשים וכו' וכו'. לדעת הרש"בן חי אני ומלא וכו' ל' שבועה וקללה, והכוונה לא חי אני ולא ימלא וכו' אם ירשו. המבאר בשתבש ואחר כי ומלא כבוד ה' את כל הארץ הוא כמו ומלא את החכמה (מ"א ז' י"ד), והדבר נהכך, כי חירם הוא המתמלא והכבוד הוא המתמלא. לדעת מלמדי מוה"רר דוד חזק הכוונה חי אני שימלא כבוד ה' את כל הארץ, וא"חכ כירש

עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֲשֶׂר
פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי׃ (כג) אִם־יִרְאוּ אֶת־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם וְכָל־מְנַאֲצַי
לֹא יִרְאוּהָ׃ (כד) וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ
אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיְמַלֵּא אַחֲרָי וַהֲבִיאֹתִיו אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וְזַרְעוֹ יוֹרִשֶׁנָּה׃ (כה)
וְהָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב בָּעֵמֶק מָחָר פְּנוּ
וּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃ ס רביעי
(כו) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃

NUMERI XIV

(23) Non debbono vedere la terra, che ho giurata ai loro padri. No, tutti quelli che m'oltraggiarono non la vedranno. (24) Quanto però al mio servo Calèb, posciachè fu animato da tutt'altro spirito, e mi fu pienamente fedele; lo condurrò nel paese dove si è recato, e la sua progenie lo conquisterà. (25) Or dunque, gli Amaleciti ed i Cananei stanno nella [vicina] valle; domani [invece di affrontarli, e cominciar la conquista] voltate faccia, e marciate verso il deserto che conduce al mar rosso. (26) Ed il Signore parlò a Mosè e ad

מי אני כי כל האנשים וכו׳. (כד) אשר בא שמה: היא חברון, שנ׳ ויבא עד חברון, אבל יהושע לא בא לבדו בשום מקום, ולא הולרך להזכירו בייחוד. (כה) ופנו לכם: מאחר שיראתם כל כך מהעמלקי והכנעני, אין אתם כדאי לעלות אליהם, אלא פנו אל המדבר. (כו) עד מתי לעדה: עד מתי תהיה להם הוייה, על דרך עדיין יש לזה בעולם (שבת ל״ד). העדה הרעה הזאת: איכם המרגלים, אלא הקהל,

(כז) עַד־מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה
מַלִּינִים עָלָי אֶת־תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי שָׁמָעְתִּי׃ (כח) אֱמֹר אֲלֵהֶם
חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם
בְּאָזְנָי כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃ (כט) בַּמִּדְבָּר הַזֶּה
יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפַּרְכֶם
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה אֲשֶׁר הֵלִינֹתֶם עָלָי׃
(ל) אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי
אֶת־יָדִי לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־

NUMERI XIV

Aronne con dire: (27) Sino a quando ha da esistere questa malvagia congrega, che mormora contro di me? Le mormorazioni dei figli d'Israel, mormoranti contro di me, ho udite. (28) Di loro: Se io sono immortale, dice il Signore, appunto come voi vi siete espressi davanti a me [cioè di non voler passare alla conquista della terra promessa, ma desiderare piuttosto la morte], così io vi tratterò. (29) In questo deserto cadranno (morti) i vostri corpi, cioè tutt'i vostri registrati, tutti quelli che forman parte della vostra numerazione, dai ventenni in poi; voi, i quali avete mormorato contro di me; (30) Voi non entrerete nel paese, ove giurai di stanziarvi;

וכוף הענין מוכיח, אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר
הזה יתמו. והנה אחר שהתכלל משה ואמר לו כלתי, חזר הדיבור לו ולאהרן (אלא
ידע מזה דבר), ואמר להם ראויים אלו ליאבד מן העולם, אך אחריך להם וימותו
במשך מ׳ שנה. מלינים: אע״פ שהוא הפעיל אינו אלא כועל עומד כמו ליטה (י״ז

יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ (לא) וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם
לָבַז יִהְיֶה וְהֵבִיאתִי אֹתָם וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ׃ (לב) וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ
בַּמִּדְבָּר הַזֶּה׃ (לג) וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רֹעִים בַּמִּדְבָּר
אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנָשְׂאוּ אֶת־זְנוּתֵיכֶם עַד־תֹּם
פִּגְרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר׃ (לד) בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־
תַּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה
יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה

NUMERI XIV

tranne Calèb figlio di Jefunnè e Giosuè figlio di Nun. (31) Vi farò però entrare i vostri figli minorenni, dei quali avete detto che sarebbero divenuti preda altrui; e conosceranno qual sia quel paese che voi avete sdegnato. (32) I corpi dunque di voi cadranno (morti) in questo deserto. (33) E i vostri figli andranno qua e là pel deserto, quarant'anni, e porteranno la pena dei vostri traviamenti, sinchè i vostri corpi finiscano (di morire) nel deserto. (34) Giusta il numero dei giorni, durante i quali avete esplorato il paese, cioè quaranta giorni; scontando un giorno ogni anno, porterete la pena dei vostri peccati; cioè per quarant'anni: così conoscerete che cosa sia [cioè quali conseguenze produca] l'opporsi alla mia

ד׳) אשר הם מלינים עליכם, וכן כאן (פסוק כ״ט) אשר הלינותם עלי. (לג) ובניכם יהיו רועים: לא אמר תועים, כי היה להם ה׳ לחנהיג. (לד) יום לשנה וגו׳: כן דעת נה״ט וכבון מאד. וידעתם את תנואתי: והגיד אותה עניבו בטול רצון

וְיָדַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי׃ (לה) אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
אִם־לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה
הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם
יָמֻתוּ׃ (לו) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר
אֶת־הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ וַיַּלִּינוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה
לְהוֹצִיא דִבָּה עַל־הָאָרֶץ׃ (לז) וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים
מוֹצִאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה בַּמַּגֵּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃
(לח) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה חָיוּ מִן־
הָאֲנָשִׁים הָהֵם הַהֹלְכִים לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ׃
(לט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־

NUMERI XIV

volontà. (35) Io, il Signore, ho decretato: sì, egli è così che questa malvagia congrega, accordatasi contro di me, sarà da me trattata: in questo deserto finiranno, e in esso morranno. — (36) E quegli uomini che Mosè mandò ad esplorare il paese, e tornati, gli suscitarono contro tutta la congrega, diffamando quel paese; (37) Quegli uomini (dico) diffamatori del paese, morirono di peste davanti al Signore [cioè innanzi al tabernacolo]. (38) E Giosuè figlio di Nun, e Calèb figlio di Jefunnè, (soli) tra quelli che andarono ad esplorare il paese, rimasero in vita. — (39) E Mosè espose queste cose a tutt'i figli d'I-

לחזרים, לף כלון התקוממו כנגד רצונו בלחזרם בחכה רלש וכשובה מצרימה. (לו) לפני

(*) וילינו ק׳.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד׃ (מ) וַיַּשְׁכִּמוּ
בַּבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הָהָר לֵאמֹר הִנֶּנּוּ
וְעָלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי
חָטָאנוּ׃ (מא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָמָּה זֶּה אַתֶּם
עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה וְהִוא לֹא תִצְלָח׃ (מב) אַל־
תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי
אֹיְבֵיכֶם׃ (מג) כִּי הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם
וּנְפַלְתֶּם בֶּחָרֶב כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה יְהוָה עִמָּכֶם׃ (מד) וַיַּעְפִּלוּ
לַעֲלוֹת אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
וּמֹשֶׁה לֹא־מָשׁוּ מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה׃ (מה) וַיֵּרֶד
הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בָּהָר הַהוּא וַיַּכּוּם
וַיַּכְּתוּם עַד־הַחָרְמָה׃ פ

טו

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (ב) דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ
אֶל־אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם׃

Digitized by Google

srael, ed il popolo ne fu oltremodo dolente. (40) E alzatisi alla dimane, salirono verso la cima del monte, dicendo: Eccoci, vogliamo salire al luogo indicato dal Signore; perocchè abbiamo peccato [rifiutando d'andarvi]. (41) E Mosè disse: Perchè volete contravvenire all'ordine del Signore? Già la cosa non può sortire buon effetto. (42) Non salite, poichè il Signore non è tra di voi, se non volete rimanere sconfitti davanti ai vostri nemici. (43) Poichè costà vi sono gli Amaleciti ed i Cananei (pronti a farsi) in faccia a voi, e cadrete (morti) per la spada; imperocchè vi siete scostati dal Signore, ed il Signore non sarà con voi. (44) Gonfii d'audacia, vollero salire alla cima del monte; ma l'Arca del patto del Signore, e Mosè, non si mossero di mezzo al campo. (45) E scesero gli Amaleciti ed i Cananei, abitanti in quel monte, e li batterono e li ruppero, (inseguendoli) sino in Hhormà.

XV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di'loro: Quando sarete entrati nel paese della vo-

ה׳: לכני אהל מועד. (מא) והיא לא תצלח: למה תעבו זאת מאחר שלא תצלח. למה זה: עיקר עכינו inutile è. (מד) ויעפילו: בהבריס (אל מ״ג) ותזידו. והנה ויעפילו מענין עכל ועכלים, התנשאות הלב בגטיחוכו, וכן הנה עֻפְּלָה לא ישרה נפשו בו (תנקוק ב׳ ד׳) הרשע הערין נפשו מתנשאה לאחר אוכיף להתגבר תמיד, אך לא ישרה נפשו בו, אינכה בשקט ובישוב, אינכו בטוח בהצלחתו, אבל הבדיק באמונתו יחיה, כמוך לבו לא ירא, ואף כי כשיתשוב הבדיק כי היין בוגד ושכירות לב ערינים תמיתם, וגבר יהיר לא יכוה, לא יתקיים במשכבו על מושבו ועל כבו, אשר הרחיב וגו׳. (מה) ויבום ויכתום עד ההרמה: יתכן כדעת רש״ז החרמה הזאת היא היא הנקראת חרמה למטה כ״א ג׳, וכן נראה גם דעת הז״ל שאחרו (עיין רש״י) יושב הנגב זה עמלק.

Digitized by Google

(ג) וַעֲשִׂיתֶם אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ־זֶבַח לְפַלֵּא־
נֶדֶר אַו בִּנְדָבָה אַו בְּמֹעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה מִן־הַבָּקָר אַו מִן־הַצֹּאן: (ד)
וְהִקְרִיב הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֹלֶת
עִשָּׂרוֹן בָּלוּל בִּרְבִעִית הַהִין שָׁמֶן: (ה) וְיַיִן לַנֶּסֶךְ
רְבִיעִית הַהִין תַּעֲשֶׂה עַל־הָעֹלָה אַו לַזֶּבַח
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד: (ו) אַו לָאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה
סֹלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלִשִׁית
הַהִין: (ז) וְיַיִן לַנֶּסֶךְ שְׁלִישִׁית הַהִין תַּקְרִיב

NUMERI XV

stra sede, ch'io sono per darvi; (3) E vorrete fare un sacrifizio da ardersi al Signore, sia olocausto, sia sacrifizio (di contentezza), sia avendo pronunciato un voto, o facendo un'offerta [non preceduta da voto], o per la ricorrenza delle vostre feste; vorrete (in somma) presentare al Signore un odore propiziatorio, del grosso o del minuto bestiame: (4) Quegli che offrirà il suo sacrifizio al Signore, dovrà presentare (anche) un'offerta farinacea, (consistente in) un decimo (d'Efà) di fior di farina, intriso con un quarto d'Hin d'olio. (5) Come pure una libazione d'un quarto d'Hin di vino farai insieme all'olocausto, o al sacrifizio, per un agnello. (6) Se poi farai l'offerta farinacea per un montone (sarà) due decimi (d'Efà) di fior di farina, intrisa con un terzo d'Hin d'olio. (7) E di vino per la libazione presenterai al Signore un terzo d'Hin, in

Digitized by Google

רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ חמישי (ח) וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־
בָּקָר עֹלָה אוֹ־זֶבַח לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ־שְׁלָמִים
לַיהוָה׃ (ט) וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֹלֶת
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן חֲצִי הַהִין׃
(י) וְיַיִן תַּקְרִיב לַנֶּסֶךְ חֲצִי הַהִין אִשֶּׁה רֵיחַ־
נִיחֹחַ לַיהוָה׃ (יא) כָּכָה יֵעָשֶׂה לַשּׁוֹר הָאֶחָד
אוֹ לָאַיִל הָאֶחָד אוֹ־לַשֶּׂה בַּכְּבָשִׂים אוֹ בָעִזִּים׃
(יב) כַּמִּסְפָּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּכָה תַּעֲשׂוּ לָאֶחָד
כְּמִסְפָּרָם׃ (יג) כָּל־הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה־כָּכָה אֶת־

NUMERI XV

odore propiziatorio. (8) E quando farai in olocausto o sacrifizio un animale bovino, avendo pronunciato un voto, o facendo un sacrifizio di contentezza al Signore; (9) Quegli che offrirà un animale bovino presenterà l'offerta farinacea di tre decimi (d'Efà) di fior di farina intrisa con mezzo Hin d'olio. (10) E mezzo Hin di vino offrirai per la libazione, in (complemento del) sacrifizio da ardersi al Signore, odore propiziatorio. (11) Così si farà per ciaschedun bue, o per ciaschedun montone, o per ogni agnello o capretto. (12) Secondo il numero (degli animali) che offrirete, così farete (queste cose) per ciascheduno (d'essi), qualunque ne sia il numero. (13) Qualunque indigeno farà così queste cose, volendo offrire al Si-

(יב) כמספרם: יהיה מספר הזבחים מה שיהיה, אמר' הס רבים מלה, תמיד יהיו הנסכים והיינקות כמספר הזבחים, ודברי היונאר נכתה"ם הכל הבלים. (יג) להקריב:

אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֶּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (יד) וְכִי־
יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אֹו אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם
וְעָשָׂה אִשֶּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
כֵּן יַעֲשֶׂה: (טו) הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר
הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה
לִפְנֵי יְהוָה: (טז) תּוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד
יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר אִתְּכֶם: פ ששי
(יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יח) דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה: (יט) וְהָיָה
בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה
לַיהוָה: (כ) רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ
תְרוּמָה כִּתְרוּמַת גֹּרֶן כֵּן תָּרִימוּ אֹתָהּ: (כא)
מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה
לְדֹרֹתֵיכֶם: ס (כב) וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ
אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה: (כג) אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם
בְּיַד־מֹשֶׁה מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וָהָלְאָה

gnore un sacrifizio da ardersi in odore propiziatorio. (14) E quando nell'età avvenire qualche forestiere farà dimora presso di voi, come pure chiunque trovasi (attualmente) fra di voi, e voglia fare al Signore un sacrifizio da ardersi, in odore propiziatorio; dovrà fare così, come farete voi. (15) O radunanza! Una stessa legge sarà per voi, e pel forestiere dimorante (tra voi). Statuto perenne per tutte l'età avvenire: e voi ed il forestiere dovete essere uguali davanti al Signore [cioè dovete seguire le stessissime norme, in quanto ai sacrifizi. Ciò tende ad impedire ch'il sacro Culto potesse a poco a poco venire dagli stranieri alterato, coll'introduzione di pratiche immorali, od anche inumane, in uso presso i pagani. Tende allo stesso scopo la minuziosa e severa scrupolosità, che la Legge presenta in tutto ciò che concerne i sacrifizi]. (16) Una stessa legge, ed una stessa consuetudine, dev'essere per voi e pel forestiere dimorante con voi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (18) Parla ai figli d'Israel, e di'loro: quando entrerete nella terra, dov'io sono per condurvi; (19) Allora, quando mangerete del pane del paese, darete un tributo al Signore. (20) Il principio delle vostre paste, una focaccia (cioè), darete in tributo; come leverete un tributo dall'aja [cioè dal grano], così leverete quella (focaccia). (21) Del principio delle vostre paste darete al Signore un tributo, per tutte l'età avvenire. (22) Accadendo poi che per errore non eseguiate tutti questi precetti, di cui il Signore ha parlato a Mosè; (23) Tutto quello (cioè) ch'il Signore vi ha comandato

כשירמה להקריב. (טו) לפני ה׳: לאיכנו כמו בעיני ה׳ (כדעת רמב״ן), וכאן לאינו מוסיף זכות לו קולא לגר לו גדולה, אלא לומר שהוא חייב לבני ה׳ בכל מה שאתם חייבים בו, הה לאמכם כדי שהגרים לא יבאלו לא״י מנסגיהם בעבודת אלהיהם. יש לתמוה על רש״י ז״ל שהביא כאן פסוק כגן ה׳ כאהרן מגרים והוא לאינכו דומה כלל לענינכו, כי שם יש נוגע שלשי והוא ככר הירדן שהיה דומה לגן ה׳ ולאהרן מגרים, וכאן הבטחים לאיכם רק שנים.... ואולי לאחרים הוכיחו הסמוך הסוא ברש״י. (כא) מראשית עריסותיכם ..... תרומה: כמו שהתרומה אין לה שיעור כן החלה אין לה שיעור (רש״י). (כב) ולא תעשו את כל המצות האלה: שלא תקיימו לא כלן, אלא תשמטו קצת מהן. (כג) מן היום אשר צוה ה׳: מצעת מיונן,

לְדֹרֹתֵיכֶם׃ (כד) וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֱשְׂתָה
לִשְׁגָגָה וְעָשׂוּ כָּל־הָעֵדָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד
לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ
כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּת׃ (כה) וְכִפֶּר
הַכֹּהֵן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם
כִּי־שְׁגָגָה הִוא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם אִשֶּׁה
לַיהוָה וְחַטָּאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שִׁגְגָתָם׃
(כו) וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר
בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בִּשְׁגָגָה׃ ס שביעי
(כז) וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה וְהִקְרִיבָה
עֵז בַּת־שְׁנָתָהּ לְחַטָּאת׃ (כח) וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל־
הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחֶטְאָהּ בִּשְׁגָגָה לִפְנֵי יְהוָה
לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ׃ (כט) הָאֶזְרָח בִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה
לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה׃ (ל) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה׃
בְּיָד רָמָה מִן־הָאֶזְרָח וּמִן־הַגֵּר אֶת־יְהוָה הוּא
מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃

(*) יסר ו׳.

per l'organo di Mosè, da quando il Signore comandò [che quelle leggi entrassero in attività] in poi, per tutte l'età avvenire: (24) Allora, se l'errore sarà avvenuto alla congrega, l'intera congrega farà [offrirà] al Signore un giovine toro in olocausto, in odore propiziatorio, colla relativa offerta farinacea e libazione, secondo il consueto, ed un capro in sacrifizio d'aspersione. (25) Ed il sacerdote propizierà per tutta la congrega dei figli d'Israel, e verrà loro perdonato; poichè la cosa è stata un'inavvertenza, ed eglino hanno recato davanti al Signore il loro sacrifizio da ardersi al Signore, ed il loro sacrifizio d'aspersione, pel loro errore. (26) E verrà perdonato a tutta la congrega dei figli d'Israel, ed ai forestieri dimoranti in mezzo a loro; poichè tutt'il popolo ebbe parte nell'errore. (27) Se poi un individuo peccherà per errore, offrirà una capra nata entro l'anno, in sacrifizio d'aspersione. (28) Ed il sacerdote propizierà innanzi al Signore per l'individuo incorso in peccato per errore, per espiarlo, e gli verrà perdonato. (29) Sia che si tratti d'un indigeno tra i figli d'Israel, quanto d'un forestiere dimorante tra di essi, avrete una stessa legge per chi faccia [pecchi] in errore. (30) Chi poi farà [trasgredirà] a mano alzata [cioè non per errore, ma per disprezzo della Legge]; un tale insulta il Signore, e quell'indi-

כי קנת המצות תלויות בגילתם לארץ, ויקנתן גם לדור הזהבר. (בד) נראה כי כאן
יזהבר בהשמטת מצות עשה, כי בויקרא (ה׳) כתוב מפורש ועשה אחת מכל מצות ה׳
אשר לא תעשינה, וכאן ולא תעשו את כל המצות, והיה זה כי גם׳ שמות באו רוב
מצות לא תעשה כמה שנין אדם לתנירו ונעניני המוסר (יתרו ומשפטים), ע״כ כיון
להן בויקרא הכפרה לעונר עליהן בשגגה, ואח״כ בויקרא באו רוב מצות עשה בענין
עבודת ה׳, וכיון להן כאן הכפרה לחבטל אותן בשגגה. ורמ״בן דחה סברה זאת. אם
מעיני העדה נעשתה לשגגה: מקרא קצר, אם מעיני העדה נעלם ונעשה דבר
בשגגה. (בח) בהטאה בשגגה: וכן למטה פסוק ל״א עונה בה הה״א בלא חסיק;
נראה שלא רצו ליתם החטא והעון אל הכבש, וכן אנקלוס תרגם אבשאא לא נפשא.
אך בפסוק והנפש האוכלת ממנו עונה תשא (ויקרא ז׳ י״ח) הה״א במסיק, כי שם אין
לטעות, כי כתוב האוכלת, ואין הבשמה אוכלת, וכן יוכתן ביחזקאל י״ח ב׳ כזהר ותרגם
הן כל הנפשות לי הנה כנשתא, הנפש החוטאת היא תחות, אבש די חטי (כל זה

(לא) כִּי דְבַר־יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוָתוֹ הֵפֵר
הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ׃ פ
(לב) וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ
מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ (לג) וַיַּקְרִיבוּ אֹתוֹ
הַמְּצְאִים אֹתוֹ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל כָּל־הָעֵדָה׃ (לד) וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמָר כִּי
לֹא פֹרַשׁ מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃ ס (לה) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוּמַת הָאִישׁ רָגוֹם אֹתוֹ

NUMERI XV

viduo andrà estinto di mezzo al suo popolo. (31) Poichè la parola del Signore disprezzò, ed il suo precetto pretese render nullo; quella persona andrà estinta, la colpa della sua punizione è in lei. (32) Ora, mentre i figli d'Israel erano nel deserto, trovarono un uomo che raccoglieva legna in giorno di Sabbato. (33) E quelli che lo trovarono che raccoglieva legna, lo presentarono a Mosè e ad Aronne, ed a tutta la congrega. (34) E lo posero in luogo di custodia, poichè non era stato dichiarato, come si avesse a trattarlo. (35) Ed il Signore disse a Mosè: Quell'uomo dev'esser fatto morire, tutta la congrega

מתלמידי דת"ל). (לא) הֵפֵר: כמו והפר את ברית, הפיר ענת גויס, אלא שכלן איבו אלא במתנות הרשע שאתה לבטל החטוה מעיקרה, והוגמתו עת לעשות לה׳ הפרו תורתך. (לב) מקשש: תרגומו מגבב, והוא לקיטת עצים קטנים וקש התלושים, וכן לקושש קש, וכן מקוששת שנים עצים (מ׳ל י״ז י״ב), כראה שאע״פי שלא היה תולש ולא עושה מלאכה מחמת כעסו, כי עבר ביד רמה על מצות שביתה. (לה) רגום: מה שכתוב ברש״י כשבט בלעז הכוונה faisant ואין הכוונה לפרש המלה, אלא להודיע סמון, וע׳ מעמר.

בָּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ (לו) וַיֹּצִיאוּ
אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ
אֹתוֹ בָּאֲבָנִים וַיָּמֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה׃ פ מפטיר (לז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ (לח) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃
(לט) וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־
תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ (מ) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃

NUMERI XV

deve lapidarlo fuori del campo. (36) E tutta la congrega lo trasse fuori del campo, e lo lapidarono, e morì; come il Signore comandò a Mosè. (37) Ed il Signore disse a Mosè quanto segue: (38) Parla ai figli d'Israel, e di' loro, che facciansi per tutte l'età avvenire dei fiocchi agli angoli dei loro abiti, e nel fiocco di ciaschedun angolo mettano un cordoncino di lana azzurra. (39) Questo sarà il vostro guarnimento; e voi vedendolo vi ricorderete di tutt'i precetti del Signore, e gli eseguirete, senza divagare dietro al vostro cuore, e dietro ai vostri occhi, dietro ai quali potreste traviare. (40) Così avrete

(מא) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ פ פ

טז

לח (א) וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרֻאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שֵׁם: (ג) וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמַדּוּעַ

(א) ויקח קרח: מקנא היה קרח במשה, ועכשו לקח השעה שהיו ישראל מְנֻדִּים על גזרת המרגלים והתרמה, והוציא עצתו לפעל. קרח ועדתו ערוה כל המופתים אשר עשה משה, איך יתכן שלא יאמינו שליחותו? ואם לא האמינו הם שהיו עדי ראיה, הלא זה יביא להטיל ספק במשה, ולומר שהא מעשיו מזויפים. אבל האמת הוא כי קרח ואנשי עדתו לא כפרו במופתים אשר עשה משה, ולא היו מיקפים אותם לתחבולות אנושיות, שהרי אמרו כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה', הנה הודו כי ה' בקרב ישראל, ושהוא עושה להם אותות ומופתים. אבל קרח ועדתו טענו טענות גדולה מחמת הרגלם בין המגרים עובדי האלילים, ולחדו מהם דעות כפסדות בענין האלהות וההשגחה. והנה קרח ועדתו מאמינים היו כי יש אלהים בישראל, ושהאל הזה הנקרא ה' כשבע

presenti ed eseguirete tutt'i miei precetti, e sarete santi al vostro Iddio. (41) Sono io, il Signore, Dio vostro, che vi trassi dalla terra d'Egitto, per essere il vostro Dio; io, il Signore, sono l'Iddio vostro.

XVI

(1) Ora, Còrahh, figlio d'Isshàr, figlio di Kehàt, figlio di Levi, unitosi a Dathàn ed Aviràm figli d'Eliàv, ed On figlio di Pèlet, (tutti) rubeniti, prese [seco altri uomini]; (2) E si presentarono davanti a Mosè, con altri individui dei figli d'Israel, dugento e cinquanta, dei primarj della congrega, membri del consiglio, uomini di fama. (3) Radunatisi attorno a Mosè e ad Aronne, dissero loro: Vi basti! Perocchè la congrega tutta è santa, ed in mezzo ad essa è il Signore: e come

לאנותם להוריסם את הארץ, ושהוא העושה להם אותות ומופתים; אבל היו מאמינים
כי האל על ידי ענותות מיוחדות הוא כורת ברית עם כהניו וחכמיו היודעים דרכי
עבודתו, ועושה להם רצונם. והנה האמינו כי משה פועל גבורות בכח האל, אבל
האמינו ג"כ שהאל מתפתה ושומע למשה בעשותו לפניו העבודות הרצויות לו, ואל"כ
עכשו שהוקם המשכן וכוהנו משפטי הקרבנות והרכי העבודה הרצויים לפני ה', יוכל
כל איש להיות כהן ובניו מבלעדי אהרן ומשה, והנה קרח היה מתכשל לאחר אבי
אביה כהן ובניו, וה' יענה אותו בנסים ובפלאות כאשר עבה את משה ואת אהרן,
אחרי אשר אשבר עבודתו כמלוה מפיו; ולמה ארחה את משה ואת אחיו בגדולה, ואני
ואתי נהיה להם לבושתי כליס? ומשה רצה את כוונתו ואמר להם קחו לכם מחתות,
ותרצו אם העבודה והקטרת היא מקובלת לפניו מאד עצמה, יהיה המקטיר מי שיהיה,
או אם רצון האל הוא שיהיה המקטיר איש מיוחד הנבחר והמחבב לו. (ג) רב לכם:
רב לכם שבת בהר הזה, רב לכם סב את ההר הזה, רב לכם מכל תועבותיכם (יחזקאל
מ"ד ג'), רב עוד יוסף בני מי, עניכם מי, לא יותר מהאי. רב לכם, מי לכם מה
שהשתררתם עלינו עד היום, כי עד עתה היינו נרצים לכם, ומעתה שהוקם המשכן
אין לנו צורך בכם. אבל משה השיב להם בענוה ובאהבה רב לכם בני לוי, אתם
אחי בני שבטי, יספיק לכם מה שאמרתי לכם קחו לכם מחתות, למען תדעו כי לא
תגלה מחשבתכם, שאם לא היה הדבר ברור לי לא הייתי אומר זה, ועתה הדלו לכם
למען ייטב לכם. וכשראה שלא היו מחריס בהם, חזר והוכיחם בלשון קשה המעבר

תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה׃ (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃ (ה) וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח וְאֶל־כָּל־
עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר־
בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו׃ (ו) זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם
מַחְתּוֹת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃ (ז) וּתְנוּ בָהֶן׀ אֵשׁ
וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן׀ קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה מָחָר וְהָיָה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב־
לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃ (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח שִׁמְעוּ־

NUMERI XVI

mai v'innalzate voi, sopra la radunanza del Signore? (4) Mosè, ciò udito, si gettò sulla propria faccia. (5) E parlò a Còrahh e a tutta la sua congrega, con dire: Domani il Signore deciderà chi deve appartenere a lui, e chi dev'essere il santo [il sacerdote], e quello avvicinerà a sè; colui cioè ch'egli eleggerà, egli avvicinerallo a sè. (6) Fate così: prendetevi delle palette, tu Còrahh, e voi tutti collegati con lui. (7) E domani mettetevi del fuoco, e ponetevi sopra del profumo, innanzi al Signore, ed allora colui ch'il Signore eleggerà, quegli sarà il santo. Ciò dovrebbe bastarvi, o figli di Levi. (8) E Mosè soggiunse a Còrahh: Ascoltate deh! figli di Levi.

מכם, ופירש להם שהם כועדים על ה׳, והוא בלא ספק יעניש. (ד) ויפול על פניו: דרך בקשה, שיביאוהו לדבר ולא יפסיקוהו, כיון לשעלה י״ד ה׳. (ה) וידע ה׳ את אשר לו: לא אחר והודיע, כי לא אחר זה דרך הגדת העתיד, אלא כמגלה רגוטו: מסכים אני עמכם להניח הדבר לפני משכט החל. או אולי הקריאה וידע או ידע

נָא בְּנֵי לֵוִי׃ (ט) הַמְעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב
אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה
וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשָׁרְתָם׃ (י) וַיַּקְרֵב אֹתְךָ
וְאֶת־כָּל־אַחֶיךָ בְּנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבִקַּשְׁתֶּם גַּם־
כְּהֻנָּה׃ (יא) לָכֵן אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הַנֹּעָדִים
עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן מַה־הוּא כִּי תַלִּינוּ עָלָיו׃
(יב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלַאֲבִירָם

NUMERI XVI

(9) Vi pare forse poco, ch'il Dio d'Israel v'abbia distinti tra la congrega d'Israel, avvicinandovi a sè, perchè prestiate il servigio del Tabernacolo del Signore, e perchè stiate davanti alla congrega, per servirla, [cioè per farne le veci, v. III. 6. 7]? (10) E poi ch'egli ha (a sè) avvicinato te, e teco tutt'i tuoi fratelli, i figli di Levi, pretendereste anche il sacerdozio? (11) Ebbene, tu, e tutti quelli del tuo partito, voi siete collegati contro del Signore. Ed Aronne che cosa è egli, per cui mormorate contro di lui? (12) Indi Mosè mandò a chiamare Dathàn ed Aviràm, figli d'E-

ין הקל, כמו עתה דע ורחה מה תשיב אולמי דבר (שמואל ב׳ כ״ד י״ג), עכשיו decidere, וכן וידע אלהים (שמות ב׳ כ״ה). (יא) לכן אתה וגו׳: מקרא קצר, כפירוש רש״י, כמו שפירש רש״י לכן כל הורג קין. ותלמידי שנתי אנקונא אומר כי מלת הנועדים מושכת עמה מלת נועדים, אתה וכל עדתך הנועדים נועדים על ה׳, ואולי

(*) תליכו קרי.

בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה׃ (יג) הַמְעַט
כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ
לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי־תִשְׁתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־
הִשְׁתָּרֵר׃ שני (יד) אַף לֹא אֶל־אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבַשׁ הֱבִיאֹתָנוּ וַתִּתֶּן־לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה
וָכָרֶם הֲעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תְּנַקֵּר לֹא נַעֲלֶה׃
(טו) וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אַל־
תֵּפֶן אֶל־מִנְחָתָם לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נָשָׂאתִי

NUMERI XVI

liàv; ed eglino dissero: Non vogliamo venire. (13) Ti par poco d'averci tratti da una terra che scorre latte e miele, per farci morire nel deserto; che vorresti ancora esercitare sopra di noi un'autorità? (14) Nè ci hai condotti in un (altro) paese, stillante latte e miele; nè ci hai dato il possesso d'un campo o d'una vigna. Credi tu di abbacinarne gli occhi? — Non vogliamo venire. (15) Increbbe a Mosè oltremodo, e disse al Signore: Non accettare alcun loro presente! Nè un asino ho mai preso da essi, nè ho mai nociuto ad alcuno di loro.

לכך כתכוון רש"י. מה הוא: מחליו לולא רצון האל. (יג) כי תשתרר עלינו: לגלות לקרות לנו כמלך. גם תשתרר: כמו אנכי מעלך גם עלה. (יד) האנשים ההם: דרך כנוי, כמו אפס כי נָאֹץ נָאֲצָת את אויבי ה' (שמואל ב' י"ב י"ד); ומוה"רר דוד חזק מפרש אתה מנקר עיני האנשים ההם, והם שאר ישראל, אך אל תעשוה שאנחנו כמוהם, התעשוה בדרך עמנו שאתה מדבר עמהם ומנקר עיניהם? (טו) אל תפן אל מנחתם: קודם שיאחר להם שיקבו המתנות ויקטירו הקטרת, התפלל בעדי כל העם שלא ירצה ה' את מנחתם, כי אין להם שום טענה להתרעם עליו, כי הוא

וְלֹא־הֲרֵעֹתִי אֶת־אַחַד מֵהֶם׃ (טז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־קֹרַח אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה
אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מָחָר׃ (יז) וּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ
וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אִישׁ מַחְתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַחְתֹּת וְאַתָּה
וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ׃ (יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ
וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת
וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
(יט) וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־

NUMERI XVI

(16) Indi Mosè disse a Còrahh: Tu, e tutta la tua congrega, presentatevi domani innanzi al Signore, (cioè) tu, quelli, ed Aronne. (17) E prendete ciascheduno una paletta, e mettetevi sopra del profumo, e presentate innanzi al Signore ciascheduno la propria paletta, dugento e cinquanta palette; e tu ed Aronne, ognuno la sua paletta. (18) E quelli tosto presero ciascheduno la sua paletta, e vi misero sopra del fuoco, e vi posero sopra del profumo, e stettero all'ingresso del padiglione di congregazione, ov'erano anche Mosè ed Aronne. (19) Còrahh radunò presso di essi tutta la congrega, all'ingresso del padiglione di congregazione; e tosto la maestà del Signore apparve a tutta la radunanza. (20) Ed il Signore parlò

מעולם לא הזהיר עליהם להכנסת עצמו. (יח) ויקחו איש מחתתו: לא המתינו עד למחר, אלא מיד ויקחו איש מחתתו. (יט) עליהם: Presso di essi; אכל לדעת

פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־
הָעֵדָה׃ ס שלישי (כ) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ (כא) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה
הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע׃ (כב) וַיִּפְּלוּ עַל־
פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר
הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצֹף׃ ס
(כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (כד) דַּבֵּר
אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הֵעָלוּ מִסָּבִיב לְמִשְׁכַּן־
קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם׃ (כה) וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־
דָּתָן וַאֲבִירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(כו) וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל
אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל־תִּגְּעוּ
בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפּוּ בְּכָל־חַטֹּאתָם׃
(כז) וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן־קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם
מִסָּבִיב וְדָתָן וַאֲבִירָם יָצְאוּ נִצָּבִים פֶּתַח
אָהֳלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם׃ (כח) וַיֹּאמֶר

רש"י ולחרים עליהם כירושו כנדם, שנם רוב העם נתכתו לאחר קרח. (כא) הבדלו מתוך העדה הזאת: הם מקריבי הקטרת, והכוונה שלא יתחבר אהרן עמהם להקטיר גם הוא, ולאחר שלא רצו להמתין עד מחר. ומשה קשב שהיה רגון האל להכרית הקהל

a Mosè e ad Aronne, con dire: (21) Separatevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. (22) Ed eglino si gettarono sulla propria faccia, e dissero: Oh Dio, Dio degli animi di tutt'i mortali! Sarà mai che un uomo peccchi, e tu t'adiri contro tutta la radunanza? (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ritiratevi, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Aviràm. (25) E Mosè si alzò, e andò presso Dathàn e Aviràm; e lo seguirono gli anziani d'Israel. (26) E parlò all'adunanza, con dire: Ritiratevi deh! dalle tende di questi uomini peccatori, e non toccate alcun che di quanto ad essi appartiene; onde non v'avvenga di perire in causa delle gravi loro colpe. (27) E quelli si ritirarono, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Aviràm; e Dathàn e Aviràm uscirono, (e stettero) fermi all'ingresso dei loro padiglioni, insieme alle loro mogli, ed ai loro figliuoli grandi e piccoli. (28) E Mosè disse: Da questo cono-

כלו (או אולק רב מהעם שכתפתו אחר קרח), וה' לא מירש לו העניין, רק אחר לו שילך אהל קרח דתן ואבירם ויזהיר את העם שיתרחקו מעם, ואזה הלך אל דתן ואבירם (ולא הזכיר קרח, כי לא היה באהלו, כי היה עם מקריבי הקטרת), ובאוך כך החזקים ואלתים אים וקרח עמהם הקטירו הקטרת וגזרפו. והנה אין ספק כי קרח היה מן הגזרפים (כדעת רא"ב), כאו שכתוב (לאמה י"ז ה') לאמן אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה' ולא יהיה כקרח וכעדתו ועדתו הם החזקים ואלתים אים מקריבי הקטרת. ומה שכתב להלן (כ"ו י') ותבלע אותם ואת קרח, ענינו אהל קרח וכל אשר לו, על דרך יאמר ויתגיליום: Jam proximus ardet Ucalegon, (Aen. II) והנה דתן ואבירם לא הקטירו הקטרת כי היו בעצה עם קרח שיהיה הוא כהן, לא הם, ואולי הם יהיו מלכים או כשאים בישראל. ואבלה אותם: לא אמר וכליתי, כי עדיין כשמעם תפלת משה היו יכולים לחזור בהם ולהתרחק מן הקטרת. (כב) אלהי הרוחות: הבוחן לבות. האיש אחד יחטא: לפי הענין לא יתכן שתהיה הפ"א לידיעה, ואין ספק שהיא לתמיהה, ונקדה על דרך ה"א הידיעה, כמו שכתבתי באוהב גר. והחכם רמ"ל כ"י תכם אותי בחעמר ואמר כי התמיהה איכה נופלת על האחד אשר חטא, כי אם על הקנף על כל העדה; וזה שינוש כי בכמה מקומות באה התמיהה בראש המאמר, אע"פ שעיקר התמיה איננו אלא בסופו, כמו האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו כה? האני אשביר ולא אוליד אם אמי המוליד ועקרתי? (כג) בכל הטאתם: בחטאתם שהם כל כך (גדולים). (כד) נצבים: בחניפות. (כה) בואת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה:

מֹשֶׁה בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי־יְהוָה שְׁלָחַנִי לַעֲשׂוֹת
אֵת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלִּבִּי:
(כט) אִם־כְּמוֹת כָּל־הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת
כָּל־הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלָחָנִי:
(ל) וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפָצְתָה הָאֲדָמָה
אֶת־פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם
וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה: (לא) וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
תַּחְתֵּיהֶם: (לב) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע
אֹתָם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת־כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר
לְקֹרַח וְאֵת כָּל־הָרְכוּשׁ: (לג) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל־
אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֹלָה וַתְּכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל: (לד) וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
סְבִיבֹתֵיהֶם נָסוּ לְקֹלָם כִּי אָמְרוּ פֶּן־תִּבְלַעֵנוּ
הָאָרֶץ: (לה) וְאֵשׁ יָצְאָה מֵאֵת יְהוָה וַתֹּאכַל
אֵת הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ מַקְרִיבֵי הַקְּטֹרֶת:

scerete ch'il Signore m'incaricò di fare quanto feci, e che non (operai) di mio senno. (29) Se costoro morranno come muore ogni persona, e soggiaceranno alla fine di tutti gli uomini; non è il Signore che mi mandò. (30) Ma se il Signore opererà una creazione [cioè una cosa insolita], sicchè il terreno apra la sua bocca e gl'inghiotta, con tutti quelli che loro appartengono, e scendano vivi sotterra; conoscerete che questi uomini hanno oltraggiato il Signore. (31) Ora, tosto ch'ebbe finito di pronunziare tutte queste parole, si spaccò il terreno ch'era sotto di loro. (32) La terra aperse la sua bocca, ed ingojò essi e le loro famiglie, e tutte le persone appartenenti a Còrahh, e tutte le sostanze. (33) Essi, e quanti loro appartenevano, scesero vivi sotterra, indi la terra li ricoperse, e sparirono di mezzo alla radunanza. (34) E tutti gl'Israeliti, che trovavansi intorno ad essi, fuggirono al sentire le loro strida; poichè pensarono: La terra potrebbe ingojarci. (35) Ed un fuoco uscì d'apppresso al Signore [cioè dal luogo santissimo], e consumò i dugento cinquant'uomini, che presentarono il profumo.

אין עניכו (כדעת רמב"ן והמבאר) שתדעו שאני שלוח האל, כי זה כבר היו מסכימים בו; אבל טעמו כפירוש רש"י לתת לאהרן כהונה גדולה וכו', וכן לתת הלויים משרתי הכהנים, וגם ליטול הענוה מן הנכורות, כדברי רא"בע. (בט) לא ה' שלחני: אין הכוונה לומר מעולם לא הייתי שליח האל, אבל הדבר למד מעניכו, לא שלחני לעשות את כל מעשים האלה, לתת לאהרן כהונה גדולה וכו'. (ל) ואם בריאה וגו': כמו כי ברא ה' חדשה בארץ (ירמיה ל"א כ"ב) (רש"בס) ועיין פירושי על בראשית ברא. (לד) נסו לקולם: בשביל הקול היוצא מבקיעת הארץ וכמילת הבתים (כדעת רש"י), לא מקול זעקתם, כדעת רשב"ם רמב"ן ורא"ז.

יז

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ב) אֱמֹר
אֶל־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְיָרֵם אֶת־הַמַּחְתֹּת
מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת־הָאֵשׁ זְרֵה־הָלְאָה כִּי
קָדֵשׁוּ׃ (ג) אֶת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה
בְּנַפְשֹׁתָם וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פַחִים צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ
כִּי־הִקְרִיבָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁוּ וְיִהְיוּ לְאוֹת
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (ד) וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת
מַחְתּוֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרֻפִים

NUMERI XVII

XVII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Di' ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, che tolga le palette di mezzo all'incendio [cioè agli uomini abbruciati], e ne getti via il fuoco; poichè son divenute sacre. (3) Le palette (dico) di questi peccatori contro la propria vita [cioè che perdettero sè stessi coi loro peccati], e, battute e ridotte in lamine, se ne faccia un coprimento all'altare; poichè, essendo state presentate al Signore, divennero sacre; e servano di segno [d'ammonizione] ai figli d'Israel. (4) Ed Eleazzaro sacerdote prese le palette

(ב) השרפה: שם מופשט, במקום השרופים. זְרֵה: כמשמעו, אמור אליו זרה

וַיַּרְקְעוּם צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ: (ה) זִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע
אַהֲרֹן הוּא לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־
יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה לוֹ: פ (ו) וַיָּלִנוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מִמָּחֳרָת עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אַתֶּם
הֲמִתֶּם אֶת־עַם יְהוָה: (ז) וַיְהִי בְּהִקָּהֵל הָעֵדָה
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיִּפְנוּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
וְהִנֵּה כִסָּהוּ הֶעָנָן וַיֵּרָא כְּבוֹד יְהוָה: (ח) וַיָּבֹא

NUMERI XVII

di rame ch'erano state presentate dagli abbruciati; e le batterono, facendone un coprimento all'altare; (5) Per ricordo ai figli d'Israel, onde non s'avanzi alcun estraneo, non della progenie d'Aronne, ad ardere profumo innanzi al Signore, e non incontri la sorte di Còrahh e della sua congrega, (sorte) stata a lui dal Signore annunziata per l'organo di Mosè. (6) Alla dimane tutta la congrega dei figli d'Israel mormorò contro Mosè e contro Aronne, con dire: Voi avete fatto morire il popolo del Signore. (7) Ma mentre la congrega si radunava attorno a Mosè e ad Aronne, questi si voltarono verso il padiglione di congregazione, e lo videro coperto dalla nube; apparve cioè la maestà del Signore. (8) E Mosè ed Aronne

הלאה את האש. (ו) המתם: בענין הקטרת (רש"נס). (ז) ואכלה אותם כרגע: לא אמר וכליתי, כי לא היה זה אלא לורזס להתפלל ולכפר על העם, ולהראות לעם כי נגר ה' נאהרן להוציא (כמו שכתב רש"נס) שהקטרת המשיתה כשאינם כהנים

רביעי

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד׃ ס
(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (י) הֵרֹמוּ
מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ
עַל־פְּנֵיהֶם׃ (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח
אֶת־הַמַּחְתָּה וְתֵן־עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר
עֲלֵיהֶם כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה הֵחֵל
הַנֶּגֶף׃ (יב) וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה
וַיָּרָץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם

NUMERI XVII

recaronsi davanti al padiglione di congregazione. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Toglietevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. — Ed essi si gettarono sulla propria faccia. (11) E Mosè disse ad Aronne: Prendi la paletta, e mettivi sopra del fuoco (preso) d'in sull'altare, ed appronta il profumo, e reca ciò prestamente appo la congrega, e propizia per essa [cioè ardi il profumo]; perocchè è dal Signore uscito [decretato] un flagello, è cominciata la mortalità. (12) Ed Aronne prese quanto Mose comandò, e corse in mezzo alla radunanza, e trovò ch'era incominciata la mortalità nel popolo; e mise il profumo (sul fuoco),

היא הכותנת חייס ביד כהנים. ויפלו על פניהם: דרך נקשה כלפי מעלה. (יא) כי יצא הקצף: כמו כי יגאה בי יד ה' (רות א'), הנה סערת ה' חמה יצאה (ירמיה כ"ג י"ט), נראה כי קנף כמו חמה נאמר בהשאלה על המכה עצמה, ויגיאה נאמר על גזר דין כמו יגאו דבר מלכות מלכיו, ומשה אמר החל הנגף בגבואה ולא ידע

וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם׃ (יג) וַיַּעֲמֹד
בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצֵר הַמַּגֵּפָה׃
(יד) וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף
וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלְּבַד הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֹרַח׃
(טו) וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה׃ פ חמישי (טז) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (יז) דַּבֵּר ׀ אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאִתָּם מַטֶּה מַטֶּה לְבֵית אָב
מֵאֵת כָּל־נְשִׂיאֵהֶם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר

NUMERI XVII

e propiziò pel popolo. (13) Egli si pose tra i morti e i vivi, e s'arrestò la mortalità. (14) I periti in quella mortalità furono quattordici mila e settecento; oltre ai morti nel fatto di Còrahh. (15) Ed Aronne ritornò appo Mosè, all'ingresso del padiglione di congregazione, la mortalità essendo cessata. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Parla ai figli d'Israel, e ricevi da essi dodici verghe, una verga per ogni casato, (cioè) da tutt'i principi delle loro tribù; e scriverai

עדיין שהיו מתים, וזהו שכ' לא"כ והנה החל הנגף בעם. (יג) ויעמוד בין: להגיד שנחו שחרף נפשו למות בעבורם. (יז) מטה מטה לבית אב: להשבית התלונות על הלוים מפני הנבורות כדברי רמ"בן, כי ה' הוכיח בנס זה שאינו חפץ בשאר השבטים, ואם הקהל לא יערערו על הכהונה, גם הלוים ידמו, כי קרח לא מנע מקום לערער אלא על ידי שנתחברו הקהל עמו. איש את שמו: שמות הנשיאים, והעד ואת שם אהרן, כי הולרך לפרשו מפני שהוא לא היה נשיא. ומה שנחר לעשות הכס דוקא על ידי מטות, מפני שהלשון נופל על הלשון, שהשבטים נקראים מטות

מַטֹּות אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּהוּ׃
(יח) וְאֶת שֵׁם אַהֲרֹן תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּה לֵוִי כִּי
מַטֵּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם׃ (יט) וְהִנַּחְתָּם
בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדֻת אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם
שָׁמָּה׃ (כ) וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ מַטֵּהוּ
יִפְרָח וְהִשְׁכֹּתִי מֵעָלַי אֶת־תְּלֻנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם עֲלֵיכֶם׃ (כא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם מַטֶּה
לְנָשִׂיא אֶחָד מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם
שְׁנֵים עָשָׂר מַטֹּות וּמַטֵּה אַהֲרֹן בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם׃

NUMERI XVII

il nome di ciascheduno di essi sopra la sua verga. (18) Ed il nome d'Aronne scriverai sulla verga di Levi, perocchè una verga (ha da essere) per ogni capo dei loro casati. (19) E le poserai nel padiglione di congregazione, innanzi alla Legge, dov'io soglio trovarmi con voi. (20) Ora colui che sarà da me eletto..... di lui la verga fiorirà; così acquieterò d'attorno a me le mormorazioni dei figli d'Israel, che vanno mormorando contro di voi. (21) E Mosè parlò ai figli d'Israel, e tutt'i loro principi gli diedero dodici verghe, una verga per ogni principe, pel rispettivo casato, e tra le loro verghe (eravi

(ינחק כמרדו). (יח) מטה אחד לראש: וכן תרגם אנקלוס לרי חוטרא חד.

(כב) וַיַּנַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֹּת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל
הָעֵדֻת׃ (כג) וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל־
אֹהֶל הָעֵדֻת וְהִנֵּה פָרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן לְבֵית
לֵוִי וַיֹּצֵא פֶרַח וַיָּצֵץ צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים׃
(כד) וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת מִלִּפְנֵי יְהוָה
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ׃
פ ששי (כה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הָשֵׁב אֶת־
מַטֵּה אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת

NUMERI XVII

anche) la verga d'Aronne. (22) E Mosè depose le verghe innanzi al Signore nel padiglione della Legge. (23) Ora nel giorno seguente Mosè entrò nel padiglione di congregazione, e trovò che la verga d'Aronne, rappresentante il casato di Levi, era fiorita; aveva cioè messo gemme, e prodotto fiori, e maturato mandorle. (24) E Mosè trasse fuori tutte le verghe d'innanzi al Signore, (e le presentò) a tutt'i figli d'Israel; i quali le osservarono, e presero ciascheduno la sua verga. (25) Ed il Signore disse a Mosè: Rimetti la verga d'Aronne

(כד) ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים: יש לשאול אם כבר גמל שקדים, איך ראה משה את הפרח? והשיב תלמידי ידידי החכם הרופא מוהר"ר ישראל גדליה קיים זצ"ל שהיו בו פרחים ושקדים כאחת, כי קנת מן הפרחים כבר נפתחו וכבר גמלו שקדיה, ומהם הניצו מן ועדיין לא יצא הפרי, ומהם היו עדיין כתומים. (כה) נכ"י על קלף מונחתי למשמרת לאות לבני־מרי, ונכון. ותכל: לפי הנקוד הוא פיעל ופעל יונא, ובתשלומו ותכלה, כמו גם יגם בתשלומם גוים יגוה, כמו שכתב רשב"ם, ולפי הענין נכון יותר שיהיה פעל עומד כתרגומו, וכן נראה שהיתה דעת רש"י ולכיכך עשה תלונותם

לִבְנֵי־מֶרִי וּתְכַל תְּלוּנֹתָם מֵעָלַי וְלֹא יָמֻתוּ׃
(כו) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן
עָשָׂה׃ פ (כז) וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר הֵן גָּוַעְנוּ אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ אָבָדְנוּ׃ (כח) כָּל
הַקָּרֵב׀ הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הַאִם
תֻּמְנוּ לִגְוֹעַ׃ ס

יח

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבָנֶיךָ
וּבֵית־אָבִיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ
וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן כְּהֻנַּתְכֶם׃
(ב) וְגַם אֶת־אַחֶיךָ מַטֵּה לֵוִי שֵׁבֶט אָבִיךָ

ל׳ יקיר, כדי שיהיה נקשר עם ותכל. ויש לתמוה איך לא ראה רש״י כי ותכל הוא פיעל, ולפי דרכי יתכן לומר כי בא ותְכֻל תחת ותֻכַּל על דרך גְּבַר במקום גֻּבַּר, אך לפי זה למה לא נקדו תלונתם בקמץ הג״ון? (כח) כל הקרב הקרב: אין כאן כפל לשון אך הוא על דרך כי יפול הכופל מחכו, וכי ימות מת עליו, ושמע השומע ואמר, והיה היונא אשר ילא מחלתי ביתי לקראתי, ענין כלם מי שהיה, וכן כאן הכוונה כל הקרב (מי שיהיה) שיקרב אל משכן ה׳. ואין להכחיש שאין פירוש זה מסכים עם הכגיכות. האם תמנו לגגוע: כמו ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות (דברים ב׳ ט״ז), כאשר תם כל העם לעבור (יהושע ד׳ י״א), כאשר תמו כל הגוי להמול (שם ה׳ ח׳) כלומר עדיין לא כשלמו מגפותיכו, כי כל הקרב וכו׳.

davanti alla Legge, da conservarsi per segno [per ammonizione] per la gente ribelle; onde por fine alle loro mormorazioni contro di me, e non abbiano a morire. (26) E Mosè eseguì: come il Signore gli comandò, così fece. (27) I figli poi d'Israel dissero a Mosè quanto segue: Noi muojamo, noi siamo perduti, siamo tutti perduti. (28) Chiunque s'accosta al tabernacolo del Signore, muore. Abbiamo ancora finito di perire? [No, poichè facilmente può taluno mancare dei dovuti riguardi al tempio ed al culto].

XVIII

(1) Ed il Signore disse ad Aronne: Tu e i tuoi figliuoli, e teco il casato di tuo padre [cioè i Kehathiti], porterete la pena dei peccati che venissero commessi verso il Santuario; e tu e i tuoi figli teco porterete la pena dei peccati che si commettessero verso il vostro sacerdozio [vale a dire: dovete, sotto vostra responsabilità, sorvegliare che alcun estraneo non tocchi per inavvertenza gli oggetti sacri, o eserciti alcuna funzione sacerdotale]. (2) Prendi anche teco i tuoi fratelli, (il resto del)la tribù di Levi, tribù cui appartiene tuo padre, onde uniscansi a te, e sianti ministri, e tu, e teco i

(א) תשאו את עון המקדש: כיון שהתרעתו על מיתת כל הקרב, הבינם שהעונש איננו אלא לעושה בזדון, אבל אם נשוג על זה ישגיאו הכהנים, ואם לא ישגיאו הם ישאו עונם. את עון כהונתכם: עון המקדש בקרבנה וכגיעה, ועון הכסוכה בעבודה, ואכקלום תרגם תבלחון, כלומר תגרמו סליחה להם. עכין הסליחה מתורגם בלשון שנק חוץ מכאן ומישעיה כ"ה ז', כי שרש שנק נרך שיהיה אחריו זכרון החטא או העון, ושם (כי ירבה לסלוח) אם היה אומר לחשנק לא היה הענין מובן, וכאן לא היה אפשר לתרגם בלשון שנק, כי היה נרך לעשותו הפעיל, ואין השרש הזה כוהג בהפעיל, אבל שרש סלח הוא כוהג בלי ארמית בפיעל (אדי מסגי לסַלָּחָה הוא מקור מן הפיעל) ובהיותו פיעל יתכן שיכלול גם הורמת ההפעיל, וכן בס' ויקרא י' י"ז נשאת את עון העדה, לְסַלֵּחַת. (ב) וגם את אחיך מטה לוי: ואע"פי שאינם כהנים כמוך הנני קורא אותם אחיך להיותם מטה לוי,

הַקְרֵב אִתָּךְ וְיִלָּוּ עָלֶיךָ וִישָׁרְתוּךָ וְאַתָּה
וּבָנֶיךָ אִתָּךְ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדֻת׃ (ג) וְשָׁמְרוּ
מִשְׁמַרְתֶּךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אַךְ אֶל־כְּלֵי
הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרָבוּ וְלֹא־יָמֻתוּ
גַם־הֵם גַּם־אַתֶּם׃ (ד) וְנִלְוּ עָלֶיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכֹל עֲבֹדַת הָאֹהֶל
וְזָר לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם׃ (ה) וּשְׁמַרְתֶּם אֵת
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֵת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־
יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (ו) וַאֲנִי הִנֵּה
לָקַחְתִּי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

NUMERI XVIII

figli tuoi, (uffizierete) innanzi al padiglione della Legge. (3) Faranno l'uffizio tuo, e la guardia di tutt'il padiglione; però agli arredi sacri ed all'altare non s'accosteranno, onde non muojano essi, e voi ancora. (4) Si uniranno a te, ed avranno cura del padiglione di congregazione, per tutt'il servigio del padiglione; ed alcun estraneo non s'accosterà a voi. (5) Avrete cura degli oggetti sacri, e dell'altare; e così non avrà più luogo ira (celeste) contro i figli d'Israel. (6) Io poi ho già preso i vostri fratelli, i Leviti, di mezzo ai figli d'Israel:

ולא היה שכט ושרש שמשנו ינלא לאנוך, ע' נה"ע חק"פט עמוד 119. (ה) ושמרתם
את משמרת הקדש וגו': אתם והם תשגיחו על כל אלה, הכהנים על אלקס,
והלוים על אלקס. (ד) מתנה נתונים לה': נתתנה הם כתונים לכם, כלומר

לָכֶם מַתָּנָה נְתֻנִים לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
אֹהֶל מוֹעֵד׃ (ז) וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ
אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית
לַפָּרֹכֶת וַעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת־
כְּהֻנַּתְכֶם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃ פ (ח) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחָק־עוֹלָם׃
(ט) זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן־הָאֵשׁ

NUMERI XVIII

eglino sono dati a voi in dono, cioè al Signore, per prestare il servigio del padiglione di congregazione. (7) E tu, e teco i figli tuoi, avrete cura del vostro sacerdozio, (cioè) di quanto è da farsi sull'altare, o internamente, al di là della portiera, ed uffizierete. Io costituisco il vostro sacerdozio un servigio di regalo [di privilegio, ossia esclusivo]; e l'estraneo che s'accostasse, sarà fatto morire. (8) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: T'incarico eziandio della cura dei miei tributi [di mangiarli coi prescritti riguardi, e di non lasciarli mangiare da chi non è sacerdote]. Tutte le cose dai figli d'Israel consacrate, a te le do qual distintivo, ed ai figli tuoi, per statuto perenne. (9) Ecco quello che sarà tuo delle cose santissime,

לה׳: (ז) עבדת מתנה אתן: לומר שמתנה חכות היא להם, ואין לזרים אתם. (ח) לך נתתים: שישמרום לאכלם בטהרה ושלא יאכילום לזרים. (ט) אשר ישיבו לי: כל מנחה ותשורה נופל גם לי השנה, כמו מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו (תהלים

כָּל־קָרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חַטָּאתָם
וּלְכָל־אַשְׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ׃ (י) בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ
כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ׃ (יא) וְזֶה־
לְּךָ תְּרוּמַת מַתָּנָם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְךָ נְתַתִּים וּלְבָנֶיךָ וּלְבִנֹתֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־
עוֹלָם כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ׃ (יב) כָּל
חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם

NUMERI XVIII

(delle cose) del fuoco [cioè dei sacrifizi]: ogni loro offerta, sia farinacea, sia sacrifizio d'aspersione, sia sacrifizio di pentimento, che tributeranno a me; è cosa santissima, tua e de' figli tuoi. (10) La mangerai in luogo santissimo [cioè nell'atrio del tabernacolo, luogo il più sacro tra quelli ove il mangiare era permesso]; ogni maschio potrà mangiarne; saratti cosa sacra. (11) Questi poi sono i tributi ch'essi ti daranno [non in qualità di sacrifizi, ma di diritti sacerdotali]: tutte le (altre) cose che verranno dai figli d'Israel presentate, a te le assegno, e teco ai figli tuoi ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo; chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (12) Ogni miglior olio, ed ogni miglior vino e grano... la prima parte che ne daranno al Signore, a te la do.

ע"נ י׳. (יא) עד כאן דבר במה שישראל מקריבים דרך קדש, כלומר להשרף לגבוה, והתורה נותה לכהנים לאכלם, ועכשו מדבר במה שהתורה תנוה לישראל לתת לכהנים עצמם, שהוא תרומה ונכורים, ואינו מדבר במורם מקדשים קלים, כי אין עיקר כתיבתם

אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לְךָ נְתַתִּים׃ (יג) בִּכּוּרֵי כָל־
אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה לְךָ יִהְיֶה
כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֶנּוּ׃ (יד) כָּל־חֵרֶם
בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה׃ (טו) כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־
בָּשָׂר אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה
יִהְיֶה־לָּךְ אַךְ׃ פָּדֹה תִפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם
וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה׃ (טז)
וּפְדוּיָו מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת
שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא׃
(יז) אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ־בְכוֹר
עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק עַל־

NUMERI XVIII

(13) Le primizie che recheranno al Signore, di tutt'i prodotti della loro terra, saranno tue: chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (14) Ogni cosa che venga in Israel consacrata sotto nome di Hhèrem, sarà tua. (15) Ogni primo parto di qualsiasi specie, che offriranno al Signore, tanto degli uomini che delle bestie, sarà tuo; però riceverai un riscatto pei primogeniti degli uomini, come pure per quelli delle bestie impure. (16) Tale riscatto lo riceverai da quando (il primogenito) avrà un mese, col prezzo fisso di cinque sicli d'argento, secondo il peso del tempio, il quale siclo è (venti) Gherà. (17) Ma pei primogeniti della specie bovina, o pei primogeniti della specie pecorina, o pei primogeniti della specie

Digitized by Google

הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ
לַיהוָה׃ (יח) וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה
וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לְךָ יִהְיֶה׃ (יט) כָּל־ תְּרוּמֹת
הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה
נָתַתִּי לְךָ וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם
בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִוא לִפְנֵי יְהוָה לְךָ וּלְזַרְעֲךָ
אִתָּךְ׃ (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצָם לֹא
תִנְחָל* וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקְךָ
וְנַחֲלָתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס שביעי

NUMERI XVIII

caprina, non riceverai riscatto; sono sacri: tu ne spargerai il sangue sopra l'altare, e n'arderai il sego, in sacrifizio da ardersi al Signore, in odore propiziatorio. (18) E la loro carne sarà tua: sarà da te riguardata come il petto di dimenazione, e come la gamba di tributo. (19) Tutt'i sacri tributi, ch'i figli d'Israel tributeranno al Signore, li do a te, e teco a'tuoi figli ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo. Ella è questa davanti al Signore una promessa col sale, (cioè) perenne, (fatta) a te, e teco alla tua discendenza. (20) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: Tu non possederai nella loro terra, e non avrai parte tra loro: sono io la tua parte ed il tuo retaggio, in mezzo ai

לכהנים, חלח לנזוה. (יט) ברית מלח עולם: הלח לכם לדעת כי ה׳ אלהי ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח (ד״ה ב׳ י״ג ה׳) ועמין ויקרא ב׳ י״ג.

(*) קמץ בז״ק.

(כא) וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל
לְנַחֲלָה חֵלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים אֶת־
עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: (כב) וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לָשֵׂאת חֵטְא לָמוּת:
(כג) וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
וְהֵם יִשְׂאוּ עֲוֹנָם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה: (כד) כִּי אֶת־
מַעְשַׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה
נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה: פ

NUMERI XVIII

figli d'Israel. (21) Ed ai figli di Levi ecco io assegno in retaggio tutte le decime d'Israel, in cambio del lavoro che lavorano, (prestando) il servigio del padiglione di congregazione. (22) Così non avranno più i figli d'Israel ad accostarsi al padiglione di congregazione, in guisa da portarne la pena e morire. (23) Ma il Levita, egli solo, presterà il servigio del padiglione di congregazione, e quelli [i non Leviti] incorreranno in peccato [se vi s'accosteranno]. Statuto perenne (sarà questo) per tutte l'età avvenire, e tra i figli d'Israel non avranno retaggio [possidenza]. (24) Perocchè le decime ch'i figli d'Israel tributeranno al Signore, io le assegno ai Leviti in retaggio; perciò io prescrivo che tra i figli d'Israel non ricevano re-

(כג) והם ישאו עונם: וכס בני ישראל ישאו עונם מס יעבדו במזיד. (כו) והרמותם

(כה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (כו) וְאֶל־
הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת
יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר׃ (כז) וְנֶחְשַׁב לָכֶם
תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן־הַגֹּרֶן וְכַמְּלֵאָה מִן־הַיֶּקֶב׃
(כח) כֵּן תָּרִימוּ גַּם־אַתֶּם תְּרוּמַת יְהוָה מִכֹּל
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְאַהֲרֹן

NUMERI XVIII

taggio. (25) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (26) Ai Leviti poi parlerai, e dirai loro: Quando riceverete dai figli d'Israel la decima, che vi ho assegnato (da percepire) da loro, qual vostro retaggio; leverete da essa un tributo al Signore, (cioè) la decima di quella decima. (27) E tale vostro tributo vi verrà riputato, come fosse grano (da voi tributato) dall'aja, e liquore dal tino. (28) In tal guisa tributerete anche voi un tributo al Signore da tutte le decime che riceverete dai figli d'Israel, e ne darete il tributo del Signore

ממנו תרומת ה׳: כלומר מעשר מן המעשר, ורמ״נמן תרגם לור הענב, ולרבנהיים אלו הענב, והוא שבוש, כי לפי זה תהיה הכוונה שיריחו ממנו לתרומה אחד ממאה. (כז) ונחשב לכם וגו׳: התרומה הזאת שתרימו מן המעשר תהיה כחשבת לזכותכם כאילו נתתם אותה מגרנכם ומיקבכם, ונחשב פעל סתמי.

הַכֹּהֵן׃ (כט) מִכֹּל מַתְּנֹתֵיכֶם תָּרִימוּ אֶת כָּל־
תְּרוּמַת יְהוָה מִכָּל־חֶלְבּוֹ אֶת־מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ׃
פסוק (ל) וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בַּהֲרִימְכֶם אֶת־חֶלְבּוֹ
מִמֶּנּוּ וְנֶחְשַׁב לַלְוִיִּם כִּתְבוּאַת גֹּרֶן וְכִתְבוּאַת
יָקֶב׃ (לא) וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּכָל־מָקוֹם אַתֶּם
וּבֵיתְכֶם כִּי־שָׂכָר הוּא לָכֶם חֵלֶף עֲבֹדַתְכֶם
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ (לב) וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא
בַּהֲרִימְכֶם אֶת־חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ וְאֶת־קָדְשֵׁי בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל לֹא תְחַלְּלוּ וְלֹא תָמוּתוּ׃ פ פ פ

NUMERI XVIII

ad Aronne sacerdote. (29) Da tutto ciò che vi verrà dato leverete tutt'il tributo dovuto al Signore; (ne leverete cioè) da tutt'il migliore la parte da consecrarsi [da darsi a qualche sacerdote]. (30) E dirai ad essi: Levandone il migliore, sarà da riguardarsi qual proprietà dei Leviti, come fosse la rendita dell'aia, e la rendita del tino. (31) La mangerete in qualsiasi luogo, voi e la vostra famiglia; perocchè è la vostra mercede, in cambio del vostro servigio nel padiglione di congregazione. (32) Così non incorrerete in peccato per cagione di essa (decima), levandone (cioè) la parte migliore. Così non profanerete le cose sacre dei figli d'Israel, e non morrete.

יט

לט (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר׃ (ב) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבֵּר׳ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ
פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם אֲשֶׁר
לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל׃ (ג) וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃ (ד) וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

NUMERI XIX

XIX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (2) Ecco una prescrizione (da servire anche) di legge (per l'avvenire) comandata dal Signore, con dire: Parla ai figli d'Israel, che ti rechino una vacca rossa, perfetta, senza difetto, alla quale non sia stato imposto il giogo. (3) La consegnerete ad Eleazzaro sacerdote, e verrà tratta fuori del campo, e scannata in sua presenza. (4) Eleazzaro sacerdote prenderà del suo sangue col suo dito, e spruzzerà di quel

(ב) ויקחו אליך: כמו קחם כח אלי, אקחך אל מקום אחר, שלא וקח אותו אלי. תמימה אשר אין בה מום: כפל לשון, כמו תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו.

מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־
מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים: (ה) וְשָׂרַף אֶת־
הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־
דָּמָהּ עַל־פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף: (ו) וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ
אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלָעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ
שְׂרֵפַת הַפָּרָה: (ז) וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא
הַכֹּהֵן עַד־הָעָרֶב: (ח) וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס
בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
הָעָרֶב: (ט) וְאָסַף ׀ אִישׁ טָהוֹר אֵת אֵפֶר הַפָּרָה

NUMERI XIX

sangue sette volte verso la facciata del padiglione di congregazione. (5) La vacca verrà abbruciata in sua presenza: abbrucerassi la sua pelle, e la sua carne ed il suo sangue, unitamente alle sue fecce. (6) Ed il sacerdote prenderà del legno di cedro, e dell'isòpo, e della lana scarlatta, e li getterà nel fuoco, ove verrà bruciata la vacca. (7) Indi il sacerdote si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua; e poscia potrà entrare nel campo. Il sacerdote sarà però impuro sino a notte. (8) E quegli che l'avrà abbruciata si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua, e sarà impuro sino a notte. (9) Ed un uomo puro raccoglierà la cenere della vacca, e la

ויקרא כ"ג כ"ח). (ט) והיתה: אחר לכרה, הכרה שהיא עתה אפר תהיה למשמרת למי נדה, והיא (הכרה) חטאת היא. נדה: נדה כזה ענין הזאה, וכן פירש רש"י וכסתייג

וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה
לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה
חַטָּאת הִוא׃ (י) וְכִבֶּס הָאֹסֵף אֶת־אֵפֶר הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהָיְתָה לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם׃
(יא) הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים׃ (יב) הוּא יִתְחַטָּא־בוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהָר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃ (יג) כָּל־

NUMERI XIX

depositerà fuori del campo, in un luogo puro, e sarà conservata dalla congrega dei figli d'Israel, per (farne un')acqua di spruzzamento. Essa è [quella vacca, una specie di] sacrifizio d'aspersione. (10) E quegli che avrà raccolto la cenere della vacca, si laverà i panni, e sarà impuro sino a notte. E (quanto segue) sarà uno statuto perenne pei figli d'Israel, e pel forestiero soggiornante tra essi. (11) Chi toccherà un morto, cioè qualunque siasi persona (morta), sarà impuro per sette giorni. (12) Egli si farà aspergere con essa (acqua) nel giorno terzo e nel giorno settimo, (indi) sarà puro; e se non verrà asperso nel giorno terzo e nel giorno settimo, non diventerà puro. (13) Chiunque tocchi un morto, una persona (cioè) che sia morta, e non

מן וידו לגן בי, וכן תרגם ירונימוס וגם היוכי מי הנלה. ואסף איש טהור:
הכוונה לים לחר שלא כתעכק עדיין נכרה (יח"ק). (יא) וטמא שבעת ימים:
דעת רא"נע שהוא לי ענר היא נטלה, שאם כנר ענרו ז' ימים לא יתכן עה לומר

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא
יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃ (יד) זֹאת הַתּוֹרָה
אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל
וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃ (טו) וְכֹל
כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו טָמֵא
הוּא׃ (טז) וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלַל־
חֶרֶב אוֹ בְמֵת אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם אוֹ בְקָבֶר
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃ (יז) וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעַפַר

NUMERI XIX

venga asperso, contamina [s'egli vi entra] il Tabernacolo del Signore, e tale individuo andrà estinto di mezzo ad Israel, poiche l'acqua d'aspersione non essendo stata spruzzata sopra di lui, egli dev'essere (riguardato) impuro, la sua impurità è ancora in lui. (14) È questa la legge: Quand'uno muoja in un padiglione, chiunque entri nel padiglione, e qualunque oggetto vi sia nel padiglione, sarà impuro per sette giorni. (15) E qualunque vaso aperto, sul quale non vi sia un coperchio ben commesso, è impuro. (16) E chiunque avrà toccato in aperta campagna un ucciso, o un morto (da sè), o un osso di qualche persona, o una sepoltura, sarà impuro sette giorni. (17) Per un tale impuro verrà preso della polvere [cenere]

שיתחטא ביום השלישי. (טו) צמיד: לי׳ ניר, והוא הכסוי הנתון על הכלי. פתיל: ל׳ כריכה והנוק, וכן נהפוך לותיות ולכת שיפון לת שני עיגולי התיך (סופטים י״ו כ״ט).

Digitized by Google

שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי׃
שני (יח) וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזֶּה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים וְעַל־
הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ
בֶחָלָל אוֹ בַמֵּת אוֹ בַקָּבֶר׃ (יט) וְהִזָּה הַטָּהֹר
עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְחִטְּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
בַּמַּיִם וְטָהֵר בָּעָרֶב׃ (כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא
וְלֹא יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ
הַקָּהָל כִּי אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה טִמֵּא מֵי נִדָּה

NUMERI XIX

dell'abbruciamento del sacrifizio d'aspersione, e vi si metterà sopra dell'acqua viva in un vaso. (18) Indi un uomo puro prenderà dell'isòpo, e l'intingerà in quell'acqua, e spruzzerà sul padiglione, e su tutti gli arnesi, e sulle persone che furono colà, e su colui che toccò l'osso, o l'ucciso, o il morto, o la sepoltura. (19) Il puro spruzzerà sopra l'impuro nel giorno terzo e nel giorno settimo; e quando l'avrà asperso nel giorno settimo, si laverà i panni, e si bagnerà nell'acqua, ed a notte sarà puro. (20) Ma uno che divenga impuro e non si faccia aspergere.... quell'individuo andrà estinto di mezzo alla radunánza, poichè ha contaminato il Santuario del Signore [se vi sarà entrato]; l'acqua di spruzzamento non fu

לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא הוּא׃ (כא) וְהָיְתָה לָהֶם
לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו
וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ (כב) וְכֹל
אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת
תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ פ

כ

(א) וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְבַר־צִן
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם

NUMERI XIX-XX

sparsa sopra di lui, impuro egli è. (21) Ciò sarà per essi uno statuto perenne. E quegli che spruzzerà l'acqua d'aspersione, si laverà i panni, e chi toccherà l'acqua d'aspersione sarà impuro sino a notte. (22) E qualunque oggetto sarà toccato dall'impuro, sarà impuro, e la persona che l'avrà toccato sarà impura sino a notte.

XX

(1) I figli d'Israel, tutta la congrega, entrarono nel deserto di Ssin, nel mese primo, ed il popolo si fermò in Cadèsh; ed

(א) ויבאו בני ישראל: עד כאן נאחר נשכח השכינה, מכאן ואילך נשכח האדנעים, ופרשת המרה נאמרה קודם לפרשיות שלמעלה, ולא נכתבה בזכתיס שלא

מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם׃ (ב) וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה
וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן׃ (ג) וַיָּרֶב הָעָם
עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוּ גָוַעְנוּ בִּגְוַע
אַחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (ד) וְלָמָה הֲבֵאתֶם אֶת־
קְהַל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוּת שָׁם
אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ׃ (ה) וְלָמָה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם
לְהָבִיא אֹתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה לֹא׳
מְקוֹם זֶרַע וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן וּמַיִם אַיִן
לִשְׁתּוֹת׃ (ו) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהָל
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא

NUMERI XX

ivi morì Mirjàm, e fu ivi sepolta. (2) Non v'era acqua per la congrega, e s'attrupparono attorno a Mosè e ad Aronne. (3) Ed il popolo contrastò con Mosè, e dissero: Fossimo noi periti quando perirono i nostri fratelli, davanti al Signore [cioè repentinamente]! (4) E perchè avete condotta la radunanza del Signore in questo deserto, acciocchè vi morissimo noi ed il nostro bestiame? (5) E perchè ci avete tratti dall'Egitto per condurci in questo cattivo luogo? Non è luogo da seminagione, nè di fichi, viti, e melagrani; nè acqua vi è, da bere. (6) E Mosè ed Aronne si ritirarono dal cospetto della radunanza all'ingresso del padiglione di congregazione, e si gettarono sulla propria faccia; ed apparve loro la maestà del Si-

להפסיק כסור המלוריות (ג) ולו גוענו בגוע אחינו: בטלר ספורעניות שענרו

Digitized by Google

כְּבוֹד־יְהוָה אֲלֵהֶם׃ פ שלישי (שני במחובר)
(ז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ח) קַח אֶת־
הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ
וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מֵימָיו
וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־
הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם׃ (ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֶּה
מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ׃ (י) וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן אֶת־הַקָּהָל אֶל־פְּנֵי הַסֶּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם
שִׁמְעוּ־נָא הַמֹּרִים הֲמִן־הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא

NUMERI XX

gnore. (7) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (8) Prendi la verga, e tu ed Aronne convocate la congrega, ed in sua presenza parlate al sasso, ed esso darà fuori le sue acque. Così farai loro uscire acqua dal sasso, e somministrerai da bere alla congrega, ed al suo bestiame. (9) Mosè prese la verga d'innanzi al Signore [dal Tabernacolo], come gli comandò. (10) E Mosè ed Aronne adunarono la moltitudine davanti al sasso, e (Mosè) disse loro: Ascoltate, o ribelli! Po-

עליהם שהמית ה' רביס מן העם בפתע פתאום. (ח) אל הסלע: שמנוף הסלע יצאו, ולא מתחתיו (רמב"ן). (י) המורים: מורה עיקר יסודו מן מרר, וענינו סרבן ומקניט, והנה כאן לא מרו את דבר ה' לשיקראו disubbidienti, אבל הקניטו בדבריהם מבלי בטחון, וכן בסורי ממר מרכנא. המן הסלע הזה נוציא: וכי יתכן שאני ואהרן נוציא לכם המים מן הסלע? לא, א"כ עתה שתראו יציאת המים מן הסלע, תביטו כי יד ה'

לָכֶם מָיִם׃ (יא) וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ אֶת־
הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתֵּשְׁתְּ
הָעֵדָה וּבְעִירָם׃ ס (יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־

עשתה זאת. (יב) יען לא האמנתם בי: משה רבנו חטא חטא אחד, והמפרשים העמיסו עליו שלשה עשר חטאים ויותר, כי כל אחד מהם נדה מלבו עון חדש, כי הכה דון יצחק אברבנאל הנביא עשר דעות והוכיח עוד אחת מדעתו, והרב"ן נמנן אבות דף ע"ה היכיף דעת אחרת, ורמב"ן הוכיף עוד אחרת, ואולי עוד כמה דעות אחרות כתבו ואני לא ידעתין; אשר על כן כל יחי כמכעתי מהעמיק החקירה בדבר הזה, מירשה שמא מתוך חקירותי יגלה לי פירוש חדש, ונמצאתי גם אני מוסיף עון חדש על משה רבנו. והנה לשענר כתה שקטה דעתי בדעת רמב"ן, שהיה החטא נמה שפחדו מהקהל וברחו מפניהם אל אהל מועד, ונפרע כי מנאתי כמחשבתו כן משנו שנשה חכמים אחרים, האחד ר' אברהם בינאנו בספרו דרך אמונה (מאמר ג' סוף שער ו') שכתב ח"ל: עם שאני כפלא למה לא אחרו המושנים שמשה רבנו חטא (אחר שד"ל דעת החכם הזה הוא כי משה רבנו ע"ה לא חטא, והיא הדעת העשירית שהביא דון יצחק, גם בעל העקדה הביא דבריו וסתר אותם, ועכשו המחבר מדבר לדעת האומרים שמשה חטא, והוא תמה למה לא אחרו) היות חטאו על שלא קדשו את הש"י, (כמו שכתוב וינא) משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, שיורה קַנְלָתָם מהקהל פחד ורעדה, אשר לא היה ראוי אליהם אבל יבטחו בש"י, ואמיכו בו כי לא יעזוב את חבידיו, וכי הקהל לא יוכלו להזיקם, כי זה דרך מקדש את השם, ולמה שלא קדשו את השם כאנה זה להם למרי ומעל, והתחייבו מיתה עכ"ל. והשני הוא בעל מנחה בלולה, ח"ל: ואני אומר אחרי בקשת המחילה מכל המפרשים שחטא משה מפורסם בפסוק וינא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, כי תחורת שהיה להם להוכיח את ישראל ולעמוד בפרץ בחומר להם מדוע תריבו את ה', הידו תקלר, ובאלה רבות, כמתרו אל פתח אהל מועד כמו בורחים; ובאלה יתישבו כל הפסוקים, כי אילו עמדו בפרץ היה שם שמים מתקדש; ולפי דעת כל המפרשים יהיה קשה מה היה חטא אהרן, ועל כי דרכנו יהיה מתורץ הכל עכ"ל. והשלישי והוא קדמון מהבזכרים, הוא בעל ס' חַיַּת נפש (לא אזת נפש, בקריאת וואלביום הע רָאפפי), והוא פירוש על הרמב"ע על התורה, ויש מיחבים אותו לרלב"ג, והוא שבוש, והוא נמנא בכ"י ביד ידידי החכם כמ"ר יוסף אלמכני הי"ו, ולא בזכר בו שם המחבר, וההקדמה מתחלת במלות: אות נפש שואף רוח ורוחף קדים. והנה המחבר הזה

tremmo noi da questo sasso farvi uscire dell'acqua? (11) E Mosè alzò il braccio, e battè il sasso colla sua verga due volte, e n'uscì molt'acqua, e ne bevette la congrega ed il suo bestiame. (12) Indi il Signore disse a Mosè e ad Aronne:

כשהגיע לפרשת חקת ילא מחיצתו שאינה אלא לבאר דברי הראב"ע, והרחיב פה והאריך לשון עד שלשה דפים, לפרש חטא משה ואהרן, ולהיות הס' יקר המציאות מאד, ראיתי להודיע טיבו לרבים, וזה לשונו: ואחר אשר פירשתי דעת א"ע בשגגת חטא משה ואהרן ע"ה, בבאר דעתכו בו, כי כל מה שפירשו המפרשים איבו מספיק, כבדים מוכח במקומו, לפי הבראה לבו. ותחלה בבאר הספקות והסתירות הבראות בפירוש כל אחד מהם, כי בעברי על זה הספור כתתי לבי לדרוש ולתור מה פשעם ומה חטאתם ועל מה כעבשו הגדולים האלה, ועיבתי במה שפירשו בו המפרשים ולא ראיתי בו פירוש מספיק לפי הענין ולפי לשון הפרשה. כי לפי הר"ם אשר פירש כי החטא (אחר שד"ל כן הוא בכ"י, ולה ראיתי להגיה, כי כן מצאתי בהרבה ספרים כ"י, והיה זה כדי להבדיל חֵטְא מן חֶטְא) היה בעבור הראותו מדת הכעס באחרו שחעבו בא המורים, אשר לא היתה אז ראויה במקום ההוא, יקשה לחה בעבש אהרן, כי משה לבדו אחר; גם יקשה עליו אחרו יען לא האחבתם בי, (וכי) זה מיעוט אמונה ומסרון קדושה, אם כעס עליהם בהקהלם לריב על המים, אחר אשר ראו עיביהם המסות הגדולות והאותות והמופתים אשר עשה להם ה' זה ארבעים שבה במדבר? כי אם בקשו מים בבחת וישוב ואחרו לחשה התפלל בעד עבדיך על המים, בלא קבף ובלא מריבה, היתה השאלה בכובה וראויה, אחר הבטרכם אליהם, כי זה מהדברים ההכרחיים לבבי האדם, וכן שכן לחתבה גדול כזה; אך אחבם משה ע"ה לא כעס עליהם על השאלה, אך כעס עליהם על איבות עבינה, ר"ל בהקהלם דרך מרי, ושקשרו לריב עמו כדרך המורדים במלכם. ולכן אומר אני כי בדין כעס עליהם להוכיחם ולהשיבם מדרכם הרעה. (ועוד הוא מאריך בקושיות על הרמב"ם ושאר המפרשים, ואח"כ הוא מבאר דעתו ואומר:)ובאחר כי הבבית הוא בעל הבריאה השלמה אשר הכוונה אליו במציאות השפל, והוא חֵכֶת המשוייב, יעשה פעולות הראויות, ויביב הַמעבים הדוחים, לבי המקוימות והעבינים, ויבער ויכהה, ויבטיח ויקדים בגחולים טובים או בהפכם, או בהשגת המבוקש או בבלתי השגתו, הכל לפי הראוי, לבי הכתלת והדעות, או לפי המבוקש שיחבך מחבו קדושת ה', בהראות פעולה בראית בגזרתו, ולא יתרשל ויחתין להשיב לפי הענין ההוא, ויבטח בה' לקיים מאחרו, אחר שהוא מן הראוי לחשן בסר שחו, כי כן מצאבו במשה ע"ה שאחר לפרעה התפאר עלי וגו', בלי הקדחת בבואת ה' אליו בזה, אבל בטח בה' שלה יביאהו, כחו שאחר א"ע, אחר שהתשובה ראויה לפי המבוקש להתפרכם יכלת ה' בעולם השפל, שהיו כופרים בו פרעה ועבדיו. וכן עשה ג"כ בהקבץ קרח וכל עדתו

מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ

לחלוק על הכהונה, ענה תכף בקר ויודע ה' את אשר לו, וכל הנמשך אחריו, ולא נתרשל להשיב עד בוא דבר ה', אחר שהענין והמקום היה גורם ונחר התשובה, וגזר והגביל זמן מדעתו שיוכיח בו ה' לחי תחות הכהונה ומי בחר עליה, בוטח כי יהיה כנזרתו. ועל כן התלוננו כל עדת ישראל מחרת על משה ואהרן, ואמרו אתם המתם את עם ה', ר"ל אתם מדעתכם הגבלתם זמן ההוכחה על שבט לוי בבחר ואהרן כהן גדול, ובענוד קרינותכם אל ה', ובענוד שלא נְסַפֵּק בתורה הכתובה על ידיכם שמע ה' לקולכם והמית החולקים עליכם, אבל אין זה מופת חותך שבבחר שבט לוי, ולא לאהרן. והנו שאמר ה' יתעלה דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב, והשבותי מעלי את תלונות בני ישראל וכו', כי כאשר כרח מטה אהרן לבית לוי, היה מופת שהשבט בבחר, ואהרן בבחר לכהן גדול, שהוא היה הראוי שבכל השבט; כי נראה כי עתה לא הריבו עמו רק על חלוף הבכורות שהיו מקריבים קודם שבבחר שבט לוי, ואל זה רמז באמרו כי כל העדה כלם קדושים, ר"ל עדת הבכורות, כמו שפירש א"ע. וכן מצאנו בשמואל הרמתי כשנקבנו ישראל לשאול להם מלך, אשר לא היתה השאלה ההיא ראויה, כאשר היה להם מנהיג בכבד ובביא ה', כי אם בכיו לא הלכו בדרכיו, אשר מנה שופטים עליהם, (היה להם) לשאול שיפטם הוא עצמו כבראשונה, או שיתנה אחריו ירחי אלהים אנשי אמת, והדבר הקשה יביאון אליו, הנו שהרה בעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך, ואמר ה' יתעלה אליו שמע בקול העם כי לא אותך מאסו וכו', ר"ל אחר שמניתי להם דָּבָר טוב וכאמן, והם שאלו להם מלך, לא הַדָּבָר מאסו, רק המתנה מאסו; ושמואל הזהירם על זה כעמים ושלש, ר"ל שלא ישאלו להם מלך, כאשר תמצא בעת כרסום בחירת שאול במצפה, אמר להם ואתם היום מאסתם את ה' אלהיכם, וישראל תשבו להתנגל מזה אחרי שמצאו בתורה שום תנים עליך מלך, בלי הגבלת זמן, תשבו שיהיה הרשות בתוכה להם להקימו כשירצו ויהיה להם לב אחד להקימו, מבלי הנטה לפרנס הדור אם הוא ראוי אם לא, ולכן החזיקו בטעותם, הנו שאמר להם שמואל בחדשו המלוכה בגלגל ותאמרו לא כי אם מלך יהיה עלינו, ולהשיבם מטעותם ולהודיע להם שחטאו ושיתנו תודה לה' וערכם לא יקשו עוד, כי כמירת הענן שתי עובות, אמר להם שמואל בלי מנות ה' אליו, הלא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר, כי אם כנטווה מה' לומר להם זה, לא היה צריך להתפלל על הקולות והמטר, ובטח בה' שישמע תפלתו, אחר שהיה ראוי להודיע ולפרסם להם רעתם וחטאתם אשר מאסו ה' וַיַּבְּרוּ, כי אולי תשדוהו שחרה

Posciachè non avete avuto [cioè dimostrato] fede in me, da santificarmi agli occhi dei figli d'Israel [vale a dire: non era stato loro ordinato, come in Esodo XVII. 6, di battere il sasso, ma di parlargli; e parlando al sasso avrebbero mostrato una

לו בעבור הסרת הגדולה מבניו, וכאשר ראו ישראל הקולות והמטר בעת הקיר, אשר לא היה משפט הארץ ההיא, כאשר הקדים להם שמואל, שבו אל ה' והודו על חטאתם, באחרם התפלל בעד עבדיך וכו' כי יסבנו על כל חטאתינו רעה וכו'. וכן אליהו בהר הכרמל, בהתפקר הדור ההוא לעבודת הבעל, וכתבו בה', אחר להם עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעפים, ויתנו לנו שנים פרים, והיה האלהים אשר יענה באש הוא האלהים, ועשה כל המעולות הנכבדות, ר"ל בגין המזבח, ושתים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב, והתעלה סביב ללכת המים סביב למזבח, כדי שיתפרסם עונם יכלת ה' ונפלאותיו, לדור הרע ההוא המכופקים ביכלתו ומציאותו בדרת האש ותאכל העולה, והמים אשר בתעלה לחכה, והכל עשה אליהו ע"ה בלי הקדמת לוחות ה' אליו, אחר שהיה מן הראוי לעשות כן לפי הזמן והענין. ואחר זאת הקדמה כאחר כי כאשר נקהלו ישראל על משה ואהרן ובקשו המים אע"פ שלא בקשו אותם בדרך נכונה, אבל בריב ומצה, היתה התשובה הראויה להם להבטיחם על שאלתם, ולומר להם אל תיראו כי לא ימית אתכם ואת מקניכם במות, הלא כלכל אתכם במן מ' שנה, והכה טור ויזובו מים ולא תסרתם דבר, לכן בה' אל תמרודו. מכל מקום (היה) ראוי לגעור בהם ולכהות על המריבה, לא שירבו ידיהם ויבהלו להשיב, כי מתנאי הבנאת מדת הגבורה, לא יחת ולא ישוב מפני כל. ושני הבנאים האלו, אשר בשלמו במדות ובשכליות, ורעו את העם מ' שנה במדבר, והם משה ואהרן, לא תמצא שהשיבו להם שום דבר בהקהלם עליהם על דבר המים, אבל רבו ידיהם, ומן המערכה נסו, והלכו אל אהל מועד מפני הקהל, כאחרו ובא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, ואחר א"ע כדמות נוראים. עד כאן לשון בעל אות כסף, ועוד האריך. ואחנם אע"פ שהסכימו בפירוש זה אחרבעה חכמים מזחכים שונים ומאחרונות רחוקות, בלי שידע אחד מהם מחשבת חברו, ואע"פ שגם אני בפירוש הזה בחרתי במשך ט"ו שנים ובשתיו לתלמידי, מכל מקום הנני רואה עתה כי אין משמעות הכתובים מסכמת עם הפירוש הזה; כי הנה ה' לא הוכיחם כלל על אשר פחדו ועל אשר לא דברו, והנה העיקר חסר מן הספר, ונפרע מלות על אשר מריתם את פי (למטה פסוק כ"ד) לא יתיישבו כלל לפי הדעת הזאת, אלא בדוחק גדול, ואמתת משמעותן איכה אלא שהיה שם נוי שלא קיימוהו, לא שאסרה להם הגבורה הראויה להם. גם מלות ובא משה ואהרן מפני הקהל אין שום הכרח שהכוונה לומר שהלכו כדמות נוראים (כדברי הראב"ע), כי ויבוסו אין כתוב כאן, ומלת מפניהם אין ענינה אלא שהתרחקו מהיות לפניהם, על דרך ויסע עמוד הענן מפניהם (שמות י"ד י"ט). והרב החכם בעל ס' באר שבע, בספרו

אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם׃
(יג) הֵמָּה מֵי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־יְהוָה וַיִּקָּדֵשׁ בָּם׃ ס רביעי (יד) וַיִּשְׁלַח
מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקָּדֵשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם כֹּה
אָמַר אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־
הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ׃ (טו) וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ

על התורה הנקרא נדה לדרך הבית דברי בעל מכתה בלולה (בלי להזכיר שמו על הקלקלה), וכתב עליהם: ואני אומר שכל המפרשים לא רצו לפרש כן, כי הוא פירוש משונה, שאינו כדי לדבר היומנו כלל, שהרי מקרא מלא כתוב על אשר מריתם את פי, שענרו על דברו, ולפי פירושו, לא ענרו על דברו, אלא שלא הוכיחו את ישראל. ועוד האריך. גם בעל הרכסים לנקעה דמה פירוש רמב"ן. והנכני רואה עתה כי משמעות הכתובים אינו אלא כפירוש רש"י וכל הקדמונים, שהיה נוי ה' ית' שידברו אל הסלע מים, וכמו שכתב בעל העקדה שהיה להם לומר אל הסלע: כה אמר ה', הסלע תנה מימיך ושתה העם הזה, וכיונא בדברים האלה, כאשר ידבר איש על רעהו בעל דעת כמהו. אלא כה עשה את"כ יהושע, שאמר שמש בגבעון דום, וירח בעמק אילון. הן אמת כי (כדברי הרמב"ן) אין הכם גדול בדבור מבהכאה, כי הכל שוה אל הסלע, אבל מכל מקום לעיני ההמון הדבור אל הסלע היה מתמיה יותר, והיה שם שמים מתקדש יותר. ומה שאמר הרמ"בן כי מאחר שנוה קח את המטה, יש בשמע שיכה בו, אינכו נכון, כי אחר שאמר לו ה' ודברתם אל הסלע, ולא והכיתם, היה להם לדבר ולא להכות, אלא שבשעת הדבור היה להם לנטות ידם במטה על הסלע, בריחוק מקום ובלי לנגוע בו. והנה חטאת משה ואהרן היתה מרי (ככתב להלן כ"ד), כי לא עשו כאשר נוס ה'; ונקראת ג"כ מעילה (דברים ל"ב כ"א) שעכינו מסרון באמונת כי לא באמנו עמו, כשלא דקדקו לשמור דברו לעשות ממש כאשר נוס; וכאן נקראה מסרון אמונה (לא האמנתם בי) לא שהם לא האמינו באלהים, ושאשבו שיוכל להוציא מים מן הסלע בהכאה ולא יוכל להוציאם בדבור (כי זה דבר שאין הדעת סובלתו); ולא שאשבו שאפילו בהכאה לא יצאו, וכמו שיוכל המתעקש להבין מאחרים המן הסלע הזה בוציא לכם מים, כי אמנם אם לא האמינו שיצאו המים, למה הקהילו את הקהל אל פני הסלע? הלא אין ספק כי באחרים המן הסלע הזה וגו' לא היתה הכוונה אלא לומר: היתכן

più piena fede, ed il popolo avrebbe maggiormente ammirato la divina santità, cioè la grandezza ed onnipotenza di Dio]; perciò voi non condurrete questa radunanza alla terra che ho loro assegnata. — (13) Sono queste le acque (dette) di Merivà [Contesa] dove i figli d'Israel contrastarono col Signore, e nelle quali egli si mostrò santo, [grande, onnipotente]. (14) Indi Mosè mandò da Cadèsh ambasciadori al re d'Edòm (a dirgli): Dice così il tuo fratello [consanguineo] Israel: Tu conosci tutt'i travagli che ci sono avvenuti. (15) Che

בדרך הטבע שמן הסלע הזה יצאו מים? לא: ועתה החיצנו וראו את אשר יעשה ה', כי הוא יוציא לכם מים מצור החלמיש, ולא היה בזה חסרון אמונה כלל. אבל מאחר יען לא האמנתם בי להקדישני בעינינו: יען לא קדשתם אותי (לדבר אל הסלע, שדבר מתמיד כזה היה גורם קידוש השם גדול מאד בעיני ההמון), כאילו לא האמנתם בי (שאוכל לעשות כדבר הזה, להוציא מים בדבור). והרי זה דרך מליצה נהוג הרבה, והוא הנקרא Metonymia, ודוגמתו כל משבאי אהבנו מות (משלי ז' כ"ו), אין הכוונה שהם מתם אוהבים רעת עצמם; כי זה בלתי אפשר, אבל שמעשיהם הם כאילו היו אוהבים רעת עצמם; וכן חושך שבטו שונא בנו (שם י"ג כ"ד), והלא אינו חושך שבטו אלא להיותו אוהב את בנו, אבל הכיחשך מעשיו הוא כאילו היה שונאו, כי הוא גורם לו שיהיה כעבד משולל ובעל מדות רעות; וכן ויתאבו בארץ חמדה (תהלים ק"ו כ"ד), והם לא מאסו בה, כי גם המרגלים אמרו טובה הארץ מאד מאד, רק פחדו מגבורת היושבים בה, ואמרו ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפול בחרב. והיותר קרוב לענינו הוא מה שאמר שמואל לשאול (שמואל א' ט"ו כ"ו) כי מאסתה את דבר ה', והוא באמת לא מאס את דבר ה', אבל מרה את דברו מחמלתו על אגג ועל מיטב הצאן והבקר. אבל איך היה ומהיכן במשך הדבר הגדול והגבורה הזה שקדושי עליון משה ואהרן חטאו ומרו את פי ה', נראין הדברים שהכעס הוא שגרם להם, ונפרש כי כנטוה לקחת בידו המטה שהיה בו פרח וגיץ ושקדים והובא לבני ה' למשמרת לאות לבני מרי, ובהיותו בידו בנטייר בלבו מרי העם הזה, שכמה פעמים התלוננו על ה', לכיכך במקום שהיה לו לדבר אל הסלע, דבר אל העם ואמר להם שמעו נא המורים, וכמו שבירש הרש"בם: שמעו נא המורים, כמו שהמטה הזה שיש בו שקדים מוכיח שהוא למשמרת לאות לבני מרי. והנה הכעס הוא שגרם לו למרות את פי ה', אך לא על הכעס בעצם (כדעת הרמב"ם), אלא על שלא דבר אל הסלע. וכן אמר ר' אלעזר בן עזריה בספרי פרשת חטות (והביאו רש"י), בשלשה מקומות בא (משה) לכלל כעס ובא לכלל טעות. (יג) ויקדש בם: במים, כרש"בם, והנה ה' נקדש בעשותו הנס, אע"פי שמשה ואהרן לא קדשוהו כראוי, שאם היו מדברים אל הסלע, היה שם שמים מתקדש יותר.

מִצְרַיִם וַנֵּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיָּרֵעוּ
לָנוּ מִצְרַיִם וְלַאֲבֹתֵינוּ׃ (טז) וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה
וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֹּצִאֵנוּ מִמִּצְרָיִם
וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ עִיר קְצֵה גְבוּלֶךָ׃ (יז)
נַעְבְרָה־נָּא בְאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם
וְלֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ לֹא
נִטֶּה יָמִין וּשְׂמֹאול עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבֻלֶךָ׃
(יח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱדוֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶּן־בַּחֶרֶב
אֵצֵא לִקְרָאתֶךָ׃ (יט) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

NUMERI XX

cioè i nostri padri sono passati in Egitto, e restammo in Egitto lungo tempo, e gli Egizi maltrattarono noi e i padri nostri. (16) Noi sclamammo al Signore, ed egli udì il nostro grido, e mandò un inviato, che ci trasse dall'Egitto; ed ora siamo in Cadèsh, città situata all'estremità del tuo territorio. (17) Concedi deh! che passiamo per la tua terra: non passeremo pei campi e per le vigne, e non beremo l'acqua dei pozzi; cammineremo per la strada regia, senza piegare a destra o a sinistra, sinchè avremo passato il tuo territorio. (18) E Edòm gli disse: Non devi passare sul mio, se non vuoi ch'io ti venga incontro colla spada. (19) E i figli d'Israel

(יט) רק אין דבר וגו׳: על דרך כי שלום לך ואין דבר, וכן אנקלוס ורש״י, ואלת רק דנקה עם נרגלי, רק (אין דבר) נרגלי אעבורה. והיונאתן כתב וכן יתורגם בל״א, והוא טעות, כי רמב״ן (ואחריו יש״ר) תרגם איכי רוגה להזיקך, אבל אנקלוס ורש״י יפה הביאו כי אין דבר איכנו שום כיון איכי רוגה להזיקך, אך עניכו אין כאן שום דבר שיהיה לנזק לך.

Digitized by Google

בַּמְּסִלָּה נַעֲלֶה וְאִם־מֵימֶיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנִי
וְנָתַתִּי מִכְרָם רַק אֵין־דָּבָר בְּרַגְלַי אֶעֱבֹרָה׃
(כ) וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ
בְּעַם כָּבֵד וּבְיָד חֲזָקָה׃ (כא) וַיְמָאֵן יְ אֱדוֹם נְתֹן
אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו׃
המישי (שלישי במחובר) (כב) וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הֹר הָהָר׃ (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהֹר הָהָר עַל־גְּבוּל
אֶרֶץ־אֱדוֹם לֵאמֹר׃ (כד) יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל־עַמָּיו
כִּי לֹא יָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי

NUMERI XX

gli soggiunsero: Andremo per la strada battuta; e se beremo le tue acque noi ed il nostro bestiame, ne pagheremo il prezzo. Non c'è alcuna cosa (a temere), desidero soltanto passare co' miei piedi. (20) E quegli disse: Non devi passare. — E Edòm gli uscì incontro, con gente numerosa e con grandi forze. (21) Avendo così Edòm ricusato di lasciar passare Israel pel suo territorio. Israel voltò via da lui [rispettando l'antica parentela, gl'Idumei essendo i discendendenti di Esaù, fratello di Giacobbe]. (22) Partiti da Cadèsh, i figli d'Israel, la congrega tutta, arrivarono al monte Hor. (23) Ed il Signore disse a Mosè e ad Aronne nel monte Hor, ai confini del paese di Edòm, quanto segue: (24) Raccolgasi Aronne alla sua gente, poichè non deve entrare nella terra che ho assegnata ai figli d'Israel, perchè m'avete disubbidito rapporto alle acque di

יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מְרִיתֶם אֶת־פִּי לְמֵי מְרִיבָה׃
(כה) קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְהַעַל
אֹתָם הֹר הָהָר׃ (כו) וְהַפְשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן אֶת־
בְּגָדָיו וְהִלְבַּשְׁתָּם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְאַהֲרֹן
יֵאָסֵף וָמֵת שָׁם׃ (כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הֹר הָהָר לְעֵינֵי כָל־הָעֵדָה׃
(כח) וַיַּפְשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֵּשׁ
אֹתָם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ
הָהָר וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן־הָהָר׃ (כט) וַיִּרְאוּ
כָל־הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן וַיִּבְכּוּ אֶת־אַהֲרֹן
שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ ס

NUMERI XX

Merivà. (25) Prendi Aronne ed Eleazzaro suo figlio, e falli salire sul monte Hor. (26) E fa che Aronne si spogli de' suoi abiti, e vengano indossati da Eleazzaro suo figlio; indi Aronne si ritirerà, e morrà ivi. (27) Mosè eseguì quanto il Signore gli comandò, e salirono sul monte Hor alla presenza di tutta la congrega. (28) Mosè fece che Aronne si spogliasse de'suoi abiti, e li fece indossare ad Eleazzaro suo figlio; ed Aronne morì colà in cima del monte, e Mosè ed Eleazzaro scesero dal monte. (29) Tutta la congrega vide che Aronne era morto, e tutta la casa d'Israel pianse Aronne per trenta giorni.

Digitized by Google

כא

(א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ־עָרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב
כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי׃ (ב) וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה
וַיֹּאמַר אִם־נָתוֹן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי
וְהֶחֱרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם׃ (ג) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל
יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם וְאֶת־
עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם חָרְמָה׃ פ (ד)

NUMERI XXI

XXI

(1) Ora, il cananeo re d'Aràd, abitante la parte australe (della Cananea), avendo inteso ch' Israel s'avanzava verso Atharim, attaccò Israel e ne menò alcuni individui in cattività. (2) Ed Israel fece un voto al Signore, e disse: Se mi darai questo popolo nelle mani, farò Hhèrem le loro città, [uccidendone gli abitanti, e consacrandone le sostanze, v. Lev. XXVII. 28, 29]. (3) Ed il Signore esaudì Israel, e gli diede (nelle mani) quei Cananei, ed egli [Israel] fece Hhèrem quelli e le loro città, e pose nome a quel luogo Hhormà. (4) Indi parti-

(ג) נראה כי המאורע הזה היכנו אותו שבשוכטים (ז׳ י״ז) אלא עכשו לקחו קנת מעריהם, והשאר ביתי יהושע. (ד) ותקצר נפש: קונר כפש כמו קנר אפים, והוא

וַיִּסְּעוּ מֵהַר הָהָר דֶּרֶךְ יַם־סוּף לִסְבֹב אֶת־
אֶרֶץ אֱדוֹם וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ־הָעָם בַּדָּרֶךְ׃ (ה) וַיְדַבֵּר
הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה לָמָּה הֶעֱלִיתָנוּ
מִמִּצְרַיִם לָמוּת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לֶחֶם וְאֵין
מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל׃ (ו) וַיְשַׁלַּח
יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים וַיְנַשְּׁכוּ
אֶת־הָעָם וַיָּמָת עַם־רָב מִיִּשְׂרָאֵל׃ (ז) וַיָּבֹא
הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ
בַיהוָה וָבָךְ הִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וְיָסֵר מֵעָלֵינוּ
אֶת־הַנָּחָשׁ וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם׃

NUMERI XXI

rono dal monte Hor, verso il mar rosso, per far il giro del paese d'Edòm; ed il popolo divenne impaziente, a cagione di tale viaggio. (5) Ed il popolo sparlò di Dio e di Mosè (e dissero): Perchè ci avete tratti dall'Egitto, a morire nel deserto? mentre qui non havvi nè pane, nè acqua, e l'animo nostro è ristucco del cibo leggerissimo [la Manna]. (6) Ed il Signore mandò nel popolo i serpenti (detti) Saràf [brucianti, micidiali], i quali morsicarono il popolo, e molta gente d'Israel ne morì. (7) La gente andò da Mosè, con dire: Abbiamo peccato, avendo sparlato del Signore e di te. Prega al Signore, che tolga da

כפך לרך לפיס, וגפס כמו לפיס, כגיפה, וכן לרך לפיס רב תנוכה וקנר רוח מריס

(*) קמץ בטרקא.

(ח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים
אֹתוֹ עַל־נֵס וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי:
(ט) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל־הַנֵּס
וְהָיָה אִם־נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט אֶל־
נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת וָחָי: ששי (י) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת: (יא) וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיֵּי
הָעֲבָרִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח
הַשָּׁמֶשׁ: (יב) מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרֶד:
(יג) מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אַרְנוֹן אֲשֶׁר
בַּמִּדְבָּר הַיֹּצֵא מִגְּבֻל הָאֱמֹרִי כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל

NUMERI XXI

noi i serpenti. — E Mosè pregò in favore del popolo. (8) Ed il Signore disse a Mosè: Fatti un Saràf, e lo poni sopra una pertica, ed ognuno che sarà morso, lo guarderà e guarirà. (9) E Mosè fece un serpente di rame, e lo pose sur una pertica; e tosto che un serpente aveva morso alcuno, questi guardava il serpente di rame, e guariva. (10) Indi i figli d'Israel mossero e si accamparono in Ovòt. (11) Mossero poi da Ovòt, ed accamparonsi in Ijjè-haavarim, nel deserto ch'è di faccia al paese di Moàb, dalla parte del levar del sole. (12) Di là mossero, e s'accamparono nella valle di Zèred. (13) Di là partirono, e s'accamparono oltre l'Arnòn, nella landa ch'è fuori del(l'antico) territorio degli Emorei [ed apparteneva altra volta ai Moabiti]; poichè l'Arnòn è (attualmente) il con-

חולת (משלי י"ד כ"ט), ולמעלה משמו (פסוק י"ז) קצר חכים יעשה חולת. (ח) הקלקל:

מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: (יד) עַל־כֵּן
יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת יְהוָה אֶת־וָהֵב בְּסוּפָה
וְאֶת־הַנְּחָלִים אַרְנוֹן: (טו) וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים אֲשֶׁר
נָטָה לְשֶׁבֶת עָר וְנִשְׁעַן לִגְבוּל מוֹאָב: (טז)
וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִוא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
לְמֹשֶׁה אֱסֹף אֶת־הָעָם וְאֶתְּנָה לָהֶם מָיִם: ס
(יז) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עֲלִי
בְאֵר עֱנוּ־לָהּ: (יח) בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ
נְדִיבֵי הָעָם בְּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעַנְתָּם וּמִמִּדְבָּר
מַתָּנָה: (יט) וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל
בָּמוֹת: (כ) וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן: פ
שביעי (רביעי במחובר) (כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים
אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: (כב) אֶעְבְּרָה
בְאַרְצֶךָ לֹא נִטֶּה בְשָׂדֶה וּבְכֶרֶם לֹא נִשְׁתֶּה

כיון לדורם כתבתה. (יד) על כן יאמר בספר מלחמות ה׳: כתב רמב״ן שמשה מביא כאן מה שהיה כתוב בספר ההוא, להיות זה לעדות לישראל שלא נכנסו בגבול מואב; ולא אמר כלום, שברי לדעתו הם׳ ההוא היה מלאכת איש יהודי, והיה כתוב בו היא הנאר אשר אמר ה׳ למשה, גם שם הם׳ (ספר מלחמות ה׳) מורה שהוא

fine di Moàb, tra i Moabiti e gli Emorei. (14) Ond'è che fu detto [fu cantato] nella narrazione delle guerre del Signore: (Egli percosse ed abbattè la regione detta) Vahèv, a guisa d'un turbine, come pure le valli adjacenti all'Arnòn. (15) Quelle basse valli, che stendonsi verso la città residenziale, Ar [capitale del regno moabitico]; indi si arrestò al confine di Moàb [vale a dire: gl'Israeliti, nella guerra cogli Emorei, non entrarono nel territorio dei Moabiti]. — (16) E di là passarono in Beèr [nome di luogo, che vale pozzo]; quel Beèr. dove il Signore disse a Mosè: Aduna il popolo, ed io gli darò acqua. (17) Allora Israel cantò quest'Inno: Sorgi, o pozzo! Celebratelo in coro! (18) Pozzo, fatto dai principi, scavato dai primarj del popolo, colla verga del comando, coi loro bastoni d'appoggio. [Ecco come il popolo, invece di celebrare Iddio, che fece sgorgar l'acqua dal sasso, celebrò soltanto Mosè ed Aronne]. — Indi da quella landa passarono in Mattanà. (19) E da Mattanà in Nahhaliël, e da Nahhaliël in Bamòt. (20) E da Bamòt nella valle situata nel (così detto) campo di Moàb [cioè nel territorio in addietro moabitico], sottoposta alla cima del Pisgà, che guarda verso il deserto. (21) Ed Israel mandò ambasciatori a Sihhòn, re degli Emorei, con dire: (22) Concedi ch'io passi per la tua terra: non piegheremo (per pas-

מלחמת לוס יהודי, כי גם בן מרגע לוחיות הוא מיוחד למלחמי ישראל, ולא"כ מה ראיה מדברי הם' ההוא? והנכון שאין זה (כדעת רא"ע) ספר נפני עצמו, אבל ספר הוא כאן (כדעת רש"י ורשב"ם וקלעריקוס) שם הפעולה, כמו ספור או ספירה (narratio), ומזה נקראו כן הספרים, מפני שהם כוללים ספור דברים או ספירת דברים. והנה משה אומר כי אחר מלחמת סיחון ועוג, כשהיו ישראל מספרים דרך שיר ומשל ומלינה את מלחמות ה', היו מזכירים כי ה' ענר בסופה ונפערה את המקום הנקרא והב והנחלים והגיאות הסמוכות לארנון, הלא הם הנחלים הסמוכים לער, כי הכל לקחו ישראל במלחמה, וכשען ה' ועמד בגבול מואב, שלא רצה ה' לענור משם והלאה לכבוש ארץ מואב. השירים היו לשם ולתהלה בקרב ישראל, והתורה אוהבת להזכירם בענור עצמם, ולא לתכלית אחרת, וכן ואחר ליך לבשיו, וכן למטה על כן יאמרו המושלים. (טו) ומשם בארה: אין זה מספר מלחמות ה', אבל הוא דבק לאעלה, משם נסעו. (יז) ענו לה: ואמרו לה בשיריכם עלי באר עלי באר. (יט) במות: הן במות ארנון שהזכיר למטה, ושדה מואב כך נקרא כי היה למואב לפנים, אע"פ שעכשו היה ביד

מֵי בְאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר
גְּבֻלֶךָ׃ (כג) וְלֹא־נָתַן סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר
בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא
לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה וַיָּבֹא יָהְצָה וַיִּלָּחֶם
בְּיִשְׂרָאֵל׃ (כד) וַיַּכֻּהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי־חָרֶב וַיִּירַשׁ
אֶת־אַרְצוֹ מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק עַד־בְּנֵי עַמּוֹן כִּי
עַז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ (כה) וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־
הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי
הָאֱמֹרִי בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ׃ (כו) כִּי חֶשְׁבּוֹן

NUMERI XX

sare) pei campi e per le vigne, non beremo l'acqua dei pozzi: cammineremo per la strada regia, sinchè avremo passato il tuo territorio. (23) Ma Sihhòn non accordò ad Israel di passare pel suo territorio. anzi Sihhòn adunò tutta la sua gente, ed uscì incontro ad Israel nel deserto, e giunto in Jàhass attaccò Israel. (24) Ed Israel lo mise a filo di spada, e conquistò il suo paese, dall'Arnòn sino al Jabbòk, (cioè) sino agli Ammoniti [e non più in là] poichè il confine degli Ammoniti è molto forte [e non potè essere superato da Sihhòn]. (25) Israel prese tutte quelle città e gl'Israeliti si stanziarono in tutte le città degli Emorei, in Hheshbòn, ed in tutte le città ad essa subordinate. (26) Poichè Hheshbòn era la città [la

האמורי. (כד) כי עז גבול בני עמון: גבול בני עמון היה עז לסיחון, וסיחון שלכד מלך מארץ מואב לא לכד מארץ בני עמון כי גבולם היה עז, וישראל לא שלחו ידם בירושת לחיהם מואב ועמון, רק במה שכבר כפל ביד האמורי, (כן פירש אדוני אבי ז"ל,

עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הִוא וְהוּא נִלְחַם
בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ
מִיָּדוֹ עַד־אַרְנֹן׃ (כז) עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים
בָּאוּ חֶשְׁבּוֹן תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחוֹן׃ (כח) כִּי־
אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן לֶהָבָה מִקִּרְיַת סִיחֹן אָכְלָה
עָר מוֹאָב בַּעֲלֵי בָמוֹת אַרְנֹן׃ (כט) אוֹי־לְךָ
מוֹאָב אָבַדְתָּ עַם־כְּמוֹשׁ נָתַן בָּנָיו פְּלֵיטִם
וּבְנֹתָיו בַּשְּׁבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחוֹן׃ (ל) וַנִּירֵם
אָבַד חֶשְׁבּוֹן עַד־דִּיבֹן וַנַּשִּׁים עַד־נֹפַח אֲשֶׁר*

NUMERI XXI

residenza] di Sihhòn re degli Emorei, ed egli aveva guerreggiato contro l'antecedente re di Moàb, ed aveagli preso tutt'il paese, sino all'Arnòn. (27) Quindi dicevano i poeti: Venite in Hheshbòn! Si ristauri e si renda inconcussa la (nuova) città di Sihhòn. (28) Perocchè un fuoco è uscito da Hheshbòn, una fiamma dalla nuova città di Sihhòn; e divorò Ar [metropoli] dei Moabiti, ed i padroni dei siti elevati [e fortificati] dell'Arnòn. (29) Guai a te, Moàb; sei perduto, popolo (adoratore) di Kemòsh. Questi permise ch'i proprj figli fossero messi in fuga, e le proprie figlie divenissero captive del re emoreo Sihhòn. (30) Noi li saetammo, — è perduta Hheshbòn, è fatta preda

וכן מלאתי לח"כ לדון ינחק ולחריס). (כט) פלטים: כסיס, ע' פירוש ליעעיה מ"ה כ'.
(ל) אשר עד מידבא: כמה היה כמוך למידנא, והזכירו המושלים זה, כי כמה לשון מפה כמס, ומידנא לשון דלתון כמס, גם דיבון מלשון מידנא. עד: לשון נוקר יאכל עד.

(*) נקוד על ר'.

עַד־מִידְבָא׃ (לא) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃
(לב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־יַעְזֵר וַיִּלְכְּדוּ
בְּנֹתֶיהָ וַיֹּרֶשׁ* אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם׃ (לג) וַיִּפְנוּ
וַיַּעֲלוּ דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן
לִקְרָאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃
פסטר (לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַל־תִּירָא
אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־
אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃ (לה) וַיַּכּוּ אֹתוֹ
וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־
לוֹ שָׂרִיד וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ׃

כב

(א) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב
מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִחוֹ׃ ס ס ס מ (ב) וַיַּרְא
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל

(*) יורש קרי.

Divòn, — femmo esterminio sino a Nòfahh, ch'è presso di Medevà. — (31) Ora, stanziatosi Israel nella terra degli Emorei, (32) Mosè mandò ad esplorare Jaazèr, e presero le città da quella dipendenti, e distrussero gli Emorei ch'ivi erano. (33) Indi voltarono e salirono verso il Basciàn ed Og re del Basciàn uscì loro incontro con tutta la sua gente, in Edrei, a dar loro battaglia. (34) Ed il Signore disse a Mosè: Non temerlo, poichè io ti darò nelle mani lui e tutta la sua gente ed il suo paese; e lo tratterai come trattasti Sihhòn re degli Emorei, che abitava in Hheshbòn. (35) E (gl'Israeliti) percossero lui, e i figli suoi, e tutta la sua gente, senza lasciarne residuo, e s'impossessarono della sua terra.

XXII

(1) Indi i figli d'Israel partirono, e s'accamparono nelle pianure di Moàb, alle rive del Giordano (detto) di Gerico [cioè presso a quel tratto del Giordano ch'è rimpetto a Gerico]. (2) Ora Balàk figlio di Ssippòr, visto tutto ciò ch'Israel avea

(ב) וירא בלק בן צפור: בלק היה בכרי נמואב, והיה לרמי, מחרן בני עמו של בלעם, ורחה כי חנני מואב לחזיו רעד מבני בני ישראל, עד שהתחילו לבקש עזרה לו עלה מחדין, וכתירא שמא יחרבו בו בחרם מה יועיענו זה, והתחכם להביא להם תשועה מחרחק על ידי איש מבני עמו, הוא בלעם. א' בלעם היה עובד את ה' או עכו"ס? — היה עכו"ס, כי היה קוסם (יהושע י"ג) ואם היה עובד את ה' היה מתדבק בישראל, ולפחות לא היה הולך לקללם אחר שאמר לו ה' כי ברוך הוא, ולא היה הולך לקראת נחשים כדי שיפגוש ה' לקללם אם היה יודע שהוא אל יחיד ושהם עם סגולתו, ומיד כשבא אצל בלק היה לו להגיד לו כי זה העם בחר לו יה ושאי אפשר שיאחם בם; אבל מה שאמר לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי, כן היה מדרכי אמונתו לעבוד לכל אלוה כשיצטרך לו, ועכשו היה צריך לאלהי הענרים שיטוע את ישראל. = ב' מה היתה אומנותו? — היה קוסם קסמים ומעונן ומנחש, והיה בקי בכל מיני עבודות שבמיו, והיה מגיד עתידות בקסמים, ומהיותו בקי בכל מיני עבודה היה עושה לכל אלוה ואלוה העבודות הרצויות לפניו, ועי"כ היה מאמין שיקרב או ירחק האל ההוא מאדם או מגוי מיוחד. וידוע מנהג הרומיים כשצריכים על

לֵאמֹרִי׃ (ג) וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי
רַב־הוּא וַיָּקָץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(ד) וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ
הַקָּהָל אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת
יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב
בָּעֵת הַהִוא׃ (ה) וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־בִּלְעָם
בֶּן־בְּעוֹר פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל־הַנָּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־
עַמּוֹ לִקְרֹא־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם
הִנֵּה כִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב מִמֻּלִי׃

עיר מגביעים אלהיה שיעזבוה. והכה היה יודע שאלהי ישראל נקרא ה׳, ושהוא חפץ בגביעות ובפרים ובאילים. = ג׳ פעולותיו גרמה לו בתס לבב, כי היה מבדך לו מקלל לפי מה שהיה רואה באלוס, או לפי מה שהיה עולה לו על ידי הקסמים והכשפים שהיה תמיד הולך לקראתם, שאם כאמר שהיו במרמה, ושאמר ליכו פה הלילה כדי ליטול זמן, ואח״כ כי מאן ה׳ כדי להוקיר את עצמו, א״כ כשבא לקלל והוכרח לבדך, היה לו להרגיש בקרבו מעשה כסיס, והיה לו לחרוד חרדה גדולה ולחדול מיד וללכת לו, ואם תאמר כי גם כל ברכותיו מלבו היו, כי ראה את ישראל מבליחים והבין שאם יקללם ימצא שקרן, א״כ למה נכתבה פרשה זו בתורה, ואיך אמר משה ולא אבה ה׳ אלהיך לשמוע אל בלעם, ועוד למה הוסיף אראנו ולא עתה, ומאן פאתי מואב, שהיה בזה משבית את עצמו בפני בלק. אבל נראה באמת שהיה עושה פעולותיו בתס לבב, כפי מה שאסרו לו רבותיו הקוסמים, והיה מאמין שיש כח בעבודות להשיב האלהים מחדה למדה, ואמר ליכו פה הלילה, והשיבותי אתכם דבר כי היה מומך על האלוהות, ואמר כאשר ידבר ה׳ אלי כי עשה איזו עבודה לאלהי העברים כדי שיודיעהו באלוס אם רצונו שילך לקלל את עמו. = ד׳ היה נגיח אם לא? — לא היה נגיח, כי היה קוסם ועכ״וס, רק בפעם הזאת אם ה׳ דבריו בפיו לכבוד ישראל. = ה׳ איך היתה נבואתו, מבלי שירגיש בעצמו מעשה כסיס? — כשהיה כפרד מבלק להכין עצמו לקללם.

Digitized by Google

fatto agli Emorei; (3) E ch'i Moabiti temevano oltremodo di quel popolo, perch'era numeroso, e ch'i Moabiti erano in angoscia, per paura dei figli d'Israel; (4) Come pure ch'i Moabiti dissero agli anziani di Midjan: « Ora questa moltitudine divorerà tutt'i nostri contorni, come un bue divora l'erba della campagna »: e Balàk figlio di Ssipòr essendo in quel tempo re di Moàb [e temendo ch'i suoi sudditi, mostrando propensione pei Midjaniti, loro consanguinei, potessero sbalzare dal trono lui, ch'era straniero]; (5) Mandò messi a Bileàm figlio di Beòr, in Pethòr, città sull'Eufrate, sua patria [di Balàk], per chiamarlo, con dirgli: Ecco un popolo è uscito dall'Egitto, ed ora cuopre la vista di queste terre, ed è stan-

היה ה' נותן בו לב חדש והתעוררות לנרך את ישראל, וע"י ההתעוררות האלהית ההוא היה כוחו משליו לפי דרכו בחכמת הצבא, וגם סוא האמין כי מה' היתה זאת ושאלהי הענרים עושה זאת, ואמר בתם לבב הלא את אשר יצים ה' בפי אותו אשמור לדבר. = ו' האתון דברה אם לא? לא יבגר מהאל לעשות שתדבר, אבל לא היה אפשר שלא יתרד בלעם ושני נעריו תרדה גדולה עד מות ולא היה אפשר שיסיה בו כח להשיב לה דבר, על כן יתכן שלא דברה כדבור של בני אדם, כי ותדבר אין כתוב כאן, אבל השמיעה בפיה קול ילדה שהיה מובן ממנו מה עשיתי לך כי הכיתני, והוא בכעסו השיב לעומתה ואמר כאדם הנועץ לבהמתו כי התעללת בי וכו', והיא חזרה ונעקה כאילו תאמר הלא אבכי אתכך וכו', אז נכמרו רחמיו עליה ואמר לא, כלומר אין דרך הבהמה הזאת להתעלל בי, והנה אמת כי ה' פתח את פי האתון, כי נערה נאופן משונה מעט ממנהגה, אך לא היה הכם כל כך עד שיבהל בלעם. והנה ה' שפתי תבתח אין עניבו דבור חוץ מן הענב; גם קרוב הדבר שבלעם היה מתפאר בהבנת קולות העופות והחיות, ע"כ כשמע קולה פתר דבריה והשיב עליהם, על כן לא נבהלו נעריו, כי זה היה דרכו, אלא שהפעם הזאת היה שם כם אחתי, אבל היה כם נכתר ולא הרגישו בו ולא חרדו לא הם ולא בלעם. ועוד אם דברה, איך לא הצטדקה ולא אמרה לו שים שם דבר החפחידה מלכת? = ו' ומה ראה הקב"ה להפוך הקללה הלברכה? — ולמה לא הניח לבלעם שיקלל והוא ינרך? — מפני שלא סותר ליסראל להתגרות במואב, ואם היה בלעם מקלל, היו בלעם ובלק מתפארים שהועילה קללתו להניל את המלך ואת העם אשר שכרוהו, כי לא ידעו כי ה' נוה אל תגר את מואב, ויאמרו כי הקללה הביאה בהם מרך לבב ואתתה גבורתם, ואולי ג"כ היו המואבים יונאים לקראתם בעם כבד וביד חזקה כמו שעשה אדום (למעלה כ' כ'), והיו ישראל מתרחקים מפניהם מפני מנות ה' כמו שעשו לאדום

(ו) וְעַתָּה לְכָה־נָּא אָרָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה
כִּי־עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוּלַי אוּכַל נַכֶּה־בּוֹ
וַאֲגָרְשֶׁנּוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־
תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר: (ז) וַיֵּלְכוּ
זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וְקֶסָמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ
אֶל־בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק: (ח) וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלַּיְלָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם
דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־

NUMERI XXII

ziato vicino a me. (6) Or dunque vieni deh! maledicimi questo popolo, perocchè è potente più di me; ond'io possa percuoterne (qualche numero), ed allontanarlo dal paese; poichè so che chi benedici è benedetto, e chi maledici è maledetto. (7) Gli anziani di Moàb e gli anziani di Midjàn andarono, portando seco (la mercede della) divinazione, e giunti appo Bileàm, gli esposero le parole dl Balàk. (8) Ed egli disse loro: State qui questa notte, indi vi darò risposta, secondo ch'il Signore mi parlerà. — E i principi di Moàb restarono presso

והיה גם שמיש מתפלל. (ו) אולי אוכל נכה בו: לוכל ונכה בו לגי ועמי. בו, ולא לותו, לגא מכה מועטת, נכדי שיתרחק מעלי. (ח) כאשר ידבר ה' אלי: לא שהיה נלעס עובד את ה', אבל יודע היה כי אלהי ישראל כך היה שמו, וכשהיה רולה לקלל שום לומס היה עובד את אלהיה ומתפלל אליו שיסור מעליה, וקרוב לזס מלאנו שהיה מנהג הרומיים כשהיו נריס על עיר היו משגיעים את אלהיה שיסורו משס, וכשהיו לוכדים העיר היו מביאים אלילים אל רומי והיו מקיימים להם היכלות; עיין Macrobius בספרו Saturnaliorum ספר ג' פרק ט'. ועכשו שהיו מנקשים מחמת שיקלל את ישראל היה מנקש רשות מה' אלהי ישראל, ואח"כ (פסוק י"ח) אמר לא

מוֹאָב עִם־בִּלְעָם׃ (ט) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם
וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ׃ (י) וַיֹּאמֶר
בִּלְעָם אֶל־הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן־צִפֹּר מֶלֶךְ מוֹאָב
שָׁלַח אֵלָי׃ (יא) הִנֵּה הָעָם הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם
וַיְכַס אֶת־עֵין הָאָרֶץ עַתָּה לְכָה קָּבָה־לִּי אֹתוֹ
אוּלַי אוּכַל לְהִלָּחֶם בּוֹ וְגֵרַשְׁתִּיו׃ (יב) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר
אֶת־הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא׃ שני (חמישי במחובר)
(יג) וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בָלָק
לְכוּ אֶל־אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן יְהוָה לְתִתִּי לַהֲלֹךְ׃

NUMERI XXII

Bileàm. (9) E Dio venne (in sogno) a Bileàm, e (gli) disse: Chi sono cotesti uomini che sono presso di te? (10) E Bileàm disse a Dio: Balàk figlio di Ssipòr re di Moàb me gli ha mandati (per dirmi): (11) Ecco (è qui vicino) il popolo ch'è uscito dall'Egitto, e cuopre la vista di queste terre. Or dunque vieni, e mel maledici; ond'io possa combatterlo ed allontanarlo. (12) E Iddio disse a Bileàm: Non andare con essi, non maledire quel popolo, perocchè è benedetto. (13) E Bileàm, alzatosi alla dimane, disse ai prncipi di Balàk: Andate al vostro paese, poichè il Signore ha ricusato di lasciarmi venire con voi.

אוכל לעבור את פי ה' אלהי, עשה עמו כאילו ה' הוא אלהיו, והיה חקוה שעל ידי כן יתפייס לו אלהי ישראל ויתן לו רשות לקללם — ואולי אין נורך לכל זה, אלא התורה הכניסה שם ה' בדברי בלעם, על דרך שהכניסתו בדברי לבן (בא ברוך ה').

Digitized by Google

עִמָּכֶם׃ (יד) וַיָּקוּמוּ שָׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק
וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הַלֵּךְ עִמָּנוּ׃ (טו) וַיֹּסֶף עוֹד
בָּלָק שְׁלֹחַ שָׂרִים רַבִּים וְנִכְבָּדִים מֵאֵלֶּה׃
(טז) וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק
בֶּן־צִפּוֹר אַל־נָא תִמָּנַע מֵהַלֵּךְ אֵלָי׃ (יז) כִּי־כַבֵּד
אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה
וּלְכָה־נָּא קָבָה לִּי אֶת הָעָם הַזֶּה׃ (יח) וַיַּעַן
בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי בָלָק אִם־יִתֶּן־לִי
בָלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃

NUMERI XXII

(14) E tosto i principi di Moàb recaronsi a Balàk, e (gli) dissero: Bileàm ricusò di venire con noi. (15) E Balàk tornò a mandare nuovamente dei principi numerosi, e ragguardevoli più dei primi. (16) E giunti appo Bileàm, gli dissero: Dice così Balàk figlio di Ssippòr: Deh! non ti rifiutare di venire da me. (17) Poichè io t'onorerò grandemente, e farò qualunque cosa mi dirai; ma vieni deh! maledicimi questo popolo. (18) E Bileàm, rispondendo ai servi di Balàk, disse: Se Balàk mi desse piena la sua casa d'argento e d'oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, mio Iddio, per fare

(*) קמץ בז"ק.

(יט) וְעַתָּה שְׁבוּ נָא בָזֶה גַּם־אַתֶּם הַלַּיְלָה
וְאֵדְעָה מַה־יֹּסִף יְהוָה דַּבֵּר עִמִּי׃ (כ) וַיָּבֹא
אֱלֹהִים׃ אֶל־בִּלְעָם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־
לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ
אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה׃
שלישי (כא) וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־
אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃ (כב) וַיִּחַר־אַף
אֱלֹהִים כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְהוָה
בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי

NUMERI XXII

alcuna cosa, piccola o grande. (19) Or dunque restate di grazia qui anche voi questa notte, ond'io sappia quello che nuovamente mi dirà il Signore. (20) E Dio venne a Bileàm di notte, e gli disse: Se codesti uomini sono venuti per chiamarti [cioè a consiglio, o per qualsiasi altro scopo, tranne quello che tu maledica quel popolo, locchè già sai non essere da me acconsentito], va pure con essi; farai però quello soltanto ch'io ti dirò. (21) E Bileàm, alzatosi la dimane, sellò la sua asina, e andò coi principi di Moàb. (22) E l'ira di Dio s'accese (contro Bileàm), perchè andava, ed un angelo del Signore si

(יט) ואדעה מה יוסף ה׳ דבר עמי: ואם לא יתרנה שאלך לא אוכל ללכת, כי לא יועיל, ולא עשה איזו ענוהה ופשב לפתותו; וה׳ שהיה קפץ שילך וינרך ישראל אמר לו אם לקרות לך לענה או לדבר אחר לך, כי נהלמי אם לשתקללם נאו אליך לא היית מעכבם אחר שאמרתי לך כי נרוך הוא. (כב) ויחר אף אלהים כי הולך הוא: אחר שידע שאינם מבקשים ממנו דבר אחר, אלא לקללם, וה׳ עשה כדי לפרסם

נְעָרָיו עִמּוֹ׃ (כג) וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאָתוֹן
מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת־הָאָתוֹן
לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃ (כד) וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה
בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה׃
(כה) וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה וַתִּלָּחֵץ
אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת־רֶגֶל בִּלְעָם אֶל־הַקִּיר
וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃ (כו) וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ־יְהוָה עֲבוֹר
וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר* אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין
וּשְׂמֹאוֹל׃ (כז) וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה

NUMERI XXII

fermò sulla strada, per essergli d'ostacolo; mentre quegli cavalcava la sua asina, ed aveva seco due suoi giovani. (23) L'asina vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada nuda in mano; e l'asina piegò dalla via, e andò pei campi; e Bileàm battè l'asina, per farla ritornare sulla strada. (24) E l'angelo del Signore si pose in un calle tra le vigne, (dov'eravi) muro di qua e di là. (25) E l'asina, visto l'angelo del Signore, si strinse al muro, e strinse un piede di Bileàm al muro; ed egli tornò a batterla. (26) E l'angelo del Signore tornò a passare, e si fermò in luogo stretto, dove non c'era via da piegare a destra o a sinistra. (27) E l'asina vedendo

קנתו לישראל, לא לא בנכסים גדולים לבלתי יוכל ללכת. (כד) גדר מזה וגדר מזה:

(*) קמץ בז"ק.

וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיִּחַר־אַף בִּלְעָם וַיַּךְ
אֶת־הָאָתוֹן בַּמַּקֵּל׃ (כח) וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי
הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ כִּי
הִכִּיתָנִי* זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃ (כט) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ־חֶרֶב בְּיָדִי
כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃ (ל) וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל־
בִּלְעָם הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתֹנְךָ אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי
מֵעוֹדְךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי
לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא׃ (לא) וַיְגַל יְהוָה
אֶת־עֵינֵי בִלְעָם וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה נִצָּב

NUMERI XXII

l'angelo del Signore, si coricò sotto Bileàm; e Bileàm, acceso d'ira, battè l'asina col bastone. (28) Allora il Signore sciolse la bocca all'asina, ed ella disse a Bileàm: Che cosa ti feci, per cui mi battesti già tre volte? (29) E Bilcàm disse all'asina: (Lo feci) perchè ti prendi giuoco di me. Se avessi in mano una spada, t'avrei già uccisa. (30) E l'asina disse a Bileàm: Non sono io la tua asina, che cavalcasti dacchè esisti sino a quest'oggi? Ho io mai usato di trattarti così? — Ed egli disse: No. (31) Allora il Signore aperse gli occhi a Bileàm, e questi vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada nuda

מיכלן ויכלן היה ג״ר, והוא קיר, ולאחר הקיר כרס. (ל) התסכן הסכנתי: לשון וכל

(*) קרן בז״ק.

בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ
לְאַפָּיו׃ (לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה עַל־מָה
הִכִּיתָ אֶת־אֲתֹנְךָ זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים הִנֵּה אָנֹכִי
יָצָאתִי לְשָׂטָן כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנֶגְדִּי׃ (לג) וַתִּרְאַנִי
הָאָתוֹן וַתֵּט לְפָנַי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים אוּלַי
נָטְתָה מִפָּנַי כִּי עַתָּה גַּם־אֹתְכָה הָרַגְתִּי
וְאוֹתָהּ הֶחֱיִיתִי׃ (לד) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־מַלְאַךְ
יְהוָה חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נִצָּב

NUMERI XXII

in mano; e s'inchinò e si prostrò sulla propria faccia. (32) E l'angelo del Signore gli disse: Perchè battesti la tua asina già tre volte? Son io che sono uscito, per esserti d'ostacolo; imperocchè deve ben essere disastroso un viaggio fatto a mio dispetto. (33) E l'asina mi vide, e declinò davanti di me già tre volte. (Potevi pensare che) forse declinava per paura di me. Sì, quasi t'avrei ucciso, lasciando essa in vita. (34) E Bileàm disse all'angelo del Signore: Ho fallato [nel batterla],

דרכי הסכנתה (תהלים קל"ט ג') ענין נקילות והרגל. (לב) לנגדי: כמו לין חכמה ולין תבונה ולין עצה לנגד ה' (משלי כ"א ל'). ירט: נל' ערבי praecipitium, exitium. (לג) אולי נטתה מפני: אתה שאתה נקי נקבוים, כשראית אותה נוטה מן הדרך לא פעם אחת אבל שלש פעמים, היה לך לחשוב אולי נרטן האל נטתה, כי הוא שלח לה איזה מוכע שיעכב הליכתה; ועתה שהקשית ערפך ללכת ראוי היה שאהרוג אותך, והיא ראויה לחיות, אלף ממה שאחרת לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. אולי נטתה, מקרא קצר, היה לך לחשוב אולי נטתה. אונקלוס תרגם כאילו כתוב לולי נטתה מפני, רק בחומש כ"י על קלף שלי מתורגם מאים סעת מן קדמי.

לִקְרָאתִי בַּדֶּרֶךְ וְעַתָּה אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ אָשׁוּבָה
לִי׃ (לח) וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־בִּלְעָם לֵךְ עִם־
הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ
אֹתוֹ תְדַבֵּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־שָׂרֵי בָלָק׃
(לט) וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי־בָא בִלְעָם וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ
אֶל־עִיר־מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל אַרְנֹן אֲשֶׁר
בִּקְצֵה הַגְּבוּל׃ (מ) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לִקְרֹא־לָךְ לָמָּה
לֹא־הָלַכְתָּ אֵלָי הַאֻמְנָם לֹא אוּכַל כַּבֶּדְךָ׃
(מא) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הִנֵּה־בָאתִי אֵלֶיךָ
עַתָּה הֲיָכֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
יָשִׂים אֱלֹהִים בְּפִי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ רביעי (ששי במחובר)

NUMERI XXII

poich'io non sapeva che tu m'aspettavi sulla via. Or dunque, se ti dispiace, retrocederò. (35) E l'angelo del Signore disse a Bileàm: Va pure con questi uomini, purchè parli quello soltanto ch'io ti parlerò. — E Bileàm andò coi principi di Balàk. (36) E Balàk, inteso che veniva Bileàm, gli uscì incontro a Ir-Moàb, (città) confinante coll'Arnòn, situata (cioè) all'estremità del territorio (moabitico). (37) E Balàk disse a Bileàm: Non t'avea io mandato a chiamare? Perchè non venivi a me? Non sono fors'io capace d'onorarti? (38) E Bileàm disse a Balàk: Or eccomi venuto a te; e tuttavia sta forse in me di

(לט) וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֻצוֹת׃
(מ) וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן וַיִּשְׁלַח לְבִלְעָם
וְלַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ (מא) וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק
אֶת־בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל וַיַּרְא מִשָּׁם
קְצֵה הָעָם׃

כג

(א) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי בָזֶה
שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃ (ב) וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

NUMERI XXII-XXIII

pronunziare alcuna parola? Quello ch' Iddio mi porrà in bocca, quello (soltanto) pronunzierò. (39) E Bileàm andò con Balàk, e si recarono in Kirjàt-Hhussòt. (40) E Balàk scannò buoi e pecore, e ne regalò Bileàm, e i principi ch' erano con lui. (41) Alla dimane poi Balàk prese Bileàm, e lo fece salire in (un luogo elevato, detto) Bamòt-Bàal, da dove vide una parte del popolo.

XXIII

(1) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (2) E Balàk eseguì quanto disse Bileàm, e Balàk e Bileàm immolarono un

(מ) וישלח: ענין מתנה, כמו ויתנה שלוחים (מ"ח ט' ט"ז).

בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃
(ג) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתְיַצֵּב עַל־עֹלָתֶךָ
וְאֵלְכָה אוּלַי יִקְרֶה יְהוָה לִקְרָאתִי וּדְבַר
מַה־יַּרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי׃ (ד) וַיִּקָּר
אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת
הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃
(ה) וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב
אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃ (ו) וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה
נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב׃ (ז) וַיִּשָּׂא
מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר מִן־אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ־מוֹאָב

NUMERI XXIII

toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (3) Indi Bileàm disse a Balàk: Aspetta presso al tuo olocausto, ed io andrò [mi ritirerò], attendendo ch'il Signore mi si manifesti, e quella qualunque cosa che mi farà vedere ti annunzierò. — E andò alla cima (del monte). (4) E Dio si manifestò a Bileàm, il quale gli disse: (Ti) ho presentati i sette altari, ed ho immolato un toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (5) Ed il Signore pose la parola in bocca a Bileàm, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (6) Tornò appo lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con tutt'i principi di Moàb. (7) E proferì la sua poesia, e disse: Da Aràm

(ג) אולי יקרה וגו׳: היה עושה פעלות ומתוכן היה יגלה לו מענה. שפי: כמו שלמי עיניך על שפיים (ירמיה ג׳ ב׳) (רש״בע). (ו) ולכה ועמה: שלח בהם זעם האל.

מֵהַרְרֵי־קֶדֶם לְבָהּ אָרָה־לִּי יַעֲקֹב וּלְבָה זַעֲמָה
יִשְׂרָאֵל׃ (ח) מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם
לֹא זָעַם יְהוָה׃ (ט) כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ
וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ הֵן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם
לֹא יִתְחַשָּׁב׃ (י) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר
אֶת־רֻבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים
וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃ (יא) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
בִּלְעָם מֶה עָשִׂיתָ לִי לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ׃ (יב) וַיַּעַן וַיֹּאמַר הֲלֹא אֵת
אֲשֶׁר יָשִׂים יְהוָה בְּפִי אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃
המישי (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לֶךְ־נָא אִתִּי אֶל־
מָקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אֶפֶס קָצֵהוּ
תִּרְאֶה וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקָבְנוֹ־לִי מִשָּׁם׃

(ח) הפעלות שהיה עושה היו מוציאות אותו משעמדו הטבעי והיה נאקסטאזים של נבואה, או תאור של מגביעזמום חיובי, ואז לא היה דברו תלוי ברצונו, מה שאין כן בזולת השעה ההיא, היה יכול לקלל כרצונו, אבל בלק לא הניחו כדי שיקלל בעמדו הטבעי, אלא בעמד לחעלה מן הטבע. (ט) לבדד ישכון: שאינו נחשב בכלל הגוים, כי אין לו אדמה. איזה דבר טוב יש באמרו כי אין ליעקב אדמה? א"כ אני אומר כי לבדד ישכון הכוונה בנדל מן הגוים, ועי"כ לא נוטה מן הדרך הטוב והישר, ולפיכך ה' אלהיו עמו להגליה. ועל הדרך הזה אני מפרש ובגוים לא יתחשב, כלומר לא שם עצמו בכלל הגוים, וכמו שמשמעת המלה שהיא התפעל, וקרוב לזה פירש רל"בג

[dalla Mesopotamia] faceami (qui) accompagnare Balàk re di Moàb, dai monti dell'oriente (con dire): Vieni maledicimi Giacobbe; vieni, imponi la celeste ira ad Israel. (8) Come maledirei, cui Dio non maledice? E come imporrei l'ira celeste, a chi il Signore non ha in ira? (9) Sì, dalla cima delle rupi il veggo, e dai colli il miro: veggo un popolo che separato soggiorna, e tra le nazioni non è annoverato. (10) Chi potrebbe numerare la polvere di Giacobbe [cioè Giacobbe, ch'è innumerabile come la polvere], o contare la quarta parte d'Israel? Possa io morire la morte dei giusti, e sia il mio avvenire eguale al suo! (11) E Balàk disse a Bileàm: Che mai mi facesti? Io t'ho preso [t'ho fatto venire], perchè maledicessi i miei nemici, e tu in cambio li benedicesti. (12) E quegli rispondendo disse: Ciò ch'il Signore mi pone in bocca, quello debb'io fedelmente pronunziare. (13) E Balàk gli disse: Vieni deh! meco in un altro luogo, d'onde lo vedrai, però ne vedrai una parte, e nol vedrai tutto; e di là mel maledirai.

(בבס"ס). ומה שכתוב (דברים ל"ב י"ב) הוא כמך לפירוש זה. (י) ומספר: בא הפס במקום המקור, כמו ליטע את מטעיך (חבקוק ג' י"ג), כמהפכת אלהים את סדום, והמקור בא במקום הפועל המוגבל הראוי, והזמן והגוף והמספר מובנים מן הפועל שלפניו, כמו ונוח מאויביהם והרוג בשונאיהם, הרגו היהודים ואבד, ילדה ועזוב, ונתון אותו על כל ארץ מצרים, ויתקעו בשופרות ונכון הכדים אשר בידם, ראה הענרתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות, כי נמתם וכפוה, והנה ומספר את = וכפלר את = וָסָפַר סָפוֹר את. ואולי ומספר הם שתי מלות ומי מפר (הכ"ל). את רבע ישראל: דגל אחד, ואולי בלעם כשראה קנה העם לא ראה אלא דגל אחד, ובלק אמר לו שהוא כל ישראל, ולפיכך רה"ק הכריחתו להזכיר רבע ישראל, כי לא היה רואה רק רובע אחד. מות ישרים: אנקלוס תרגם דקשיטוהי, ואחריו רש"י ישרים שבפס, ולא כן הוא פשט הכתוב, אך כל ישראל קרואים כאן ישרים (בייחס לשאר אומות). מות ישרים: אולי קרא לישראל ישרים ע"ש שיעקב נקרא ישורון (הכ"ל) (בליל ד' ניסן תר"כה). (יג) אפס קצהו תראה וכלו וכו': גם בפעם הראשונה כתוב וירא אפס קנה העם. אומר אני כי למעלה כי כשהעלהו במות בעל אמר לו שאפס הוא רואה את כלם. וכאן לו, כי היה ירא שאם יראה רְבוּיים לא יקללם, והכתוב העיד שלא ראה אלא קנה העם, ועכשו אמר לו אפס קנהו תראה ולא כלו כמו שהיה בפעם ראשונה (לפי דברי בלק אל בלעם) ועכשו הראהו אלק

(יד) וַיִּקָּחֵהוּ שְׂדֵה צֹפִים אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה
וַיִּבֶן שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ:
(טו) וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הִתְיַצֵּב כֹּה עַל־עֹלָתֶךָ
וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה: (טז) וַיִּקַּר יְהוָה אֶל־בִּלְעָם
וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה
תְדַבֵּר: (יז) וַיָּבֹא אֵלָיו וְהִנֵּו נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ
וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מַה־דִּבֶּר
יְהוָה: (יח) וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר קוּם בָּלָק וְשָׁמָע
הַאֲזִינָה עָדַי בְּנוֹ צִפֹּר: (יט) לֹא אִישׁ אֵל וִיכַזֵּב
וּבֶן־אָדָם וְיִתְנֶחָם הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה
וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה: (כ) הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי
וּבֵרֵךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה: (כא) לֹא־הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב
וְלֹא־רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: (כב) אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם

פיות הרבה מן הקנה שרואה בפעם האחרת. (טו) אקרה כה: אזמן עצמי לקראתו.
(טז) בר"שי כאדם הפוקם בהמה, בר"שי כ"י שלי היה כתוב בס"מך ואח"ך הגיהו בק"וף,
וכן נכון, והכוונה סותם פיה בחתם ורסן (חלי פקק). (יח) האזינה עדי: הט אזנך
עד לי, וכן ועדיכם אתנונן, אזין עד תבונותיכם, התבוננת עד רחבי ארץ, וכן דעת

(*) קמץ בז"ק.

(14) E lo condusse seco nel (così detto) Campo delle vedette, in cima del Pisgà; e costrusse sette altari, ed immolò un toro ed un montone sopra ciascun altare. (15) E (Bileàm) disse a Balàk: Aspetta qui presso al tuo olocausto, ed iò mi presenterò (al Signore) costà. (16) Ed il Signore si manifestò a Bileàm, e gli pose la parola in bocca, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (17) Andò a lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con seco i principi di Moàb; e Balàk gli disse: Che cosa ha pronunziato il Signore? (18) E quegli proferì la sua poesia, e disse: Sorgi, Balàk, e ascolta; porgimi orecchio, figlio di Ssippòr. (19) Iddio non è un uomo, onde possa mentire; (non è) un figlio d'Adamo perchè possa pentirsi. Ha egli mai detto, e non eseguito; promesso, e non attenuto? (20) Ecco «Benedici!» ho ricevuto [mi fu comandato]. Egli ha data la benedizione, nè io posso ritirarla. (21) Egli non tollera di veder fatta ingiustizia a Giacobbe, di veder molestia recata ad Israel. Il Signore, Iddio suo, è con lui, e riceve tra esso acclamazioni da re. (22) Il Dio che li trasse dall'Egitto, è per essi qual fortissimo Reèm [unicorno?

ר' יוכה. (כא) לא הביט און ביעקב: אין הקב"ה יושב ורואה שאחריו יעשו חמס לישראל, אבל ה' אלהיו הוא תמיד עמו להגילו מכל רע, והוא מקבל נקרב ישראל תרועת מלך, שהם מודים ומשבחים לו כשהוא מגילם מן הצרה, כמו שמריעים בחצוצרות ובקול שופר לכבוד המלך כשהוא חוזר בשלום לאחרי הכותו את האויב. (כב) כתועפות ראם לו: תועפות משרש יעף, ועניכו חזק ותוקף, שייעף אדם להתגבר עליו, וכן תועפות הרים. ומלת לו חוזרת לישראל, ה' הוא לישראל כחזק הראם, וקרוב לזה פירש רא"ע למטה כ"ד ח'. ודע כי הסופרים שבשו לשון הפסוק המובא שם בראש הדבור, וכתבו אל מוציאם, במקום אל מוציאו, ועשו כן מפני שהוא אומר בלותו דבור: ואל יטעון טוען בעבור מ"ם אל מוציאם, ומשבו כי אולי כך היה כתוב בספרו של רא"ע אל מוציאם שם (כ"ד ח') כמו כאן, ואין הדבר כן, אלא כוונת הראב"ע כך היא: ואל יטעון טוען, אם פירושך מתישב כאן (כ"ד ח'), איכנו מתישב למעלה (כ"ג כ"ב), כי שם כתוב מוציאם בלי רבים; כי אמנם כן משפט הלשון, כשמדבר על העם מדבר בלשון רבים ובלי יחיד אפילו בבכוק אחד, כמו והם תכו (לי רבים) לרגלך ישא (לי יחיד) מדברותיך, עד אנה יבאצוני (ל"ר) העם הזה (ל"י). ודע כי בראב"ע כ"י על קלף שבידי משבת קס"ח כתוב בראש הדבור (למטה כ"ד ח')

כִּתּוּעַפֹת רְאֵם לוֹ׃ (כג) כִּי לֹא־נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב
וְלֹא־קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב
וּלְיִשְׂרָאֵל מַה־פָּעַל אֵל׃ (כד) הֵן־עָם* כְּלָבִיא
יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכַל טֶרֶף
וְדַם־חֲלָלִים יִשְׁתֶּה׃ (כה) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
גַּם־קֹב לֹא תִקְּבֶנּוּ גַּם־בָּרֵךְ לֹא תְבָרְכֶנּוּ׃
(כו) וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי
אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה אֹתוֹ
אֶעֱשֶׂה׃ ששי (שביעי במחובר) (כז) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
בִּלְעָם לְכָה־נָּא אֶקָּחֲךָ אֶל־מָקוֹם אַחֵר אוּלַי
יִישַׁר בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים וְקַבְּתוֹ לִי מִשָּׁם׃ (כח)
וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם רֹאשׁ הַפְּעוֹר הַנִּשְׁקָף
עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן׃ (כט) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק
בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה
שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִם׃ (ל) וַיַּעַשׂ בָּלָק
כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃

(*) קמץ נפשטא.

bufalo?]. (23) Non vale augurio intorno a Giacobbe, non giova divinazione intorno ad Israel [cioè: nessuno può prevederne l'avvenire]. Sì, Giacobbe, chiamato altresì Israel, deve ancora chiamarsi Ma-paàl-El [Oh! quali cose ha preparato Iddio! Vale a dire: Gli conviene ancora un terzo nome, il cui significato sia: Destinato da Dio a grandi cose]. (24) Veggo un popolo, il quale si erge a guisa di lionessa; si alza, che sembra un leone; nè si corica, senz'aver divorata qualche preda, e bevuto il sangue degli uccisi. (25) Allora Balàk disse a Bileàm: Non maledirlo, ma almeno non benedirlo. (26) E Bileàm, rispondendo a Balàk, disse: Non t'ho io già detto, che tutto ciò ch'il Signore pronunzierà, quello eseguirò? (27) E Balàk disse a Bileàm: Vieni deh! ch'io ti conduca in un altro luogo: forse piacerà a Dio, che tu mel maledica di là. (28) E Balàk condusse Bileàm alla cima di Peòr, che guarda verso il deserto. (29) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (30) E Balàk eseguì quanto disse Bileàm, ed immolò un toro, ed un montone sopra ciascun altare.

אל מוליאו. (כג) כי לא נחש ביעקב: אין כחם וקסם מועיל לדעת מה שעתיד לבוא על ישראל, כי ה' נחר עליהם עכיכים למעלה מן הטבע, ולמעלה מידיעת המכחשים והקוסמים, וכמו שמפרש והולך כעת יאמר וגו'. כעת, לשון חזוק, וכן פירשתי כעת הראשון (ישעיה ח' כ"ג). יאמר ליעקב ולישראל: אין טעם להזכיר שני השמות זה אחר זה כמאמר אחד, אבל לכך הזכיר שניהם, משני שהוא רוצה להוסיף עליהם עוד שם שלישי, כלומר הטעם הזה שהוא נקרא יעקב וישראל, ראוי לקרוא לו ג"כ מה פעל אל. והנה ידוע כי שמות הרבה יש בלה"ק שאין צורתם צורת שם, אלא צורת מאמר שלם, כגון עמנו אל, שאר ישוב, עמי אתה. וכן כתנאל, כתניה, יהוכתן, תכנאל, תכניה, יוחכן, אין עכיכם כָּתוּן, חָכוּן מהאל, אלא פירושם: ה' כתן, האל חכן וכו', וכן חזקיה אין עכיכו (כדעת נעזעכיום) חוזק האל, אלא האל הוא חוזק ותוקף שלי, ורבים כאלה. גם ידוע כי שרש פעל כאמר גם על המחשבה והעצה והגזרה וההכנה לעשות דבר מה, כגון חכון לשבתך פעלת ה', הוי חושבי און ופועלי רע על משכבותם, אף בלב עולות תפעלון. והנה מה פעל אל פירושו מה גָּדְלוּ הדברים שגזר והכין האל! ובאמרו שראוי לקרוא שם זה לישראל, משמע שהעם הזה מעותד ומזומן לעכיכים גדולים ונכבדים. (כד) אקחך: כמו קחם נא אלי.

כד

(א) וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרֵךְ
אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הָלַךְ כְּפַעַם־בְּפַעַם לִקְרַאת
נְחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו: (ב) וַיִּשָּׂא
בִלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן
לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: (ג) וַיִּשָּׂא
מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְעוֹר וּנְאֻם
הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן: (ד) נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל
אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם: (ה) מַה־
טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: (ו)
כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כְּגַנָּת עַלֵּי נָהָר כַּאֲהָלִים נָטַע
יְהוָה כַּאֲרָזִים עַלֵּי־מָיִם: (ז) יִזַּל־מַיִם מִדָּלְיָו
וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ וְתִנָּשֵׂא

(א) ולא הלך וגו': לא עשה הפעולות שהיה רגיל לעשות אשר לא נזכרו בכתוב רק כרמזו בחלות אקרה כה. והנה עתה רצה לקלל מבלעדי רצון ה', ושת אל המדבר פניו לקלל מדעתו ולתת בהם עין הרע, על כן אין כתוב כאן ויקר אלהים, כי לא קדמו לו פעולות שילדק בהם לפי דעתו המנת אליו ה', ע"כ כתוב ותהי עליו רוח

(*) נרשם עמוד סימן בי"ה שח"ו.

XXIV

(1) E Bileàm, visto che piaceva al Signore di benedire Israel, non andò, come le altre volte, incontro agli augurj, ma rivolse la sua faccia al deserto. (2) Bileàm alzò gli occhi, e vide Israel, diviso nelle sue tribù, e fu sopra di lui lo spirito di Dio. (3) E proferì la sua poesia, e disse: Parole di Bileàm figlio di Beòr, e parole dell'uomo dall'occhio aperto. (4) Parole di colui che ode i detti di Dio, che vede visione divina, prosteso (nel sonno profetico) ma chiaroveggente. (5) Come son belle le tue tende, Giacobbe; le tue abitazioni, Israel! (6) Son distese (in lunghe file), che sembran torrenti; anzi giardini, vicini al fiume; anzi aloè, piantati dal Signore; cedri, vicini all'acqua. (7) Gronda l'acqua dai suoi rami [d'Israel, qui paragonato ad una pianta], ed ha il seme presso grandi acque. Sarà alto [potente] più d'Agàg il suo re, altis-

אלהים, כי על אפו ועל חמתו בא בפיו דבר ה' אשר לא הכין עצמו אליו, וא"ת: א"כ למה הכין המזבחות? עשה זה להתעות את בלק שיחשוב כשראה שהוא מקלל, כי מה' היא, ואם היה מקלל בלא קרבנות, היה בלק מכין שאין מחש בקללתו. **וישת אל המדבר פניו:** מבלי שילך לקראת בחשים (אולי יקרה ה' לקראתו) הסב פניו לישראל שהיו במדבר הוא הישימון שהיה רואה הפעור בשקף על פניו; ואע"פי שבאמת לא הלך לקראת בחשים, הנה לבלק אחר שהלך כי אחר לו בבה לי כמו שאחר לו בשאר פעמים. (ד) **מחזה שדי יחזה:** שרואה העתידות בחזיונות וחלומות היורדים מאל שדי מחלום, וכן דעת אנקלוס, (ו) **כנחלים נטו:** האהלים נטויים ונטוחים זה אצל זה בקו ישר ומספר עצום שיהיו לעיני הרואה אותם מלמעלה ומרחוק כנחלי מים. והוסיף ואמר שיש בהם שורות כשורות של עצים יפים כגנות, והוסיף והמשילם לאהלים שהם אילנות גדולים ונעלי כל הרבה, גם ריחם טוב, והוסיף ואמר כארזים שהם אילנות גדולים וחזקים יותר, ואילנות כטע ה' כמו ארזי לבנון אשר נטע, שהם עתיקים וקדמונים כל כך כאילו הם משמת ימי בראשית, או יהיה ארזי לבנון אשר נטע כמל אילנות ישבעו עצי ה', ויהיה טעמו כטעם הרמי אל. (ז) **יזל מים מדליו:** ישראל שהמשיל אהליו לארזים, הוא מדמהו עתה לארז, ואומר שהוא כאל מים מעבפיו ל' דליותו (רא"בע). **ותנשא מלכותו:** פירש רש"י של יעקב, חס כדי שלא יובן שתנשא

מַלְכְּתוֹ׃ (ח) אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעַפֹת
רְאֵם לוֹ יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֶם
וְחִצָּיו יִמְחָץ׃ (ט) כָּרַע שָׁכַב כַּאֲרִי וּכְלָבִיא
מִי יְקִימֶנּוּ מְבָרֲכֶיךָ בָרוּךְ וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃
(י) וַיִּחַר־אַף בָּלָק אֶל־בִּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו
וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם לְקַב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃ (יא) וְעַתָּה
בְּרַח־לְךָ אֶל־מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ
וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָה מִכָּבוֹד׃ (יב) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
אֶל־בָּלָק הֲלֹא גַּם אֶל־מַלְאָכֶיךָ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ
אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃ (יג) אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק מְלֹא
בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה
לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלִּבִּי אֲשֶׁר־יְדַבֵּר
יְהוָה אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ שביעי (יד) וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ
לְעַמִּי לְכָה אִיעָצְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה
לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃ (טו) וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ

מלכותו של שאול (שהכה את עמלק) כי אחר מלחמת עמלק לא היה עוד ה׳ אתו ולא התכנאה עוד מלכותו, אבל הכוונה מלכותו של ישראל (תלמידי דוד חזק). (ח) וחציו

simo il suo impero. (8) Il Dio ch'il trasse dall'Egitto, è per lui qual fortissimo Reèm. Esso quindi mangerà le genti a lui nemiche, rosicheranne le ossa, e le proprie freccie ne insanguinerà. (9) Egli si piega, si corica, a guisa di leone, o di leonessa, e chi lo farebbe alzare? — Chi ti benedice sia benedetto; e chi ti maledice, maledetto! (10) E Balàk s'accese d'ira verso Bileàm, e si battè le palme; indi Balàk disse a Bileàm: Io t'ho chiamato a maledire i miei nemici, e tu gli hai già per tre volte benedetti. (11) Or dunque fùggitene al tuo paese. Io pensava d'onorarti, ma ecco ch'il Signore non ti vuole onorato. (12) E Bileàm disse a Balàk: Non mi son io espresso anche coi messi che mi mandasti con dire: (13) Se Balàk mi desse piena la sua casa d'argento e d'oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, per fare nè bene, nè male di mio senno; quello che parlerà il Signore, quello solo parlerò? — (14) Or dunque io me ne vado al mio popolo; vieni ch'io ti comunichi ciò che questo popolo farà al tuo in tempi lontani. (15) E proferì la sua poesia, e disse: Parole di Bileàm figlio di Beòr, e parole dell'uomo dall'oc-

ימהץ: כמו ליענן תמחץ רגלך בדם, עיין רש"י. והכה אחר שאחר ועצמותיהם יערס היה בלבו לומר ודמם ישתה, כמו למעלה לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה, אלא שסם מדבר בארבה, וכאן מדבר בישראל, ולא רצה לייחס להם שתיית הדם שהוא דבר כתעב וכפרע לישראל, על כן יָחֹם שתיית הדם אל החנים (על דרך אשכיר חני מדם), ואמר וחניו יחתן, יצבע חניו בדמם, ובאחת כותה אחי מפירוש רש"י, כי לדעתו יאכל גוים צריו אחר לאל, ולדעתי הוא אחר לישראל. יגרם: הוא כשיכה ואינה, כמו ושתית אותה (את הכוס) ואנית ואת אַרְשֵׁיהָ הִגְרִיתִי (יחזקאל כ"ג ל"ד). (יא) מנעך ח' מכבוד: הזכיר שם מ ד' לא שהיה בלק עובדו, אלא לפי שהזכירו בלעם בכל דבריו ולהיותו אלהי ישראל, (יד) לכה איעצך: היועץ מודיע דבר בעלם, וכן כאן הוא אומר להודיעו מה שהיה בעלם מחכו, והוגמתו מה יענת ללא חכמה (איוב כ"ו ג'), וכן מצאתי אח"כ לר' יוסף קרא (הביאו ר' ואלף היידנהיים בהבנת המקרא) ולהחכם ר' ואלף מאיר כ"י במעמר, והכה רצה ה' שיגיד בלעם לבלק את אשר יעשה ישראל לאחר באחרית הימים, כלומר בימים רחוקים (בימי דוד), כדי שידע שאין רצון ה' שיתגרו בו מלחמה אלא אחר כמה דורות, שלא יאחר בלק: עם כל מה שהכך ה' הקללה

וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְּעוֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם
הָעָיִן׃ (טז) נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת
עֶלְיוֹן מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃
(יז) אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ
כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמָחַץ
פַּאֲתֵי מוֹאָב וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃ (יח) וְהָיָה
אֱדוֹם יְרֻשָּׁה וְהָיָה יְרֻשָּׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו וְיִשְׂרָאֵל
עֹשֶׂה חָיִל׃ (יט) וְיֵרֶד מִיַּעֲקֹב וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד
מֵעִיר׃ (כ) וַיַּרְא אֶת־עֲמָלֵק וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר
רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד׃
(כא) וַיַּרְא אֶת־הַקֵּינִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן
מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ׃ (כב) כִּי אִם־יִהְיֶה

לברכה, הנה ישראל לא יכלו לי. (טז) יודע דעת עליון: מתשבת ה׳ וגזירותיו. (יז) ומחץ: כמו למען תמחץ רגלך בדם, וחליו יומץ. פאתי: שמי פאות, כלומר מן הקנה אל הקנה. וקרקר כל בני שת: בירמיה וקדקד, והיה אפשר לומר שבכל טעות סוכרים בירמיה במלת וקדקד, אבל כך דרך ירמיה לשנות לשונות זולתו, וגם׳ הכותים כתוב כאן וקדקד, ואם לא היו ידועים למזיקים ושולחי יד, היתה הנפתא הזאת ישרה בעיני. ונוסח וקרקר בירשיהו ענין הריסה מן מקרקר קיר (ישעיה כ״ג ה׳), ואין הכירוש הזה ישר בעיני בנכוק ההוא (עיין שם בירושי). ואולי הוא מן קרקרותיהן (עיין ערוך) שהם השולים, מלשון קרקע, וכן כאן הכוונה יפיל לארץ. בני שת:

(*) מלרע.

chio aperto. (16) Parole di colui che ode i detti di Dio, e conosce la mente dell'Altissimo; che vede visione divina, prosteso, ma chiaroveggente. (17) Il veggo, e non è di questi tempi; il miro, e non è prossimo; spunta un astro da Giacobbe, e sorge uno scettro [un imperante, cioè il re Davide] da Israel; ed insanguina i fianchi di Moàb, ed abbatte tutte le genti romorose. (18) L'Idumea diverrà (paese di) conquista, diverrà (il monte) Seìr una conquista de' suoi nemici; ed Israel farà prodezze. (19) Diverrà potente uno di Giacobbe, e sperderà delle città (nemiche) ogni residuo. (20) Indi vide Amalèk, e proferì la sua poesia, e disse: Primaria tra le genti è Amalèk, ma il suo avvenire è (d'andare) in perdizione. (21) Poscia vide il Kenita, e proferì la sua poesia, e disse: Fortissimo egli è il luogo di tua dimora, ed è situato nella roccia il tuo nido [perchè i Keniti, discendenti dal suocero di Mosè, vissero nella Palestina in mezzo agl' Israeliti]. (22) Imperocchè se dovesse venire esterminato il Kenita.... [cioè dovrebbero esserlo anche gl' Israeliti. Anche questi però dovevano soccombere sotto gli Assiri e i Babilonesi]. — Sino a quando deve l'Assiro tenerti in cattività? [cioè gl' Israeliti non resteranno sempre nella schiavitù babilonese, ma ritor-

כמו השאת והשבר (איכה ג' מ"ז), ענין שאיה ושאון, כמו שהבין ירמיה (מ"ח מ"ה). (יח) ורדה אדום ירשה וכו': לי יְרֻשָּׁה אויביו קשה מאד, והרמ"בן בפירוש שני כתב: אדום ושעיר שהם אויביו של ישראל יהיו ירשה, וגם זה לא יתכן, כי אדום ושעיר איבם אלא אחד. ואולי שיעורו והיה ירשה שעיר יְרֻשַּׁת אויביו ע"ד המשכן משכן העדות, הארון ארון הברית. (יט) וירד: מבקלום היה קורא וְיָרַד, וקלת סיוע לזה מלת והאביד שהוא עבר מהופך. (כ) ראשית: כמו ראשית שאכים יִמְצָאוּ (עמוס ו' ו'), ראשיתם אשר יתנו לה' (במדבר י"ח י"ב). (כא) ע' ושמע יתרו. ושים: פעול משרש שים, כמו מוֹלִים משרש מול. (כב) כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשבך: הרי אלו שני מאמרים, והראשון מקרא קצר, וזה פירושו: אתה הקיני איתן מושבך, ואשריך שאתה יושב בקרב ישראל, שהרי אם יהיה לבער קין. אז גריך שגם ישראל יגלו מעל אדמתם, כי בלא זה אי אפשר שיגלה הקיני. ומיד התנבא על גלות ישראל, ואמר עד מה, עד מתי אשור תשבך? כלומר גלות ישראל באשור ובבל לא תמשך ימים רבים. והנה יהיה לבער הוא כמו ושבה והיתה לבער (ישעיה ו' י"ג), וקין הוא

לְבֶעֹר* קַיִן עַד־מָה אַשּׁוּר תִּשְׁבֶּךָּ׃ (כג) וַיִּשָּׂא
מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֹוי מִי יִחְיֶה מִשְּׂמוֹ אֵל׃ (כד) וְצִים
מִיַּד כִּתִּים וְעִנּוּ אַשּׁוּר וְעִנּוּ־עֵבֶר וְגַם־הוּא
עֲדֵי אֹבֵד׃ (כה) וַיָּקָם בִּלְעָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ
וְגַם־בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃ פ

כה

(א) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת
אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב׃ (ב) וַתִּקְרֶאן לָעָם לְזִבְחֵי
אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן׃
(ג) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בְּיִשְׂרָאֵל׃ (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח אֶת־
כָּל־רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהוָה נֶגֶד
הַשָּׁמֶשׁ וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל׃
(ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ
אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר׃ (ו) וְהִנֵּה אִישׁ

(*) מלעיל.

neranno in patria]. (23) E proferì la sua poesia, e disse: Ahi! chi potrà vivere (incolume), dopo che Dio l'avrà posto [l'Assiro, al mondo]? (24) E navi (verranno) dalla parte dei Kittei [Greci], ed opprimeranno l'Assiro, ed opprimeranno i Transeufratensi; ed anch'esso [l'impero d'Alessandro e de' suoi successori] alla perdizione. (25) E tosto Bileàm se n'andò, e ritornò al suo paese; ed anche Balàk andò per la sua via.

XXV

(1) Israel stette in Scittim, ed il popolo cominciò a fornicare colle figlie di Moàb. (2) Invitavano il popolo ai sacrifizi fatti ai loro dèi, ed il popolo mangiava, e si prostrava ai loro dèi. (3) Gl'Israeliti si congiunsero al Bàal Peòr [cioè presero parte al suo culto, che consacrava la prostituzione], e l'ira del Signore s'accese in Israel. (4) Ed il Signore disse a Mosè: Prendi tutt'i capi del popolo, e fa che vengano [dietro loro indagine] impiccati (i colpevoli), al Signore, in faccia al sole [alla pubblica vista]; onde retroceda da Israel l'acceso sdegno del Signore. (5) E Mosè disse ai giudici d'Israel: Uccidete ciascheduno quegli uomini della sua giurisdizione, che si sono congiunti al Bàal Peòr. (6) Ed ecco un Israelita s'avanza, e

כושלת המחמר, ומלת לנער רחוים לטפחת, ודעת בעלי הטעמים כפלאה חיוכי. (כג) אוי מי ידרה: מי יוכל לחיות בלי כזק אחר שישים האל את אשור בעולם, כי"ם אוי אשור שנע אפי. (כד) וצים וגו': רא"בע וקלעריקום מפרשים זה על אלכסנדר ובכון, יוסף בלאויום ואחריו גיז' מפרשים כתים Cipro ושאר האיים.

(א) וידל העם לזנות אל בנות מואב: נראה כי תחלה החלו לזנות בלבד, ואחר כמשך שהכשים קראו אותם לזבחיהם, ואז השתחוו לאלהיהן וכתחברו עמהן בעבודת בעל פעור. והנה בני ישראל החלו לזנות אל בנות מואב, ולא היה בזה שום כבל מבל המואבים, כי הם לא הפקירו את בנותם, רק ישראל זנו עם הבלתי בנועות, ואח"כ כשהחלו להשתחוות לאלהיהן, אז המדינים (בעצת בלעם שהיה אז בקרבם) התבכלו להפקיר את בנותם היותר בנועות והיותר תשוכות, כגון כזבי בת בשיל מדין, כדי להחטיא את ישראל ולהסיר מעליהם אהבת אלהיהם והשגחתו. (ג) ויחר אף ה'

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל־אֶחָיו אֶת־
הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל־עֲדַת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: מפטיר
(ז) וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ: (ח) וַיָּבֹא
אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת־
שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־
קֹבָתָהּ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(ט) וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים
אָלֶף: פ פ פ כא (י) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יא) פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: (יב) לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן
לוֹ אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם: (יג) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ
אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא
לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (יד) וְשֵׁם אִישׁ

(*) י׳ זעירא.
(*) ו׳ קטיעא.

presenta a' suoi fratelli una Midjanita, alla vista di Mosè, ed alla vista di tutta l'assemblea dei figli d'Israel, i quali piangevano all'ingresso del padiglione di congregazione. (7) Ma Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aron sacerdote, visto ciò, s'alzò di mezzo all'assemblea, e prese in mano una lancia. (8) Andò dietro a quell'Israelita, ed entrò nella tenda, e li trafisse amendue, l'uomo israelita, e la donna, nella tenda di lei. E tosto s'arrestò la mortalità, ch'era sopravvenuta nei figli d'Israel. (9) E i morti in quella mortalità furono ventiquattro mila. (10) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (11) Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aronne sacerdote, fece retrocedere la mia ira d'in su i figli d'Israel, mostrandosi zelante per me [vendicando l'oltraggio a me fatto] ond'io non esterminai i figli d'Israel nella mia indignazione. (12) Quindi annunziagli, ch'io gli do la mia promessa di pace [cioè di benivoglienza]. (13) Questa sarà per lui, e per la sua progenie dopo di lui, una promessa di sacerdozio perenne; in premio che mostrò zelo pel suo Dio, e con ciò propiziò pei figli d'Israel. (14) L'Israelita poi rimaso morto, che fu (cioè) ucciso colla Midjanita, si chiamava Zimri, figlio di Salù, (ed era)

בישראל: שלא נס המגפה (רש"י). (ז) ויקרב אל אחיו את המדינית: להתפאר בה ולהראות להם מי האשה אשר מנע לו, שהיא בת כשיא מדין, ואחר שהקריבה לפני אחיו חזר עמה לאחוריו אל הקבה להשתעשע עמה. והנה תִּקְבָּה היתה של האשה המדינית, וחם טעם ואת האשה אל קבתה (לדעתי וכנד הטעמים); וספר הכתוב זה להגיד שבחו של פינחס שלא כתירא מבוא בין המדינים להרוג בת כשיאם. והנה קודם שיתחילו השופטים לדון ולהרוג, בא זמרי ופינחס הרגו, ומיד כענרה המגפה, והשופטים לא הוצרכו עוד לעשות משפטם, כי לא נאחר קץ את כל ראשי העם אלא לטעון ישוב חרון אף ה' מישראל, וכבר שב על ידי פינחס. (ח) אל קבתה: לדעת בעלי הנקוד והטעמים קבתה מיכבה ענין קבה, אבל (כדעת אבקלום) ענין בַּקְבוּת, ולפי הפשט היה ראוי להטעים ובא אחר מיש־ישראל אל־הקֹבֶה ויקבר את־שניהם את־אִישׁ ישראל. (יג) ברית כהונת עולם: לפי הפשט הכוונה כדעת רא"בע ורל"בג

יִשְׂרָאֵל הַמֻּכָּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית
זִמְרִי בֶן־סָלוּא נְשִׂיא בֵית־אָב לַשִּׁמְעֹנִי׃
(טו) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי בַת־
צוּר רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הִוא׃ פ
(טז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (יז) צָרוֹר
אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהִכִּיתֶם אוֹתָם׃ (יח) כִּי־צֹרְרִים
הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם עַל־
דְּבַר פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר כָּזְבִּי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן
אֲחֹתָם הַמֻּכָּה בְּיוֹם־הַמַּגֵּפָה עַל־דְּבַר פְּעוֹר׃
(יט) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה * פ

NUMERI XXV

principe d'un casato dei Simeoniti. (15) E la Midjanita uccisa chiamavasi Cozbì figlia di Ssur, il quale era capo delle genti d'un casato tra i Midjaniti. (16) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Trattate ostilmente i Midjaniti, e batteteli. (18) Perocchè essi vi sono nemici: (lo furono) colle macchinazioni che usarono contro di voi nel fatto di Peòr, e (lo sono ancora) a motivo di Cozbì, figlia d'un principe di Midjan, loro sorella, che fu uccisa nel giorno della mortalità, per l'affare di Peòr.

שהכהנים הגדולים יהיו מזרעו, ועיין רל"ג. (יח) כי צוררים הם לכם: הנכון כפירוש הרמב"ן, היו צוררים לכם לשנאך בנכליהם אשר נכלו לכם להחטיאכם, והיו צוררים לכם לעתיד משנאתם אתכם על דבר כזבי שנהרגה.

(*) כיסקה נחמנע פסוק.

כו

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן־
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: (ב) שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־
עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: (ג)
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעַרְבֹת
מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: (ד) מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שני

NUMERI XXVI

XXVI

(1) Ora, dopo la mortalità, il Signore disse a Mosè e ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, quanto segue: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli d'Israel, dall'età di vent'anni in su, distinti per casati, tutti quelli ch'in Israel escono nell'esercito. (3) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote gliene parlarono nelle pianure di Moàb, vicino al Giordano di Gerico, con dire: (4) (È d'uopo numerarvi), dall'età di vent'anni in poi, com'il Signore comandò (altra volta) a Mosè ed ai figli

(ג) דברו את בני ישראל שהם צריכים להמנות, לאמר צריך למנות אתכם מבן כ׳

(ה) רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ
מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפַלּוּא מִשְׁפַּחַת הַפַּלֻּאִי:
(ו) לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת
הַכַּרְמִי: (ז) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הָרְאוּבֵנִי וַיִּהְיוּ
פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁבַע
מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: (ח) וּבְנֵי פַלּוּא אֱלִיאָב:
(ט) וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וַאֲבִירָם
הוּא־דָתָן וַאֲבִירָם קְרוּאֵי* הָעֵדָה אֲשֶׁר הִצּוּ
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּעֲדַת־קֹרַח בְּהַצֹּתָם
עַל־יְהוָה: (י) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע

NUMERI XXIII

d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto [vedi Capo I]. (5) (E numerati, risultarono:) Ruben, primogenito d'Israel: i figli di Ruben: Hhanòch, (da cui) la famiglia dei Hhanochiti; (e così) di Pallù è la famiglia dei Palluiti. (6) Di Hhessròn la famiglia dei Hhessroniti, di Carmì, la famiglia dei Carmiti. (7) Sono queste le famiglie dei Rubeniti, e i loro registrati furono quarantatrè mila, settecento e trenta. (8) I figli di Pallù: Eliàv. (9) E i figli d'Eliàv: Nemuèl, e Dathàn e Aviràm; quei medesimi Dathàn e Aviràm, membri dell'assemblea, i quali poi contrastarono con Mosè ed Aronne, nella congrega di Còrahh, contrastando (anzi) col Signore. (10) E la terra aperse la sua bocca, ed inghiottì essi e (la tenda di) Còrahh, simultaneamente alla

ו* קְרוּאֵי קרי.

אֹתָם וְאֶת־קֹרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בַּאֲכֹל הָאֵשׁ
אֶת חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ וַיִּהְיוּ לְנֵס׃ (יא) וּבְנֵי־
קֹרַח לֹא־מֵתוּ׃ ס (יב) בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם
לִנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת
הַיָּמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי׃ (יג) לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת
הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי׃ (יד) אֵלֶּה
מִשְׁפְּחֹת הַשִּׁמְעֹנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
וּמָאתָיִם׃ ס (טו) בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם לְצְפוֹן
מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי לְחַגִּי מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי לְשׁוּנִי
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי׃ (טז) לְאֶזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי
לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי׃ (יז) לַאֲרוֹד מִשְׁפַּחַת

NUMERI XXVI

morte dei sollevati, quando (cioè) il fuoco consumò i dugento cinquant'uomini, e servirono d'esempio. (11) Ma i figli di Còrahh non morirono. (12) I figli di Simeone, distinti per famiglie: di Nemuèl la famiglia dei Nemueliti, di Jamìn la famiglia dei Jaminiti, di Jachìn la famiglia dei Jachiniti. (13) Di Zèrahh la famiglia dei Zarhhiti, di Sciàul la famiglia dei Sciauliti. (14) Sono queste le famiglie dei Simeoniti, (e i loro registrati furono) ventidue mila e dugento. (15) I figli di Gad, distinti per famiglie: di Ssefòn la famiglia dei Ssefoniti, di Hhagghì la famiglia dei Hhagghiti, di Sciunì la famiglia dei Sciuniti. (16) D'Oznì la famiglia degli Ozniti, di Eri la famiglia degli Eriti. (17) D'Aròd la famiglia degli Aroditi, d'Arelì la famiglia degli

הָאַרוֹדִי לְאַרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאַרְאֵלִי: (יח) אֵלֶּה
מִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־גָד לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס (יט) בְּנֵי יְהוּדָה עֵר
וְאוֹנָן וַיָּמֶת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (כ) וַיִּהְיוּ
בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשֵׁלָה מִשְׁפַּחַת
הַשֵּׁלָנִי לְפֶרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי לְזֶרַח
מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי: (כא) וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ לְחֶצְרֹן
מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְחָמוּל מִשְׁפַּחַת הַחֲמוּלִי:
(כב) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה
וְשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס (כג) בְּנֵי
יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם תּוֹלָע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי

NUMERI XXII

Areliti. (18) Sono queste le famiglie dei figli di Gad, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) quarantamila cinquecento. (19) I figli di Giudà: Er ed Onàn; ma questi Er ed Onàn morirono (senza prole) nel paese di Canaan. (20) Indi i figli di Giuda, distinti per famiglie, furono: di Scelà la famiglia dei Scelaniti, di Pèress la famiglia dei Parssiti, di Zèrahh la famiglia dei Zarhhiti. (21) E i figli di Pèress furono: di Hhessròn la famiglia dei Hessroniti, di Hhamùl la famiglia dei Hhamuliti. (22) Sono queste le famiglie di Giuda, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) settantasei mila cinquecento. (23) I figli d'Issachàr, distinti per famiglie: Tolà (da cui) la famiglia dei Tolaiti, (e così) di Puvvà la famiglia

לְפֻוָּה מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי׃ (כד) לְיָשׁוּב מִשְׁפַּחַת
הַיָּשֻׁבִי לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי׃ (כה) אֵלֶּה
מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים
אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃ (כו) בְּנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְסֶרֶד מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת
הָאֵלֹנִי לְיַחְלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי׃ (כז) אֵלֶּה
מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים אֶלֶף
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ ס (כח) בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃ (כט) בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר מִשְׁפַּחַת
הַמָּכִירִי וּמָכִיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד
מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי׃ (ל) אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר

NUMERI XXVI

dei Puniti. (24) Di Jasciùv la famiglia dei Jasciuviti, di Scimrôn la famiglia dei Scimroniti. (25) Sono queste le famiglie d'Issachàr, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) sessantaquattro mila, trecento. (26) I figli di Zevulùn, distinti per famiglie: di Sèred la famiglia dei Sarditi, di Elòn la famiglia degli Eloniti, di Jahhlcèl la famiglia dei Jahhleeliti. (27) Sono queste le famiglie dei Zevuloniti, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) sessantamila cinquecento. (28) I figli di Giuseppe, distinti per famiglie: Manasse ed Efraim. (29) I figli di Manasse: di Machìr la famiglia dei Machiriti, Machìr poi generò Ghileàd [che formò una famiglia a sè]. Di Ghileàd la famiglia dei Ghileaditi. (30) Sono questi i

מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי לְחֵלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי׃
(לא) וְאַשְׂרִיאֵל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרִיאֵלִי וְשֶׁכֶם
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁכְמִי׃ (לב) וּשְׁמִידָע מִשְׁפַּחַת
הַשְּׁמִידָעִי וְחֵפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי׃ (לג) וּצְלָפְחָד
בֶּן־חֵפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם
בְּנוֹת צְלָפְחָד מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה
וְתִרְצָה׃ (לד) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם
שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת׃ ס
(לה) אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשוּתֶלַח
מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁתַלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי
לְתַחַן מִשְׁפַּחַת הַתַּחֲנִי׃ (לו) וְאֵלֶּה בְנֵי שׁוּתֶלַח

NUMERI XXVI

figli di Ghileàd: Ièzer, (da cui) la famiglia degl' Iezriti, (e così) di Hhèlek la famiglia dei Hhelkiti. (31) E Asrièl, (da cui) la famiglia degli Asrieliti, e Scèchem, (da cui) la famiglia dei Scichmiti. (32) E Scemidà, (da cui) la famiglia dei Scemidaiti, e Hhèfer, (da cui) la famiglia dei Hhefriti. (33) E Sselofhhàd figlio di Hhèfer non ebbe figli, ma sole figliuole; e le figlie di Sselofhhàd ebbero nome: Mahhlà, e Noà, e Hhoglà, e Milcà, e Tirssà. (34) Sono queste le famiglie di Manasse, e i loro registrati (furono) cinquantadue mila settecento. (35) Sono questi i figli d'Efraim, distinti per famiglie: di Sciuthèlahh la famiglia dei Sciuthalhhiti, di Bècher la famiglia dei Bachriti, di Tàhhan la famiglia dei Tahhaniti. (36) E questi sono i figli

לְעֵרָן מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי׃ (לז) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
בְּנֵי־אֶפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ ס
(לח) בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֶלַע מִשְׁפַּחַת
הַבֶּלְעִי לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי לַאֲחִירָם
מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי׃ (לט) לְשֻׁפוּפָם מִשְׁפַּחַת
הַשֻּׁפוּפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי׃ (מ) וַיִּהְיוּ
בְּנֵי־בֶלַע אַרְד וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִּי לְנַעֲמָן
מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי׃ (מא) אֵלֶּה בְּנֵי־בִנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ ס (מב) אֵלֶּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם

NUMERI XXVI

di Sciuthèlahh: di Eran la famiglia degli Eraniti. (37) Sono queste le famiglie dei figli d'Efraim, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) trentadue mila cinquecento. Sono questi i figli di Giuseppe, distinti per famiglie. (38) I figli di Binjamìn, distinti per famiglie: di Bela la famiglia dei Baleiti, d'Ashbèl la famiglia degli Ashbeliti, d'Ahhiràm la famiglia degli Ahhiramiti. (39) Di Scefufàm la famiglia dei Sciufamiti, di Hhufàm la famiglia dei Hhufamiti. (40) I figli di Bela furono Arde e Naamàn: (di Arde) la famiglia degli Arditi, di Naamàn la famiglia dei Naamiti. (41) Sono questi i figli di Binjamìn, distinti per famiglie, e i loro registrati (furono) quarantacinque mila seicento. (42) Sono questi i figli di Dan,

Digitized by Google

לְשׁוּחָם מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ (מג) כָּל־מִשְׁפְּחֹת הַשּׁוּחָמִי
לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
ס (מד) בְּנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת
הַיִּמְנָה לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי לִבְרִיעָה
מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃ (מה) לִבְנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃
(מו) וְשֵׁם בַּת־אָשֵׁר שָׂרַח׃ (מז) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
בְּנֵי־אָשֵׁר לִפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ס (מח) בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם

NUMERI XXVI

distinti per famiglie: di Sciuhhàm la famiglia dei Sciuhhamiti. Sono queste [cioè questa sola è tutte] le famiglie di Dan, suddivise in altre (minori) famiglie. (43) Tutte le famiglie dei Sciuhhamiti, tutti (cioè) i loro registrati (furono) sessantaquattro mila quattrocento. (44) I figli d'Ascèr, distinti per famiglie: di Imnà la famiglia degl'Imniti, di Ishvì la famiglia degl'Ishviti, di Berià la famiglia dei Beriiti. (45) Dei figli di Berià: di Hhèver la famiglia dei Hhevriti, di Malkièl la famiglia dei Malkieliti. (46) E la figlia d'Ascèr ebbe nome Sèrahh. (47) Sono queste le famiglie d'Ascèr, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) cinquantatrè mila quattrocento. (48) I figli di Naftalì, distinti per famiglie: di Jahhsseèl

ולמעלה כאשר צוה ה׳ בכעס אחרת בלאתם מחנריס. (מו) ושם בת אשר שרח:
כתב רמ״בן לכי נוסח אנקלוס שהיה לפניו כי שרח היתה נקראת בת אשר, והיתה

לְיַחְצְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי לְגוּנִי מִשְׁפַּחַת
הַגּוּנִי: (מט) לְיֵצֶר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשִׁלֵּם
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלְמִי: (נ) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת: (נא) אֵלֶּה פְקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וָאֶלֶף שְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
פ שלישי (נב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
(נג) לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר
שֵׁמוֹת: (נד) לָרַב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְּעַט תַּמְעִיט

NUMERI XXVI

la famiglia dei Jahhsseeliti, di Gunì la famiglia dei Guniti. (49) Di Jèsser la famiglia degl'Issriti, di Scillèm la famiglia dei Scillemiti. (50) Sono queste le famiglie di Naftalì, suddivise in altre (minori) famiglie, e i loro registrati (furono) quarantacinque mila e quattrocento. (51) Ella è questa la somma dei figli d'Israel: seicentunmila settecento trenta. (52) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (53) A questi (casati) verrà divisa la terra in retaggio, secondo il numero dei nomi [registrati in ciascun casato]. (54) Al molto numeroso assegnerai retaggio maggiore, ed al poco numeroso darai retaggio minore: a ciascheduno (dei casati) secondo il numero de' suoi registrati [degl' individui che lo compongono]

בת לבתו מלים לחר והיתה יורשת כחלה, לכיכך כזכרה. (נג) לאלה: בתי לבות.

נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדָּיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ׃ (נה) אַךְ־
בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁמוֹת מַטּוֹת־
אֲבֹתָם יִנְחָלוּ׃ (נו) עַל־פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ
בֵּין רַב לִמְעָט׃ ס (נז) וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי לִקְהָת
מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי לִמְרָרִי מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי׃
(נח) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי מִשְׁפַּחַת
הַחֶבְרֹנִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי מִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי
מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וְקְהָת הוֹלִיד אֶת־עַמְרָם׃

NUMERI XXVI

si assegnerà la sua possessione. (55) Però colla sorte si spartirà la terra: dietro il nome della tribù di suo padre riceverà ognuno la sua possessione [cioè la sorte fissava ad ogni tribù il sito ch'essa doveva occupare nella terra promessa (v. Giosuè Capi XV-XIX); veniva poi il retaggio d'ogni tribù diviso tra le varie famiglie, secondo il numero de'loro individui]. (56) Assegnato dalla sorte (ad ogni tribù) il suo retaggio, verrà questo diviso secondo il maggiore o minor numero degl'individui. (57) E quest'è la recensione dei Leviti, distinti per famiglie: di Gheresciòn la famiglia dei Gheresciuniti, di Kehàt la famiglia dei Kehathiti, di Merarì la famiglia dei Merariti. (58) Sono queste le famiglie di Levi: la famiglia dei Livniti, la famiglia dei Hhevroniti, la famiglia dei Mahhliti, la famiglia dei Musciti, la famiglia dei Corhhiti. E

במספר שמות: לפי מספר הגברים שנכל בית אב. (נח) אך בגורל: הגורל היה

(נט) וְשֵׁם ׳ אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר
יֻלְּדָה אֹתָהּ לְלֵוִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֶת מִרְיָם אֲחֹתָם:
(ס) וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־
אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: (סא) וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא
בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה לִפְנֵי יְהוָה: (סב) וַיִּהְיוּ
פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־
חֹדֶשׁ וָמַעְלָה כִּי ׳ לֹא הִתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: (סג) אֵלֶּה פְקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

NUMERI XXVI

Kehàt generò (anche) Amràm. (59) La moglie d'Amràm ebbe nome Jochèved (ed era) figlia di Levi, nata a Levi in Egitto. Essa procreò ad Amràm Aronne e Mosè, e Mirjàm loro sorella. (60) Ad Aronne nacquero Nadàv ed Avihù, Eleazzaro ed Ithamàr. (61) E Nadàv ed Avihù morirono, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo. (62) I loro registrati, tutt'i maschi (cioè), dall'età d'un mese in su, furono ventitrè mila; poichè non vennero numerati tra' figli d'Israel, non essendo stata loro assegnata possessione tra i figli d'Israel. (63) Quest'è la recensione fatta da Mosè ed Eleazzaro sacer-

קונע הכל שנו ינחל כל בית אב, אך הזיעור היה לפי המספר (רמ"בן). (נט) יוכבד בת לוי וכו': לא רק להזכיר שם אמה של יוכבד, כמו ואותו ילדה אחרי אנשלוס (מ"ל ל' ו').

אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב
עַל יַרְדֵּן יְרִחוֹ׃ (סד) וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ
מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר סִינָי׃ (סה) כִּי־אָמַר יְהוָה
לָהֶם מוֹת יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם
אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ ס

כז

(א) וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה
וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה׃ (ב) וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי
מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם
וְכָל־הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר׃ (ג) אָבִינוּ
מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה בַּעֲדַת־קֹרַח כִּי־בְחֶטְאוֹ
מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ׃ (ד) לָמָּה יִגָּרַע שֵׁם־

dote, i quali numerarono i figli d'Israel nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (64) E tra questi non vi fu alcuno appartenente alla recensione fatta da Mosè ed Aronne sacerdote, i quali numerarono i figli d'Israel nel deserto di Sinai. (65) Perocchè il Signore ha pronunziato intorno ad essi, che morrebbero nel deserto; e non ne rimase alcuno, tranne Calèv figlio di Jefunnè, e Giosuè figlio di Nun.

XXVII

(1) Allora s'avanzarono le figlie di Sselofhhàd, figlio di Hhèfer, figlio di Ghileàd, figlio di Machìr, figlio di Manasse, appartenente alle famiglie di Manasse figlio di Giuseppe [cioè Sselofhhàd non avendo avuto figli, non formava una famiglia a sè]; e questi sono i nomi delle sue figliuole: Mahblà, Noà, Hhoglà, e Milcà, e Tirssà. (2) Si presentarono a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote, ed ai principi, ed a tutta l'assemblea, all'ingresso del padiglione di congregazione, con dire: (3) Nostro padre è morto nel deserto; egli però non fece parte della congrega di coloro che si sollevarono contro al Signore nella lega di Còrahh [nel qual caso avrebbe potuto rimanere ingojato dal terreno, insieme coi figli, e forse poteva la legge condannare anche il suo nome all'obblivione]; ma, per qualche suo peccato, è morto senz'aver figli. (4) Perchè ha da mancare il nome di nostro padre di mezzo agli altri della sua famiglia, per non aver avuto alcun figliuolo? Assegna a noi

(ג) בחטאו מת ובנים לא היו לו: כוונת הבנות היתה לומר אלא היו לו מעולם בנים, לא שהיו לו ומתו, ולכיכך הזכירו אלא היה בעדת קרח, אלא היה בלותה עדה היה לכבר שמת הוא ובניו יחדו, ולא היה לכבר לומה שיבנן אם לבנכן ולחיכן חטאו ומתו לין רצון ה' שיתקיים שמו, עכשו אלא מתו, אבל לא נולדו, לומה יברע? כי בחטאו מת: הוא מת בחטא שחטאו כל אחר הינלחים מיוחדים שכלם מתו

אָבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תְּנָה־
לָּנוּ אֲחֻזָּה בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃ (ה) וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה
אֶת־מִשְׁפָּטָן* לִפְנֵי יְהוָה׃ פ רביעי (ו) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ז) כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד
דֹּבְרֹת נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחֵי אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן
לָהֶן׃ (ח) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ
כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
לְבִתּוֹ׃ (ט) וְאִם־אֵין לוֹ בַּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
לְאֶחָיו׃ (י) וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם אֶת־

NUMERI XXVII

una possessione, in mezzo ai fratelli di nostro padre. (5) E Mosè presentò la loro quistione al Signore. (6) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (7) Rettamente parlano le figlie di Sselofhhàd. Tu devi assegnar loro una possessione ereditaria in mezzo ai fratelli del loro padre, farai cioè passare in esse il retaggio spettante al padre loro. (8) Ed ai figli d'Israel parlerai, con dire: Quand'uno muoja, e non abbia alcun figlio, trasporterete il suo retaggio nella sua figliuola. (9) E se non ha alcuna figlia, darete la sua eredità ai suoi fratelli. (10) E se

במדבר, כמו שגזר ה׳ (לעלה י״ד כ״ט) במדבר הזה יפלו וגו׳ (ש״שם). (ו) והעברת: תחלה אחר מה יעשה להן בפעל (נתן תתן להם וכו׳), ואח״כ פירש הטעם, כלו׳ תתן להן מה שהיה ראוי לאביהן; הראשון הוא הסמוכה, והשני הוא הסבה, והו״ו לפירוש.

(*) ן׳ רבתי.

נַחֲלָתוֹ לַאֲחֵי אָבִיו׃ (יא) וְאִם־אֵין אַחִים לְאָבִיו
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ
(יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל־הַר
הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (יג) וְרָאִיתָהּ אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־
עַמֶּיךָ גַּם־אַתָּה כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ׃
(יד) כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בְּמִדְבַּר־צִן בִּמְרִיבַת

NUMERI XXVII

non ha fratelli, trasporterete la sua eredità nei fratelli di suo padre. (11) E se non vi sono fratelli di suo padre, darete la sua eredità al suo carnal parente, il più vicino a lui tra quelli della sua famiglia, e quegli la possederà (per intero). [Trattandosi di proprietà fondiaria, sembra che la legge voglia, ch'in mancanza di stretti congiunti, l'eredità, piuttosto ch'esser divisa fra molti lontani parenti, passi in quello tra essi che le sia confinante]. Questa sarà pei figli d'Israel una norma giuridica, com'il Signore comandò a Mosè. (12) Indi il Signore disse a Mosè: Sali su codesto monte, detto degli Avarìm, e vedi la terra che ho assegnata ai figli d'Israel. (13) E poi che l'avrai veduta, ti raccoglierai ai tuoi popoli, anche tu, come si è raccolto Aronne tuo fratello. (14) Come avete

(יג) וראיתה אותה ונאספת: רמז להרמות לו מת הארץ, שיהיה שישראל קרובים אליה, ושלא היה כל יגיעו לריק. (יד) נרש"י כפל טעות, וכתבו על אשר לא קדשתם

הָעֵדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם מֵי־
מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן׃ ס (טו) וַיְדַבֵּר
מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ (טז) יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי
הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה׃ (יז) אֲשֶׁר־
יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר
יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה
כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה׃ (יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה

NUMERI XXVII

[l'uno egualmente che l'altro] nel deserto di Ssin, nel(l'occasione del) contrasto della congrega, disubbidito al mio comando di santificarmi nell'acqua [cioè di parlare al sasso, e farne uscir l'acqua colla sola parola], alla loro vista. — Sono quelle le acque (dette) di Merivà, di Cadèsh, nel deserto di Ssin. (15) E Mosè parlò al Signore, con dire: (16) Il Signore, Iddio degli spiriti di tutt'i mortali, costituisca sopra questa congrega un uomo, (17) Il quale li preceda nell'uscire (alla guerra), e li preceda nel rientrare; che sia cioè atto a condurli fuori, ed a ricondurli; onde la congrega del Signore non sia come pecore senza pastore. (18) Ed il Signore disse

והוא פסוק נסוף האזינו, וכ"ל כי הדבור הוא על הפסוק הסמוך, ותחלת הדבור היתה להקדישני במים, ורש"י פירש על אשר לא קדשתם, והמעתיקים השמיטו מלות להקדישני במים, והם כתובות בס' הזכרון. (טז) אלהי הרוחות: נותן הלבבות והכוחות של כל אדם. (יז) אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם: יש בתשמע אפילו אדם כל שהוא, אשר יתן כתר מלכות בראשו, והוא יוצא ובא בראש הצבא בלי שיהיה כראוי להנהיגם, לפיכך הוסיף ואשר יוציאם ואשר יביאם. וצויית אותו: כמו וילוהו ס' לצביד על עמו (ב"א י"ג י"ד), נויתי שופטים על עמי (ב"ב י' י"א), אולי שרש השרש

אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אִישׁ
אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו׃ (יט)
וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל־
הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם׃ (כ) וְנָתַתָּה
מֵהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ (כא) וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאַל
לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ
וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ

NUMERI XXVII

a Mosè: Prenditi Giosuè figlio di Nun, uomo animoso [coraggioso, energico]; e gli poserai la mano sul capo. (19) E lo presenterai ad Eleazzaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea, ed alla loro presenza lo nominerai (tuo successore). (20) E [nel posargli la mano sul capo] gl'impartirai della tua maestà, onde tutta la congrega dei figli d'Israel (gli) ubbidisca. (21) Egli poi starà davanti [cioè ai comandi] d'Eleazzaro sacerdote, il quale consulterà per lui la decisione degli Urìm, davanti al Signore. Dietro gli ordini di lui [d'Eleazzaro] usciranno, e dietro gli ordini di lui rientreranno, egli [Giosuè],

הוא יצא, המיב, ומזה ניון קרוב למצבה. (כ) ונתתה מהודך עליו: עיין יש"ר. (כא) ושאל לו: אין ספק שהכוונה שאלעזר ישאל בעבור יהושע, כמו היום המלוני לשאול לו באלהים (שמואל א' כ"ב ט"ו). והמבאר בבת"הש כתב אבל מתרגום אנקלוס וינ"ע משמע שהכוונה על יהושע, והוא טעות, כי הם תרגמו ויאמר ליה, והכוונה בעבורו, וכן בש"א כ"ב ט"ו לשאול לו באלהים מתורגם למשאל ליה.

וְכָל־הָעֵדָה׃ (כב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה׃ (כג) וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו
עָלָיו וַיְצַוֵּהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ

כח

חמישי (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
(ב) צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־
קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ
לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃ (ג) וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה

NUMERI XXVII-XXVIII

e con lui tutt'i figli d'Israel, e tutta l'assemblea. (22) E Mosè fece com'il Signore gli comandò: prese Giosuè, e lo presentò ad Eleazzaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea. (23) Gli posò le mani sul capo, e lo nominò (suo successore), com'il Signore ha ordinato per l'organo di Mosè.

XXVIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di' loro: Il mio sagrifizio, il mio cibo, (l'alimento cioè) de' miei fuochi, odore propiziatorio, siate esatti ad offrirmelo nel tempo prescritto. (3) E soggiungerai ad essi: Egli è questo il sagrifizio da ardersi, che offrirete al Signore:

הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־
שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד׃ (ד) אֶת־
הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ (ה) וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה
סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת
הַהִין׃ (ו) עֹלַת תָּמִיד הָעֲשִׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ
נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ (ז) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃
(ח) וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה׃ פ (ט) וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, due ogni giorno, in olocausto quotidiano. (4) Un agnello farai [sacrificherai] la mattina, e l'altro agnello farai verso notte. (5) Con un decimo d'Efà di fior di farina, per offerta farinacea, intrisa con un quarto d'Hin d'olio vergine. (6) (Egli è questo l')olocausto quotidiano, che fu già fatto nel monte Sinai, in odore propiziatorio, sacrifizio da ardersi al Signore. (7) E la sua libazione (sarà) un quarto d'Hin; si verserà (cioè) in luogo sacro una libazione di pretto vino, al Signore. (8) E l'altro agnello farai verso notte, aggiungendovi l'offerta farinacea e la libazione, come a quello della mattina. È sacrifizio da ardersi al Signore, odore propiziatorio. (9) E nel giorno di Sabbato due

Digitized by Google

כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ (י) עֹלַת שַׁבָּת*
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃ פ
(יא) וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ (יב) וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, e due decimi (d'Efà) di fior di farina intriso coll'olio, per offerta farinacea, colla relativa libazione. (10) Tale sarà l'olocausto d'ogni Sabbato, oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa libazione. (11) E nei vostri capi di mese offrirete in olocausto al Signore giovani tori due, ed un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (12) E tre decimi di fior di farina intriso coll'o-

(יא) ובראשי חדשיכם: שאתם מוכים לתועלתכם, כי גם קרבן מתן תורה היו מוכים ללבנה, אבל אין הכוונה שהיו חוגגים ראשי חדשים כדעת הספורנו; ואין ראיה ממה שכתוב אשר בסתרת שם ביום המעשה (שמואל א׳ כ׳ י״ט) שראש חדש לא היה אצלם יום מעשה, כי פירושו ביום המאורע הידוע (ב״א י״ט י׳), וכן בשבועותיכם (למעה ספוק כ״ו) אין ענינו שהיו חוגגים חג שבועות קודם מתן תורה, אבל שהיו מוכים שבע שבועות, שהיו מונים מתי יהיה יום הקציר או (כדברי רד״ק) בשבועות שבבר נוחי אחכם למכות. (יב) רש״י נאמרו כמשפט בסכי סר, הוא כולל המנחה עם הנסכים, כי כן בלשון חכמים היא נקראת מנחת נסכים, ובפרשת נסכים שהזכיר כאן רש״י (והיא למעלה פימן ט״ו) נתבארו גם המנחות וגם הנסכים.

(*) הב׳ פתוחה.

עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לָאַיִל
הָאֶחָד׃ (יג) וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשָּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה
לַיהוָה׃ (יד) וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר
וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יַיִן
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃
(טו) וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־
עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ ס ששי (טז) וּבַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח
לַיהוָה׃ (יז) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה

NUMERI XXVIII

lio, in offerta farinacea, per ciaschedun toro; e due decimi di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun montone. (13) Ed un decimo di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun agnello. (Egli è) un olocausto, odore propiziatorio, sacrifizio da ardersi al Signore. (14) E quanto alle loro libazioni, vi sarà mezzo Hin di vino per ogni toro, e un terzo d'Hin per ogni montone, ed un quarto d'Hin per ogni agnello. Quest'è l'olocausto d'ogni capo di mese, per (tutti) i mesi dell'anno. (15) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione sarà fatto al Signore, oltre all'olocausto cotidiano, e la relativa libazione. (16) Nel mese primo, ai quattordici del mese (si farà il) sagrifizio pasquale al Signore. (17) E al decimoquinto giorno del medesimo è

חַג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ (יח) בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ׃ (יט) וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי
שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ (כ) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה
בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃ (כא) עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ
הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ (כב) וּשְׂעִיר חַטָּאת
אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ (כג) מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר
אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ (כד)
כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֶּׁה

NUMERI XXVIII

festa: per sette giorni si mangeranno pani azzimi. (18) Nel giorno primo è santa convocazione, alcun'opera servile non farete. (19) E presenterete in sacrifizio da ardersi, olocausto, al Signore, giovani tori due, ed un montone, e sette agnelli nati entro l'anno: (tutti) da provvedersi immacolati. (20) Colla relativa offerta farinacea di fior di farina intriso coll'olio: farete (cioè) tre decimi per ogni toro, e due decimi pel montone. (21) E un decimo farai per ciascheduno dei sette agnelli. (22) Ed un capro in sagrifizio d'aspersione, per propiziare per voi. (23) Farete questi (sacrifizi) oltre all'olocausto mattutino, spettante all'olocausto quotidiano. (24) Altrettanto fa-

רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה
וְנִסְכּוֹ׃ (כח) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ ס
(כט) וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
לַיהוָה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ (ל) וְהִקְרַבְתֶּם
עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר
שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃
(לא) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל
הָאֶחָד׃ (לב) עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד

NUMERI XXVIII

rete ogni giorno, per sette giorni, qual cibo, sacrifizio (cioè) da ardersi al Signore, odore propiziatorio; (e ciò tutto) si farà colla relativa libazione, oltre all'olocausto quotidiano. (25) E nel giorno settimo avrete [farete] santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (26) E nel giorno delle primizie, quando (cioè) presenterete al Signore un'offerta (della derrata) nuova, al termine delle consuete settimane, avrete santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (27) E presenterete in olocausto al Signore, in odore propiziatorio, giovani tori due, un montone, sette agnelli nati entro l'anno. (28) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll' olio, tre decimi per ogni toro, due decimi pel montone. (29) E un

לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: (ל) שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר
עֲלֵיכֶם: (לא) מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ
תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם: פ

כט

(א) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: (ב) וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל
אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: (ג)

NUMERI XXVIII-XXIX

decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (30) Un capro (in sacrifizio d'aspersione, per propiziare per voi. (31) Oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa offerta farinacea, farete (questi sacrifizi), da provvedersi immacolati, colle relative libazioni.

XXIX

(1) E nel mese settimo, al primo del mese, avrete santa convocazione, non farete alcun'opera servile; sarà per voi un giorno di suonata clamorosa. (2) E farete in olocausto al Signore, in odore propiziatorio, un giovine toro, un montone,

וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל: (ד) וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: (ה) וּשְׂעִיר־
עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (ו) מִלְּבַד
עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה:
ס (ז) וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־
מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: (ח) וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (3) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone. (4) E un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (5) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, per propiziare per voi. (6) Oltre all'olocausto del capo di mese, colla relativa offerta farinacea, ed all'olocausto quotidiano colla relativa offerta farinacea; come pure le loro libazioni, giusta la relativa legge (XXVIII. 14). (Tutto ciò farete) in odore propiziatorio, sacrifizio da ardersi al Signore. (7) E ai dieci del medesimo settimo mese avrete santa convocazione, ed affliggerete le vostre persone [col digiuno]. Alcun'opera non farete. (8) E presenterete in olocausto al Si-

(ג) בעל מנחת שי כתב כי גם ומנחתם על ונחדש השניני הוא נפשטא זקף, ודת"נך כ"י משנת ק"ז אשר ביד רמ"שנ מנאתי כל ומנחתם שנפרשה במרכא, ואולי כן נכון, כמו ונסכו יין רביעית ההין. (ז) ועניתם: ע' ויקרא י"ו כ"ט.

לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
(ט) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשֶׁת
עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד:
(י) עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
הַכְּבָשִׂים: (יא) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד
חַטַּאת הַכִּפֻּרִים וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנִסְכֵּיהֶם: ס שביעי (יב) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

gnore, odore propiziatorio, un giovine toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, da provvedersi da voi, immacolati. (9) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone, (10) Un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (11) Un capro in sacrifizio d'aspersione oltre al(l'altro) sacrifizio d'aspersione [consistente in un toro ed un capro, Levit. XVI., da farsi] per propiziare [ibid. 11 e 15], ed all'olocausto cotidiano, colla relativa offerta farinacea; (il tutto) colle relative libazioni. (12) Ed ai quindici del mese settimo avrete santa convocazione, alcun'opera servile non farete, e celebrerete

(יא) פירוש רש"י על ונסכיהם נכון, והוא נגד הטעמים, אך קשה כי ביום הראשון מימי המג אין כתוב ומנחתם ונסכיהם (פסוק י"ד) אלא ומנחתם נלנ"; א"כ ונסכה שנפסוק ט"ז צריך שיהיה מוסב על המוסכין, שלא נזכר להם נסכים; אבל ונסכה

מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים׃ (יג) וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר
תְּמִימִם יִהְיוּ׃ (יד) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר
פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד לִשְׁנֵי הָאֵילִם׃
(טו) וְעִשָּׂרוֹן* עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה
עָשָׂר כְּבָשִׂים׃ (טז) וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס
(יז) וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר

NUMERI XXIX

per sette giorni festa al Signore. (13) E presenterete in olocausto al Signore, sacrifizio da ardersi, odore propiziatorio, giovani tori tredici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, che siano immacolati. (14) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi per ciascuno dei tredici tori, due decimi per ciascuno dei due montoni, (15) E un decimo per ciascheduno dei quattordici agnelli. (16) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relativa offerta farinacea e libazione. (17) E nel giorno secondo giovani tori dodici, montoni due,

(*) כקוד על ו׳.

אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר
תְּמִימִם׃ (יח) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם
וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ (יט) וּשְׂעִיר־עִזִּים
אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנִסְכֵּיהֶם׃ פ (כ) וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־
עָשָׂר אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה
עָשָׂר תְּמִימִם׃ (כא) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ (כב)
וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס (כג) וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (18) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (19) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (20) E nel giorno terzo, tori undici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (21) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (22) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (23) E nel giorno quarto tori dieci, montoni due,

לגון נקנה אינו חוזר אלא לעולת התמיד. (יח) במספרם כמשפט: לפי מספר הפרים האילים והכבשים, וכפי המשפט הקבוע, כל כך לכל פר לכל איל ולכל כבש.

פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ (כד) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃
(כה) וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת
הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס (כו) וּבַיּוֹם
הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ (כז) וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
כַּמִּשְׁפָּט׃ (כח) וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת
הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס (כט) וּבַיּוֹם
הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (24) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (25) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (26) E nel giorno quinto tori nove, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (27) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (28) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (29) E nel giorno sesto tori otto, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati.

שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ (ל) וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
כַּמִּשְׁפָּט׃ (לא) וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד
עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּיהָ׃ ס (לב) וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ (לג) וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
כְּמִשְׁפָּטָם׃ (לד) וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד
עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ ס מפטיר
(לה) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

(30) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (31) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (32) E nel giorno settimo tori sette, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (33) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la loro legge. (34) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (35) Nel giorno ottavo avrete congregazione [nel Tempio], alcun'opera servile non fa-

(לה) עצרת: כמו קדשו נוס קרלו ענרה (יואל ח׳ י״ד), קדשו ענרה לנעל (מלכים ב׳ י׳ כ׳), ענרת נתדים (ירמיה ט׳ ח׳), ועיין ישעיה ח׳ י״ג.

מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ (לו) וְהִקְרַבְתֶּם
עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר אֶחָד אַיִל
אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃
(לז) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּר לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃ (לח) וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃ (לט) אֵלֶּה
תַּעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם
וְנִדְבֹתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם
וּלְשַׁלְמֵיכֶם׃

NUMERI XXIX

rete. (36) E presenterete in olocausto al Signore, sacrifizio da ardersi, odore propiziatorio, un toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (37) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative al toro, al montone, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (38) Ed un capro in sacrifizio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (39) Queste cose [questi sacrifizi] farete al Signore nelle vostre solennità, oltre ai vostri voti, alle vostre offerte, ai vostri olocausti, ed alle vostre offerte farinacee, ed alle vostre libazioni, ed ai vostri sacrifizi di contentezza.

ל

(א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ פ פ
מב (ב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃
(ג) אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה
לֶאֱסֹר אִסָּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל־
הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה׃ (ד) וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר
לַיהוָה וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֹתָיהָ׃
(ה) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ וֶאֱסָרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה
עַל־נַפְשָׁהּ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וָקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ
וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם׃
(ו) וְאִם־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־
נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא
יָקוּם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ׃
(ז) וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אַו

XXX

(1) E Mosè espose ai figli d'Israel tutto ciò ch'il Signore comandò a Mosè. (2) Indi Mosè parlò ai capi delle tribù dei figli d'Israel, con dire: Ecco quanto il Signore ha comandato. (3) Quand'uno faccia un voto al Signore, o un giuramento, obbligandosi a qualche privazione; non deve profanare [violare] la sua parola, ma eseguirà quant'è uscito della sua bocca. (4) Se poi una femmina faccia un voto al Signore, o si obblighi a qualche privazione, (e ciò mentr'è ancora) nella casa paterna, nell'età sua giovanile; (5) Ed il suo padre oda il suo voto, o l'obbligazione che si è assunta, ed il suo padre non le dica parola: resteranno validi tutt'i suoi voti, e qualunque obbligazione si sarà assunta, sarà valida. (6) Ma se suo padre vi si oppone nel giorno stesso, in cui ne viene in cognizione: tutt'i suoi voti, e gli obblighi che si sarà assunti, saranno nulli; ed il Signore le perdonerà, poichè suo padre vi si è opposto. (7) Se ella poi passa a marito, avendo sopra di sè i suoi voti, o gl'impegni da lei assunti colle proprie labbra;

(ב) וידבר משה אל ראשי המטות: הולרך משה להודיע לראשי המטות שאין להם שלטון בדברים שבין איש לאשתו ובין אב לבתו בענין הנדרים, שאם תבוא אשה ותבעל לבעלה שאין בעלה מניחה לקיים נדרה, יאמרו לה הוא ראשי ולא אכחנו, ומזה יש להבין שאם האיש עצמו שנדר יבוא לפני הנשיאים הראשות בידם להתיר לו לפי ראות עיניהם, ומכאן להתרת נדרים מן התורה. כי אמנם בני בנית משועבדים לבעל הבית, ובעל הבית משועבד לנשיאי המטות. (ג) ידור נדר לה׳: להקריב איזה קרבן. או ישבע שבועה לאסור אסר על נפשו: הוא בעניני עינוי נפש. ובבת״הש הנדר קבלת התיוב לעשות, והאסר שלא לעשות. השבע: מקור במקום זמן מוגבל. (ד) מבטא: יש בכאן התקיימות שאדם מקיים עצמו לעשות או שלא לעשות, כמו כי תשבע לבטא

מִבְטָא שִׂפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ׃
(ח) וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ
וָקָמוּ נְדָרֶיהָ וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
יָקוּמוּ׃ (ט) וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ
וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא
שִׂפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־
לָהּ׃ (י) וְנֶדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה
עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ׃ (יא) וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ
נָדָרָה אוֹ־אָסְרָה אִסָּר עַל־נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה׃
(יב) וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ לָהּ לֹא הֵנִיא אֹתָהּ

NUMERI XXX

(8) E suo marito ne venga in cognizione quando che sia, e non le faccia parola: saranno validi i suoi voti, e gli obblighi che si è assunti saranno valevoli. (9) Ma se nel giorno ch'il suo marito ne viene in cognizione, vi si oppone; egli rende nullo il voto ch'ell'ha sopra di sè, e l'impegno da lei colle sue labbra assunto; ed il Signore le perdonerà. (10) Quanto poi ai voti d'una vedova, o d'una donna ripudiata; qualsiasi obbligo ch'ella si assuma, sarà valido per essa. (11) E se una fa un voto, o assume un obbligo con giuramento, in casa di suo marito; (12) E suo marito ne venga in cognizione, e non le faccia parola, (cioè) non vi si opponga: saranno validi

בשפתיס לסרע מו לסטיב, וכן ויבטא בשפתיו. (ח) ביום שמעו: עיין שמות ל״ב ל״ד.

וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־
נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ (יג) וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם׳ אִישָׁהּ
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ
וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֵפֵרָם וַיהוָה
יִסְלַח־לָהּ׃ (יד) כָּל־נֶדֶר וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר
לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃
(טו) וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־
יוֹם וְהֵקִים אֶת־כָּל־נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסָרֶיהָ
אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם

NUMERI XXX

tutt'i suoi voti, ed ogni obbligo che si sarà assunto sarà valevole. (13) Ma se il suo marito gli annullerà nel giorno che ne verrà in cognizione; alcuna espressione delle sue labbra, (alcuno cioè) dei suoi voti, e degli assunti obblighi, non avrà validità: il suo marito gli ha annullati, ed il Signore le perdonerà. (14) Qualunque voto, e qualunque giuramento vincolante ad affliggere la persona [cioè a qualche privazione], spetterà al marito ratificarlo, e spetterà al marito annullarlo. (15) E se il marito le serberà il silenzio da un giorno all'altro [cioè pel corso di ventiquattr'ore]; egli ha ratificati tutt'i suoi voti, o tutti gli obblighi da lei assunti: gli ha ratificati, non avendole fatto parola nel dì che n'ebbe cognizione.

וקמו נדריה: רצוי להיות בזקף, וכן הוא בחומש יוסטיניאן. (טו) מיום אל יום: רש"י אומר מעת לעת (כמדי) ורש"י אחז כתנא קמא שם; ובנדרים (ע"ו ע"ב) ר' יוסי בר יהודה ור' אלעזר בר ר' שמעון אומרים מעת לעת, ואמר רי"בל אין הלכה

שָׁמְעוֹ׃ (טז) וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ
וְנָשָׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃ (יז) אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב
לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ׃ פ שני

לא

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (ב) נְקֹם
נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאָסֵף
אֶל־עַמֶּיךָ׃ (ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר
הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לַצָּבָא וְיִהְיוּ עַל־
מִדְיָן לָתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְיָן׃ (ד) אֶלֶף לַמַּטֶּה
אֶלֶף לַמַּטֶּה לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ
לַצָּבָא׃ (ה) וַיִּמָּסְרוּ מֵאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמַּטֶּה
שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא׃ (ו) וַיִּשְׁלַח אֹתָם
מֹשֶׁה אֶלֶף לַמַּטֶּה לַצָּבָא אֹתָם וְאֶת־פִּינְחָס
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לַצָּבָא וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ וַחֲצֹצְרוֹת
הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ׃ (ז) וַיִּצְבְּאוּ עַל־מִדְיָן כַּאֲשֶׁר

(16) Se poi gli annullerà (un giorno o più) dopo d'averli intesi; egli porterà la pena della di lei contravvenzione [cioè la moglie rispetterà la volontà del marito, e riguarderà come nullo il fatto voto; il marito però avendolo annullato fuori del tempo accordatogli dalla legge, incorre in peccato]. (17) Sono questi gli statuti, ch'il Signore comandò a Mosè, (intorno ai rapporti) tra marito e moglie, come pure tra padre e figlia, sinch'è fanciulla, (e vive) nella casa paterna.

XXXI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Vendica i figli d'Israel dai Midjaniti, indi ti raccoglierai alla tua gente. (3) E Mosè parlò al popolo, con dire: Arminsi tra voi alcuni per la pugna, per recarsi contro Midjàn, ad esercitare sui Midjaniti la vendetta del Signore. (4) Mille per tribù, da tutte le tribù d'Israel, manderete alla pugna. (5) Vennero quindi scelti tra le migliaja d'Israel mille per tribù, dodici mila uomini atti a portare le armi. (6) Mosè li mandò alla pugna mille per tribù, e con essi (mandò) alla guerra Pinehhàs figlio d'Eleazzaro sacerdote, il quale aveva con sè gli arredi sacri e le trombe clamorose. (7) Vennero a battaglia contro i Mi-

כאותו הזוג, זהו מה שהניח לרש"י לְכַלֵּל כת"ק, וכן כסק גם הרמ"נס הלכות כדרים פרק י"ג, ומכל מקום לפי פשט המקרא כראין דברי אותו הזוג ורש"בי. (מז) כי תחתיו היא ותיינת לשמוע לו, כרא"בע. אחרי שמעו: אחר כ"ד שעות, ולא שקיים אותם (כדברי רש"י), אלא שהחרים, ונשא את עונה.

(ב) מלת אחר עניכה ואח"כ, כמו ברא"שית י"ח ה', וכ"ג י"ג, וכ"ד כ"ה, הושע ג' ה', משלי כ"ד כ"ז. (ג) לתת נקמת ה': וכן ונתתי את נקמתי באדום (יחזקאל כ"ה י"ג) ונהפך ונקמה נקמתנו ממנו (ירמיה כ' י'), כראה עומק הוראת מלילת נתיכת נקמה dar soddisfazione, וכשאחריה ב"ת עניכה בנזק כלומי, וכשאחריה לא"ד היא לתועלת כלומי: הכותן נקמות לי, והלוקח נקמה הוא המקבל soddisfazione. ונקם עיקרו נחם. (ה) וימסרו: אנקלוס, וכן בל' ערבי, ענין בריחה. (ו) וכלי הקדש: אין כראה שהוא הארון, כי היה הכתוב אומר שהלכו עמו הלוים בושאי הארון, גם לא

צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר׃ (ח) וְאֶת־
מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חַלְלֵיהֶם אֶת־אֱוִי וְאֶת־
רֶקֶם וְאֶת־צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רֶבַע חֲמֵשֶׁת
מַלְכֵי מִדְיָן וְאֶת בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר הָרְגוּ בֶּחָרֶב׃
(ט) וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־נְשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם
וְאֶת כָּל־בְּהֶמְתָּם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־
חֵילָם בָּזָזוּ׃ (י) וְאֶת כָּל־עָרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם

NUMERI XXXI

djaniti, come il Signore comandò a Mosè, ed uccisero ogni maschio. (8) E tra gli altri da essi uccisi uccisero anche i re dei Midjaniti, Evi (cioè), e Rèkem, e Ssur e Hhur e Reva, cinque re di Midjàn; come pure Bileàm figlio di Beòr uccisero collo spada. (9) I figli d'Israel menarono prigioni le donne dei Midjaniti, e la loro figliuolanza; e predarono tutte le loro bestie, e tutte le loro gregge, e tutte le loro ricchezze. (10) E tutte le città da essi abitate, e tutte le loro castella

הכין כי לא היה לוכם נגדי כ"ג, ואלעזר אביו חי, גם לא כדברי קליריקוס שכלי הקדש הם הם התגולרות, כי התגולרות איכן קדש, לפיכך לא ידעכו מה הם, ואולי הם האוריים ותומים (כתרגום ירושלמי), ולגורך המלחמה לקח אותם אע"פי שלא לכם נגדי כהונה. (ח) ואת בלעם הרגו: במקרה, כי היה שם, והם הרגו כל זכר, ובהושע י"ג שהרגוהו על חלליהם. משה לא הלך לא למלחמת עמלק ולא למלחמת מדין, אבל היה במלחמת סיחן ועוג, כי אלו היו לכבוש א"י שהיה עיקר שבועת ה' ושליחות משה, ואותן לא היו עיקר אלא לנקמה. ומ"ף ז"ל אומר כי משה כשאר אבל רוגש של ישראל, כי גם כאן וגם בעמלק לא הלכו כל העם ולא רוגש למלחמה, ובכון. פינחס לא הלך כשר נבא אלא ככהן, ולפיכך קנף משה על פקודי החיל ולא עליו

וְאֵת כָּל־טִירֹתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ׃ (יא) וַיִּקְחוּ אֶת־
כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת כָּל־הַמַּלְקוֹחַ בָּאָדָם
וּבַבְּהֵמָה׃ (יב) וַיָּבִאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׁבִי וְאֶת־
הַמַּלְקוֹחַ וְאֶת־הַשָּׁלָל אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־עַרְבֹת
מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יְרִחוֹ׃ ס שלישי (שני
במחוברין) (יג) וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל־
נְשִׂיאֵי הָעֵדָה לִקְרָאתָם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃
(יד) וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל שָׂרֵי הָאֲלָפִים
וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת הַבָּאִים מִצְּבָא הַמִּלְחָמָה׃
(טו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחִיִּתֶם כָּל־נְקֵבָה׃

NUMERI XXXI

incendiarono. (11) Indi presero tutte le spoglie, e quanto avevano predato di persone e d'animali; (12) E recarono a Mosè e ad Eleazzaro sacerdote ed alla congrega dei figli d'Israel, i prigioni, e la preda, e le spoglie, nel campo, nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (13) E Mosè, ed Eleazzaro sacerdote, e tutt'i principi della congrega, uscirono loro incontro, fuori del campo. (14) E Mosè andò in collera contro i comandanti dell'esercito, (contro cioè) i Capi di mille e i Capi di cento, reduci dalla spedizione di guerra. (15) E Mosè

(טו) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם
לִמְסָר־מַעַל בַּיהוָה עַל־דְּבַר פְּעוֹר וַתְּהִי
הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת יְהוָה׃ (יז) וְעַתָּה הִרְגוּ כָל־זָכָר
בַּטָּף וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הָרֹגוּ׃
(יח) וְכָל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב
זָכָר הַחֱיוּ לָכֶם׃ (יט) וְאַתֶּם חֲנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
שִׁבְעַת יָמִים כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ וְכֹל נֹגֵעַ בֶּחָלָל
תִּתְחַטְּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם
וּשְׁבִיכֶם׃ (כ) וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־כְּלִי־עוֹר וְכָל־
מַעֲשֵׂה עִזִּים וְכָל־כְּלִי־עֵץ תִּתְחַטָּאוּ׃ ס
(כא) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־אַנְשֵׁי הַצָּבָא
הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (כב) אַךְ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַבַּרְזֶל אֶת־הַבְּדִיל
וְאֶת־הָעֹפֶרֶת׃ (כג) כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֹא בָאֵשׁ
תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא
וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם׃
(כד) וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּטְהַרְתֶּם

disse loro: Avete lasciato in vita tutte le femmine? (16) Sono pur desse che hanno indotti i figli d'Israel, per consiglio di Bileàm, a commettere infedeltà contro il Signore nel fatto di Peòr, dietro di che fu la mortalità nella congrega del Signore. (17) Or dunque uccidete, tra gl'individui di tenera età, ogni maschio; come pure ogni femmina in istato di conoscere uomo, atta (cioè) al concubito, uccidete. (18) E tutti gl'individui di tenera età tra le femmine, che non conoscono il concubito, serbate in vita per voi. (19) E voi restate fuori del campo sette giorni, e fatevi aspergere [coll'acqua del Capo XIX] nel giorno terzo e nel giorno settimo, voi e i vostri prigioni, chiunque (cioè) abbia ucciso qualche persona, e chiunque abbia toccato qualche ucciso. (20) Come pure vi farete aspergere ogni abito, ed ogni arnese di pelle, ed ogni lavoro fatto di pelo di capra, ed ogni arnese di legno. (21) Ed Eleazzaro sacerdote disse agli uomini dell'esercito, stati alla guerra: È questa la prescrizione (da servire) di legge, ch'il Signore comandò a Mosè. (22) Però l'oro, e l'argento, il rame, il ferro, lo stagno ed il piombo; (23) Ogni cosa (cioè) che può passare pel fuoco, la passerete pel fuoco, indi sarà pura; però dovrà (anche) venire aspersa coll'acqua di spruzzamento; e tutto ciò che non può passare pel fuoco, passerete per l'acqua. (24) E laverete i vostri panni nel giorno settimo, e diverrete

והלך הכהן כי היתה נקמת ה׳, וכנאר פינחס כי היה המתחיל במצוה. (טז) בדבר בלעם: בלעם בלכתו מעם בלק לשוב אל ארצו עבר במדין ושם שמע כי ישראל החלו לזנות אל בנות מואב ומתוך כך היו משתחווים לאלהיהן, ואז הבין כי זה לבדו הוא הדרך המוכשר להחליש את ישראל, וכתן עצה לבני מדין שישלחו שם את בנותם היותר חשובות, כדי לפתות את ישראל ולהשיתם לעבוד את אלהיהן, ועל ידי כן אלהי ישראל יעזוב אותם. מִסֵּר בלי מורי ausus est, opus aggressus est. (יז) יודעת איש: ראויה להבעל, וכן כל אלו, כל הראוי לחלוץ מתכון למלחמה. (יט) אתם ושביכם: הנכון כהרמ"בן גם השבוים יתקטאו כדי שלא יטמאו אתכם בנגדיהם. ומה שכתב רש"י "לא שהגויים מקבלים טומאה ולריכין הזאה" איכא שני דברים, כי ודאי הגוי מקבל טומאה, אבל הוא דבר אחר. והכוונה: לא שהגויים כשמקבלים טומאה יצטרכו להזאה. וזה מנוי הרבה בל"הק. (כג) כל דבר אשר יבא באש העבירו באש: לפי הכשר אין הכוונה כלל על גיעולי גוים, ואון הכרשה הזאת

Digitized by Google

וְאַחַר תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ ס רביעי (כה) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (כו) שָׂא אֶת רֹאשׁ
מַלְקוֹחַ הַשְּׁבִי בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה אַתָּה וְאֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְרָאשֵׁי אָבוֹת הָעֵדָה׃ (כז) וְחָצִיתָ אֶת־
הַמַּלְקוֹחַ בֵּין תֹּפְשֵׂי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא
וּבֵין כָּל־הָעֵדָה׃ (כח) וַהֲרִמֹתָ מֶכֶס לַיהוָה
מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא אֶחָד
נֶפֶשׁ מֵחֲמֵשׁ הַמֵּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבָּקָר
וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן׃ (כט) מִמַּחֲצִיתָם תִּקָּחוּ

NUMERI XXXI

puri, e poscia entrerete nel campo. (25) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (26) Fa l'enumerazione del bottino e dei prigioni, delle persone (cioè) e degli animali; (la farai, dico) tu, insieme con Eleazzaro sacerdote, ed i capi dei casati della congrega. (27) Indi dividerai il bottino (in due parti uguali) tra quelli che hanno sostenuta la battaglia, che sono (cioè) usciti alla spedizione, e tutta la congrega. (28) Leverai poi un tributo al Signore, (pigliando) dai guerrieri usciti alla spedizione un individuo ogni cinquecento, tanto delle persone, come dei buoi, degli asini e del bestiame minuto. (29) Dalla

מדנרת חלח נטוחלה, שהרי ושהר כתיב, ואם לענין נעולי נוים מה נורך להזכיר הזהב והכסף, שאין תשמשם על ידי האור, כי אנעדה ונמיד היו להם, לא קדרות כסף והנב, ועוד מי נדה אין עניכו חלח מי אנר הפרה, וכמו שהנין גם רש"י; לכך נראה שהיתה הורחת שעה להוסיף הרחקה ותיעות לכלי מדין, חלף מה שחטאו על

וְנָתַתָּה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה׃ (ל)
וּמִמַּחֲצִת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח ׀ אֶחָד ׀ אָחֻז מִן־
הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים
וּמִן־הַצֹּאן מִכָּל־הַבְּהֵמָה וְנָתַתָּה אֹתָם לַלְוִיִּם
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה׃ (לא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
(לב) וַיְהִי הַמַּלְקוֹחַ יֶתֶר הַבָּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ עַם
הַצָּבָא צֹאן שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעִים אֶלֶף
וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים׃ (לג) וּבָקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אָלֶף׃
(לד) וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃ (לה) וְנֶפֶשׁ

NUMERI XXXI

metà spettante a quelli prenderete (uno per cinquecento), e darai ad Eleazzaro sacerdote, qual tributo al Signore. (30) E dalla metà spettante ai figli d'Israel prenderai un individuo, tratto ogni cinquanta, sì delle persòne, quanto dei buoi, degli asini, e del bestiame minuto, (in somma) di tutti gli animali; e li darai ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore. (31) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote eseguirono quanto il Signore comandò a Mosè. (32) Ora il bottino, rimasto dopo quello che la gente della spedizione avea predato, consistè in capi di bestiame minuto seicento settantacinque mila. (33) E animali bovini settantadue mila. (34) E asini sessantun mila.

ידי עסתקרנו אל נכות מדין. (ל) אחוז: כלכד, והטעם נגורל לו בחקרה ונלא ברירה (כתה"ב), ואולי הוא כמו כסיב נאחרי שהוא תרגום של חכם. (לב) עיין רש"י.

אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר
כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃ (לו) וַתְּהִי
הַמֶּחֱצָה חֵלֶק הַיֹּצְאִים בַּצָּבָא מִסְפַּר הַצֹּאן
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעַת
אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ (לז) וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהוָה
מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חָמֵשׁ וְשִׁבְעִים׃ (לח) וְהַבָּקָר
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וְשִׁבְעִים׃ (לט) וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ
מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד וְשִׁשִּׁים׃ (מ) וְנֶפֶשׁ
אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ׃ (מא) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת

NUMERI XXXI

(35) E persone, femmine (cioè) ignare del concubito, tutte insieme trentaduemila anime. (36) Ora la metà, la porzione (cioè) degli usciti alla spedizione, diede il numero di trecentotrentasette mila e cinquecento capi di bestiame minuto. (37) Ed il tributo al Signore, dal bestiame minuto, fu di seicentosettantacinque capi. (38) E d'animali bovini trentasei mila, ed il tributo al Signore ne fu di settantadue. (39) E d'asini trentamila e cinquecento, ed il tributo al Signore ne fu di sessantuno. (40) E di persone sedicimila, delle quali il tributo al Signore fu di trentadue anime. (41) E Mosè diede il tributo levato pel Signore,

יְהוָה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה׃ חמישי (מב) וּמְמַחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים הַצֹּבְאִים׃ (מג) וַתְּהִי
מֶחֱצַת הָעֵדָה מִן־הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
(מד) וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃ (מה) וַחֲמֹרִים
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ (מו) וְנֶפֶשׁ אָדָם
שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף׃ (מז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחֲצַת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאָחֻז אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־
הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי
מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

NUMERI XXXI

ad Eleazzaro sacerdote, come il Signore comandò a Mosè. (42) E dalla metà spettante ai figli d'Israel, la quale Mosè aveva presa dagli uomini combattenti; (43) La qual metà spettante alla congrega consisteva in bestiame minuto trecento trentasette mila e cinquecento capi, (44) E animali bovini trentasei mila, (45) E asini trentamila e cinquecento, (46) E persone sedici mila; (47) Di tale metà (dico) spettante ai figli d'Israel, Mosè prese uno, tratto ogni cinquanta, sì delle persone, che degli animali, e li diede ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

מֹשֶׁה׃ (מח) וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְּקֻדִּים אֲשֶׁר
לְאַלְפֵי הַצָּבָא שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃
(מט) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ
אִישׁ׃ (נ) וַנַּקְרֵב אֶת־קָרְבַּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר
מָצָא כְלִי־זָהָב אֶצְעָדָה וְצָמִיד טַבַּעַת עָגִיל
וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (נא) וַיִּקַּח
מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאִתָּם כָּל
כְּלִי מַעֲשֶׂה׃ (נב) וַיְהִי כָּל־זְהַב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
הֵרִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שְׁבַע־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שָׂרֵי
הַמֵּאוֹת׃ (נג) אַנְשֵׁי הַצָּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ׃ (נד) וַיִּקַּח
מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי
הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
זִכָּרוֹן לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה׃ פ ששי

(שלישי במחוברין)

(48) Indi presentaronsi a Mosè i comandanti delle migliaja di quella spedizione, sì i Capi di mille, quanto i Capi di cento. (49) E dissero a Mosè: I tuoi servi fecero il novero delle truppe che ci furono affidate, e non ci manca alcun individuo. (50) Presentiamo quindi un'offerta al Signore, ciascheduno quegli arredi d'oro che ha trovati, braccialetti, manigli, anella, orecchini, e Cumàz, per propiziare per le nostre persone davanti al Signore. (51) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote ricevettero da essi l'oro, (consistente in) arredi d'ogni sorta. (52) E tutto l'oro, da essi recato in tributo al Signore, fu Sicli sedicimila settecento cinquanta, (cui Mosè ed Eleazzaro ricevettero) dai Capi di mille e dai Capi di cento. (53) (Poichè) gli uomini della spedizione predarono ciascun per sè [e l'offerta fu fatta dai soli Capi]. (54) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote, ricevuto l'oro dai Capi di mille e di cento, lo recarono nel padiglione di congregazione, per ricordo innanzi al Signore a favore dei figli d'Israel.

(מד) פקודי החיל נראותם תשועה כפלאה כזו שלא נפקד מהם איש התעוררו לתת תודה לה' וכופר לעתיד שלא ישלוט בהן עין הרע, ולא משום כי תשא את ראש, כי המצוה ההיא איננה אלא כשייחנו העם כלו ואם היה מפני המצוה היה להם להניח נקע לגלגלת דוקא, העשיר לא ירבה והדל לא יחסיר, והם לא עשו כן. והנה ר' מאיר חתנו של רש"י ואבי רש"נם ראה כי יש קנת דמיון בין ענין זה לענין כי תשא, וראה כי אין הדמיון שלם, ע"כ אמר כי לפני החשבון נדרו לתת כך, ולכיכך נתנו יותר מן המצווה. ולדעתי אין כאן מצוה כלל, והם לא נדרו, אבל אחר שראו שלא נפקד מהם איש התנדבו ונתנו. (מה) ולא נפקד ממנו איש: השרים משתפים עצמם עם אנשי הצבא באמרם מחנו, וכן באמרם לכפר על נפשותינו. כלי זהב וכו': ע' שמות ל"ה כ"ח. (נב) זה שנתנו פקודי החיל לא היה מחה שמצאו על השני בלבד אלא גם מחה שבזזו בבתים ומחה שמצאו על החללים, וכל זה היה מה שהגיע לחלקם של שרי האלפים והמאות ולא מחלק אנשי הצבא, הם עצם מאת שרי האלפים, ומאת שרי המאות (שחשה ואלעזר קבלו הזהב מאת השרים) ומחוץ לו אנשי הצבא בזזו איש לו, כלומר ולא נתנו מאומה.

לב

(א) וּמִקְנֶה יַ֣ר֗ב הָיָ֤ה לִבְנֵי־רְאוּבֵן֙ וְלִבְנֵ֣י־
גָ֔ד עָצ֥וּם מְאֹ֖ד וַיִּרְא֣וּ אֶת־אֶ֣רֶץ יַעְזֵ֑ר וְאֶת־
אֶ֣רֶץ גִּלְעָ֔ד וְהִנֵּ֥ה הַמָּק֖וֹם מָק֥וֹם מִקְנֶֽה׃
(ב) וַיָּבֹ֨אוּ בְנֵי־גָ֜ד וּבְנֵ֣י רְאוּבֵ֗ן וַיֹּאמְר֤וּ אֶל־מֹשֶׁה֙
וְאֶל־אֶלְעָזָ֣ר הַכֹּהֵ֔ן וְאֶל־נְשִׂיאֵ֖י הָעֵדָ֑ה לֵאמֹֽר׃
(ג) עֲטָרוֹת֙ וְדִיבֹ֔ן וְיַעְזֵ֖ר וְנִמְרָ֑ה וְחֶשְׁבּ֖וֹן וְאֶלְעָלֵ֥ה
וּשְׂבָ֖ם וּנְבֹ֥ו וּבְעֹֽן׃ (ד) הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁ֤ר הִכָּה֙ יְהוָ֔ה
לִפְנֵ֖י עֲדַ֣ת יִשְׂרָאֵ֑ל אֶ֣רֶץ מִקְנֶ֔ה הִ֖וא וְלַעֲבָדֶ֥יךָ

NUMERI XXXII

XXXII

(1) Ora i figli di Ruben e i figli di Gad avevano gran copia di bestiame, e veduto ch'il paese di Jaazèr ed il paese di Galaad erano luoghi da bestiame [cioè di buoni pascoli]; (2) I figli di Gad e i figli di Ruben andarono e dissero quanto segue a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote ed ai principi della congrega: (3) Ataròt e Divòn e Jaazèr e Nimrà e Hheshbòn ed Elalè e Sevàm e Nevò e Beòn; (4) Questo paese ch'il Signore diede vinto alla congrega d'Israel, è un paese da (nutrir) be-

מִקְנֶה׃ ס (ה) וַיֹּאמְרוּ אִם־מָצָאנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ
יֻתַּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לַאֲחֻזָּה אַל־
תַּעֲבִרֵנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן׃ (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִבְנֵי־
גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן הַאַחֵיכֶם יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה
וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה׃ (ז) וְלָמָּה תְנִיאֻון* אֶת־לֵב
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֹר אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן
לָהֶם יְהוָה׃ (ח) כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשָׁלְחִי
אֹתָם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ׃
(ט) וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וַיָּנִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־

NUMERI XXXII

stiame, e i tuoi servi hanno bestiame. (5) Indi soggiunsero: Se abbiamo incontrato grazia appo te, venga accordato questo paese in possessione ai tuoi servi; non volere che passiamo il Giordano. (6) E Mosè disse ai figli di Gad ed ai figli di Ruben: Dunque i vostri fratelli andranno alla guerra, e voi starete qui? (7) E perchè volete distornare l'animo dei figli d'Israel dal passare alla terra, ch'il Signore ha loro assegnata? (8) Altrettanto han fatto i vostri padri, allorch'io li mandai da Cadèsh-Barnèa per vedere il paese. (9) Andarono sino alla valle d'Eshcòl, e videro il paese; indi stornarono l'animo dei figli d'Israel, onde non andassero alla terra ch'il Signore

(*) תניאון קרי.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה׃ (י) וַיִּחַר־אַף
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר׃ (יא) אִם־
יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמַעְלָה אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב כִּי לֹא־מִלְּאוּ
אַחֲרָי׃ (יב) בִּלְתִּי כָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן כִּי מִלְּאוּ אַחֲרֵי יְהוָה׃ (יג) וַיִּחַר־אַף
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה
עַד־תֹּם כָּל־הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
(יד) וְהִנֵּה קַמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תַּרְבּוּת
אֲנָשִׁים חַטָּאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־

NUMERI XXXII

avea loro assegnata. (10) Allora il Signore, adiratosi, giurò, con dire: (11) Quegli uomini che sono usciti dell'Egitto, avendo vent'anni o più, non debbono vedere la terra che ho giurata ad Abramo, Isacco e Giacobbe; posciachè non mi furono pienamente fedeli; (12) Eccettuati soltanto Calèv figlio di Jefunnè kenizzita e Giosuè figlio di Nun, poichè furono pienamente fedeli al Signore. (13) Il Signore, acceso di sdegno contro Israel, li fece andar vagando pel deserto quarant'anni, sino a che ebbe fine tutta quella generazione che fece ciò che spiace agli occhi del Signore. (14) Ed ora sorgete voi a rimpiazzare i vostri padri, qual riproduzione d'uomini peccatori, ad accrescere nuovamente l'acceso sdegno del Signore verso

יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל׃ (טו) כִּי תְשׁוּבֻן מֵאַחֲרָיו
וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשִׁחַתֶּם לְכָל־הָעָם
הַזֶּה׃ ס (טז) וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גִּדְרֹת
צֹאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֹה וְעָרִים לְטַפֵּנוּ׃ (יז)
וַאֲנַחְנוּ נֶחֱלָץ חֻשִׁים לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֲשֶׁר אִם־הֲבִיאֹנָם אֶל־מְקוֹמָם וְיָשַׁב טַפֵּנוּ
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ (יח) לֹא
נָשׁוּב אֶל־בָּתֵּינוּ עַד הִתְנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אִישׁ נַחֲלָתוֹ׃ (יט) כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם מֵעֵבֶר

NUMERI XXXII

Israel. (15) Perocchè voi ritraendovi dal seguirlo [cioè dall'obbedirgli], egli seguiterà a lasciarlo ancora nel deserto, e voi così cagionerete un guasto a tutto questo popolo. (16) Ed eglino accostaronsi a lui e dissero: Fabbricheremo qui per le nostre mandre dei recinti da bestiame, e città per la nostra figliuolanza. (17) Indi prontamente ci armeremo (per marciare) innanzi ai figli d'Israel, sino a tanto che gli avremo condotti al loro luogo; e la nostra figliuolanza resterà nelle città fortificate, per timore degli abitanti del paese. (18) Non torneremo alle nostre famiglie, sino a che i figli d'Israel (non) abbiano preso possesso ciascheduno del suo retaggio. (19) Imperocchè non vogliamo possedere con essi al di là del Gior-

(טז) גדרות צאן: הזכירו תחלה הצאן והמקנה, כי עיקר שלחם היה בשביל המקנה (תלמידי יהודה לולאטו), והגרי רש"י לקוחים מן במדבר רבה, ועיין שם דברי

לַיַּרְדֵּן וָהָלְאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ מֵעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה׃ פ שביעי (רביעי במחוברין) (כ) וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
אִם־תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה׃ (כא) וְעָבַר
לָכֶם כָּל־חָלוּץ אֶת־הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד
הוֹרִישׁוֹ אֶת־אֹיְבָיו מִפָּנָיו׃ (כב) וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ
לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וְהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְהוָה
וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה
לִפְנֵי יְהוָה׃ (כג) וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה
חָטָאתֶם לַיהוָה וִדְעוּ חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא

NUMERI XXXII

dano, avendo già avuto il nostro retaggio alla riva orientale del Giordano. (20) E Mosè disse loro: Se eseguirete questa cosa, se v'armerete (e marcerete) davanti al Signore alla guerra; (21) Se cioè chiunque tra voi è atto a portare le armi passerà il Giordano davanti al Signore, sino a che Egli [il Signore] avrà scacciato dal suo cospetto i suoi nemici; (22) Ed il paese verrà sottomesso davanti al Signore, e (soltanto) dopo ciò ritornerete (qui); se (in somma) vi renderete scarichi (d'ogni obbligo) verso il Signore e verso Israel: allora questa terra diverrà vostra proprietà davanti al Signore [cioè col suo consentimento]. (23) Ma se non farete così, ecco, voi peccherete verso il Signore; ed abbiate in considerazione (il castigo

אֶתְכֶם׃ (כד) בְּנוּ־לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת
לְצֹנַאֲכֶם וְהַיֹּצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ׃ (כה) וַיֹּאמֶר
בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ
יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי מְצַוֶּה׃ (כו) טַפֵּנוּ נָשֵׁינוּ
מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֵמָתֵנוּ יִהְיוּ־שָׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד׃
(כז) וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ כָל־חֲלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה
לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דֹּבֵר׃ (כח) וַיְצַו לָהֶם
מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
וְאֶת־רָאשֵׁי אָבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם־יַעַבְרוּ בְנֵי־גָד

NUMERI XXXII

del) vostro peccato, il quale saprà cogliervi. (24) Fabbricate adunque città per la vostra figliuolanza, e recinti pel vostro bestiame; indi eseguite quanto colla vostra bocca avete promesso. (25) E i figli di Gad e i figli di Ruben dissero a Mosè: I tuoi servi faranno, come il mio Signore comanda. (26) La nostra figliuolanza, le nostre donne, le nostre mandre, e tutt'il nostro bestiame, resteranno ove sono, nelle città di Galaad. (27) E i tuoi servi, chiunque (cioè) è atto a portare le armi, e far parte dell'esercito, passeranno davanti al Signore, alla guerra, come dice il mio Signore. (28) E Mosè diede intorno ad essi gli ordini ad Eleazzaro sacerdote, ed a Giosuè figlio di Nun, ed ai Capi dei casati delle tribù dei figli d'Israel. (29) Disse (cioè) loro Mosè: Se i figli di Gad e i figli di Ru-

וּבְנֵי־רְאוּבֵן׃ אִתְּכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן כָּל־חָלוּץ
לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם
וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לַאֲחֻזָּה׃
(ל) וְאִם־לֹא יַעַבְרוּ חֲלוּצִים אִתְּכֶם וְנֶאֱחֻזוּ
בְּתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ (לא) וַיַּעֲנוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי
רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
עֲבָדֶיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ (לב) נַחְנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים
לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאִתָּנוּ אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃ (לג) וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד

NUMERI XXXII

ben, chiunque è atto a portare le armi, passeranno con voi il Giordano, (e andranno) alla guerra davanti al Signore, ed il paese verrà a voi sottomesso: darete loro in proprietà la terra di Galaad. (30) E se non passeranno armati con voi, dovranno stabilirsi tra voi nella terra di Canaan. (31) E i figli di Gad e i figli di Ruben, risposero, con dire: Eseguiremo esattamente quanto il Signore ha parlato rapporto ai tuoi servi. (32) Noi passeremo armati davanti al Signore nella terra di Canaan, e a noi resterà la nostra proprietà ereditaria di qua del Giordano. (33) E Mosè assegnò ai medesimi, ai figli (cioè) di Gad,

מוסר כעימים וטונים. (ל) ונאחזו בתוככם: תקחו מהם כל הארץ הזאת ותגרשו מהם כשיהם ושפם ותתנו להם אחוה הראויה להם בארץ כנען שיכבשו אותה להם כאשר יעברו שם (רמ"בן), ואולי אין צורך שיכבשוה הם, כי כל ישראל כלטוו להורישם את הכנעני, ואף אם לא יבאו בני ראובן וגד אתם היה להם לכבוש את הארץ ולתת להם חלקם. (לג) ויתן להם משה: עד כאן לא נזכרו בני מנשה, ונראה כי אחר

וְלִבְנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף
אֶת־מַמְלֶכֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלֶכֶת
עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ לְעָרֶיהָ בִּגְבֻלֹת עָרֵי
הָאָרֶץ סָבִיב׃ (לד) וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד אֶת־דִּיבֹן וְאֶת־
עֲטָרֹת וְאֶת עֲרֹעֵר׃ (לה) וְאֶת־עַטְרֹת שׁוֹפָן וְאֶת־
יַעְזֵר וְיָגְבְּהָה׃ (לו) וְאֶת־בֵּית נִמְרָה וְאֶת־בֵּית
הָרָן עָרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֹאן׃ (לז) וּבְנֵי רְאוּבֵן
בָּנוּ אֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־אֶלְעָלֵא וְאֶת קִרְיָתָיִם׃
(לח) וְאֶת־נְבוֹ וְאֶת־בַּעַל מְעוֹן מוּסַבֹּת שֵׁם

NUMERI XXXII

ed ai figli di Ruben, ed alla metà della tribù di Manasse, figlio di Giuseppe, il regno di Sihhòn re degli Emorei, ed il regno d'Og re di Basciàn; il paese diviso nelle sue città [cioè assegnò a ciascheduna di esse tribù alcune determinate città] coi confini (fra tribù e tribù); le città del paese (coi confini fissati) tutt'attorno [v. Giosuè XIII]. (34) Indi i figli di Gad ristaurarono Divòn, e Ataròt, ed Aroèr; (35) E Atrot Sciofàn e Jaazèr, e Jogbehà; (36) E Bet-Nimrà, e Bet-Haràn; (formandone) città forti, e recinti da bestiame. (37) E i figli di Ruben ristaurarono Hheshbòn, ed Elalè, e Kirjathàim; (38) E Nevò e Baal Meòn — i cui nomi erano stati cangiati [dagli

שהכניס יוסף עם בני ראובן וגד לתת לה שחלתם, הלכו בני מכיר ולכדו הגלעד ולא הכניס יוסף גם עם חצי מטה מנשה שיתישבו בעבר הירדן, ושלות ולחצי שבט מנשה בן יוסף הכתובות כאן נכתבו על שם סוף המאורע, ואין מוקדם ומאוחר בתורה.

וְאֶת־שִׁבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת
הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ׃ (לט) וַיֵּלְכוּ בְּנֵי מָכִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה גִלְעָדָה וַיִּלְכְּדֻהָ וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי
אֲשֶׁר־בָּהּ׃ מפטיר (מ) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד
לְמָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃ (מא) וְיָאִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוֹּתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֹתָן
חַוֹּת יָאִיר׃ (מב) וְנֹבַח הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קְנָת
וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ* נֹבַח בִּשְׁמוֹ׃ פ פ פ

NUMERI XXXII

Emorei, che aveanle prese ai Moabiti] — e Sivmà; e posero (gli antichi) nomi alle città che ristaurarono. (39) E i figli di Machìr figlio di Manasse andarono in Galaad, e se n' impossessarono, scacciando gli Emorei ivi esistenti. (40) E Mosè diede Galaad a Machìr figlio di Manasse, e questi vi si stabilì. (41) E (la progenie di) Jair figlio di Manasse andò, e s' impadronì dei loro villaggi, e li denominò Villaggi di Jair. (42) E Nòvahh andò, e s' impossessò di Kenàt e delle città ad essa subordinate, e le pose il proprio nome Nòvahh.

(*) ה׳ רפה.

לג

מג (א) אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
(ב) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם
עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם׃
(ג) וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח

NUMERI XXXIII

XXXIII

(1) E questi sono i viaggi dei figli d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto, divisi a schiere, condotti da Mosè ed Aronne. (2) Mosè, per ordine del Signore, registrò i luoghi delle loro partenze, viaggio per viaggio; e questi sono i loro viaggi luogo per luogo. (3) Partirono da Ramessès nel mese primo, nel decimo quinto giorno di esso primo mese; alla dimane del sagrifizio pasquale i figli d'Israel uscirono colla mano

(ב) ויכתוב משה את מוצאיהם: אין הכוונה מקומות שיצאו משם, אלא מקומות שהגיעו שמה, מקומות המחנייה, וזה מפני שלא היתה גיאתם אל ארץ כנענית וערבי חומה, אלא למקומות שבמדבר, והנה מצאנו ויצאו אל מדבר שור (שמות ט"ו כ"ב), ולא אמר ויצאו, כי הגיאה לשקוע כתות יציאה תקרא, לכיכך נכתב גם כאן מוצאיהם

יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָל־מִצְרָיִם׃
(ד) וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה
בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה
שְׁפָטִים׃ (ה) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס וַיַּחֲנוּ
בְּסֻכֹּת׃ (ו) וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם אֲשֶׁר
בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃ (ז) וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיָּשָׁב עַל־פִּי
הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַעַל צְפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי
מִגְדֹּל׃ (ח) וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־
הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
בְּמִדְבַּר אֵתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה׃ (ט) וַיִּסְעוּ מִמָּרָה
וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת

NUMERI XXXIII

alta, alla vista di tutti gli Egizi. (4) Nel mentre che gli Egizi seppellivano quelli tra essi, ch' il Signore avea percossi, (cioè) tutt'i primogeniti; ed anche dei loro dèi aveva il Signore fatto eccidio. (5) Partiti i figli d'Israel da Ramessès, s'accamparono in Succòt. (6) Indi partirono da Succòt, e s'accamparono in Ethàm, situato nell'estremità del deserto. (7) Partiti da Ethàm, tornarono presso Pi-hahhiròt, situato dirimpetto a Baal Sefòn, e s'accamparono davanti Migdòl. (8) Indi partiti da Penè hahhiròt, passarono per mezzo il mare, verso il deserto, e fecero un viaggio di tre giorni nel deserto di Ethàm, e s'accamparono in Marà. (9) Partiti da Marà si recarono in Elim. In Elim vi sono dodici fonti d'acqua e settanta palme,

מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם׃ (י) וַיִּסְעוּ
מֵאֵילִם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף׃ שני (יא) וַיִּסְעוּ מִיַּם־
סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין׃ (יב) וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין
וַיַּחֲנוּ בְּדָפְקָה׃ (יג) וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאָלוּשׁ׃
(יד) וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִם וְלֹא־הָיָה
שָׁם מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת׃ (טו) וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִם
וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי׃ (טז) וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינָי
וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתַּאֲוָה׃ (יז) וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת
הַתַּאֲוָה וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת׃ (יח) וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרֹת
וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה׃ (יט) וַיִּסְעוּ מֵרִתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹּן
פָּרֶץ׃ (כ) וַיִּסְעוּ מֵרִמֹּן פָּרֶץ וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה׃

NUMERI XXXIII

e vi s'accamparono. (10) Partiti da Elim, s'accamparono presso il mar rosso. (11) Partiti dal mar rosso, s'accamparono nel deserto di Sin. (12) Partiti dal deserto di Sin, s'accamparono in Dofcà. (13) Partiti da Dofcà, s'accamparono in Alùsh. (14) Partiti da Alùsh, s'accamparono in Refidìm, ed ivi il po polo non aveva acqua da bere [v. Esodo XVII]. (15) Partiti da Refidìm, s'accamparono nel deserto di Sinai. (16) Partiti dal deserto di Sinai, s'accamparono in Kivròt hattaavà. (17) Partiti da Kivròt-hattaavà, s'accamparono in Hhasseròt. (18) Partiti da Hhasseròt, s'accamparono in Rithmà. (19) Partiti da Rithmà, s'accamparono in Rimòn Pèress. (20) Partiti da Rim

(כא) וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ בְּרִסָּה׃ (כב) וַיִּסְעוּ
מֵרִסָּה וַיַּחֲנוּ בִּקְהֵלָתָה׃ (כג) וַיִּסְעוּ מִקְּהֵלָתָה
וַיַּחֲנוּ בְּהַר־שָׁפֶר׃ (כד) וַיִּסְעוּ מֵהַר־שָׁפֶר וַיַּחֲנוּ
בַּחֲרָדָה׃ (כה) וַיִּסְעוּ מֵחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בְּמַקְהֵלֹת׃
(כו) וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת׃ (כז) וַיִּסְעוּ
מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח׃ (כח) וַיִּסְעוּ מִתָּרַח וַיַּחֲנוּ
בְּמִתְקָה׃ (כט) וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה׃
(ל) וַיִּסְעוּ מֵחַשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת׃ (לא) וַיִּסְעוּ
מִמֹּסֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי יַעֲקָן׃ (לב) וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי
יַעֲקָן וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד׃ (לג) וַיִּסְעוּ מֵחֹר הַגִּדְגָּד

NUMERI XXXIII

mòn-Pèress, s'accamparono in Livnà. (21) Partiti da Livnà, s'accamparono in Rissà. (22) Partiti da Rissà, s'accamparono in Kehelàtha. (23) Partiti da Kehelàtha, s'accamparono nel monte Scèfer. (24) Partiti dal monte Scèfer, s'accamparono in Hharadà. (25) Partiti da Hharadà, s'accamparono in Makhelòt. (26) Partiti da Makhelòt, s'accamparono in Tàhhat. (27) Partiti da Tàhhat, s'accamparono in Tèrahh. (28) Partiti da Tèrahh, s'accamparono in Mithcà. (29) Partiti da Mithcà, s'accamparono in Hhasmonà. (30) Partiti da Hhasmonà, s'accamparono in Mosseròt. (31) Partiti da Mosseròt, s'accamparono in Benè Jaacàn. (32) Partiti da Benè Jaacàn, s'accamparono in Hhor hagghidgàd. (33) Partiti da Hhor hagghidgàd,

וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה׃ (לה) וַיִּסְעוּ מִיָּטְבָתָה וַיַּחֲנוּ
בְּעַבְרֹנָה׃ (לו) וַיִּסְעוּ מֵעַבְרֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּעֶצְיֹן
גָּבֶר׃ (לז) וַיִּסְעוּ מֵעֶצְיֹן גָּבֶר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־צִן
הִוא קָדֵשׁ׃ (לח) וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר
בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם׃ (לט) וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
אֶל־הַר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בִּשְׁנַת
הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ׃ (מ) וְאַהֲרֹן בֶּן־
שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה בְּמֹתוֹ בְּהַר הָהָר׃
ס (מא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְהוּא־יֹשֵׁב
בַּנֶּגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (מב) וַיִּסְעוּ

NUMERI XXXIII

s'accamparono in Jotvàtha. (34) Partiti da Jotvàtha, s'accamparono in Avronà. (35) Partiti da Avronà, s'accamparono in Essjòn-Ghèver. (36) Partiti da Essjòn-Ghèver, s'accamparono nel deserto di Ssin, ossia Cadèsh. (37) Partiti da Cadèsh, s'accamparono nel monte Hor, all'estremità dell'Idumea. (38) Ed Aronne sacerdote, per comando del Signore, salì sul monte Hor, e vi morì; (locchè avvenne) nell'anno quarantesimo dall'uscita dei figli d'Israel dalla terra d'Egitto, nel mese quinto, al primo del mese. (39) Ed Aronne aveva cento ventitrè anni, quando morì nel monte Hor. (40) Ed il Cananeo, re d'Aràd, abitante la parte australe della Cananea, intese ch'i figli d'Israel s'avanzavano [vedi Capo XXI]. (41) Indi partirono

מֵהָר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה׃ (מב) וַיִּסְעוּ מִצַּלְמֹנָה
וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן׃ (מג) וַיִּסְעוּ מִפּוּנֹן וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃
(מד) וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיִּי־הָעֲבָרִים בִּגְבוּל
מוֹאָב׃ (מה) וַיִּסְעוּ מֵעִיִּים וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֹן גָּד׃
(מו) וַיִּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה׃
(מז) וַיִּסְעוּ מֵעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה וַיַּחֲנוּ בְּהָרֵי
הָעֲבָרִים לִפְנֵי נְבוֹ׃ (מח) וַיִּסְעוּ מֵהָרֵי הָעֲבָרִים
וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרִחוֹ׃ (מט) וַיַּחֲנוּ
עַל־הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשִׁמֹת עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים
בְּעַרְבֹת מוֹאָב׃ ס שלישי (המישי במחוברין) (נ) וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרִחוֹ

NUMERI XXXIII

dal monte Hor, e s'accamparono in Ssalmonà. (42) E partiti da Ssalmonà, s'accamparono in Punòn. (43) Partiti da Punòn, s'accamparono in Ovòt. (44) Partiti da Ovòt, s'accamparono in Ijjè-haavarim, al confine di Moàb. (45) Partiti da Ijjìm, s'accamparono in Divòn-Gad. (46) Partiti da Divòn-Gad, s'accamparono in Almòn Divlathàima. (47) Partiti da Almòn-Divlathàima, s'accamparono nei monti d'Avarìm, dirimpetto a Nevò. (48) Partiti dai monti d'Avarìm, s'accamparono nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (49) S'accamparono cioè presso al Giordano, da Bet-Hajscimòt sino Avèl-Hashshittìm, nelle pianure di Moàb. (50) Ed il Signore parlò a Mosè nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico, con dire:

לֵאמֹר׃ (נא) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אֶרֶץ
כְּנָעַן׃ (נב) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
מִפְּנֵיכֶם וְאִבַּדְתֶּם אֶת כָּל־מַשְׂכִּיתָם וְאֶת
כָּל־צַלְמֵי מַסֵּכֹתָם תְּאַבֵּדוּ וְאֶת כָּל־בָּמוֹתָם
תַּשְׁמִידוּ׃ (נג) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וְיָשַׁבְתֶּם־
בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ לָרֶשֶׁת
אֹתָהּ׃ (נד) וְהִתְנַחַלְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ בְּגוֹרָל
לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם לָרַב תַּרְבֶּו אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלַמְּעַט
תַּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה
הַגּוֹרָל לוֹ יִהְיֶה לְמַטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנָחָלוּ׃

NUMERI XXXIII

(51) Parla ai figli d'Israel, e di loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (52) Scaccerete dal vostro cospetto tutti gli abitanti del paese, e guasterete tutte le loro pietre effigiate; come pure tutte le loro immagini di getto guasterete, e tutte le loro consacrate alture distruggerete. (53) Scaccerete (gli abitanti di) quella terra, e l'abiterete; poichè a voi ho assegnato quel paese, perchè abbiate a possederlo. (54) Vi spartirete la terra, a sorte tra le vostre famiglie; al (casato) molto numeroso assegnerete retaggio maggiore, ed al poco numeroso darete retaggio minore; ciascheduno possederà là [in quella plaga, o provincia], dove gli sarà venuta la sorte: ognuno avrà il suo retaggio presso quelli della sua tribù paterna.

(נה) וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם
וְהָיָה אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם לְשִׂכִּים בְּעֵינֵיכֶם
וְלִצְנִנִים בְּצִדֵּיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נו) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי
לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֶעֱשֶׂה לָכֶם: פ

לד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) צַו
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־אַתֶּם

NUMERI XXXIII-XXXIV

(55) E se non discaccerete dal vostro cospetto gli abitanti del paese; allora quelli che ne lascerete rimanere saranno per voi chiodi negli occhi, ed aculei nei fianchi; e v'angustieranno nel paese che abiterete. (56) E ciò ch'io pensava di fare ad essi, farò a voi.

XXXIV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di loro: Quando entrerete nella terra di Canaan, quest'è il paese che v'apparterrà in retaggio, (questa

על מקומות הכילה והחניה. (נה) לשכים: עיין רש"י, וכן בתרגום סורי מתורגם כמן סֻכָּא, וכן ה״ירונימוס clavi. צנינים: מזה בל״ח נגון מבני שהוא חד וחריף (ילקוט כמדבר).

בָּאִים אֶל־הָאָרֶץ כְּנָעַן זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפֹּל
לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לִגְבֻלֹתֶיהָ׃ (ג) וְהָיָה
לָכֶם פְּאַת־נֶגֶב מִמִּדְבַּר־צִן עַל־יְדֵי אֱדוֹם
וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יָם־הַמֶּלַח קֵדְמָה׃
(ד) וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים
וְעָבַר צִנָּה וְהָיָה תוֹצְאֹתָיו מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ
וְיָצָא חֲצַר־אַדָּר וְעָבַר עַצְמֹנָה׃ (ה) וְנָסַב הַגְּבוּל
מֵעַצְמוֹן נַחְלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו הַיָּמָה׃
(ו) וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל

NUMERI XXXIV

cioè è) la terra di Canaan, coi suoi confini. (3) Avrete il lato meridionale dal deserto di Ssin, presso all'Idumea; ed il vostro confine meridionale sarà [comincierà] dall'estremità orientale del lago salso [Asfaltide]. (4) Il vostro confine volterà al mezzodì della salita d'Acrabbim, e passerà a Ssin; indi andrà a riuscire al mezzodì di Cadèsh-Barnèa, poi riuscirà in Hhassàr Addàr, e passerà in Assmòn. (5) Indi il confine volterà da Assmòn verso il torrente dell'Egitto, e andrà a riuscire al mare [mediterraneo]. (6) Quanto poi al confine occidentale, avrete il mare grande [mediterraneo] per confine.

(ד) צנה: הוא מדבר לין. עיין יהושע ט״ו. (ה) נחלה מצרים: איננו כלום.

(*) והיו קרי.

זֶה־יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם׃ (ז) וְזֶה־יִהְיֶה לָכֶם
גְּבוּל צָפוֹן מִן־הַיָּם הַגָּדֹל תְּתָאוּ לָכֶם הֹר
הָהָר׃ (ח) מֵהַר הָהָר תְּתָאוּ לְבֹא חֲמָת וְהָיוּ
תוֹצְאֹת הַגְּבֻל צְדָדָה׃ (ט) וְיָצָא הַגְּבֻל זִפְרֹנָה
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו חֲצַר עֵינָן זֶה־יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל
צָפוֹן׃ (י) וְהִתְאַוִּיתֶם לָכֶם לִגְבוּל קֶדְמָה מֵחֲצַר
עֵינָן שְׁפָמָה׃ (יא) וְיָרַד הַגְּבֻל מִשְּׁפָם הָרִבְלָה
מִקֶּדֶם לָעָיִן וְיָרַד הַגְּבֻל וּמָחָה עַל־כֶּתֶף יָם־
כִּנֶּרֶת קֶדְמָה׃ (יב) וְיָרַד הַגְּבוּל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ
תוֹצְאֹתָיו יַם הַמֶּלַח זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

Questo sarà per voi il confine occidentale. (7) E questo sarà per voi il confine a settentrione: dal mare grande tirerete una linea al monte Hor. (8) Dal monte Hor tirerete una linea verso Hhamàt, ed il confine andrà a riuscire a Ssedàd. (9) Indi il confine riuscirà a Zifròn, e andrà a terminare a Hhassàr-Enàn. Questo sarà per voi il confine settentrionale. (10) Tirerete poi una linea pel confine orientale da Hhassàr-Enàn a Scefàm. (11) Il confine scenderà da Scefàm a Rivlà, all'oriente dell'Ain [Fonte]; e scendendo (ancora) il confine, toccherà il lato orientale del lago di Kinnèret [Genesaret]. (12) Indi il confine scenderà al Giordano, e andrà a terminare al lago

(ז) תתאו: לשון קָוֶה, ולין זה הור ההר שמת בו אהרן, ועיין כת"כם. (יז) כל כשיש

לִגְבֻלֹתֶיהָ סָבִיב׃ (יג) וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגוֹרָל
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי
הַמַּטֶּה׃ (יד) כִּי לָקְחוּ מַטֵּה בְנֵי הָרְאוּבֵנִי
לְבֵית אֲבֹתָם וּמַטֵּה בְנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם
וַחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם׃ (טו) שְׁנֵי
הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר
לְיַרְדֵּן יְרִחוֹ קֵדְמָה מִזְרָחָה׃ פ רביעי (ששי במחובר)
(טז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (יז) אֵלֶּה
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

salso [Asfaltide]. Questa sarà per voi la terra, coi suoi confini tutt'attorno. (13) E Mosè comandò ai figli d'Israel, con dire: Quest'è la terra che vi spartirete a sorte, la quale il Signore ha comandato di dare alle nove tribù e mezza. (14) Poichè la tribù dei Rubeniti, quanti sono i suoi casati [cioè tutta intera], e la tribù dei Gaditi, quanti sono i suoi casati, e metà della tribù di Manasse, hanno ricevuto il loro retaggio. (15) Queste due tribù e mezza hanno ricevuto il loro retaggio alla riva orientale del Giordano di Gerico. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Sono questi i nomi degli uomini, che prenderanno possesso del paese, per conto vostro, [cioè che regoleranno l'estrazione, indi suddivideranno la terra tra le famiglie d'ogni tribù]: Eleazzaro sacerdote, e Giosuè figlio

אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃ (יח) וְנָשִׂיא אֶחָד
נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֶּה תִּקְּחוּ לִנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ׃
(יט) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב
בֶּן־יְפֻנֶּה׃ (כ) וְלְמַטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־
עַמִּיהוּד׃ (כא) וְלְמַטֵּה בִנְיָמִן אֱלִידָד בֶּן־כִּסְלוֹן׃
(כב) וְלְמַטֵּה בְנֵי־דָן נָשִׂיא בֻקִּי בֶן־יָגְלִי׃ (כג) לִבְנֵי
יוֹסֵף לְמַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חַנִּיאֵל בֶּן־
אֵפֹד׃ (כד) וְלְמַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא קְמוּאֵל
בֶּן־שִׁפְטָן׃ (כה) וְלְמַטֵּה בְנֵי־זְבוּלֻן נָשִׂיא
אֱלִיצָפָן בֶּן־פַּרְנָךְ׃ (כו) וְלְמַטֵּה בְנֵי־יִשָּׂשכָר
נָשִׂיא פַּלְטִיאֵל בֶּן־עַזָּן׃ (כז) וְלְמַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר
נָשִׂיא אֲחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי׃ (כח) וְלְמַטֵּה בְנֵי־
נַפְתָּלִי נָשִׂיא פְּדַהְאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (כט) אֵלֶּה
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְנַחֵל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן׃ פ חמישי

di Nun. (18) Prenderete eziandio un principe per ciascheduna tribù, per prender possesso della terra. (19) E questi sono i nomi di essi uomini: per la tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (20) E per la tribù dei figli di Simeone, Samuel figlio d'Ammihùd. (21) Per la tribù di Binjamin, Elidàd figlio di Kislòn. (22) E per la tribù dei figli di Dan, principe, Bukkì figlio di Joghlì. (23) Pei figli di Giuseppe: per la tribù dei figli di Manasse, principe, Hhannièl figlio di Efòd, (24) E per la tribù dei figli d'Efraim, principe, Kemuèl figlio di Sciftàn. (25) E per la tribù dei figli di Zevulùn, principe, Elissafàn figlio di Parnàch. (26) E per la tribù dei figli d'Issachàr, principe, Paltièl figlio d'Azzàn. (27) E per la tribù dei figli d'Ascèr, principe, Ahhihùd figlio di Scelomì. (28) E per la tribù dei figli di Naftalì, principe, Pedahèl figlio d'Ammihùd. (29) Sono questi quelli ch'il Signore ha incaricati di mettere i figli d'Israel in possesso della terra di Canaan [cioè di fargliene il riparto].

יעלה הגורל בשביל שבטו, וכמו שכתב רש"י: כל כשיש לפוטרופוס לשבטו. (יט) הנשיאים שנפרשת במדבר ונשוא כבר מתו, ואלו נבחרו תחתם; רק השלשה הראשונים לא היו נשיאים, כי כל שבט היה בוחר נשיאו והק"בה רצה לתת כבוד לכלב אע"פ שלא היה נשיא, גם בחר בשמואל בן עמיהוד ובאלידד בן כסלון אע"פ שלא היו נשיאים; ואולי שניים אלה היו יודעים ומהונים לכלב, ואולי כלב לא היה מקבל הפקודה הזאת אם לא היה יודע ומכיר את חבריו שיהיו גם הם אנשים נדיקים, כדי שלא יצטרך להיות במרינה עמהם כמו שאירע לו עם המרגלים. ואולי מפני שהיו שלשת האנשים האלה מכירים ואוהבים זה את זה כמשך ששבט יהודה כתן מאתנו לשבט שמעון (יהושע י"ט ט') (ר' אדר תר"כה). (כט) לְנַחֵל: כאן הוא פִּעֵל, והוא לְחַלֵּק בין אנשי השבט החלק אשר יצא בגורל.

לה

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר׃ (ב) צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנָתְנוּ לַלְוִיִּם מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם עָרִים לָשֶׁבֶת
וּמִגְרָשׁ לֶעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם׃
(ג) וְהָיוּ הֶעָרִים לָהֶם לָשֶׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם יִהְיוּ
לִבְהֶמְתָּם וְלִרְכֻשָׁם וּלְכָל חַיָּתָם׃ (ד) וּמִגְרְשֵׁי
הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה
אֶלֶף אַמָּה סָבִיב׃ (ה) וּמַדַּתֶּם מִחוּץ לָעִיר אֶת־

(ד׳ ה׳) מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו׳: נתרגום יוני המיוחס לצנעים זקנים כתוב אלפים אמה נמכוק ד׳ כמו נמכוק ה׳, וקנת ריקי מוד נמתו אחריו, ומצנו וכתבו כי טעות כפלה נספריכו; אבל כל אחר המתרגמים הקדמונים תרגמו נמכוק ד׳ אלף אמה, וגם בתורת הצמרוכים כתוב אלף אמה. והנה כבר הסכימו גדולי החוקרים כי כשיטנת נמכר קדמון אלוף נמחאות, ותהיה הכמחת האחת נכוכה בלשון ומתיצבת על הדעת, והאחרת זרה ונלתי מובנת, אין למהר ולשבוש שהזרה היא מוטעית והאחרת היא האמתית, אבל פעמים רבות הדבר הוא נהפך, כי קרוב הדבר שהסופרים שהעתיקו הספר כשראו לשון זר ונלתי מובן תקניהו, אבל רחוק הוא שאם מתחלה היה הלשון נכון ומובן ישימו במקומו דברים זרים ונלתי מובנים, וזה לשון החכם דע ראסמי בהקדמתו לספרו על אלופי הנמחאות: Quaelibet lingua et aetas suas habet anomalias et anallogias; nec omnes, nec semper grammatice scripserunt sacri auctores. Unde non temere rejicienda

XXXV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico, con dire: Comanda ai figli d'Israel, che del retaggio di loro possessione diano ai Leviti delle città da abitare; come pure tutt'attorno alle città diano ai Leviti un pomerio [cioè uno spazio non fabbricato, nè coltivato]. (3) Le città serviranno ad essi per abitarvi; e i loro pomerj serviranno pel loro bestiame, per la loro roba, e per tutt'i bisogni della loro vita. (4) I pomerj delle città che darete ai Leviti, saranno, dalle mura della città in fuori, mille braccia tutt'attorno. (5) E [nelle città non murate] misure-

lectio anomala. Imo anomala lectio plerumque verior. Facillimum namque est anomalis analoga a scribis substitui, analogis anomala difficillimum. (Var. lect. Canones critici 38. 39). ובכמה מקומות הרחיתי גם אני בספרי אוהב גר כי הנסחאות היותר זרות הן הן לפי כוונת המתרגם, ואותן שנראות יותר ישרות ויותר מסכימות עם לשון הפסוק, איכן אלא תקונים שנקשו לתקן הסופרים האחרונים, שלא הביכו דעת המתרגם ולא הלכו בכתיבותיו. והכני שואל לאותן שכתבו (Paris, 1833) שבמחת השבעים היא הנכונה, היכן מצאו מעתיק כל כך חסר לב שיכתוב 1000 במקום 2000, ומיד בסמוך שאחריו יראה באותו ענין בעצמו כתוב ארבע פעמים 2000, ולא יבין שטעה לטעלה בכתבו 1000? ואף אם היה בישראל סופר אחד שבשתבש בזה וכתב אלף במקום אלפים, היתכן שכל שאר המעתיקים הלכו אחריו בעיניים עצומות, ולא בדקו בשאר ספרים קדמונים, ולא תקנו הטעות? ואם כולה הטעות בימי הסופטים או בימי הולכים, הרשתי; אבל כולה לדעתם בימי בית שני, שהרי בנוסח השבעים נשארה לבי דעתם הנסחא הישרה. והנה בבית שני יהוא בלא ספק שהיה ס' התורה מסורבים באוזה, והיו קוראים בו בשבת באזני כל העם, והיו הכרוזים והגדולים מדקדקים ומפלפלים בהבנת דברי התורה, ואיך יתכן שיתפשט בכל ישראל שבוש גדול כזה בכל הספרים, עם היות שעדיין (לפי דעתם של אלו) היו בעולם קצת ספרים בלתי משובשים, כגון הספר אשר ימצו העתיקו השבעים? ואיך לא יפקחו האנשים האלה את עיניהם וראו כי בכמה השבעים אינה אלא תקון שתקנו

פְּאַת־קֶדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת־נֶגֶב
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת־יָם׃ אַלְפַּיִם בָּאַמָּה
וְאֵת פְּאַת צָפוֹן אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְהָעִיר בַּתָּוֶךְ
זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרְשֵׁי הֶעָרִים׃ (ו) וְאֵת הֶעָרִים
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֹס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנוּ
אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר׃ (ז) כָּל־הֶעָרִים אֲשֶׁר

האלכסנדריים מדעתם, בכוונה להסיר הסתירה הנראית בשני המקראות? נעזוב לפום מגיהי חכם, ונשית לבנו לסתירת המקראות, והנה כבר הראיתי בבה"ע תקפ"ט עמוד קי"ד כי בלחת אין שני הכתובים האלה סותרים זה את זה, כי בלחד כתוב מקיר העיר וחוצה, ובלחד כתוב מחוץ לעיר, והנה המגרש היה נחשך אלף אמה מחוץ לחומה, אבל מחוץ לעיר כלומר מחוץ לבתים, היה אלפים אמה, כי כמו שהיו מניחין מקום פנוי בלי שדות וכרמים מחוץ לחומה, כן היו מניחין מקום פנוי בלי בתים לפנים מן החומה; והמנהג הזה מלאכוהו אבל הרומיים בתחלת הוייתם, כי Romulus בבנותו עיר רומי הניח מקום פנוי (Pomerium) קלתו מן הבתים אל החומה אשר לא יבנה בו, וקלתו מקיר העיר וחוצה, אשר לא יעבד בו ולא יזרע. ופירושי זה קרוב לפירוש רש"י, והבריו הם דברי ר' אליעזר בבו של ר' יוסי הגלילי לפי גרסת הברייתא המובאת בערובין נ"ו ב'. רק בזאת אין פירושי כדברי ר' אליעזר הגלילי ורש"י, כי לדעתם אלף החילונים הם לשדות וכרמים, ולדעתי אף החילונים הם מגרש ואסורים בזריעה ונטיעה, וכמו שהכתוב מסיים זה יהיה להם מגרשי הערים. ויש לתמוה על רש"י שבפסוק ב' פירש מגרש: ריוח מקום אלף חוץ לעיר כניב להיות לבוי לעיר, ואין רשאין לבנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה; ואח"כ בפסוק ד' כתב והחילונים לשדות וכרמים. ותסור התמיהה כשנשים אל לבבו כי דבריו בפסוק ב' הם דברי עצמו, ודבריו בפסוק ד' הם דברי ר' אליעזר הגלילי; ולשון הכתוב ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם, משמע שאין המגרש לשדות וכרמים. ואין לטעון מזה שכתוב (ויקרא כ"ה ל"ד) ושדה מגרש עריהם לא ימכר, כי אמנם שדה איננו תמיד נעבד, אבל כל אדמה פנויה נקראת שדה, כמו שאומרים חית השדה.

rete fuori della città al lato orientale duemila braccia, al lato meridionale duemila braccia, al lato occidentale duemila braccia, ed al lato settentrionale duemila braccia, colla città in mezzo [cioè misurando dalla città propriamente detta, ossia da dove cominciano le case, il pomerio doveva esser maggiore, perchè le città murate avevano anche uno spazio vuoto tra le case e le mura]. Tale sarà per essi (lo spazio de)i pomerj delle città. (6) Le città che darete ai Leviti (saranno) le sei città d'asilo, che assegnerete per rifugio dell'omicida (involontario); ed oltre a quella darete quarantadue città. (7) Le

גם ביחזקאל מ"ת י"ז כתב רש"י: והיה מגרש לעיר, כל מגרשי עיר שנמקרא מקום פנוי לא בתים ולא שדה. והרמב"ם (ואחריו ידידי החכם יש"ר נ"י) כתב (הלכות שמטה ויובל פרק י"ג) שהמגרש הוא שלשת אלפים אמה לכל־רוח מקיר העיר וחוצה, אלף הראשונים מגרש, ואלפים שיוודין חוץ למגרש לשדות וכרמים, וזה לקח מדברי ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי לפי מה שהם שנויים במשנה (סוטה כ"ז ב'); אך האמת הוא שרבנו הקדוש במשנתו קיצר דברי ר' אליעזר וסמך על המבינים שיבינוה כמו שהבינה רש"י, ובברייתא (ערובין נ"ו ב') הדברים מפורשים יותר, וז"ל: תניא אמר ר' אליעזר בר' יוסי תחום ערי לוים אלפים אמה, לא מהן אלף אמה מגרש, ומשאר שדות וכרמים. הרי מפורש כי לא שלשת אלפים, אלא אלפים אמה היה המגרש לדעת ר' יוסי הגלילי. ולענין משמעות הכתוב הנה אם היו ג' אלפים אמה מגרש מקיר העיר וחוצה, מה ראה הכתוב לחלק ביניהם, ולהזכיר תחלה אלף אמה, ואח"כ אלפים? ומה שהרמב"ם מחלק בין אלו לאלו, אלו למגרש, ואלו לשדות וכרמים, זה יתכן בלשון חכמים, אבל בלשון המקרא אין הענין כן, אלא כל מה שהוא מגרש אסור בזריעה ונטיעה, כמו שפירש רש"י ז"ל כאן וביחזקאל מ"ת. והרמב"ן ז"ל הלך בדרך אחרת, ולדעתו האלפים אמה הנזכרים בפסוק ה' הם מדת בלעות המרובע הכולל המגרש והעיר, והאלף אמה סביב עניכם חמש מאות אמה מכאן וחמש מאות אמה מכאן, והעיר לריך שתהיה אלף אמה על אלף אמה, כזה:

י	ב	א	ט
ז			ה
	עיר		
ח			ו
י"ב	ד	ג	י"א

הרי כאן מרובע גדול מורכב מעשה עשר מרובעים קטנים, וכל אחד מהמרובעים הקטנים מדתו חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, כמלא המרובע הגדול אלפים על אלפים, וארבעת המרובעים התיכונים הם העיר, והיא אלף אמה על אלף אמה, המרובעים א' ב' הם המגרש מצד אחד, וכן ג' ד' הוא המגרש מצד אחר, וכן ה' ו', וכן ז' ח', כל אחד מאלה המגרשים האחרונים

תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עָיִר אֹתָהֶן
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ (ח) וְהֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ
מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרַב תַּרְבּוּ וּמֵאֵת
הַמְּעַט תַּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ
יִתֵּן מֵעָרָיו לַלְוִיִּם׃ פ ששי (שביעי במתובר)

מדתם חמש מאות אמה על אלף אמה, והנה כל אחד מהם מדתו כחצי מדת העיר, ואמנעתם יחד מדתם כפלים במדת העיר, ומסוק ומדותם מחוץ לעיר בא להוסיף הקרנות, והם המרובעים ט׳ י׳, י״א י״ב, כי באמרו אלף אמה סביב הכוונה חמש מאות אמה לכל רוח כנגד העיר, ולא הזויות, וכשאמר ומדותם מחוץ לעיר את כאת קדמה אלפים באמה, בא ללמד שיהיה המגרש מרובע שוה מכל צדדיו, ומדתו אלפים באמה, כמצא מוסיף אמנעת המרובעים אשר בזויות. כמצא לפי זה כי העיר היא החלק הרביעי מהכל, כי העיר ד׳ מרובעים, והכל הוא י״ו. זאת כראית כוונת הרב ז״ל, והאמרתי בזה מפני שהמבאר הביא דבריו בקצור, ועשה אותם בלתי מובנים. ומה שאחר שהפסוק השני הוסיף להם מגרש שלא כנגד העיר כשיעור הראשון שכנגד העיר, וכן בסוף הדבור כתב: ובכון הוא שיהיו אלף אמה אשר אתן להם סביב כנגד העיר למגרש שלא יזרע, והאלף אשר הוסיף בכתוב השני באמנעת המאות, לשדות וכרמים, כוונתו על אורך הקוין החיצוניים, לא על היקוים הבכלל בהם, כי בתחלה היה המגרש בצורת שתי וערב ומדת כל הקוים החיצונים היה אלף, והפסוק השני מוסיף עוד אלף, ועושה כל הקוים אלפים באמה. — ואחכם הבירוש הזה אין הדעת סובלתו, כי איך יתכן שתהיה כל עיר אלף אמה על אמה, לא פחות ולא יותר? ואם היתה כוונת התורה לבר מדם הר כזה, איך לא הזכירה דבר מזה, ולא אמרה שינקשו בכל ערי הכנעניים מ״מ עיר שתהיה מדת אלף אמה על אלף אמה, ואותן יתנו ללוים? והבני שואל היתכן כי חשבון עיר המחלבה לכיחון לא היתה אלא אלף על אלף? והנה היא היתה מערי הלוים (יהושע כ״א ל״ז). וכן עשתרות עיר עוג היתה ללוים (ביהושע כ״א כ״ז כתוב בעשתרה, ובד״ה א׳ י׳ כ״ו כתוב עשתרות), ומי יאמר כי עיר ומחלבת עוג לא היה אמנה רק קי״א פעמים באורך ערשו של עוג? גם כירושו על אלף אמה סביב הוא דחוק ורחוק מהשמעות המלות, ולא היה לו לומר אלא חמש מאות אמה סביב. ועוד באמרו סביב בבר בכללו גם הקרנות. גם בבסוק השני מלות מחוץ לעיר יתרות כאשר העיר ר׳

città che darete ai Leviti saranno in tutto quarantotto, tutte coi loro pomerj. (8) Di queste città che darete dai possedimenti dei figli d'Israel, ne prenderete di più dal più numeroso [cioè dalla tribù più numerosa], e ne prenderete di meno dal meno numeroso; ciascheduno [vale a dire ogni tribù], se-

אליה מזרחי. וקלעריקוס הלך גם הוא בשטת הרמב"ן בפירוש אלפים אמה, שהם מדת גלעות המרובע הכולל המגרש והעיר, אך לא אמר שתהיה העיר אלף על אלף, אבל פירש מקיר העיר וחוצה, ממרכז העיר, כזה:

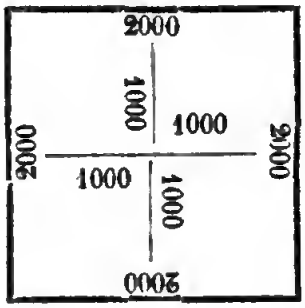

אבל שתהיה אלת קיר נאמרת על המרכז, הוא דבר שאין לו על מה שיסמוך. המלה הזאת נמצאת במקרא יותר משבעים פעמים, והוראתה תמיד כותל וחומה, לא מרכז; ואם כתיר לעצמנו להחליף קיר במרכז, נעשה הלשון עיר כרוסה אין חומה. ומלבד כל זה, אם תהיה העיר גדולה, לא ישאר לה מגרש אלא מעט, או לא כלום, או לא יספיקו האלפים אמה למדת העיר בלא שום מגרש. וקלעריקוס הוכרח לומר שלא נתנו ללוים ערים גדולות. והנה כבר ראינו שנתנו ללוים את תשעון ואת עשתרות, ועוד מצאנו שנתנו להם את גבעון (יהושע כ"א י"ז) אשר היתה עיר גדולה (שם י' ב'). ורא"ז' ראה כי לא יתכן לפרש קיר על המרכז, ופירש מקיר העיר וחוצה, כמשמעו, מקיר החומה, ואע"פ כן פירש כקלעריקוס שאלפים באמה היא מדת גלעות המרובע הכולל המגרש והעיר, ואלף אמה הם מן העיר עד סוף המגרש, ומן העיר העליה עינו, כאילו היא נקודה שאין לה מדה. ותמיהה גדולה היא בעיני, ויותר אתמה על אחד מגדולי חכמי ישראל שהלך אחריו, ונתן שבח ותהלה לפירושו. ובעל הרכסים לבקעה סקל לפניו מסלה חדשה, ואמר כי הפסוק הראשון נותן ללוים אלף אמה סביב סביב לעיר מכל עבריה, והפסוק השני אומר שיתחילו עוד שבית למדוד מן העיר וחוצה אלפים אמה, אבל לא סביב סביב, רק נכח העיר, ולא באמצע קרנותיה, כזה:

וכמה הוא רחוק שיהיה המגרש עולה ויורד על הדרך הזה! מלבד כי אין בכתוב רמז שיהיה החלק השני מן המגרש דוקא נכח לעיר, ואחר שהחלק הראשון הוא סביב סביב, מסתמא גם השני יהיה סביב סביב. ואחרי התפוש והחקירה בכל הדעות אשר מצאתי לחכמי ישראל ולחכמי האומות בענין מדת המגרש, הנני מוכרח לאשר ולקיים פירושי אשר כתבתי בבה"ע תקפ"ט.

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (י) דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים
אֶת־הַיַּרְדֵּן אַרְצָה כְּנָעַן׃ (יא) וְהִקְרִיתֶם לָכֶם
עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְנָס שָׁמָּה
רֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה׃ (יב) וְהָיוּ לָכֶם הֶעָרִים
לְמִקְלָט מִגֹּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד־עָמְדוֹ
לִפְנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט׃ (יג) וְהֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתֵּנוּ
שֵׁשׁ־עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם׃ (יד) אֶת ׳ שְׁלֹשׁ
הֶעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הֶעָרִים
תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה׃ (טו) לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וְלַתּוֹשָׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ־
הֶעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוּס שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה־

(יא) כר"ש ולא כרא"בע. (יב) למקלט מגואל: תחלה קרחו גואל למי שהוא גואל אחחת קרובו אשר מכר אותה מפני דלותו, ואחר כן קרחו גואל הדם למי שטוקס נקמת קרובו הנהרג, ואח"כ קרחו לו ג"כ גואל כתם. והנה בדורות הראשונים, בטרם יהיו העמים מסודרים תחת מלך ושרים, ושופטים ושוטרים, היתה כל משפחה נוקמת נקמתה מהשפחה אחרת, והקרוב יותר אל הנהרג היה חייב לנקום מיתתו; והתורה העמידה שופטים ושוטרים, ונטלה הנקמה מיד היחידים, ומסרה אותה לכל העדה. והנה כשהיתה הרציחה בזדון, יתכן להשקיט את הגואל, כי יאמרו לו: הנח להם לשופטים, הם יחקרו הדבר, ואם בן מות הוא יחיתוהו; אבל כשהיתה הריגה בשגגה, לא היה אפשר להשקיט את הגואל, ולהכריחו לראות מי שהרג את אביו או את אחיו כשאר בלא עונש, כי היה נראה לו ולכל יודעיו ומכיריו כאילו אינו אוהב את אביו ואת

condo la parte che riceverà in retaggio, darà delle sue città ai Leviti. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d'Israel, e di loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (11) Vi destinerete in opportuna situazione, alcune città, le quali saranno per voi città d'asilo, ove fuggirà l'omicida, che avesse ucciso una persona per inavvertenza. (12) Tali città vi serviranno d'asilo, contro il Goèl [ricuperatore, v. Levit. XXV. 25, 48, 49 — i consanguinei consideravansi tenuti non solo ad assistersi, ma anche a vendicarsi reciprocamente; locchè poteva dar luogo ad abusi, cui questa legge tende ad ovviare —]; in guisa che l'omicida non abbia a morire innanzi che siasi presentato all'assemblea per essere giudicato. (13) Tali città che vi destinerete per città d'asilo, saranno sei. (14) Tre città assegnerete di qua dal Giordano, e tre città destinerete nella terra di Canaan: saranno città d'asilo. (15) Pei figli d'Israel, e pel forestiero e l'avventiccio (dimoranti) tra essi, queste sei città serviranno d'asilo, ove abbia a fuggire chiunque per inav-

לחיי, מאחר שאינו נוקם את נקמתם. והדעת הזאת לא היה אכזר לעקור אותה נגד אחת, ורחתה החכמה האלהית שאם יהיה גואל הדם נענש מיתה בנקמו את קרובו הנהרג בשגגה, עדיין לא יחכעו כל הגואלים ולא רחם מעשות נקמת קרוביהם, ועל ידי זה ירבו הנהרגים ללא תועלת, וגם (כאחר העירכי תלמידי ר' אליעזר אליה אינל מלבוב) יגדל הנער והנזק במשפחה אחת, כי אחר שקרה לה המקרה הרע שנהרג אחד מאנשיה בשגגה, עוד יהיה אחד מהם נענש מיתה על שנקם נקמת אחיו; גם איכנו רחוק שנשעה שיהיה הגואל עצמו ליהרג, יתקוממו העם על השופטים, וירבו קלקלות בארצה, לכיכך מה עשתה התורה? הכניסה זכות לגואל לנקום מיתת קרובו, אבל קבעה מקום מקלט לכום שמה הרוצח, ולא יוכל הגואל לבוא שם ולהרגו. והכה ידוע כי אבל הגויים הקדמונים היו ההיכלות והמזבחות מקום מקלט לעוברי עבירה, והתורה בטלה המנהג הזה, ואמרה מעם מזבחי תקחנו למות (ואולי זה טעם ה' מי יגור באהלך, וכן מי יעלה בהר ה'), ורק האחירה מקלט לעושה בשגגה, והכה לא היה אכזר שיהיה המקלט בבית המקדש, כי אחד היה בכל אדמת ישראל, ויקשה לרוצח לכום מכל ערי ישראל עד המקום אשר יבחר ה', לכך בחרו שש עריס מבוארות כה וכה, באופן שתהיכה מזומכות לכל רוצח (כטעם והקריתם לכם עריס, כפירוש רש"י ולא כראב"ע), ובבחרו מתוך ערי הלויס, כי השבט כלו היה קדש, ורמוז שתהיכה

נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה׃ (טז) וְאִם־בִּכְלִי בַרְזֶל הִכָּהוּ וַיָּמֹת
רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ (יז) וְאִם בְּאֶבֶן יָד
אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ הִכָּהוּ וַיָּמֹת רֹצֵחַ הוּא מוֹת
יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ (יח) אוֹ בִכְלִי עֵץ־יָד אֲשֶׁר־יָמוּת
בּוֹ הִכָּהוּ וַיָּמֹת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃
(יט) גֹּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפִגְעוֹ־
בוֹ הוּא יְמִתֶנּוּ׃ (כ) וְאִם־בִּשְׂנְאָה יֶהְדָּפֶנּוּ אוֹ־
הִשְׁלִיךְ עָלָיו בִּצְדִיָּה וַיָּמֹת׃ (כא) אוֹ בְאֵיבָה
הִכָּהוּ בְיָדוֹ וַיָּמֹת מוֹת־יוּמַת הַמַּכֶּה רֹצֵחַ
הוּא גֹּאֵל הַדָּם יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפִגְעוֹ־בוֹ׃
(כב) וְאִם־בְּפֶתַע בְּלֹא־אֵיבָה הֲדָפוֹ אוֹ־הִשְׁלִיךְ
עָלָיו כָּל־כְּלִי בְּלֹא צְדִיָּה׃ (כג) אוֹ בְכָל־
אֶבֶן אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוֹת וַיַּפֵּל
עָלָיו וַיָּמֹת וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מְבַקֵּשׁ
רָעָתוֹ׃ (כד) וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין
גֹּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה׃ (כה) וְהִצִּילוּ

עריסס לחקלט. (יז) ואם באבן יד: הוסיף מלת יד נחמן וכעז, כי לריך שיהיה הכלי מיטלטל ביד אחת, שאם היתה אבן גדולה המונחת על גבי קרקע, וכן כלי עץ

vertenza avesse ucciso un individuo. (16) Ora, s'egli l'ha percosso con qualche arnese di ferro, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasi morire l'omicida. (17) Se lo percosse con una pietra maneggevole con una mano, tale però che ne potesse morire, e quegli (ne) morì; un omicida egli è; facciasi morire l'omicida. (18) Come pure se lo percosse con un arnese di legno maneggiabile con una mano, tale però che ne potesse morire, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasi morire l'omicida. (19) Il Goèl [prossimo congiunto] dell'ucciso, egli stesso farà morire l'omicida: col ferirlo egli stesso lo farà morire. (20) E se con odio l'ha urtato, o gli gittò addosso qualche oggetto, avvertitamente, e colui (ne) morì; (21) Oppure lo percosse ostilmente colla mano, e quegli (ne) morì: facciasi morire il percotitore, egli è un omicida: il Goèl dell'ucciso farà morire l'omicida, col ferirlo. (22) Se però l'ha urtato per un caso impreveduto, non ostilmente; o gli gettò addosso qualche arnese inavvertitamente; (23) O maneggiando, senza vederlo, una qualche pietra, della quale potesse morire, gliela lasciò cadere addosso; senza che gli fosse nemico, nè uomo che cercasse il suo male: (24) L'assemblea deciderà tra il percotitore ed il Goèl dell'ucciso, secondo queste leggi. (25) E l'assemblea salverà l'omicida (involontario) dalle mani

גדול, אין כאן הכאה, אלא הדפה או הפלה, ואז נריכים השופטים לבחון, אם היה בשנאה ונדיה או בחקרה, אבל בכלי ברזל לא הוסיף יד, כי רוב כלי הברזל עשויים לטלטלם ביד. (יט) בפגעו בו הוא ימיתנו: כ"ל שאין זה ענין פגיעה וחבילה כפירוש רש"י וכתרגום רחב"ן, אלא הריגת אדם שאין בידו להתקומם ולהגיל עצמו בקרלת פגיעה, כמו קוס אתה ופגע בנו (שופטים ח' כ"א), לפגוע בכהני ה' (שמואל כ"ב י"ז), גם פגע בו (שמואל ב' א' ט"ו), לך פגע בו (מלכים א' ב' כ"ט), אשר פגע בשני אנשים צדיקים (שם שם ל"ב); בפסוק האחרון הזה היתה ההריגה במרמה, ואבבר ועמשא לא היו בשמרים מואב, וביתר המקראות הנזכרים הנה ההרוגים היו אסורים בזקים, או לא היו בידם כלי זין, וגם אימת המלך היתה עליהם, וידעים היו כי לשוא יבקשו להגיל עצמם, אף כאן כ"ל כי השופטים היו מוכרים את הרוצח בדון, ביד גואל הדם, אסור בזקים, הה טעם כתבו אותו ביד גואל הדם ומת (דברים י"ט ב'). (כ) בצדיה: מלי ואשר לא בדה, והטעם בכוונה. או בשנאה יהדפנו: בהודף אחר בשנאה, ובמכה אחר באיבה, ע' בה"ע תק"כז עמוד 149. (כה) עד

הָעֵדָה. אֶת־הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ
אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס
שָׁמָּה וְיָשַׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־
מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (כו) וְאִם־יָצֹא יֵצֵא
הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוּס
שָׁמָּה: (כז) וּמָצָא אֹתוֹ גֹאֵל הַדָּם מִחוּץ לִגְבוּל
עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרֹצֵחַ אֵין
לוֹ דָּם: (כח) כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד־מוֹת
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב
הָרֹצֵחַ אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: (כט) וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:
(ל) כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת־הָרֹצֵחַ
וְעֵד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ לָמוּת: (לא) וְלֹא־
תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לָמוּת
כִּי־מוֹת יוּמָת: (לב) וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוּס אֶל־

מות הכ"הג: הנכון כדברי רע"ם, מפני שאין כל השוגגים שוים כתן להם עונש בלתי שוה, שיונבל לפי רגון האל, והיה אפשר לומר קרוב לזה שכתב בעל מנחה בלולה כדי שיהיה הכ"הג החדש מהוגן לעבד, ותרגה השחתה בלומה בקומו, כי ישובו הגולים לארצם, אך קשה כי הכתוב אחר עד מות הכ"הג ולא עד עמוד כהן אחר, ואולי

del Goèl dell'ucciso, e l'assemblea lo farà ritornare alla città dell'asilo, dov'era fuggito; ed egli vi resterà sino alla morte del sommo sacerdote, unto coll'olio sacro. (26) Se però l'omicida uscirà fuori del confine della città d'asilo, dov'era fuggito; (27) Ed il Goèl dell'ucciso lo trovi fuori del confine della sua città d'asilo, ed il Goèl dell'ucciso uccida l'uccisore; questi non ha sangue [v. Esodo XXII. 1, 2]. (28) Perocchè egli deve rimanersi nella sua città d'asilo, sino alla morte del sommo sacerdote; e (soltanto) dopo la morte del sommo sacerdote, l'omicida tornerà nella terra di sua possessione. (29) Queste (leggi) saranno per voi una norma giuridica, per tutte l'età avvenire, in tutto il vostro territorio. (30) In qualunque caso che uno uccida una persona, ci vorrà la deposizione di testimonj, perchè si faccia morire l'omicida; ed un (solo) testimonio non potrà deporre contro un individuo, perch'ei muoja. (31) E non accetterete riscatto per la vita d'un omicida, che sia reo di morte; ma dev'essere fatto morire. (32) Nè accetterete riscatto per uno

יעבור זמן בין זה לזה, וקרוב להאמין, שלא היו שוהין בלא כה"ג. ואולי י"ל כי הכהן מכפר על השגגות על ידי הקרבנות שהוא מקריב, והכהן הגדול מכפר עוד יותר, כי לכך בוה לשרת ביום הכפורים, ומיתת הכ"הג היא כפרה שאין למעלה ממנה, והיא תכפר על הרציחה בשגגה, שהיא קשה מכל שאר השגגות. (כז) אין לו דם: אין הגואל חייב על הריגתו, גברא קטילא קטל (רש"י). (ל) כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרוצח: הרי זה Nominativus absolutus, כמו הטור תמים פעלו, וכמהו רבים, וכן עם חלת כל מצאנו כל איש זונה זנה ובא בעד הכהן (שמואל א' ב' י"ג) כל אשר יזכיר אותה אליו יפחד (ישעיה י"ט י"ז), וכן כאן שיעורו: יהיה מי שיהיה שיכה בפש (כלומר אם יקרה שאחד, יהיה מי שיהיה, יכה בפש), אז לפי עדים ירצח (הגואל) את הרוצח, ויכה תרגם רמב"מן. ובלשון רש"י כפלה טעות בכפרים, והסופרים חלקו פירושו לשנים; ואינו אלא דבור אחד כל מכה בפש וגו', הבא להרגו על שהכה את הבפש (רש"י). וזה שבוש. ולענין חלת ירצח יפה העיר בעל הרכסים לבקעה שהיא כנגד מה שבאמר למעלה גואל הדם הוא ימית את הרוצח, ורצח גואל הדם את הרוצח, אבל ביד בית דין לא ינדק לשון רציחה. (לא) ולא תקחו כפר לנפש רצח: יפה אמרו בש"ם אבל לוקחין כפר לענין איבריס עין תחת עין. (לב) ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו: הבכון כפירוש רש"י לנוס, למי שבבר בם. כחי העי"ן רובם פעלים עומדים, על כן לא יבוא

עִיר מִקְלָטוֹ לָשׁוּב לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ עַד־מוֹת
הַכֹּהֵן׃ (לג) וְלֹא־תַחֲנִיפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
בָּהּ כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף אֶת־הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ
לֹא־יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדַם
שֹׁפְכוֹ׃ (לד) וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי
יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ שביעי

נהס ניכוכי פָּעוּל, רק מעט (כמו מוּלִים מן מוּל, שוּמָה לו שִׂימָה מן שוּם לו שִׂים), אבל יבוא נהס המעול להורלה אחרת, והוא להורות מי שכבר עשה המעולה, כגון שובי מלחמה, הוא פעול, ואין ענינו כהורלת המעול, אך ענינו מי שכבר שב, וכן ומורי נארץ יכתבו (ירמיה י"ז י"ג) אותם שכבר סרו מחני, גולה ומורה (ישעיה מ"ט כ"א) שכבר כתרחקה ממקומה, וכן ותבט עיני בשורי, באותם שלפנים היו מביטים בי, וכן כאן לנוס טורתו טורת פעול, והורלתו מי שכבר נס. וכיולא בזה שבועי שבועות להם (יחזקאל כ"א כ"ח) שכבר נשבעו, וכן בלשון חכמים אומרים כפולה, והכוונה בהמה שנכפלה, וכן אומרו המייטנים אֲתוּ נהרים, והכוונה האיש אשר בה מאדם נהרים; בשבע, נפל, ואתה, כלם פעלים עומדים שאינה מקבלים פעול, ובא המעול בהם להורות מי שכבר עשה המעולה ההיא. והנה גם בלשונות אירופא נמצא טורת המעול משמשת בפעלים העומדים להורות על מי שכבר עשה המעולה ההיא, כגון דער געליעבטע (l'uomo amato, l'homme aimé) הוא פעול, דער געקאָמענע (l'uomo venuto, l'homme venu) דער געפלאָהענע, (l'uomo fuggito, l'homme fui) הם תארים המורים כי פלוני כבר עשה המעולה ההיא, כבר בא, כבר נס. אבל מה שהניח רש"י כוגי ממועד, כי מולים היו, טעות היא בידו, כי כוגי הוא כפעל משרש יגה, ומולים הורלתו הורלת פעול מחש, כי מול הוא פועל יולא; אבל בעיקר הענין דבריו נכונים מאד. ורד"ק במכלול (בניכוכים מנחי העי"ן) לא הבין כלל ענין הפעול הזה המורה על העבר, ואחר כי בא הַשורק תחת חולם. גם בעלי הנקוד כראה שלא הבינו כדעת רש"י, ולפיכך נקדו לנוס בקמץ, על דרך המקור. (לג) ולא תחניפו את הארץ: אין ענינו שעבדען (כתרגום רמב"מן), ואף לא להרלות לעינים הפך

che sia fuggito in una città d'asilo, perchè torni ad abitare nel (suo) paese prima della morte del sacerdote. (33) E non fate ch'il paese divenga colpevole, poichè il sangue, quello rende colpevole il paese [cioè l'omicidio impunito chiama la celeste vendetta su tutta la nazione]; nè la terra può purgarsi del sangue ch'in essa venne versato, se non se col sangue di colui che lo versò. (34) E non fate che divenga impuro il paese, dove abitate, nel quale io ho sede; perocchè io, il Signore, ho sede in mezzo ai figli d'Israel.

האמת (כדברי המגאר), אבל שרש חָנֵף עניבו השחתה וקלקול, ותאר חנף עניבו בלשון מקרא אים כשחת ורע מעללים, ועשה לא תחניפו את הארץ כי הענרות הגדולות גורמות קלקול בארמת הגוי החוטא ומביאות על הגוי כלו רעות ונרות, ונפרע הרעב, כמו שאמר ישעיה (כ"ד ה') והארץ חנפה תחת יושביה כי עברו תורות חלפו חק, וירמיה (ג' ב' ג') ותחניפי הארץ בזנותיך וברעתך ומנעו רביבים ומלקוש לא היה, וקודם לכן אמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא, כלומר אם יהיו בני אדם מחליפות נשותיהם זה לזה, אז תתקלקל הארץ ההיא ובוא עליה רעב. והנה שפיכות דמים היא ענרה שאין למעלה ממנה, על כן גם היא תקלקל את הארץ, וכן אמר המשורר (ק"ו ל"ח) ושפכו דם נקי וכו' ותחנף הארץ בדמים. — ורק בדורות האחרונים כשתנה שמוש שרש חנף ואמרו יחניף בחלקות (דניאל י"א ל"ב), וכן בלשון חכמים חנופה עניבה חלקת לשון, כידוע, אך אין זו הוראת השרש בלשון המקרא. וגיז' אומר כי חנף נגזר משרש טנף, וקרובים לזה דברי ר"ש פריחון שכתב: כי לא לבניו חנף יבא, והארץ חנפה, לשון טומאה, ואח"כ כתב: יבאה חנופה, לעשות חונף, לשון טנוף. ומנחם בן סרוק פירש יחניף, יחייב. והחכם Gusselius בחשבו כי חנף בלשון מקרא אחד הוא עם חנף שבלשון חכמים, חשב כי השרש מורכב משתי מלות חֵן פֶּה, וכן חשבתי אני בילדותי, ובאחד משירי שכתבתי זה שלשים שנה אמרתי:

וּבְנֵי הַצַּדִּיק וּבְנֵי תֹם וָיָשֶׁר
לֹא יַשִּׂיגוּן לָעַד כָּבוֹד וָעֹשֶׁר.
כִּי אֵין בִּשְׂפָתָם חֵן: כִּי מַה הַחֹנֵף?
אֵינֶנּוּ רַק חֵן פֶּה. וְאֵיךְ יִמָּצֵא
רָצוֹן וָחֵן, אִם הַחֹנֵף יִשָּׂנֵא?

לו

(א) וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחֹת בְּנֵי־
גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי יוֹסֵף
וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי
אָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנִי
צִוָּה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּגוֹרָל
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַאדֹנִי צֻוָּה בַיהוָה לָתֵת אֶת־
נַחֲלַת צְלָפְחָד אָחִינוּ לִבְנֹתָיו: (ג) וְהָיוּ לְאֶחָד
מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרְעָה

NUMERI XXXVI

XXXVI

(1) Indi si presentarono i capi dei casati della famiglia dei figli di Ghileàd figlio di Machir figlio di Manasse, (una) delle famiglie dei figli di Giuseppe; e parlarono davanti a Mosè, e davanti ai principi, capi dei casati dei figli d'Israel. (2) E dissero: Il Signore ti ha, mio signore, comandato di distribuire ai figli d'Israel la terra in retaggio a sorte; e tu pure, mio signore, avesti dal Signore il comando di assegnare il retaggio spettante a Sselofhhàd nostro consanguineo, alle figlie di lui. (3) Ora, quando esse divengano mogli d'alcuni

נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסַף עַל נַחֲלַת
הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגּרַל נַחֲלָתֵנוּ
יִגָּרַע׃ (ה) וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנוֹסְפָה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמַּטֶּה אֲשֶׁר
תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע
נַחֲלָתָן׃ (ו) וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי
יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף דֹּבְרִים׃ (ז) זֶה
הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְבְנוֹת צְלָפְחָד לֵאמֹר
לַטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַּחַת
מַטֵּה אֲבִיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים׃ (ח) וְלֹא־תִסֹּב
נַחֲלָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּטֶּה אֶל־מַטֶּה כִּי אִישׁ

NUMERI XXXVI

dei figli delle (altre) tribù dei figli d'Israel, il loro retaggio verrà detratto dal retaggio dei nostri padri, e si aggiungerà al retaggio di quella tribù, nella quale si mariteranno, ed il retaggio che ci sarà toccato in sorte, resterà menomato. (4) E quando pure i figli d'Israel avranno il Giubileo, il loro retaggio resterà aggiunto a quello della tribù in cui si mariteranno, ed il retaggio della nostra tribù paterna verrà a perdere il retaggio delle medesime. (5) E Mosè comandò ai figli d'Israel, per ordine del Signore, con dire: Rettamente parlano quelli della tribù dei figli di Giuseppe. (6) È questa la cosa ch'il Signore ha comandato intorno alle figlie di Sselofhhàd: Si maritino a chi loro aggrada, ma si maritino in

בְּנַחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתָיו יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(ח) וְכָל־בַּת יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה
לְמַעַן יִירְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבֹתָיו׃
(ט) וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה מִמַּטֶּה לְמַטֶּה אַחֵר כִּי־
אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
מפטיר (י) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ
בְּנוֹת צְלָפְחָד׃ (יא) וַתְּהִיֶנָה מַחְלָה תִרְצָה
וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת צְלָפְחָד לִבְנֵי
דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים׃ (יב) מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶן־
יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מַטֵּה
מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן׃ (יג) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרִחוֹ׃

ח ז ק׃

qualche famiglia della tribù di loro padre. (7) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve, presso i figli d'Israel, passare da una ad altra tribù; ma i figli d'Israel resteranno attaccati ciascheduno al retaggio della propria tribù paterna. (8) Ed ogni figlia, di qualunque delle tribù dei figli d'Israel, la quale sia erede di retaggio (fondiario), si mariterà ad uno che appartenga ad alcuna delle famiglie della tribù di suo padre; in guisa che i figli d'Israel posseggano ciascheduno il retaggio de'suoi padri. (9) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve passare da una ad altra tribù, ma le tribù dei figli d'Israel devono conservare ciascheduna il proprio retaggio. (10) Come il Signore comandò a Mosè, così fecero le figlie di Sselofhhàd. (11) E Mahhlà, Tirssà, Hhoglà, Milcà e Noà, figlie di Sselofhhàd, si maritarono ai figli dei loro zii. (12) (Quindi) maritatesi nelle famiglie dei figli di Manasse figlio di Giuseppe, il loro retaggio rimase presso la tribù, cui apparteneva la famiglia del padre loro. (13) Sono questi i precetti e le leggi ch'il Signore comandò ai figli d'Israel, per l'organo di Mosè, nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico.

(יב) ממשפחות....הין לנשים: לאכזיס מחזפחות. ותהי וגו': נוספה עליו, זה טעם חלת על, שאל"כ הי"ל נחטה, אם היה עניכו שנשארה נאותו מטה. כן אמת כי לא נוסף דבר על כחלת המטה, אבל נוספה כחלתן על משפחה משבט משפחתן.

Digitized by Google

In alcuni esemplari incorsero i seguenti errori:

Pag.	Lin.	Errata	Corrige	Pag.	Lin.	Errata	Corrige
48	ult.	נטמאה	נטמאה	138	6	האנשים	האנשים
79	5	ועשרים	ועשרים	230	7	ויאמר	ויאמר
98	9	ואכלו חדש	ואכלו חדש	248	5	מבטא	מבטא
114	7	טוב	טוב	254	ult.	וטהרתם	וטהרתם
132	7	פרש	פרש	263	2	הארץ	הארץ

Digitized by Google

Digitized by Google

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVIDE LUZZATTO

CON

[illegible]

OPERA POSTUMA

Vol. IV — NUMERI

PADOVA
Premiata Tipografia edit. F. Sacchetto
1873

Digitized by Google

Digitized by Google

B°7
2
17
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE • FIRENZE •
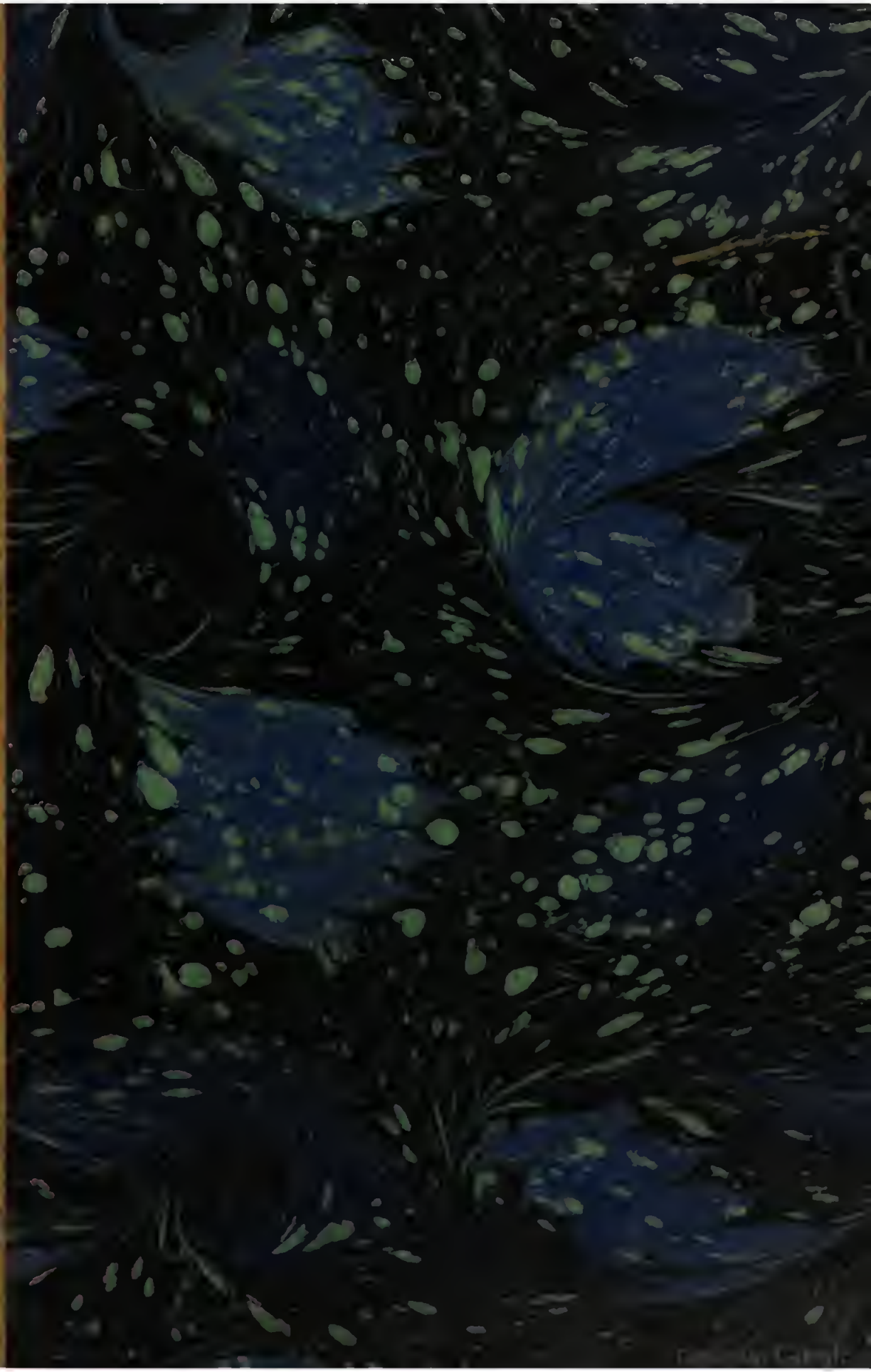
Digitized by Google